109

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ Ι. ΝΙΚΟΛΑΪΔΟΥ

ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΖΩΗΣ ΣΤΗ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΑΡΧΙΑ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ (1830—1840)

ΑΝΑΤΥΠΟ ΑΠΟ ΤΟ «ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ» 1991
ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

.53
K

ΙΩΑΝΝΙΝΑ 1991

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
026000173242

949.53
ΝΙΚ

II-5
195

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Αριθ. Εισαγ. 148197
Τμ. Ήπειρος

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ Ι. ΝΙΚΟΛΑΪΔΟΥ

ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΖΩΗΣ ΣΤΗ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΑΡΧΙΑ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ (1830—1840)

ΑΝΑΤΥΠΟ ΑΠΟ ΤΟ «ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ» 1991
ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΙΩΑΝΝΙΝΑ 1991

ΙΩΑΝΝΙΝΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΕΞΟΧΗΣ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

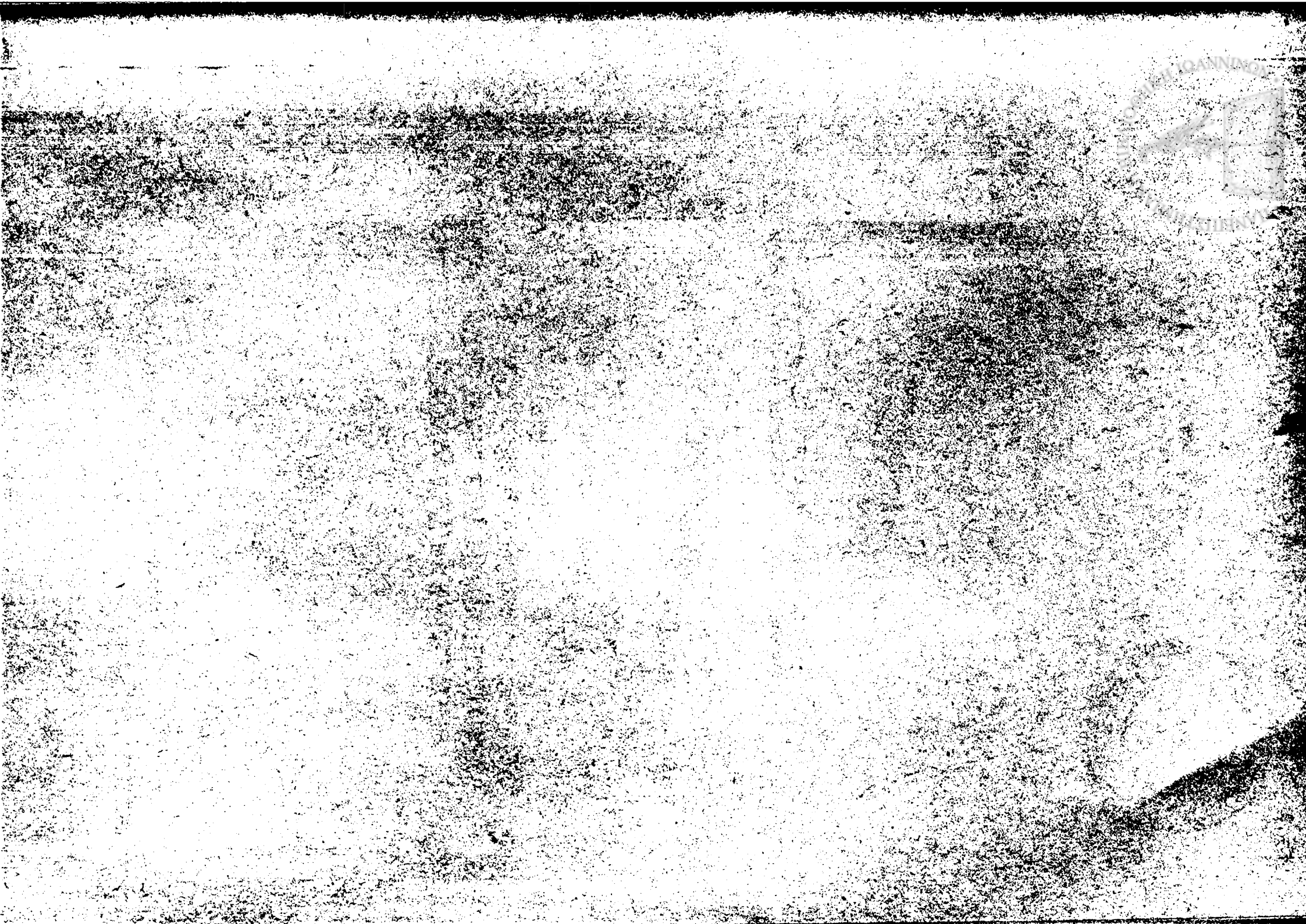

Α. Γενικά

Ἡ δεκαετία 1830-1840 ὑπῆρξε πολυτάραχη γιὰ τὴ μητροπολιτικὴ ἐπαρχία Ἰωαννίνων. Τρεῖς μητροπολίτες, ὁ Ἰωακεὶμ ὁ ἀπὸ Μελενίκου (1830-1835), ὁ Ἰωακεὶμ Κοκκώδης, ὁ ἐπονομαζόμενος Χίος (1835-1838) κι ὁ ἀπὸ Ρεθύμνης Ἰωαννίκιος Λαζαρόπουλος (1838-1840) ἔγιναν ἔκπτωτοι καὶ ἐξώσθησαν. Αὐτὸ συνέβη ὕστερα ἀπὸ σοβαρότατες κατηγορίες, τῶν προεστώτων (τῶν Ἰωαννίνων καὶ τῆς ἐπαρχίας) πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, ἀλλὰ καὶ στὶς τουρκικὲς ἀρχές. Ἂς σημειωθεῖ ὅτι οἱ κατηγορίες ἦταν συχνὰ αὐτοαναιρούμενες καὶ οἱ προεστῶτες δὲν ἐκπροσωποῦσαν τὸ κοινωνικὸ σύνολο, ἀλλὰ περισσότερο τὶς φατρίες τῶν ἀρχόντων. Στὸ τέλος π.χ. τῆς δεκαετίας, τὸ 1840, ὁ ἐξωσθεὶς Ἰωακεὶμ ὁ Χίος ἐπανῆλθε στὸ μητροπολιτικὸ θρόνο Ἰωαννίνων, ὕστερα ἀπὸ ἔντονο αἴτημα τῶν προκρίτων, τοῦ λαοῦ τῆς πόλεως τῶν Ἰωαννίνων, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐπαρχίας, ἔμεινε στὸ θρόνο ὡς τὰ 1845 κι ἀργότερα πατριάρχευσε δυὸ φορές, ὡς Ἰωακεὶμ ὁ Β΄ (1860-1863 καὶ 1873-1878). Ἂς σημειωθεῖ ἐπίσης ὅτι κατὰ τὴ δεύτερη θητεία του ὡς Ἰωαννίνων ἔγινε ἡ ἕνωση τῆς μητροπολιτικῆς ἐπαρχίας Βελλᾶς μὲ ἐκείνη τῶν Ἰωαννίνων (1842), καθὼς καὶ ἡ προαγωγὴ τῆς μητρόπολης Ἰωαννίνων στὸν ιγ΄ θρόνο[1].

Οἱ λόγοι ποὺ ὁδήγησαν στὴν ἀπομάκρυνση τῶν τριῶν μητροπολιτῶν δὲν γίνονται εὐκρινῶς φανεροὶ ἀπὸ τὰ πατριαρχικὰ σιγίλλια οὔτε ἀπὸ τὶς περιλήψεις ποὺ καταχωρίζονται στοὺς πατριαρχικοὺς κώδικες κι ὅπου συνοπτικὰ καὶ μὲ γενικότητες σημειώνονται τὰ αἴτια τῆς ἀπομάκρυνσης μητροπολιτῶν καὶ τῆς ἐκλογῆς τῶν διαδόχων τους[2]. Μόνο στὴ σωζόμενη ἀλληλογραφία Πατριαρχείου - Μητροπολιτῶν καὶ στὶς ἀναφορὲς τῶν προεστώτων καὶ ἐκπροσώπων τῶν χριστιανῶν τῆς μητρόπολης Ἰωαννίνων ἀναφέρονται σαφεῖς κα-

---

1. Εἶχε ἀποφασισθεῖ ἀπὸ τὸ 1808, ἀλλὰ δὲν εἶχε περιβληθεῖ τὴ συνοδικὴ ἔγκριση. Βλ. γενικὰ *Μητροπολίτου Σάρδεων Γερμανοῦ*, Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι τῶν ἐν Ἠπείρῳ καὶ Ἀλβανίᾳ ἐπαρχιῶν τοῦ Πατριαρχείου Κ/πόλεως, *Ἠπειρωτικὰ Χρονικὰ* (στὸ ἑξῆς *ΗΧ*) 12 (1937) 30, 64.

2. Γιὰ τὴν Ἤπειρο καὶ Ἀλβανία βλ. *ὅ.π.*, σ. 11-103. Γιὰ τὴν ἐξεταζόμενη δεκαετία, σ. 70-71.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

τηγορίες, καθὼς καὶ τὰ αἴτια ποὺ διαμόρφωναν τὶς καταστάσεις, στὸ πλαίσιο τῶν ὁποίων κινοῦνταν κάθε φορὰ οἱ ἐχθρικὲς ἢ φίλιες δυνάμεις πρὸς τὸν ὑπὸ κατηγορία μητροπολίτη. Ἡ ἐξέταση κάθε περίπτωσης θ' ἀποδείξει ὅτι, παρὰ τὶς ἰδιαιτερότητες ποὺ ἐπισημαίνονται, ὑπάρχει μιὰ γενικότερη κινούσα δύναμη, προϊὸν τῆς κατάστασης ποὺ εἶχε δημιουργηθεῖ στὴ διοίκηση τῶν κοινῶν τῆς πόλης τῶν Ἰωαννίνων σ' ὅλη τὴ διάρκεια τῆς δεκαετίας. Ἡ κατάσταση αὐτὴ εἶχε κληρονομηθεῖ βέβαια ἀπὸ τὶς προηγούμενες δεκαετίες, ἀλλὰ συνεχίστηκε καὶ στὶς ἑπόμενες. Γιαυτὸ εἶναι ἀπαραίτητο ν' ἀνιχνευθεῖ ἡ ἀτμόσφαιρα ποὺ ἐπικρατοῦσε κατὰ τὴν ἐξεταζόμενη περίοδο καὶ νὰ ἐπισημανθοῦν τὰ κύρια χαρακτηριστικά της. Αὐτό, μαζὶ μὲ τὴ δημοσίευση ἀνέκδοτου ἀρχειακοῦ ὑλικοῦ, θὰ δώσει τὰ σαφῆ περιγράμματα τῶν προθέσεων καὶ τῶν ἀποφάσεων τῶν ἀνθρώπων, θὰ ἀποκαλύψει τὰ ἐλατήρια δσων κινήθηκαν ἀρνητικὰ γιὰ τὴν ἔξωση τῶν μητροπολιτῶν ἢ ἔδρασαν θετικὰ γιὰ τὴν ὑπεράσπισή της.

Ἡ ὁμαλοποίηση τῆς κατάστασης στὸν χῶρο τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας, μετὰ τὸ τέλος τῆς ἑλληνικῆς ἐπανάστασης καὶ τὴν ἀναμενόμενη ὑπογραφὴ συνθήκης μὲ τὴ Ρωσία (1829) ἀποτελοῦσε, ὡς ἕνα σημεῖο, καὶ πρόθεση τοῦ σουλτάνου Μαχμοὺτ Β΄. Αὐτὸ διαπιστώνεται κι ἀπὸ τὴν κοινοποίηση τῶν ἀποφάσεων τῆς Πύλης πρὸς τὸ Πατριαρχεῖο, ἀπὸ τὸ ὁποῖο ζητοῦσε ταυτόχρονα, νὰ διαβεβαιώσει τοὺς χριστιανοὺς τῆς αὐτοκρατορίας ὅτι *τὸ πολυχρόνιον καὶ κραταιὸν δεβλέτι... ἐξέδωκεν ἐντονωτάτας ἐπιταγὰς πρὸς πάντας τοὺς κατὰ τόπους ἐνδοξωτάτους τοπάρχας, διοικητὰς καὶ λοιποὺς κρατοῦντας, καὶ τὴν ὀφειλομένην αὐτῶν διήγειρεν προσοχήν, συμβουλεύων σφοδρῶς τήν παντελῆ τοῦ λοιποῦ ἐξάλειψιν κάθε καταχρήσεως καὶ ἐπηρείας καὶ ἀδικίας κατὰ τῶν πιστῶν ραγιάδων, καὶ προστάζον ἐντόνως τὴν πρὸς αὐτοὺς παντοίαν περίθαλψιν, καὶ τῶν θρησκευτικῶν αὐτῶν ἐθίμων τὴν ἐλευθερίαν, καὶ ἀκώλυτον ἐνέργειαν, καὶ κάθε ἄλλην ἀντίληψιν καὶ περιποίησιν*[1]. Αὐτὲς τὶς διαθέσεις τῆς Πύλης ζητοῦσε ὁ Πατριάρχης ἀπὸ τοὺς ἀρχιερεῖς νὰ διαδώσουν στοὺς χριστιανούς, γιὰ νὰ ἠρεμήσουν καὶ ἐπανέλθουν στὰ εἰρηνικά τους ἔργα, δίνοντας ἀκόμη καὶ τὴν ὑπόσχεση πὼς θὰ γινόταν εὐνοϊκὸς διακανονισμὸς τῶν δοσιμάτων τῶν ραγιάδων. Οἱ ἀρχιερεῖς πῆραν ἐπίσης τὴν ἐντολὴ ν' ἀναφέρουν κάθε ἐκτροπὴ τῶν κατὰ τόπους ἀρχῶν σὲ βάρος τῶν χριστιανῶν, ἐκθέτοντας ὅμως στὰ γράμματά τους μόνο τὴν ἀλήθεια, ὅπως αὐτὴ προέκυπτε ἀπὸ τὰ γεγονότα, χωρὶς προσθαφαιρέσεις. Τέλος, οἱ ἀρχιερεῖς ἔπρεπε νὰ δίνουν πρῶτοι αὐτοὶ τὸ καλὸ παράδειγμα τῆς χρηστῆς

1. Βλ. ἐγκύκλιο ἐπιστολὴ τοῦ πατριάρχη Ἀγαθάγγελου, τῆς 18 Ἀπριλίου 1830, πρὸς ὅλους τοὺς ἀρχιερεῖς τῆς αὐτοκρατορίας, *Ἀρχεῖον Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, Κώδικες Πατριαρχικῆς Ἀλληλογραφίας* (στὸ ἑξῆς *ΑΟΠ-ΚΠΑ*), Κώδικας 30.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

διοίκησης, ἀποφεύγοντας τὶς καταχρήσεις καὶ τὶς πρόσθετες ἐπιβαρύνσεις τῶν χριστιανῶν. Φαίνεται πὼς τὰ προηγούμενα χρόνια, ὁπότε ἐξαιτίας τοῦ πολέμου εἶχε καταλυθεῖ κάθε ἔννοια τοῦ κράτους, ἀρκετοὶ μητροπολίτες καὶ ἐπίσκοποι βρῆκαν τὴν εὐκαιρία τοῦ εὔκολου χρηματισμοῦ, μέσω καταχρήσεων καὶ εἰσπράξεων ὑπερβολικῶν δικαιωμάτων. Τὰ παραδείγματα τῆς δεκαετίας ποὺ ἀφοροῦν στὴ μητρόπολη Ἰωαννίνων, ἀλλὰ κι ἄλλες μητροπολιτικὲς ἐπαρχίες, ὅπως τῆς Ἄρτας, ἐπιβεβαιώνουν τὴν πατριαρχικὴ ἐπισήμανση.

Ἡ βούληση τῆς Πύλης καὶ οἱ ἐλπίδες τοῦ Πατριαρχείου, τουλάχιστο σὲ ὅ,τι ἀφοροῦσε τὴν Ἤπειρο, ἔμειναν, κατὰ μεγάλο μέρος, στὸ χῶρο τῶν καλῶν προθέσεων καὶ εὐχῶν. Γιατὶ καὶ τὰ ἑπόμενα χρόνια, παρὰ τὴ βελτίωση τῶν συνθηκῶν, ἡ κατάσταση ἦταν δυσχερής· αὐτὸ εἶχε ἄμεση σχέση μὲ τὴν ἀνικανότητα, ἀπληστία καὶ τὶς ἁρπακτικὲς διαθέσεις τῶν τοπαρχῶν, τῶν διοικητῶν καὶ τῶν συνεργατῶν τους, ἀλλὰ καὶ τὶς συνεχιζόμενες καταχρήσεις μητροπολιτῶν καὶ κοινοτικῶν ἀρχόντων. Ὅλα αὐτὰ συνέβαλαν στὴν ἠθικὴ διάβρωση τοῦ χριστιανικοῦ στοιχείου καὶ κυρίως τῶν κατοίκων τῆς Ἠπειρωτικῆς πρωτεύουσας. Ἡ διάβρωση ἦταν περισσότερο ἐμφανὴς στὴν ἄρχουσα τάξη, ἡ ὁποία διαχειριζόταν τὶς δωρεὲς καὶ τὰ πλούσια κληροδοτήματα τῶν Ἠπειρωτῶν εὐεργετῶν, ἀνάμεσα στοὺς ὁποίους τὴν πρώτη θέση κατεῖχαν οἱ ἀδελφοὶ Ζωσιμάδες. Τόσο εἶχε προχωρήσει ἡ σήψη, ἀφοῦ κατὰ τὴν περίοδο 1830-1840 σημειώθηκαν σοβαρὲς καταχρήσεις στὶς δωρεὲς τοῦ τελευταίου ἐπιζῶντα τῆς Ἀδελφότητας Ζωσιμάδων, τοῦ Νικολάου. Ἐφόσον οἱ καταχραστὲς δὲ δίσταζαν νὰ σφετεριστοῦν χρήματα ζώντων εὐεργετῶν, εὔκολα μπορεῖ κανεὶς νὰ ὑποθέσει τί γινόταν μὲ τὰ παλαιὰ κληροδοτήματα.

Σοβαρὲς ἀποκαλύψεις γιὰ τὴν κατάσταση ποὺ ἐπικρατοῦσε τὴν ἐποχὴ αὐτὴ στὴ διαχείριση τῶν κοινῶν περιέχει ἡ δημοσιευμένη ἀλληλογραφία τοῦ Νικολάου Ζωσιμᾶ μὲ τοὺς ἐπιτρόπους του[1]. Πιὸ ἀποκαλυπτικὸ εἶναι τὸ ὑπόμνημα ποὺ ἔστειλε ὁ Ἀλέξ. Φίλιος[2] πρὸς τὸ γενικὸ ἐπίτροπο τοῦ κληροδοτήματος Ν. Σταμέρωφ στὶς 12 Ὀκτωβρίου 1867. Σύμφωνα μ' αὐτό, οἱ Ζω-

1. Βλ. *Φιλίππου Σαγκούνη*, Ἀνέκδοτος ἀλληλογραφία τῶν Ζωσιμάδων, *ΗΧ* 6 (1931) 193-257, 7 (1932) 3-66, 8 (1933) 3-83, ὅπου ὁ ἐπιμελητὴς τῆς ἔκδοσης ὑπογραμμίζει εἰσαγωγικὰ τὴ σπουδαιότητα τοῦ κληροδοτήματος τῶν Ζωσιμάδων γιὰ τὰ Γιάννινα, τόσο γιὰ τὴ μεγάλη ἐνίσχυση ποὺ πρόσφερε στὴν πόλη, ὅσο καὶ γιὰ τὴν ἠθικὴ ἐξυγίανση ποὺ ἐπέφερε. *Ἡ αὐθαιρεσία καὶ ἡ φαυλότης τῆς διαχειρίσεως ἡ ἐπικρατοῦσα κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εἰς τὴν διοίκησιν τῶν κοινῶν ἐκ μέρους μιᾶς σπείρας ἀρχόντων ἀντλούντων τὴν δύναμίν των ἀπὸ μακρὰν παράδοσιν, προβάλλει τόσον καταφώρως ἐκ τῶν δημοσιευμένων ἐγγράφων, ὥστε νὰ πολλαπλασιάζει τὴν εὐγνωμοσύνην τῆς πόλεως πρὸς τὸν ἀοίδιμον Ν. Ζωσιμᾶν, ὅστις ἠδυνήθη νὰ πειθαναγκάσῃ τοὺς κρατοῦντας νὰ ἐγκαταλείψουσι διαπαντὸς τὴν ἀθλίαν τακτικὴν τῆς διασπαθίσεως καὶ τοῦ σφετερισμοῦ τῶν κοινῶν χρημάτων, χρησιμοποιήσας ἀποτελεσματικῶς τὴν ἀπειλὴν τῆς μεταφορᾶς τοῦ Κληροδοτήματος*, βλ. *ΗΧ* 7(1932) 3-4.

2. Συγγενὴς τοῦ Νικ. Ζωσιμᾶ καὶ ἕνας ἀπὸ τοὺς ἐπιτρόπους του. Σ' αὐτὸν ἀνῆκε καὶ τὸ δημοσιευμένο ἀρχεῖο.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

σιμάδες ἐπέλεγαν ὡς ἐκτελεστὲς τῶν ἐντολῶν τους τοὺς συγγενεῖς τους στὴν πατρίδα. Τὴν περίοδο 1815-1828, ἀπὸ ἔλλειψη συγγενῶν, ὑποχρεώθηκαν νὰ ἐμπιστευθοῦν ἄλλους. Στὰ 1828 ὁ μόνος ἐπιζῶν Νικόλαος Ζωσιμᾶς διόρισε τακτικὴ καὶ μόνιμη ἐπιτροπή, ἀποτελούμενη ἀπὸ τοὺς Δ. Δρόσο, Κ. Ἀθανασίου, Ν. Ζίνη, Ἰ. Λιάμπεη καὶ Σ. Μπουγᾶ, ὀνόματα ποὺ εἶναι ἀναμιγμένα στὶς ἐξώσεις τῶν τριῶν μητροπολιτῶν τῆς δεκαετίας τοῦ 1830-1840. Οἱ μόνιμοι αὐτοὶ ἐπίτροποι ποὺ διαχειρίζονταν τὰ κοινά, ὄχι ὅλοι μαζί, ἀλλὰ ἐκ περιτροπῆς, διαφώνησαν μεταξύ τους τὸ 1836 καὶ διαιρέθηκαν σὲ δυὸ φατρίες, ἀπὸ τὶς ὁποῖες ἡ μία κατηγοροῦσε τὴν ἄλλη γιὰ καταχρήσεις[1]. Ὁ Φίλιος ὑποστηρίζει ὅτι οἱ δυὸ φατρίες τῶν ἐπιτρόπων εἶχαν κηρύξει μεταξύ τους ἀμείλικτο πόλεμο *ἀναβιβάζουσαι καὶ καταβιβάζουσαι καὶ τοὺς ἀρχιερεῖς κατὰ τὸ δοκοῦν*[2].

Ἐξίσου ἀποκαλυπτικὸς γιὰ τὴν κατάσταση ποὺ ἐπικρατοῦσε εἶναι κι ὁ

---

1. Τὶς κατηγορίες διατύπωναν στὶς ἐπιστολές τους πρὸς τὸν Νικ. Ζωσιμᾶ, ἀπὸ τὸν ὁποῖο εἶχαν ζητήσει 17.000 τάληρα γιὰ ν' ἀγοράσουν οἰκόπεδο πρὸς ἀνέγερση Σχολῆς. Ἂς σημειωθεῖ ὅτι οἱ ἐπίτροποι καταχράστηκαν καὶ *κατεβρόχθισαν* κληροδοτήματα κι ἄλλων εὐεργετῶν κατὰ τὴν ἴδια περίοδο, *ταῦτα δὲ ἔπραττε ἡ ὑπερισχύουσα ἑκάστοτε μερίς, ἔχουσα συνεπίκουρον καὶ τὸν Ἀρχιερέα*. Ὁ Ζωσιμᾶς ἔστειλε τὰ χρήματα γιὰ τὰ οἰκόπεδα, ἀγοράστηκαν πράγματι δύο, τῶν Μαλίκου καὶ Σπ. Μπαμπανίκου καὶ ἐπειδὴ οἱ τουρκικὲς ἀρχὲς ἀπαγόρευσαν τὴν ἀνέγερση σχολείου σ' αὐτά, γιὰ θρησκευτικοὺς λόγους, ἀγοράστηκαν ἄλλα δύο, τοῦ Μπέρκου καὶ τοῦ Δ. Ἀθανασίου, *ΗΧ* 8 (1933) 30-32. Ὁ φατριασμός, ὅμως, τῶν ἐπιτρόπων του ὑποχρέωσε τὸν Νικ. Ζωσιμᾶ ν' ἀπαιτήσει τὴ μεταφορὰ τῶν οἰκοπέδων στὸ ὄνομα τῆς Ζωσιμαίας Ἀδελφότητας. Οἱ ἐπίτροποι *ἐκώφευσαν*, ὁπότε ὁ Ζωσιμᾶς διόρισε νέα ἐπιτροπὴ ἀπὸ συγγενεῖς του, ἐνῶ ἡ κοινότητα τῶν Ἰωαννίνων, μὲ τὴν ἐπέμβαση τῆς τουρκικῆς ἀρχῆς, ζήτησε λογοδοσία, κατὰ τὴν ὁποία ἀποκαλύφθηκαν οἱ καταχρήσεις τῶν διαχειριστῶν. Τὸ ἀποτέλεσμα ἦταν νὰ καθαιρεθεῖ ὁ προεστὼς καὶ ν' ἀντικατασταθοῦν οἱ ἐπίτροποι τῶν ἀγαθοεργῶν καταστημάτων μὲ ἄλλους, *ΗΧ* 6 (1931) 196.

2. *Ἐδαπανήθησαν περὶ τὰ δύο ἑκατομμύρια γροσίων ἐπιβαρύνασαι* (οἱ φατρίες) *οὕτω τὸ κοινὸν ταμεῖον μὲ χρέος, τοῦ ὁποίου καὶ μέχρι σήμερον δὲν ἀπηλλάγη, εἰ μὴ κατὰ τὸ ἥμισυ μόνον*, *ΗΧ* 8 (1933) 32. (Ὑπενθυμίζουμε ὅτι ὁ Φίλιος γράφει τὸ ὑπόμνημά του στὰ 1867). Ἡ οἰκτρὴ κατάσταση ποὺ ἐπικρατοῦσε στὰ Γιάννινα στὸν τομέα τῆς διαχείρισης τῶν κοινῶν καὶ τῶν κληροδοτημάτων ὑποχρέωσε τὸν Νικ. Ζωσιμᾶ νὰ δηλώσει τὸν Ἀπρίλιο τοῦ 1838 ὅτι *διὰ τὴν ἀνάπαυσίν μου ἀπεφάσισα πλέον νὰ μὴ σᾶς στείλω τὰ μετρητὰ ὁποῦ ἔστελνα καθ' ἕκαστον χρόνον καὶ ἂς ὄψονται οἱ αἴτιοι καὶ ἂς δώσουν λόγον ἐν ἡμέρᾳ Κρίσεως*, *ΗΧ* 6 (1931) 217. Τὸν Ἰούλιο τοῦ 1839 ὁ Ζωσιμᾶς ἐπανέρχεται στὴν ἀπειλὴ ὅτι θ' ἀλλάξει τὴ διαθήκη του καὶ θὰ διαθέσει σὲ ἄλλες ἑλληνικὲς κοινότητες τὴν περιουσία τῆς Ἀδελφότητας, ἐπιρρίπτοντας τὶς εὐθύνες γιὰ τὴν ἀλλαγὴ τῶν προθέσεών του σὲ ἀρχιερεῖς καὶ προεστούς, *ΗΧ* 6 (1931) 228-229. Ἔντρομοι οἱ πρόκριτοι καὶ διαχειριστὲς τῶν κληροδοτημάτων τῆς πόλης τῶν Ἰωαννίνων, συγκεντρώθηκαν... *ἅπαντες μικροί τε καὶ μεγάλοι* καὶ ἀποφάσισαν... *αἰσθανθέντες τὴν μεγάλην βλάβην τὴν πηγάσασαν ἐκ τῆς κατακρίτου ταύτης διχονοίας καὶ διαιρέσεως...καὶ...εἰς ἑαυτοὺς ἐλθόντες* ν' ἀποβάλουν *πᾶσαν αἰτίαν σκανδάλου καὶ διαιρέσεως* (δ.π., σ. 229). Ἡ ὑπόσχεση, ὅμως, ποὺ ἔδωσαν δὲν τηρήθηκε.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ἱστοριοδίφης Ἰωάννης Λαμπρίδης[1]. *Ἑκάστη τῶν δύο τούτων ἀρχοντικῶν φατριῶν πρὸς βλάβην τῶν κοινωφελῶν τῆς πόλεως ἐκίνει πάντα λίθον, ἵνα τὰς ἡνίας τῆς διαχειρίσεως ἀναλάβῃ. Ἐπειδὴ δὲ ἐκ τούτου ἢ ἐξ ἐκείνου τοῦ πνευματικοῦ κυριάρχου ἐξήρτητο καὶ ἡ ἰσχὺς ταύτης ἢ ἐκείνης τῆς μερίδος, διὰ ταῦτα καὶ ἀνυπολόγιστοι δαπάναι ἀπό τε τῶν ἐλεῶν τῆς πόλεως καὶ τῶν ἐκ Βλαχίας Μοναστηριακῶν προσόδων, ὡς καὶ ἀπὸ δανείων, ἅπερ συνῆπτον οἱ ἐπάρατοι ἐπ' ὀνόματι τῶν ἐλεῶν, κατεβάλλοντο πρὸς ἀποπομπὴν τοῦ ὑπάρχοντος μητροπολίτου καὶ ἀντικατάστασιν αὐτοῦ παρ' ἑτέρου. Οὕτω λοιπὸν τὸ μὲν ταμεῖον τῶν ἐλεῶν ἐπιβαρύνεται ὑπὸ βαρυτάτων χρεῶν, τὰ δὲ ἀγαθοεργὰ τῆς πόλεως καταστήματα ἐκινδύνευον νὰ διαλυθῶσι. Σπουδαῖα χρηματικὰ ποσὰ ἐδαπανήθησαν πρὸς ἀποπομπὴν καὶ ἐξορίαν τοῦ νῦν[2] πατριάρχου Ἰωακεὶμ τοῦ Β΄ καὶ ἀντικατάστασιν αὐτοῦ παρ' Ἰωαννικίου τοῦ Κρητὸς (1838). Ἔτι δὲ σπουδαιότερα πρὸς ἐπανάκαμψιν (1840) ἐκ τῆς ἐξορίας τοῦ πρώην μητροπολίτου Ἰωακεὶμ καὶ ἐπάνοδον εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ ἐδαπανήθησαν*[3].

Ὑπῆρχαν, ὅμως, κι ἄλλοι λόγοι ποὺ συνέβαλαν στὴ δημιουργία τῆς ἀπαράδεκτης κατάστασης στὴ δεκαετία ποὺ ἐρευνοῦμε. Λόγοι, ποὺ συνδέονται μὲ τὶς ἐνέργειες καὶ δραστηριότητες τῶν ἴδιων τῶν μητροπολιτῶν ἢ σχετίζονται μὲ τὴ στάση καὶ τὶς διαθέσεις τῶν τουρκικῶν ἀρχῶν. Ἡ ἐξέταση κάθε περίπτωσης θὰ ἀποσαφηνίσει καλύτερα τὰ πράγματα καὶ θὰ κάνει περισσότερο εὐδιάκριτα τὰ περιγράμματα τῶν γεγονότων.

Β. Ἡ ἀρχιερατεία τοῦ μητροπολίτη Ἰωακεὶμ τοῦ ἐκ Μελενίκου καὶ ἡ ἔκπτωσή του (1830-1835)

Στὶς 30 Αὐγούστου 1830 ἐξελέγη μητροπολίτης Ἰωαννίνων ὁ Ἰωακείμ, ποὺ διαδέχθηκε στὸ θρόνο τὸν ἀποθανόντα Βενέδικτο τὸν ἀπὸ Νύσσης (1826-1830). Ὁ Ἰωακεὶμ καταγόταν ἀπὸ τὸ Μελένικο καὶ ἦταν μητροπολίτης Σόφιας ἡ δὲ ἀπομάκρυνσή του ἀπὸ ἐκεῖ καὶ ἡ τοποθέτησή του στὰ Γιάννινα ἔγινε γιὰ εἰδικοὺς λόγους, ποὺ γιὰ πρώτη φορὰ γίνονται γνωστοί. Σ' ἕνα ἔντονα ἐπιτιμητικὸ γράμμα τοῦ πατριάρχη Κωνστάντιου Α΄ πρὸς τὸν Ἰωακείμ, στὸ ὁποῖο ὁ τελευταῖος ἐλέγχεται δριμύτατα γιὰ πολλὰ παραπτώματα, γίνεται λόγος καὶ γιὰ τὰ αἴτια τῆς μετάθεσής του. Ὁ Ἰωακείμ, ὡς μητροπολίτης Σόφιας, εἶχε δημιουργήσει ἐχθρότητα μὲ γνωστὸ ληστὴ τῆς περιοχῆς καὶ ἡ ζωή

1. Βλ. *Ἰωάννου Λαμπρίδου*, Περὶ τῶν ἐν Ἠπείρῳ ἀγαθοεργημάτων, μέρος δεύτερον, ἐν Ἀθήναις 1880, σ. 45-50.

2. Ὁ Λαμπρίδης ἐξέδωσε τὰ «Ἠπειρωτικὰ ἀγαθοεργήματα» τὸ 1880, τὰ ὁποῖα θὰ εἶχε συγγράψει νωρίτερα, ὅταν ὁ Ἰωακεὶμ ὁ Χίος εἶχε ἀνέβει στὸν πατριαρχικὸ θρόνο γιὰ δεύτερη φορὰ (1873-1878).

3. Βλ. *Λαμπρίδου*, ὅ.π., σ. 48.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

του διέτρεχε κίνδυνο. Τὸ Πατριαρχεῖο γιὰ νὰ τὸν προφυλάξει τὸν τοποθέτησε μὲ προβιβασμὸ στὴ μητρόπολη Ἰωαννίνων[1].

Σὲ ἐνθυμήσεις καὶ ἐπιγραφὲς ναῶν γίνεται μνεία τῆς ἀρχιερατείας τοῦ Ἰωακείμ, χωρὶς ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον, ἐκτὸς ἀπὸ μία ἐνθύμηση σὲ μηνιαῖο τῆς μονῆς Καστρίτσας, ὅπου σημειώνεται ὅτι ἦτο *πλούσιος κατὰ πολλά*[2]. Ὁ Ματθαῖος Παρανίκας στηριζόμενος στὸν Π. Ἀραβαντινὸ τὸν χαρακτηρίζει ὡς *γέροντα ἐλλόγιμον καὶ εὐσεβέστατον*[3].

Ὁ Ἰωακείμ παρέμεινε στὸ θρόνο τῶν Ἰωαννίνων πέντε χρόνια περίπου (1830-1835). Τὸν Ἰούλιο τοῦ 1835 ἀπομακρύνθηκε ἀπὸ τὴ μητρόπολη Ἰωαννίνων καὶ τὸν διαδέχθηκε ὁ ἐπίσκοπος Δρυϊνουπόλεως Ἰωακείμ ὁ Χίος[4].

Τόσο οἱ πατριαρχικὲς ἀποφάσεις ὅσο καὶ τὸ σιγίλλιο δὲν ἐξειδικεύουν τοὺς λόγους τῆς ἔκπτωσής του. Τὸ σιγίλλιο ἀναφέρει ὅ,τι καὶ ἡ πατριαρχικὴ ἀπόφαση: ἔγινε ἔκπτωτος καὶ ἀπομακρύνθηκε *διὰ τὰς κανονικὰς αὐτοῦ παρεκτροπάς, κατὰ τὰς ἐμφανισθείσας... κοινὰς ἀναφορὰς τῶν ἐπαρχιωτῶν Χριστιανῶν καὶ τὰ σταλέντα γράμματα καὶ τὰς λοιπὰς ἀγωγάς*[5].

Ὅπως ἔχει ἤδη ἀναφερθεῖ, πρέπει νὰ θεωρεῖται βέβαιη ἡ ἀνάμιξη τοῦ Ἰωακείμ στὶς διαμάχες τῶν φατριῶν ποὺ διεκδικοῦσαν τὴ διαχείριση τῶν κληροδοτημάτων τῶν Ἰωαννίνων. Οἱ ὑποψίες τῶν κατοίκων τῆς πόλης ὅτι γίνονταν καταχρήσεις, πραγματικὲς ἢ φανταστικές, ὁδήγησαν στὴν ἀποστολὴ ἀλλεπάλληλων καταγγελιῶν πρὸς τὸ Πατριαρχεῖο. Οἱ αἰχμὲς στρέφονταν κυρίως ἐναντίον τοῦ μητροπολίτη γιὰ τὴν κακὴ διαχείριση τῶν κοινῶν δοσιμάτων, τῶν χρημάτων γιὰ τὴν κατασκευὴ τῆς ἐκκλησίας τῆς μητρόπολης κι ἄλλων δωρεῶν. Ἀπὸ τὴ διαχείριση αὐτὴ κι ἀπὸ ἄλλες δραστηριότητές του, ὁ Ἰωακείμ ἐξοικονόμησε πολλὰ χρήματα, γιαυτὸ καὶ κατὰ τὴν ἐνθύμηση ἐθεωρεῖτο πλούσιος. Ἡ ἴδια ἐντύπωση σχηματίστηκε καὶ στοὺς κύκλους τοῦ Πατριαρχείου, ὅπως ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὸ περιεχόμενο γράμματος, μὲ τὸ

1. Βλ. τὸ μὲ ἡμερομηνία 6 Ἰουλίου 1831 γράμμα τοῦ πατριάρχη Κωνστάντιου Α΄ πρὸς τὸν Ἰωακείμ, *ΑΟΠ - ΚΠΑ*, Κώδικας 17.

2. Βλ. *Χρ. Ἰ. Σούλη*, Ἐπιγραφαὶ καὶ ἐνθυμήσεις Ἠπειρωτικαί, *ΗΧ* 9 (1934) 81, 117, *Ἀθηναγόρα Μητροπολίτου Παραμυθίας καὶ Πάργης*, Ἡ Ἐκκλησία τῶν Ἰωαννίνων, *ΗΧ* 3 (1928) 43, *τοῦ ἰδίου*, Νέος Κουβαρᾶς, *ΗΧ* 4 (1929) 47, 48, *Ἰωάννου Ἀναστασίου*, Πατριαρχικὸν σιγίλλιον πρὸς τὴν Μητρόπολιν Ἰωαννίνων, *Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς*, ΛΕ (1952) τεῦχ. 411-412, σ. 289. Στηριζόμενος σὲ ἐνθύμηση μηνιαίου τοῦ Ἁγίου Γεωργίου Λυγκιάδων ὁ Χρ. Σούλης ἐλέγχει ὡς ἀνακριβὴ τὴν πληροφορία τοῦ μητροπολίτη Παραμυθίας Ἀθηναγόρα, *ΗΧ* 3 (1928) 43, ὅτι ὁ Ἰωακείμ ὁ ἐκ Μελενίκου ἐξελέγη μητροπολίτης Ἰωαννίνων τὸν Σεπτέμβριο τοῦ 1830. Ἐσφαλμένη εἶναι ἡ ἐκτίμηση τοῦ Χρ. Σούλη, γιατὶ ἡ ἐκλογὴ ἔγινε τὸ Σεπτέμβριο τοῦ 1830 (*Μητροπολίτου Σάρδεων Γερμανοῦ*, ὅ.π., σ. 70) καὶ τὸν Φεβρουάριο τοῦ 1831 θὰ ἦλθε στὰ Γιάννινα ὁ Ἰωακείμ, ὅπως ἀναφέρει ἡ ἐνθύμηση.

3. *Ματθαίου Κ. Παρανίκα*, Σχεδίασμα περὶ τῆς ἐν τῷ ἑλληνικῷ ἔθνει καταστάσεως τῶν γραμμάτων, ἐν Κωνσταντινουπόλει 1867, σ. 52.

4. Βλ. *Μητροπολίτου Σάρδεων Γερμανοῦ*, ὅ.π., σ. 70.

5. Βλ. *Ἀναστασίου*, ὅ.π., σ. 286.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ὁποῖο τοῦ γίνονται συστάσεις νὰ παραδώσει στὸ διάδοχό του Ἰωακεὶμ τὸν Χίο καὶ στοὺς πρόκριτους τῆς πόλης καθαροὺς τοὺς λογαριασμοὺς τῆς διαχείρισής του *καὶ ὅσα ἤθελεν φανῶσι ἐν ἀποδείξεσι περιττεύοντα ἐπάνω αὐτῆς ἐπιστρέψῃ καὶ ἀποδώσῃ ἀνελλιπῶς φυλάττουσα καὶ τὴν συνείδησίν της καθαρὰν καὶ τὸν χαρακτῆρα της ἄμεμπτον ἐπὶ τοῖς κοινοῖς καὶ ἱεροῖς τούτοις δικαίοις*[1].

Γιὰ νὰ κατανοήσουμε καλύτερα τὰ αἴτια ποὺ ὁδήγησαν στὴν ἔξωση τοῦ Ἰωακείμ, πρέπει νὰ ἐκθέσουμε ὅσα ἔγιναν ἐπὶ τῆς ἀρχιερατείας του, ἀλλὰ καὶ πρὶν ἀπ' αὐτή, γιατὶ συνδέονται ἄμεσα μὲ τὴν ἐξεταζόμενη περίοδο.

Ἀναφέρθηκε ὅτι προκάτοχός του ἦταν ὁ Βενέδικτος, ὁ ὁποῖος κατὰ τὸν Π. Ἀραβαντινὸ[2] χαρακτηρίζεται ὡς *ἀνὴρ ἐπὶ ἐθνισμῷ, φιλανθρωπείᾳ καὶ εὐσεβείᾳ διαπρέπων μεταξὺ τῶν συγχρόνων του ἀρχιερέων.* Ἦταν λάτρης τῆς παιδείας κι ἀπόδειξη τῆς ἔφεσης αὐτῆς ἦταν ἡ ἀπόφασή του νὰ μετακαλέσει τὸ 1829 ἀπὸ τὸ Μονοδένδρι Ζαγορίου τὸ μεγάλο δάσκαλο Ἀναστάσιο Σακελλάριο[3]. Πρόθεσή του ἦταν νὰ τὸν τοποθετήσει σχολάρχη τῆς Γενικῆς Ἑλληνικῆς Σχολῆς, ποὺ οἱ Ζωσιμάδες εἶχαν ἀποφασίσει νὰ ἱδρύσουν στὰ Γιάννινα εὐθὺς μόλις ἐξομαλυνόταν ἡ κατάσταση. Ὡς τὰ 1830, ὁ Σακελλάριος ἔμεινε στὴ Μητρόπολη, ὅπου δίδασκε. Ὁ ἴδιος ὁ Βενέδικτος ἦταν μαθητής του[4].

Ἐπὶ ἀρχιερατείας Βενεδίκτου πατριάρχευε ὁ Ἀγαθάγγελος (26 Σεπτεμβρίου 1826 - 6 Ἰουλίου 1830). Τὸ Νοέμβριο τοῦ 1829 ὁ Πατριάρχης ἔστειλε στὰ Γιάννινα ὡς ἔξαρχο τοῦ Πατριαρχείου τὸ διάκονο Νεόφυτο, βοηθὸ τοῦ ἐπισκόπου Βελλᾶς. Σκοπὸς τῆς ἐξαρχίας ἦταν *ἡ ἀνατροπὴ μιᾶς ἐπιβλαβεστάτης καταχρήσεως, παρεισαχθείσης, ὡς μὴ ὤφειλεν, εἴς τε τὴν ἐπαρχίαν τῶν Ἰωαννίνων, καὶ εἰς τὰς ὑποκειμένας αὐτῇ ἐπισκοπάς, τὴν κατάχρησιν φαμὲν τῶν δανείων, ὅποῦ οἱ ἀρχιερατικῶς ἐν αὐταῖς προϊστάμενοι ἐπεφόρτισαν δι' ἰδίαις μὲν χρείαις καὶ ὠφελείαις λαβόντες, τὸ ὄνομα δὲ τῶν ἐπαρχιῶν καθυποβάλλοντες καὶ ὡς αὐλικὰ προτείνοντες τοῖς δανεισταῖς τὰ ἴδια αὐτῶν*

---

1. Βλ. Συνοδικὸ γράμμα πρὸς τὸν τέως μητροπολίτη Ἰωαννίνων Ἰωακεὶμ, τῆς 13 Ἰουλίου 1835, *ΑΟΠ - ΚΠΑ*, Κώδικας 18.

2. Βλ. *Παναγιώτου Ἀραβαντινοῦ*, Βιογραφικὴ συλλογὴ τῶν λογίων τῆς Τουρκοκρατίας, ἔκδ. ΕΗΜ, Ἰωάννινα 1960, σ. 181.

3. Γιὰ τὸν Σακελλάριο βλ. ὅ.π., σ. 177-191 καὶ *Στέφανου Ν. Μπέττη*, Οἱ Ζωσιμάδες, Ἰωάννινα 1990, σ. 183-185, 187-194, 208-217.

4. ... *ἅμα ἐσχόλαζεν ἐκ τῶν ποιμενικῶν καθηκόντων του, προσεκάλει αὐτόν* (τὸν Ἀναστάσιο) *ἐν τῷ ἰδιαιτέρῳ δωματίῳ καὶ παρεδίδετο ὑπ' αὐτοῦ ἐπιστημονικάς τινας γνώσεις καὶ τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας σπουδαῖα μαθήματα, τήν τε γαλλικὴν γλῶσσαν.* Μαθητὲς τοῦ Σακελλάριου ἔγιναν καὶ *οὐκ εὐκαταφρόνητοι παιδείας κάτοχοι* καὶ ὁ τότε ἀρχιδιάκονος τῆς μητρόπολης Ἰωαννίνων Ἰωακεὶμ ὁ Χίος καὶ ὁ Παΐσιος, ἀρχιδιάκονος, ποὺ διαδέχτηκε τὸν Ἰωακεὶμ στὴν ἴδια μητρόπολη καὶ κατόπιν ἔγινε μητροπολίτης Δρυϊνουπόλεως (βλ. *Ἀραβαντινοῦ*, ὅ.π., σ. 181).

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

χρέη, εἰς τρόπον ὁποῦ τῆς ἀπάτης αὐτῆς τὸ δεινὸν ὑπερεκορυφώθη, προβαῖνον παραδειγματικῶς, καὶ θέλει καταντήσει εἰς βαθμὸν ἀνοικονόμητον, ἐπὶ ζημίᾳ πολλῶν καὶ ἀνωμαλίᾳ τῶν ἐπαρχιῶν[1].

Ἡ ἐξαρχία, λοιπόν, ἔπρεπε νὰ θέσει τέρμα σ' αὐτοῦ τοῦ εἴδους τὶς καταχρήσεις. Τὸ πατριαρχικὸ γράμμα ἀπευθυνόταν πρὸς τὸν πρόκριτο Ἰωαννίνων Δημήτριο Ἀθανασίου[2] γιὰ νὰ βοηθήσει τὸν ἔξαρχο στὴν ἀποστολή του. Γιὰ τὸν ἴδιο σκοπὸ τὸ Πατριαρχεῖο θὰ ἔστελνε καὶ συνοδικὸ γράμμα, μὲ τὸ ὁποῖο θὰ ἐνημέρωνε τοὺς χριστιανοὺς γιὰ τὰ χρέη τῆς Μητρόπολης, ποιὰ δηλαδὴ ἦταν *αὐλικὰ* καί, φυσικά, ἔπρεπε νὰ πληρωθοῦν, καὶ ποιὰ *ἀτομικά*, δηλαδὴ τῶν ἀρχιερέων. Τὸ συνοδικὸ γράμμα θὰ καταγραφόταν στὸν Κώδικα τῆς Πολιτείας, γιὰ νὰ χρησιμεύει ὡς ὁδηγὸς στοὺς δανειστὲς τῶν κατὰ καιροὺς ἀρχιερέων, οἱ ὁποῖοι θὰ μποροῦσαν νὰ δανείζονται, ὄχι ὅμως ἐπ' ὀνόματι τῆς ἐπαρχίας. Ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρὰ οἱ δανειστὲς θὰ γνώριζαν ὅτι τὰ χρήματα ποὺ δάνειζαν δὲν ἦταν *αὐλικά*, ἀλλὰ ἀφοροῦσαν τοὺς ἴδιους τοὺς ἀρχιερεῖς[3].

Τὸ περιεχόμενο τοῦ γράμματος εἶναι ἀποκαλυπτικό. Φωτίζει πτυχὲς τῆς ζωῆς τῆς μητροπολιτικῆς ἐπαρχίας Ἰωαννίνων, ἀλλὰ καὶ τῶν γύρω περιοχῶν, οἱ ὁποῖες ὡς ἐπισκοπὲς ὑπάγονταν στὴ δικαιοδοσία της (ὅπως π.χ. Βελλᾶς, Δρυϊνουπόλεως, Χειμάρας καὶ Δελβίνου, κ.λ.). Τὰ γεγονότα ἴσως εἶναι γνωστὰ σὲ γενικὲς γραμμὲς κι ἀπὸ ἄλλες πηγές[4], δὲν ἐξειδικεύουν ὅμως τὸ περιεχόμενο τῶν καταχρήσεων καὶ τῆς διαφθορᾶς ποὺ ἐπικρατοῦσε στὴν Ἐκκλησία τῶν Ἰωαννίνων[5] καὶ στὴν ἄρχουσα τάξη τῆς πόλης. Ἡ διαφθορά, δηλαδή, εἶχε ἐπεκταθεῖ σ' ὅλα τὰ ἐπίπεδα τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς καὶ τῆς ὀργάνωσης τῆς κοινότητας τῶν Ἰωαννίνων καὶ ἐπέτεινε τὴ δεινὴ κατάσταση ποὺ εἶχε δημιουργηθεῖ στὴν Ἤπειρο, ἐξαιτίας τῶν συνεπειῶν τοῦ πολέμου, τῶν ληστρικῶν ἐπιδρομῶν τῶν Ἀλβανῶν κλ.

Θὰ ὑπέθετε κανεὶς ὅτι τὸ γράμμα τοῦ Ἀγαθάγγελου θ' ἀνατάραζε τὰ λιμνάζοντα νερὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς κοινότητας τῶν Ἰωαννίνων καὶ θὰ συσπείρωνε τοὺς πρόκριτους στὴν προσπάθεια νὰ ἐξυγιάνουν μιὰ νοσηρὴ κατάσταση. Συνέβη τὸ ἀντίθετο. Οἱ πρόκριτοι συσπειρώθηκαν γιὰ νὰ παρουσιάσουν ἀθῶο τὸν Βενέδικτο. Ἡ στάση τους προξένησε κατάπληξη στὸ Πα-

1. Βλ. τὸ μὲ ἡμερομηνία 19 Νοεμβρίου 1829 γράμμα τοῦ πατριάρχη Ἀγαθάγγελου πρὸς τὸν Δημήτριο Ἀθανασίου, πρόκριτο Ἰωαννίνων *ΑΟΠ - ΚΠΑ*, Κώδικας 16.

2. Ὁ Ἀθανασίου εἶχε μεγάλη ἐπιρροὴ καὶ ἐνεργὸ ἀνάμιξη σὲ ὅλα τὰ θέματα ποὺ ἀπασχολοῦσαν τὴν κοινότητα.

3. Ἡ βοήθεια ποὺ θὰ δινόταν στὸν ἔξαρχο θὰ συνέβαλε στὴν ἐξόφληση τοῦ νόθου χρέους καὶ θ' ἀποτελοῦσε ἀνασχετικὸ φραγμὸ γιὰ μελλοντικὲς καταχρήσεις, βλ. γενικὰ τὸ δ.π. γράμμα τοῦ Ἀγαθάγγελου. Βλ. καὶ τὸ σχετικὸ συνοδικὸ γράμμα (Νοέμβριος τοῦ 1829), *ΑΟΠ-ΚΠΑ*, Κώδικας 16. Γιὰ τὰ χρέη αὐτὰ εἶχε ἐκδοθεῖ καὶ σουλτανικὸ φιρμάνι.

4. Βλ. π.χ. Ἀλληλογραφία Ζωσιμάδων, *ΗΧ* δ.π.

5. Ἡ ἴδια κατάσταση ἐπικρατοῦσε καὶ στὴ μητρόπολη Ἄρτας.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

τριαρχεῖο, γιαυτὸ καὶ τὴν χαρακτήρισε *πάντῃ ἀνοίκειον*. Ὁ Ἀγαθάγγελος τοὺς ἐπιτίμησε σφοδρότατα, γιατὶ ἀγωνίζονταν ὁμόφωνα νὰ δικαιολογήσουν πράξεις καὶ καταχρήσεις τοῦ μητροπολίτη τους. Οὔτε τὰ μοναστήρια ποὺ ἀνῆκαν στὸ Πατριαρχεῖο δὲν εἶχε σεβαστεῖ ὁ Βενέδικτος, ὅπως μαρτυροῦσαν οἱ ἐνέργειές του νὰ πουλήσει τὰ ὑποστατικὰ τῆς μονῆς Πατέρων καὶ νὰ ρυθμίσει τὴ λειτουργία τους *αὐτοκεφάλως καὶ ἰδιορρύθμως*. Γιὰ ὅλα αὐτὰ τὸ Πατριαρχεῖο τὸν συμβούλευε ν' ἀλλάξει πολιτική, ἀλλὰ τελικὰ ὑποχρεώθηκε νὰ συστήσει ἐξαρχία γιὰ νὰ διερευνήσει τὶς καταχρήσεις.

Ἡ στάση τῶν προκρίτων ἀπέναντι στὶς σοβαρὲς καταγγελίες τοῦ Πατριαρχείου δὲν πρέπει νὰ ξενίζει. Ἡ συνεργασία τους μὲ τοὺς μητροπολίτες εἶναι στενὴ σ' ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς διαχείρισης τῶν κοινῶν καὶ γιὰ τὸ θέμα αὐτὸ ἡ ἀλληλογραφία τῶν Ζωσιμάδων εἶναι ἀποκαλυπτική. Ὅταν οἱ διοικοῦντες τὰ κοινὰ χωρίζονταν σὲ φατρίες κι ὁ μητροπολίτης τασσόταν μὲ μία ἀπ' αὐτές, κινδύνευε νὰ ἐξωσθεῖ ἀπὸ τοὺς ἀντιπάλους. Ἡ ἐπέμβαση τῶν τουρκικῶν ἀρχῶν ἀποτέλεσε ἕνα βασικὸ ἐπιπρόσθετο λόγο ἔκπτωσης τριῶν μητροπολιτῶν, κατὰ τὴ δεκαετία 1830-1840, χωρὶς αὐτὸ νὰ σημαίνει πὼς δὲν ὑπῆρχαν κι ἄλλες εὐθύνες, ἀτομικές, τῶν μητροπολιτῶν ποὺ ὁδήγησαν σ' αὐτές.

Ὁ Δημ. Ἀθανασίου καὶ οἱ λοιποὶ πρόκριτοι τῶν Ἰωαννίνων δὲν ἔκαναν καμιὰ νύξη γιὰ τὰ ὅσα ὁ Πατριάρχης τοὺς ἔγραφε στὸ γράμμα του τῆς 19-11-1829. Ἔτσι ὁ Ἀγαθάγγελος ὑποχρεώθηκε ν' ἀπευθύνει γράμμα πρὸς ὅλους τοὺς προκρίτους Ἰωαννίνων καὶ Ζαγορίου, γιὰ νὰ τοὺς ἐλέγξει γιὰ τὴ στάση καὶ τὴ σιωπή τους. Ταυτόχρονα ἀπαντοῦσε καὶ στὶς δικές τους ἐπιστολές, στὶς ὁποῖες εἶχαν διεκτραγωδήσει τὴν κατάσταση ποὺ ἐπικρατοῦσε στὶς περιοχές τους. Τὴν ἐποχὴ ποὺ ἀπευθύνθηκαν οἱ πρόκριτοι στὸ Πατριαρχεῖο μὲ τὸν ἀπεσταλμένο τους Κωνσταντῖνο Πρίντζη ἡ κατάσταση εἶχε ἐπιδεινωθεῖ καὶ τὸ Πατριαρχεῖο ὑποχρεώθηκε νὰ ἀπευθυνθεῖ μὲ τακρίριο στὴν Πύλη *καὶ εἰς ἄλλα ὑπεροχικὰ μέρη*, ζητώντας τὴν ἐκδήλωση *τοῦ ἀπείρου βασιλικοῦ ἐλέους καὶ τῆς φιλευσπλάχνου κηδεμονίας... τοῦ ὑψηλοῦ καὶ κραταιοῦ δεβλετίου, ὅπερ δὲν ἀνέχεται τὰς τοιαύτας ἀδίκους δυναστείας βίας τε καὶ δυστυχήματα τῶν πιστῶν αὐτοῦ...* Στὴν προκειμένη περίπτωση ἡ τουρκικὴ κυβέρνηση, χωρὶς αὐτὸ νὰ σημαίνει ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον γιὰ τοὺς δεινοπαθοῦντες πληθυσμοὺς τῆς Ἠπείρου, ἦταν ἀντίθετη μὲ τὶς διαρπαγὲς τῶν Ἀλβανικῶν συμμοριῶν, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν ἀνταρσία τμημάτων ἀποτελούμενων ἀπὸ Ἀλβανούς. Οἱ τελευταῖοι, μὲ τὸ πρόσχημα τῆς καθυστέρησης τῶν μισθῶν της, συναγωνίζονταν τὶς συμμορίες στὴν καταστροφὴ τοῦ Ἠπειρωτικοῦ χώρου. Ἡ σφαγὴ τῶν Ἀλβανῶν ἀρχηγῶν στὰ Βιτώλια ἀπὸ τὸν Μεχμὲτ Ρεσὶτ πασᾶ (Κιουταχῆ) τὸ ἐπιβεβαιώνει.

Τὸν Ἰούλιο τοῦ 1830 ὁ Ἀγαθάγγελος καθαιρεῖται καὶ τὸν διαδέχεται ὁ Κωνστάντιος ὁ Α΄, ὁ ἀπὸ Σιναίου (1830-1834). Ἡ στάση τοῦ νέου Πατριάρχη ἀπέναντι στὸν Βενέδικτο εἶναι ἐντελῶς διαφορετικὴ ἀπὸ ἐκείνη τοῦ προκα-

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

τόχου του. Ὁ Κωνστάντιος δικαιώνει τὸν Βενέδικτο στὰ περισσότερα θέματα, γιὰ τὰ ὁποῖα εἶχε ἤδη διαμαρτυρηθεῖ (μὲ τὸν ἀπεσταλμένο του Κωνσταντῖνο Πάντο), ὅπως π.χ. γιὰ τὴ συμπεριφορὰ τοῦ ἐξάρχου Νεοφύτου, καθὼς καὶ γιὰ τὴν ἀπόφαση τοῦ Πατριαρχείου σχετικὰ μὲ τὴ ρύθμιση τῶν χρεῶν του. Στὴν ἀπάντησή του ὁ Κωνστάντιος[1] κατακρίνει τὴν ἀπόφαση γιὰ τὰ χρέη, καὶ τὸν Νεόφυτο, χαρακτηρίζοντας *ἀνοίκειον* τὴ συμπεριφορά του καὶ τὸν τρόπο του, τὸν *καθαπτόμενον τοῦ ἀρχιερατικοῦ χαρακτῆρος τῆς ἱερότητός του* (τοῦ Βενέδικτου), τοῦ ἀφαιρεῖ τὴν ἐξαρχία καὶ τὸν διατάζει νὰ ἐπιστρέψει στὸν γέροντά του ἐπίσκοπο Βελλᾶς. Ὁ Κωνστάντιος, ὅμως, προχωρεῖ ἀκόμη περισσότερο. Ὅπως ἀναφέρεται σὲ γράμμα του[2], τὸ Πατριαρχεῖο εἶχε κατανοήσει *πόσον ἀπρόσφορος πάντη καὶ ἄκαιρος ὑπάρχει μία τοιαύτη ἐξαρχικὴ ἐπιστασία μεταξὺ τῆς τρικυμίας αὐτῆς καὶ ταραχῆς, πολλῷ δὲ μᾶλλον κινουμένη καὶ μὲ πάθη καὶ ἀπροσεξίαν* καὶ γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ ἀκύρωσε τὰ προεκδοθέντα γράμματα τοῦ προκατόχου του Ἀγαθαγγέλου, τὰ σχετικὰ μὲ τὰ χρέη τῆς Μητρόπολης καὶ τῆς κοινότητας τῶν Ἰωαννίνων κι ἀνέβαλε τὴν ἐξέταση τοῦ θέματος τῆς μονῆς Πατέρων, ποὺ ὁ Βενέδικτος εἶχε λεηλατήσει, γιὰ εὐθετότερο χρόνο.

Ἡ ἀπόφαση αὐτὴ ἀνέστειλε τὶς προσπάθειες, τὶς ὁποῖες εἶχε ἀρχίσει ὁ Ἀγαθάγγελος, γιὰ νὰ μπεῖ κάποια τάξη στὰ ὑπέρογκα χρέη Μητρόπολης καὶ κοινότητας. Τὰ βαθύτερα αἴτια τῆς ἀπόφασης τοῦ Κωνστάντιου εἶναι δύσκολο ν' ἀποκαλυφθοῦν. Ἴσως προσωπικὲς συμπάθειες πρὸς τὸν Βενέδικτο, ἴσως ὁ συναισθηματικὸς κραδασμὸς ἀπὸ τὰ συνεχιζόμενα δεινοπαθήματα τῆς ἐπαρχίας, πιθανὸν κι ἄλλοι λόγοι νὰ τὸν ὁδήγησαν σ' αὐτήν. Ὅ,τι καὶ νάταν, τὸ βέβαιο εἶναι ὅτι ἡ ἀπόφαση συνέβαλε στὴ συνέχιση τῆς διαφθορᾶς.

Ὁ Κωνστάντιος γνωστοποίησε τὴν ἀπόφασή του καὶ μὲ γράμμα του πρὸς τὸν ἔξαρχο Νεόφυτο[3]. Τὸν προειδοποίησε μάλιστα ὅτι θὰ τὸν τιμωροῦσε αὐστηρὰ ἂν δὲν συμμορφωνόταν μὲ τὶς ἐντολές του: ...*ἐπιτάττομέν σοι σφοδρῶς ὅπου νὰ μὴν ἤθελες τολμήσῃς μήτε ὑπόθεσιν τινὰ νὰ διευθετήσῃς ἐκ τῶν ἐκκλησιαστικῶς προανατεθειμένων σοι, μήτε τὰ περὶ αὐτῶν ἐπιδοθέντα σοι ἐκκλησιαστικὰ γράμματα νὰ ἐνεργήσῃς, γνωρίζων αὐτὰ κατηργημένα, μήτε ἄλλην οἱανδήποτε πρᾶξιν, ἢ κίνημα τὸ παραμικρὸν νὰ ἐπιχειρίσῃς, ἐπὶ ἀφορμῇ ἐξαρχικοῦ λόγου...* Ὡστόσο ὁ Κωνστάντιος ἤλεγξε καὶ τὸν Βενέδικτο[4], γιατὶ σὲ ἐπιστολή του πρὸς τὸ Πατριαρχεῖο δὲν ἀνέφερε τίποτε γιὰ τὴν ἐτήσια

1. Βλ. τὸ μὲ ἡμερομηνία 11 (;) Ἰουλίου 1830 γράμμα τοῦ Κωνστάντιου, *ΑΟΠ - ΚΠΑ*, Κώδικας 17.

2. Τὸ Πατριαρχεῖο ἀπευθύνεται πρὸς τοὺς προκρίτους καὶ τοὺς προεστῶτες τῶν Ἰωαννίνων μὲ γράμμα του τῆς 11 Ἰουλίου 1830, *ΑΟΠ - ΚΠΑ*, Κώδικας 17.

3. Βλ. γράμμα τῆς 11ης Ἰουλίου 1830 τοῦ πατριάρχη Κωνστάντιου Α΄ πρὸς τὸν διάκονο Νεόφυτο, *ΑΟΠ - ΚΠΑ*, Κώδικας 17.

4. Βλ. ὅ.π.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

χορηγία τῆς μητρόπολης ποὺ ἔπρεπε νὰ καταβληθεῖ, σύμφωνα μὲ ἀπόφαση τοῦ πατριάρχη Ἀγαθαγγέλου, οὔτε γιὰ τὸ *φιλότιμο* ποὺ ἔπρεπε νὰ στείλει στὸ Πατριαρχεῖο ἀπὸ τοὺς νεοχειροτονηθέντες ἐπισκόπους του.

Ἡ κατάσταση πῆρε νέα τροπὴ μὲ τὸ θάνατο τοῦ Βενέδικτου καὶ τὴν τοποθέτηση ὡς μητροπολίτη τοῦ Ἰωακεὶμ τοῦ ἐκ Μελενίκου.

Ὁ Βενέδικτος εἶχε ἀφήσει σημαντικὴ περιουσία. Μεγάλο τμῆμα πῆραν οἱ συγγενεῖς του, χωρὶς νὰ ἔχουν τὸ δικαίωμα, καὶ ἔφυγαν ἀπὸ τὰ Γιάννινα. Τὸ Πατριαρχεῖο πληροφορήθηκε τὰ γεγονότα ἀπὸ ἀναφορὰ τῶν προκρίτων τῆς πόλης κι ἀντέδρασε ἔντονα *γιὰ τὸ αὔθαδες κίνημα τῶν συγγενῶν* καὶ ταυτόχρονα ἐξέφρασε τὴν ἀπορία του γιὰ τὴν ἀξιοκατάκριτη ἀδιαφορία τῶν ἀρχόντων τῆς πόλης. Οἱ τελευταῖοι, ἐνῶ γνώριζαν τὸν ὄγκο τῶν χρεῶν τοῦ Βενέδικτου[1], ἀδιαφόρησαν γιὰ τὴν τύχη τῆς περιουσίας του καὶ δὲν φρόντισαν για τὴ διαφύλαξή της, κάτι ποὺ γινόταν σὲ ἀνάλογες περιπτώσεις. Στὸ σημεῖο αὐτὸ πρέπει νὰ τονιστεῖ ὅτι μετὰ τὰ γεγονότα τῆς διαρπαγῆς τῆς περιουσίας τοῦ Βενέδικτου ἐκ μέρους τῶν συγγενῶν, ἄλλαξε στάση τὸ Πατριαρχεῖο καὶ συμμερίστηκε ὁ Κωνστάντιος τὶς ἀπόψεις τοῦ προκατόχου του Ἀγαθάγγελου.

Στὸ μεταξὺ ὁ Κωνστάντιος εἶχε στὰ χέρια τὴν ἀναφορὰ τῶν προκρίτων τῶν Ἰωαννίνων πρὸς τὸν προκάτοχό του, στὴν ὁποία ἀνέφεραν ὅτι *οὐδεμίαν κατάχρησιν μετῆλθεν ὁ μακαρίτης καὶ ὅτι ἐφέρθη ἀνεπιλήπτως*. Μὲ αὐτὰ τὰ δεδομένα, ὁ Κωνστάντιος τοὺς ἀπευθύνει νέα ἐπιστολὴ στὶς 3 Ὀκτωβρίου 1830, ὑπογραμμίζοντας ὅτι δὲ θὰ μποροῦσαν ν' ἀποφύγουν τὸν καταλογισμὸ τῶν χρεῶν εἰς βάρος τους. Γιὰ τὴ διευθέτηση ὅλων τῶν θεμάτων τὸ Πατριαρχεῖο ἔστελνε ὡς νέο ἔξαρχο τὸν πρωτοσύγγελο Προκόπιο[2].

Στὶς 21 Ὀκτωβρίου 1830 τὸ Πατριαρχεῖο ἔστειλε καὶ δεύτερο γράμμα στοὺς προεστῶτες, μὲ τὸ ὁποῖο τοὺς κατηγορεῖ γιὰ τὴν ἀπόκρυψη περιουσιακῶν στοιχείων τοῦ Βενέδικτου, ἀφοῦ εἶχαν ἀναφέρει ὅτι τίποτε ἄλλο δὲν σώθηκε ἀπὸ τὴν περιουσία μετὰ τὴ διαρπαγή της. Τὸ Πατριαρχεῖο, ὅμως, γνώριζε ὅτι ἀπέκρυβαν γέννημα ἀξίας περισσότερο ἀπὸ 12.000 γρ., ρουχισμό, ἀρχιερατικὰ ἄμφια κι ἄλλα εἴδη καὶ βιβλία. Τὴν περισυλλογὴ καὶ τὴν ἀπόδοσή τους στὸ Πατριαρχεῖο εἶχε ἀναλάβει ὁ Προκόπιος, τὸν ὁποῖο ἔπρεπε νὰ βοηθήσουν στὴν ἀποστολή του, ὥστε ν' ἀνακαλυφθοῦν ὅλα τὰ κρυμμένα καὶ διαρπαγμένα, γιὰ τὴ φανέρωση τῶν ὁποίων θὰ διαβαζόταν καὶ συνοδικὸ ἐπιτίμιο[3].

---

1. Εἶχαν μάλιστα στείλει στὸ Πατριαρχεῖο καὶ τὸ κατάστιχο τῶν χρεῶν του καὶ τῶν πραγμάτων ποὺ εἶχαν πάρει οἱ συγγενεῖς του.

2. Βλ. τὸ μὲ ἡμερομηνία 3 Ὀκτωβρίου 1830 γράμμα τοῦ πατριάρχη Κωνστάντιου Α΄ πρὸς τοὺς προεστῶτες τῶν Ἰωαννίνων, *ΑΟΠ - ΚΠΑ*, Κώδικας 17.

3. Βλ. τὸ μὲ ἡμερομηνία 21 Ὀκτωβρίου 1830 γράμμα τοῦ πατριάρχη Κωνστάντιου Α΄ πρὸς τοὺς προεστῶτες τῶν Ἰωαννίνων, *ΑΟΠ - ΚΠΑ*, Κώδικας 17.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Τὸ θέμα, ὅμως, τῆς περιουσίας τοῦ Βενέδικτου, τῶν χρεῶν καὶ τῶν καταχρήσεών του, δὲν ἦταν εὔκολο νὰ λυθεῖ σὲ σύντομο χρονικὸ διάστημα, γιατὶ εἶχε προεκτάσεις στὴν ἄρχουσα τάξη τῆς κοινωνίας τῶν Ἰωαννίνων. Ἡ ὑπόθεση θὰ χρονίσει καὶ θὰ προσλάβει μεγαλύτερες διαστάσεις, μὲ τὴν ἐμπλοκὴ σ' αὐτὴ καὶ τοῦ μητροπολίτη Ἰωακείμ. Ὁ τελευταῖος δὲν ἄργησε καθόλου νὰ ἐνταχθεῖ στὸ διεφθαρμένο σύστημα διοίκησης καὶ ν' ἀναμειχθεῖ σὲ νέα σκάνδαλα. Μιὰ πρώτη ἰδέα τῆς πολιτείας του δίνει τὸ περιεχόμενο πατριαρχικοῦ γράμματος, σταλμένου πρὸς αὐτὸν ἑφτὰ μῆνες περίπου μετὰ τὴν ἐκλογή του.

Εἶχε προηγηθεῖ πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τοὺς ἐπισκόπους τοὺς ὑποκείμενους στὴ μητρόπολη Ἰωαννίνων[1]. Σ' αὐτὸ ὁ Κωνστάντιος ἐκφράζεται μὲ τὰ καλύτερα λόγια γιὰ τὸν Ἰωακείμ, τὸν χαρακτηρίζει *περισπούδαστον, ἄνδρα ἀρχιεροπρεπῆ, συνετόν, ζῆλον τρέφοντος περὶ τὰ καλά, καὶ ταῖς λοιπαῖς κεκοσμημένου ἀρεταῖς*[2], χαρακτηρισμοὶ ποὺ ἔρχονται σὲ ἀντίθεση μὲ τοὺς κατοπινοὺς ποὺ χρησιμοποίησε τὸ Πατριαρχεῖο, ὅταν τὸν ἤλεγξε. Κάτι ποὺ δὲν πρέπει νὰ ξενίζει, εἶναι τὸ ὅτι στὰ σιγίλλια τῶν νεοδιοριζομένων ἐπισκόπων ἢ τῶν προαγομένων καὶ μετατιθέμενων σὲ ἄλλες μητροπόλεις, ἢ σὲ γράμματα συνοδεύοντα τὴν τοποθέτηση ἢ μετακίνησή τους, χρησιμοποιεῖται πάντοτε σωρεία κολακευτικῶν ἐπιθέτων γιὰ τὸν ἐνδιαφερόμενο. Ὅπως ἀντίθετα, σὲ ἀποφάσεις ἔκπτωσης ἢ ἔξωσης, ἀνιχνεύονται γιὰ νὰ χρησιμοποιηθοῦν οἱ πιὸ αὐστηρότεροι χαρακτηρισμοί.

Στὶς ἀρχὲς Ἀπριλίου, ὅμως, τοῦ 1831 ὁ Πατριάρχης θὰ χρησιμοποιήσει σκληρὲς ἐκφράσεις γιὰ νὰ χαρακτηρίσει τὴν πολιτεία τοῦ Ἰωακείμ. Ἡ ἐξαρχικὴ ἀποστολὴ τοῦ Προκοπίου δὲν εἶχε σημειώσει καμιὰ πρόοδο, ἐξαιτίας τῆς στάσης Ἰωακεὶμ - προκρίτων. Ὁ Κωνστάντιος ὑποχρεώνεται, ἀπευθυνόμενος ὄχι μόνο στὸν μητροπολίτη, ἀλλὰ καὶ στοὺς προεστῶτες τῆς πόλης Δημήτριο Δρόσο, Δημήτριο Ἀθανασίου καὶ Σπύρο Γκούμα, καθὼς καὶ τοῦ Ζαγορίου Γεώργιο Οἰκονόμου καὶ Χριστόδουλο Οἰκονόμου[3], νὰ τοὺς ὑπενθυμίσει πόση σπουδαιότητα εἶχε γιὰ τὸ Πατριαρχεῖο ἡ ἐξαρχικὴ ἀποστολὴ τοῦ Προκοπίου καὶ ἡ ἐξόφληση τῶν χρεῶν τοῦ Βενέδικτου ἀπὸ τὴν περιουσία

1. Βλ. τὸ μὲ ἡμερομηνία 1 Δεκεμβρίου 1830 γράμμα τοῦ Κωνστάντιου Α΄ πρὸς τοὺς ἐπισκόπους τῆς μητρόπολης Ἰωαννίνων, *ΑΟΠ - ΚΠΑ*, Κώδικας 17.

2. Στὸ γράμμα του πρὸς τοὺς ἐπισκόπους τῆς μητρόπολης Ἰωαννίνων ὁ Κωνστάντιος τοὺς διαβεβαιώνει γιὰ τὶς καλές, *τὶς φιλάδελφες*, προθέσεις τοῦ νέου μητροπολίτη καὶ συνιστᾶ νὰ τὸν ὑποδεχθοῦν *μετὰ πάσης εὐλαβητικῆς ὑποδοχῆς*, νὰ τὸν ἀναγνωρίσουν ὡς γνήσιο καὶ κανονικὸ *κυριάρχην των*, νὰ ὑπακούουν σ' αὐτὸν καὶ νὰ τὸν βοηθοῦν στὸ ἔργο του.

3. Τὸ Πατριαρχεῖο ξεχώριζε πάντα τὴν ἐπαρχία Ζαγορίου καὶ ἔκανε μνεία γιαυτή, ἐξαιτίας τῆς συγκροτημένης πολιτείας της καὶ τῆς ἐπιρροῆς ποὺ διέθεταν οἱ Ζαγορίσιοι τόσο στὴν τοπικὴ διοίκηση ὅσο καὶ στὴν Πύλη.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

του. Τὰ χρέη ἀνέρχονταν σὲ 86.000 περίπου γρόσια καὶ ἡ ἐξάμηνη καθυστέρηση τὰ εἶχε ἐπιβαρύνει μὲ σημαντικοὺς τόκους. Κατὰ τὴν ἄποψη τοῦ Πατριαρχείου ἔπρεπε: 1) τὰ δυσμετακόμιστα *οἱουδήποτε εἴδους καὶ ὕλης πράγματα*, τὰ γεννήματα καὶ δσα ἄλλα εἶχε κρατήσει ὁ Ἰωακείμ, νὰ πωληθοῦν στὸ *μεζάτι*[1], παρόντος τοῦ ἐξάρχου καὶ τὸ ποσὸ ἀπὸ τὴν πώληση νὰ σταλεῖ ἀπευθείας στὸ Πατριαρχεῖο, 2) τὰ εὐμετακόμιστα καὶ ἐλαφρὰ νὰ παραδοθοῦν μὲ κατάστιχο στὸν ἔξαρχο, νὰ τὰ μεταφέρει στὸ Πατριαρχεῖο, ὅπου καὶ θὰ πωλοῦνταν, καὶ τὸ ποσὸ θὰ τὸ χρησιμοποιοῦσαν γιὰ νὰ ἐκπέσει τὸ χρέος.

Ὁ Ἰωακείμ ἦταν ἀντίθετος μὲ τὶς προθέσεις αὐτὲς τοῦ Πατριαρχείου. Ὁ Κωνστάντιος ὅμως τοῦ ὑπενθυμίζει ὅτι τὰ 36.000 γρόσια ἦταν δίκαιη, ἱερὴ κι ἀναγκαιότατη ἀπαίτηση τοῦ Πατριαρχείου καὶ δὲν ἔπρεπε νὰ λησμονεῖ τὴ συγκατάβαση τῆς Ἐκκλησίας πρὸς αὐτόν, ποὺ δὲν εἶχε εἰσπράξει *οὔτε ὀβολὸν* ἀπὸ τὴν ἀποκατάστασή του στὴ μητρόπολη Ἰωαννίνων *καὶ ἐφέρθη μὲ ἄκραν ἐπιείκειαν διὰ τὸ κοινὸν ὄφελος τῆς ἐπαρχίας*. Ἔπρεπε, λοιπόν, νὰ κατανοήσει πόσο ἀνοίκεια ἦταν ἡ δημιουργία προσκομμάτων ἐκ μέρους του γιὰ τὴν ἀξιοποίηση τῆς περιουσίας τοῦ Βενέδικτου. Πρόσθετε ἀκόμη ὅτι, ἀντὶ νὰ τηρήσει τὴν ἁρμόζουσα στάση ἀπέναντι στὸ θέμα, οἰκειοποιήθηκε τὰ ἀρχιερατικὰ ἄμφια τοῦ Βενέδικτου καὶ τὰ χρησιμοποιοῦσε, ἀκόμη καὶ τὴ μυλόγουνά του, ποὺ εἶχε ἀγοραστεῖ στὸ Βουκουρέστι γιὰ 2.000 γρόσια, ἐκτιμώντας την μόνο γιὰ 700. Ἡ γούνα αὐτὴ εἶχε συμφωνηθεῖ νὰ σταλεῖ στὸ Πατριαρχεῖο, ἀντὶ τοῦ κανονικοῦ δικαιώματος τοῦ *ψυχομεριδίου*. Ἂν ἐπιθυμοῦσε νὰ τὴν κρατήσει ὀφειλε νὰ στείλει στὸ Πατριαρχεῖο τὸ ἀντίτιμό της ἀπὸ 2.000 γρ. Μὲ αὐστηροὺς τόνους ἐντέλλεται κι ὁ Προκόπιος νὰ συμμορφωθεῖ μὲ τὶς ἀποφάσεις τοῦ Πατριαρχείου. Σὲ περίπτωση ποὺ ὁ Ἰωακείμ ἀγνοοῦσε τὶς ἐντολὲς καὶ προτιμοῦσε τὴ ζημία τοῦ κοινοῦ καὶ τῶν ἄλλων ἐνδιαφερομένων μερῶν, ἡ ζημία θὰ καταλογιζόταν σὲ βάρος του καὶ θὰ κρινόταν ἔνοχος καὶ κατακριτέος ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία[2].

Ὁ Ἰωακείμ δὲν ἀπάντησε στὰ καταγγελλόμενα ἀπὸ τὸν Πατριάρχη. Ἀντίθετα, στὰ δικά του γράμματα, μετέφερε *παράπονα καὶ τὸν μεγάλον γογγυσμὸν* τῶν χριστιανῶν τῆς ἐπαρχίας του κατὰ τοῦ Πατριαρχείου γιὰ τὸ μέγεθος τῶν ἀπαιτήσεών του ἀπὸ τὴν περιουσία τοῦ Βενέδικτου. Στὰ ἴδια γράμματα ὁ Ἰωακείμ ἀνέφερε τὶς προσπάθειες ποὺ κατέβαλε γιὰ νὰ σταματήσουν τὰ παράπονα τῶν ἐπαρχιωτῶν του, καθὼς καὶ τὰ *κινήματά τους* ἐναντίον τοῦ ἐπισκόπου Δελβίνου καὶ Χειμάρας. *Ἀλλά*, σημειώνει εἰρωνικὰ ὁ Κωνστάντιος

1. *mezat* = δημοπρασία, πλειστηριασμός.

2. Βλ. τὸ μὲ ἡμερομηνία 2 Ἀπριλίου 1831 γράμμα τοῦ Κωνστάντιου πρὸς τὸ μητροπολίτη Ἰωακείμ καὶ τοὺς προεστῶτες τῆς πολιτείας τῶν Ἰωαννίνων καὶ τοῦ Ζαγορίου, *ΑΟΠ - ΚΠΑ*, Κώδικας 17.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

σὲ νέο γράμμα του[1], *διατί παραπονοῦνται οἱ ἐπαρχιῶται σου κατὰ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ὁποῖα τὰ αἴτια τοῦ γογγυσμοῦ των; τάχα διότι ζητεῖ τὰ δίκαιά της; ἢ διότι ἠθέλησε νὰ βάλῃ τάξιν εἰς τὰ μοναστήρια της, τὰ ὁποῖα πρότερον ἡ ἐποχὴ τοῦ Ἀλῆ πασᾶ καὶ μετὰ ταῦτα οἱ φιλίδικοι καὶ ἱερόσυλοι ἔφερον εἰς ἐρήμωσιν καὶ ἀφανισμὸν ἢ τέλος παραπονοῦνται διότι ἀπεκατέστησε τὴν ἱερότητά σου ἀνεξόδως μέχρι καὶ τοῦ ὁβολοῦ, διὰ νὰ μετοχετεύσῃ τὴν ὠφέλειαν εἰς αὐτούς, καὶ εἰς ὅλην τὴν ἐπαρχίαν, ὡς βεβαρυμένην οὖσαν; ἂν δι' αὐτὰ τὰ εὐγνωμοσύνης ἄξια παραπονοῦνται καὶ γογγύζουν, ἔπεται, ἢ νὰ ἀμβλυωποῦσιν εἰς τὴν πρόνοιαν τῆς Ἐκκλησίας ἢ νὰ ἐθελοκακῶσιν.* Κι ἀμέσως ἀποκαλύπτει τὰ ἐλατήρια τῶν προθέσεων τοῦ Ἰωακείμ, παραθέτοντας ἕνα δριμὺ κατηγορητήριο: Δὲν ἦταν οἱ χριστιανοὶ ποὺ παραπονοῦνταν, ἀλλ' αὐτός, ὁ ἀγνώμων, ποὺ ὑποκινοῦσε καὶ ἐξερέθιζε τὸ ποίμνιό του, ἐμφανίζοντας ὡς ἐπιβλαβεῖς τὶς ἀποφάσεις τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἔπειτα προσποιόταν ὅτι φρόντιζε νὰ τοὺς καθησυχάσει. Δείγματα αὐτῆς τῆς στάσης του ὑπῆρχαν πολλά: α) οἱ *ἰδιορρυθμίες* του καὶ ἡ συμπεριφορά του στὶς διαταγὲς τῆς Ἐκκλησίας, σχετικὰ μὲ τὴν περιουσία τοῦ Βενέδικτου, β) *ἡ ἀνοίκειος ἐπιμιξία* του στὶς μοναστηριακὲς ὑποθέσεις, γ) ἡ παράλογη καταφορά του πρὸς τὸν πατριαρχικὸ ἔξαρχο Προκόπιο, δ) ἡ ὑποκίνηση τῶν χριστιανῶν κατὰ τοῦ Πατριαρχείου, γιὰ νὰ παραιτηθεῖ τὸ τελευταῖο ἀπὸ τὰ δίκαιά του. *Ὅμως ματαιάζεις ἀδελφέ,* ὑπογραμμίζει ὁ Κωνστάντιος, *φρονῶν νὰ ὑποσκελίσῃς τὴν Ἐκκλησίαν.* Καὶ συνεχίζει: Ἔχει χαθεῖ ἀπὸ σένα τὸ αἴσθημα τῆς εὐγνωμοσύνης, γιατὶ ἂν ὑπῆρχε, θὰ θυμόσουν πόσο φρόντισε γιὰ τὸν προβιβασμό σου τὸ Πατριαρχεῖο, ἀπομακρύνοντάς σε ἀπὸ τὴ Σόφια, ὅπου σὲ περίμενε κακὸς θάνατος ἀπὸ τὸν ληστὴ Καφεῖζη, ποὺ ἔπνεε μένεα ἐναντίον σου ἀπὸ πολὺ καιρό. Καὶ ἐνῶ ἔπρεπε ὅσο ζεῖς *νὰ προσφέρῃς τὴν πλέον μεγαλυτέραν εὐγνωμοσύνην πρὸς ἡμᾶς, ὡς ἀντίλυτρον τῆς ζωῆς σου καὶ ὑπάρξεως,* ἐσὺ ἀντιμάχεσαι τὴν Ἐκκλησία καὶ κάνεις τὰ τελείως ἀντίθετα ἀπὸ ἐκεῖνα ποὺ ἔπρεπε, ζημιώνοντάς την.

Ὁ ἔλεγχος προχωρεῖ καὶ γιὰ ἄλλες ἐνέργειες τοῦ Ἰωακείμ[2]. Τέλος, τὸν προειδοποιεῖ νὰ μὴν τολμήσει ν' ἀντικαταστήσει τὸν ἐξορισθέντα ἐπίσκοπο Χειμάρας μὲ ἄλλον, χωρὶς τὴν ἔγκριση τοῦ Πατριαρχείου.

Τὸ γράμμα τοῦ Κωνστάντιου δικαιώνει τὸ συντάκτη τοῦ *Κώδικα τοῦ*

---

1. Βλ. τὸ μὲ ἡμερομηνία 6 Ἰουλίου 1831 γράμμα τοῦ Κωνστάντιου πρὸς τὸν Ἰωακείμ. *ΑΟΠ-ΚΠΑ*, Κώδικας 17.

2. Μὲ ποιὰ ἐξουσία τόλμησες, τὸν ἐπιτιμᾶ ὁ Κωνστάντιος, νὰ ἐξορίσεις τὸν ἐπίσκοπο Δελβίνου καὶ Χειμάρας καὶ ἀπὸ ποῦ πῆρες τὴν ἀπόλυτη ἄδεια νὰ ἐξορίζεις ἀρχιερεῖς; *Τοῦτο σου τὸ αὐθαδες κίνημα μεγάλως διετάραξε καὶ ἡμᾶς, καὶ ὅλην τὴν ἱερὰν Σύνοδον, ὡς πάντῃ ἀπαραδειγμάτιστον, καὶ ὅλως ἀπαράδεκτον καὶ σὲ κατακρίνει εἰς ἔγκλημα καθοσιώσεως, τὸ νὰ κατατρέχῃς ἄνευ ἐξετάσεως ἐκκλησιαστικῆς ἀρχιερατικὸν πρόσωπον καὶ νὰ τὸν ὀνομάζῃς χαΐνην (= hain*: προδότης, ἐπίβουλος, ἀχάριστος).

ναοῦ τῆς πόλεως Δελβίνου, ὁ ὁποῖος καταγράφοντας τὰ ἴδια γεγονότα χαρακτηρίζει τὸν Ἰωακεὶμ ὑβριστὴ καὶ βίαιο[1].

Μὲ ἄλλο γράμμα του, τῆς ἴδιας ἡμερομηνίας, ὁ Κωνστάντιος γνωστοποιεῖ στὸν Ἰωακεὶμ καὶ τοὺς ἐπισκόπους τῆς μητρόπολης Ἰωαννίνων τὴν ἀπόφαση τοῦ Πατριαρχείου νὰ διορίσει τὸν ἔξαρχο Προκόπιο ὡς διοικητὴ καὶ ἐπιστάτη τῶν πατριαρχικῶν καὶ σταυροπηγιακῶν μονῶν τοῦ Πατριαρχείου, στὶς ὁποῖες ὑπῆρχαν πολλὲς οἰκονομικὲς ἀτασθαλίες[2].

Τὰ προβλήματα, ὅμως, ποὺ εἶχε δημιουργήσει ὁ Ἰωακεὶμ ἦταν πολλὰ καὶ δὲν ἦταν εὔκολο νὰ κλείσουν[3]. Ὑπακούοντας στὶς ἐντολὲς τοῦ Πατριαρχείου, νὰ μὴν προβεῖ χωρὶς συνεννόηση στὴν τοποθέτηση ἐπισκόπου στὴν ἐπισκοπὴ Χειμάρας καὶ Δελβίνου[4], ἀποφάσισε νὰ εἰσηγηθεῖ τὴν ἕνωση τῆς ἐπισκοπῆς μ' ἐκείνη τῆς Δρυϊνουπόλεως κι Ἀργυροκάστρου, ὑπὸ ἕναν ἐπίσκοπο, τὸν Ἰωακεὶμ τὸν Χίο, στενό του φίλο.

Ἡ εἰσήγηση γιὰ τὴν ἕνωση τῶν δύο ἐπισκοπῶν ἔγινε δεκτὴ ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖο. Ἡ Σύνοδος ἀποφάσισε νὰ ἐκδώσει τὸν ἑνωτικὸ τόμο τῆς ἕνωσης

---

1. Βλ. *Θ. Μπαμίχα*, Κῶδιξ τοῦ ναοῦ τῆς πόλεως Δελβίνου, *ΗΧ* 5 (1930) 66-67.

2. Ὁ Κωνστάντιος Α΄ ἔδινε ἐντολὴ σ' ὅλους νὰ ὑπακούσουν, ὄχι μόνο στὴ συνοδικὴ ἀπόφαση, ἀλλὰ καὶ στὴν ἔννοια τοῦ ἐπίτηδες ἐκδοθέντος *ὑψηλοῦ βασιλικοῦ προσκυνητοῦ ὁρισμοῦ* καὶ νὰ μὴν ἀναμιχθοῦν καθόλου *εἰς τὰς διαιτήσεις καὶ πράξεις* τοῦ Προκοπίου. Βλ. τὸ μὲ ἡμερομηνία 6 Ἰουλίου 1831 γράμμα του πρὸς τὸν Ἰωαννίνων Ἰωακεὶμ καὶ τοὺς ὑπαγόμενους στὴ μητρόπολή του ἐπισκόπους, *ΑΟΠ - ΚΠΑ*, Κώδικας 17.

3. Ὁ καταδιωγμένος ἀπ' αὐτὸν ἐπίσκοπος Χειμάρας καὶ Δελβίνου Παΐσιος ἦταν ἐξόριστος στὴν Ἑλλάδα καὶ μὲ ἀπολογία του ἐξέθεσε στο Πατριαρχεῖο *ἐν πλάτει* ὅλα τὰ γεγονότα ποὺ εἶχαν ὁδηγήσει στὴν παρακμὴ τῆς ἐπισκοπῆς του, καθὼς καὶ τὰ τῆς προσωπικῆς του περιπέτειας. Ἡ Σύνοδος ἔδειξε τὰ φιλάδελφα αἰσθήματά της ἀπέναντι στὸν Παΐσιο καὶ διέταξε τὸν Ἰωακεὶμ νὰ τὸν φροντίσει, ὄχι μόνον ἀπαλλάσσοντάς τον ἀπὸ *τὴν ὑπερορίαν*, ἀλλὰ νὰ μεριμνήσει καὶ γιὰ τὴν περαιτέρω τύχη του, *διότι δὲν ἀνέχεται ἡ ἐκκλησία τὴν τοσαύτην περιφρόνησιν κατὰ τοῦ ἀρχιερατικοῦ χαρακτῆρος καὶ τὴν ἐπίτασιν τῆς παιδείας καὶ θλίψεώς του*. Βλ. τὸ μὲ ἡμερομηνία 10 Ἰουλίου 1832 γράμμα τοῦ Κωνστάντιου Α΄ πρὸς τὸν Ἰωακεὶμ, *ΑΟΠ - ΚΠΑ*, Κώδικας 17.

Ὡστόσο, παρὰ τὴν ἔκφραση τῶν φιλάδελφων αἰσθημάτων τῶν Συνοδικῶν, τὸ Πατριαρχεῖο ἔπαψε τὴν ἴδια χρονιὰ (1832) τὸν Παΐσιο ἀπὸ ἐπίσκοπο καὶ τὸν περιόρισε στὴ μονὴ Μετεώρων. Ὑπάκουσε ἔτσι στὶς ἐντολὲς τῆς Πύλης, ἡ ὁποία ἦταν ἐξοργισμένη μὲ τὸν Παΐσιο λόγω τῆς φυγῆς του στὴν Ἑλλάδα (βλ. *Μητροπολίτου Σάρδεων Γερμανοῦ*, ὅ.π., σ. 98-100, ὅπου δημοσιεύεται κι ὁ ἑνωτικὸς τόμος τῆς ἐπισκοπῆς Χειμάρας καὶ Δελβίνου μετὰ τῆς ἐπισκοπῆς Δρυϊνουπόλεως καὶ Ἀργυροκάστρου). Τελικὰ ὁ Παΐσιος ὕστερα ἀπὸ καιρὸ βρέθηκε στὴ Βλαχία, ὅπου τὸν ἔστειλαν οἱ πατέρες τῆς Μονῆς Μετεώρων στὰ ἐκεῖ ὑποστατικά τους καὶ πέθανε ἐκεῖ τὸ 1862 (βλ. *Μπαμίχα*, ὅ.π., σ. 67).

4. Ὁ Ἰωακεὶμ ὄχι μόνο συνέβαλε στὴν ἐξορία τοῦ Παΐσιου, ἀλλὰ στὰ 1831 ἔστειλε ὡς ἐπίτροπο στὴν ἐπισκοπὴ Χειμάρας τὸν ἐπίσκοπο Παραμυθίας Ἀγάπιο καὶ *ἐσύναξε* ὅλα τὰ καθυστερούμενα δικαιώματα τῆς μητρόπολης Ἰωαννίνων ἀπὸ τὴν ἐπισκοπή, χωρὶς νὰ καταβάλει ὁποιοδήποτε ποσὸ γιὰ τὴ μείωση τοῦ χρέους τῶν τριῶν προηγουμένων ἐπισκόπων Ἀμβροσίου, Γαβριὴλ καὶ Παΐσιου, τὸ ὁποῖο ἔμεινε εἰς βάρος τῶν χριστιανῶν, βλ. *Μπαμίχα*, ὅ.π., σ. 67.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

σὲ μία ἐπισκοπή, μὲ τὸν τίτλο *Δρυϊνουπόλεως καὶ Χειμάρρας* καὶ μ' ἐπικεφαλῆς τὸν ἐπίσκοπο Δρυϊνουπόλεως καὶ Ἀργυροκάστρου. Ἡ αἰτιολογία τῆς συνοδικῆς ἀπόφασης περιλάμβανε τοὺς λόγους: 1) ἡ ἐπισκοπὴ Χειμάρας καὶ Δελβίνου εἶχε διαφθαρεῖ *καὶ ἤθει καὶ πράγματι*, 2) δὲν ἦταν σὲ θέση νὰ συντηρήσει δικό της ἀρχιερέα, 3) ἡ ἕνωση ἀποτελοῦσε κοινὴ ἐπιθυμία τῶν κατοίκων, 4) ἦταν σύμφωνη μὲ τὰ ἐκκλησιαστικὰ θέσμια. Τὸ ἐπιχείρημα πάντως τοῦ Πατριαρχείου ὅτι ἡ ἕνωση ἀποτελοῦσε κοινὴ ἐπιθυμία τῶν χριστιανῶν τῆς περιοχῆς δὲν φαίνεται νὰ εὐσταθεῖ. Ὁ συντάκτης τοῦ *Κώδικα τοῦ ναοῦ καὶ τῆς πόλεως Δελβίνου* τὸ ἀμφισβητεῖ: *...καὶ ἔγινεν αὕτη ἡ διεστραμμένη καὶ παράνομος ἕνωσις κατὰ τὸν καλογηρικὸν πόθον ἀπὸ τὴν ἀναξιότητα τῶν Χριστιανῶν τῆς καθ' ἡμᾶς ἐπαρχίας*[1].

Στὶς 10 Ἰουλίου 1832 τὸ Πατριαρχεῖο ἐξέδωσε τὸν ἐνωτικὸ τόμο καὶ ἡ Σύνοδος ἔστειλε στὸν Ἰωακεὶμ γράμμα, μὲ τὴν ἴδια ἡμερομηνία, στὸ ὁποῖο ἀνάμεσα στὰ ἄλλα τοῦ δίδονται ἐντολὲς γιὰ τὶς οἰκονομικὲς ὑποχρεώσεις πρὸς τὸ Πατριαρχεῖο ποὺ ἀπέρρεαν ἀπὸ τὴν ἕνωση. Κατὰ τὸ ἐκκλησιαστικὸ ἔθος, ποὺ εἶχε κυρωθεῖ μὲ προηγούμενο συνοδικὸ τόμο, προσφερόταν σὲ τέτοιες περιπτώσεις στὸν *κυριάρχη*[2] *φιλότιμον*, τὸ ὁποῖο χωριζόταν σὲ τρία μέρη: τὸ ἕνα μέρος ἔπρεπε νὰ δοθεῖ στὸ κοινὸ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, τὸ δεύτερο γιὰ ἔκπτωση ἰσόποσου αὐλικοῦ χρέους τῆς μητρόπολης καὶ τὸ τρίτο θ' ἀνῆκε στὸν *κυριάρχη* Ἰωακεὶμ. Τὸ Πατριαρχεῖο, γνωρίζοντας τὴν ἀπληστία του, τὸν διέτασσε μὲ αὐστηρότητα νὰ συμμορφωθεῖ μὲ τὸ ἐκκλησιαστικὸ ἔθος καὶ νὰ μὴν ἀποκρύψει ποσά: *...διὰ τοῦτο ἐπάναγκες νὰ ἐξακολουθήσῃς ἀπαραλλάκτως καὶ ἡ ἱερότης σου, καὶ ὅσον φιλότιμον ἤθελες λάβῃ παρὰ τῆς ἐκείνου θεοφιλίας*[3] *νὰ τὸ φανερώσῃς πρὸς τὴν ἐκκλησίαν ἐν ἀληθείᾳ καὶ φόβῳ Θεοῦ*[4].

Οἱ ἀποφάσεις τοῦ Ἰωακεὶμ ὑποχρέωσαν τὸ Πατριαρχεῖο νὰ τὸν ἐλέγξει γιὰ μιὰ ἀκόμη φορὰ δριμύτατα. Τὸν ἀπείλησε μάλιστα μὲ σοβαρὲς συνέπειες ἂν δὲν συμμορφωνόταν καὶ κατέφευγε σὲ *προφάσεις... καὶ εὑρεσιολογίας*. Οἱ κυριότερες κατηγορίες ἦταν: 1) ἐμπόδιζε τὸν ἔξαρχο Προκόπιο στὶς ἐνέργειές του γιὰ τὴν παραλαβὴ τῆς περιουσίας τοῦ Βενέδικτου, 2) ὁ ἔξαρχος δὲν εἶχε λάβει τὰ ἐξαρχικά του δικαιώματα, γιὰ μιὰ ἀποστολὴ ἀπὸ τὴν ὁποία εἶχε ἐπιβαρυνθεῖ πολὺ οἰκονομικά. Αἴτιος ἦταν ὁ Ἰωακεὶμ, ὁ ὁποῖος, παρὰ τὴν πρόθεση τῶν προεστώτων, ἀρνήθηκε νὰ πληρώσει τὰ δικαιώματα, 3) ὁ Ἰωακεὶμ εἶχε χρησιμοποιήσει ἀπαράδεκτους πλάγιους τρόπους στὶς ὑποθέσεις τῆς περιουσίας τοῦ Βενέδικτου καὶ τῶν μοναστηριῶν, προσπαθώντας ν'

1. Βλ. *Μπαμίχα*, δ.π., σ. 67.

2. *Κυριάρχης* λογιζόταν ὁ μητροπολίτης Ἰωαννίνων, ἀφοῦ καὶ ἡ νέα ἑνωμένη ἐπισκοπὴ ὑπαγόταν σ' αὐτόν.

3. Τοῦ Ἰωακεὶμ Δρυϊνουπόλεως καὶ Χειμάρας.

4. Βλ. τὸ δ.π., γράμμα τοῦ Κωνστάντιου Α΄ μὲ ἡμερομηνία 10 Ἰουλίου 1832.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ἀποκρύψει καὶ νὰ παραμορφώσει τὰ γεγονότα, χωρὶς ὅμως νὰ γίνεται πιστευτός. Ὑπῆρχαν ἀποδείξεις γιὰ ὅσα *ἀπήλαυσε καὶ ὠφελήθη*, χωρὶς νὰ πληρώσει τὰ ὀφειλόμενα πρὸς τὴν ἐφορικὴ κάσα, ἀπὸ λογαριασμοὺς τοῦ προκατόχου του, οὔτε τὰ ἐξαρχικά, 4) εἶχε πάρει πολλὰ πράγματα τοῦ προκατόχου του μισοτιμῆς, οἰκειοποιήθηκε πολλά γεννήματα, πῆρε τὰ ἀρχιερατικὰ ἄμφια καὶ γενικὰ εἶχε ὠφεληθεῖ πολὺ ἀπὸ τὴν «προκατοχικὴ» κατάσταση, 5) ἂν καὶ εἶχε παραλάβει τὴ μητρόπολη Ἰωαννίνων ἀνέξοδα, χωρὶς νὰ καταβάλει *φιλότιμο* ἢ ἄλλη ὑποχρέωση, ἐξαιτίας τῆς κατάστασης ποὺ ἐπικρατοῦσε· χωρὶς νὰ ἐπιφορτισθεῖ μὲ χρέος τοῦ προκατόχου του, χωρὶς νὰ ἔχει πληρώσει τίποτε, εἶχε εἰσπράξει ὅλα τὰ ἀρχιερατικὰ εἰσοδήματα, τὰ ὁποῖα ἐδικαιοῦντο οἱ νέοι ἀρχιερεῖς. Ἰδιαίτερα ἀπὸ τὴν ἐπισκοπὴ Χειμάρας καὶ Δελβίνου, τῆς ὁποίας εἶχε ἐξορίσει τὸν ἀρχιερέα, εἶχε συγκεντρώσει περισσότερα ἀπὸ 20.000 γρόσια.

Ὕστερα ἀπ' ὅλα αὐτὰ ὁ Ἰωακεὶμ ὄφειλε: 1) νὰ *ἐπληρώσῃ τὰ τῆς ἐφορικῆς κάσσας δίκαια*, καὶ 2) ν' ἀποστείλει ἀμέσως στὸ Πατριαρχεῖο χωρὶς καθυστέρηση 3.000 γρ., ἐξαρχικὰ δικαιώματα τοῦ Προκοπίου[1].

Στὶς 20 Μαΐου 1833 τὸ Πατριαρχεῖο γνωστοποιοῦσε στὸν Ἰωακεὶμ τὴν ἀπροκάλυπτη ἐχθρότητα τῆς Πύλης ἐναντίον του[2], ἐξαιτίας δραστηριοτήτων του ποὺ ἔθιγαν συμφέροντα Τούρκων ἀξιωματούχων. Τὸ Πατριαρχεῖο τὸν διέτασσε νὰ περιοριστεῖ στὴ διαχείριση ὑποθέσεων ποὺ περιλαμβάνονταν στὸ βεράτι τοῦ διορισμοῦ του καὶ νὰ μὴν ἀσχολεῖται μὲ θέματα ἁρμοδιότητας τῶν τουρκικῶν ἀρχῶν, ὅπως εἶχε καταγγελθεῖ. Ἡ στάση του εἶχε ἐνοχλήσει τὸν ἐκπρόσωπο στὰ Γιάννινα, *ναΐπη*[3] τοῦ Ἀμπντουλὰχ ἐφέντη -ἀδελφὸ τοῦ Χετὶμ πασᾶ- τοῦ ὁποίου ἡ ὀργὴ εἶχε φτάσει ἀσφαλῶς ὡς τὴν Πύλη[4].

Δὲν ἦταν, λοιπόν, μόνον ἡ διαχείριση τῶν κοινῶν δοσιμάτων καὶ κληροδοτημάτων καὶ τῆς περιουσίας τοῦ Βενέδικτου ποὺ προσπόρισαν στὸν Ἰωακεὶμ χρήματα[5]. Ἦταν καὶ οἱ ἐξωαρχιερατικές του δραστηριότητες ποὺ

---

1. Βλ. τὸ μὲ ἡμερομηνία Ἀπριλίου 1833 γράμμα τοῦ Κωνστάντιου Α΄ πρὸς τὸν Ἰωακείμ, *ΑΟΠ - ΚΠΑ*, Κώδικας 17.

2. Βλ. τὸ μὲ ἡμερομηνία 20 Μαΐου 1833 γράμμα τοῦ Κωνστάντιου Α΄ πρὸς τὸν Ἰωακείμ, *ΑΟΠ - ΚΠΑ*, Κώδικας 17.

3. *naip* = τοποτηρητής, ἐπίτροπος.

4. Βλ. τὸ *ὅ.π.* γράμμα.

5. Ἐπισημαίνουμε ἐνδεικτικὰ μία ἀπὸ τὶς πλευρὲς τῶν σκοτεινῶν παρασκηνίων ποὺ πλέκονταν μὲ κέντρο τὴ Μητρόπολη Ἰωαννίνων, τὴν ὁποία περιγράφει ὁ Λαμπρίδης. Ἐπὶ ἀρχιερατείας Ἰωακεὶμ εἶχε συγκροτηθεῖ 3μελὴς ἐπιτροπή, ὄργανο ποὺ δὲν προβλεπόταν ἀπὸ τὶς διαθῆκες τῶν εὐεργετῶν. Ἡ ἐπιτροπὴ αὐτὴ ἀνέλαβε τὴ φροντίδα νὰ εἰσπράξει καθυστερούμενους τόκους, νὰ ἱδρύσει σχολεῖα κ.ἄ. Ἀλλὰ σὲ συνεννόηση μὲ τὸν Ἰωακείμ, τοὺς ἐπιτρόπους τοῦ Νοσοκομείου καὶ τῶν τεσσάρων ἐκκλησιῶν *προέβησαν εἰς πᾶν εἶδος ἀταξίας ἀφόβως καὶ ἀκωλύτως*. Ἀφοῦ εἰσέπραξαν τὰ καθυστερούμενα δὲν διέθεσαν παρὰ μόνο τὰ μισὰ γιὰ ν' ἀνιδρύσουν πυρπολη-

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ἀπέβαιναν ἀποδοτικές, ἔθιγαν ὅμως συμφέροντα Τούρκων, ἰσχυρῶν παραγόντων, μὲ συγγένειες καὶ διασυνδέσεις μὲ ὑψηλὰ ἱστάμενα πρόσωπα. Ποιὲς ὅμως ἦταν ἀκριβῶς οἱ δραστηριότητες τοῦ Ἰωακεὶμ ποὺ ξέφευγαν ἀπὸ τὸ περιεχόμενο τῶν δικαιωμάτων του, δὲν ἀναφέρονται.

Οἱ αὐστηρὲς συστάσεις τοῦ Πατριαρχείου πρὸς τὸν Ἰωακεὶμ νὰ σταματήσει *τὸ κίνημα τοῦτο τῆς αὐθαδείας* καὶ νὰ μὴν ἀναπτύσσει δραστηριότητες ἔξω ἀπὸ τὰ καθήκοντα τῆς δικαιοδοσίας του, δὲ φαίνεται νὰ ἐπέδρασαν ἀνασταλτικά, γιαυτὸ κι ὁδηγήθηκε στὴν ἔκπτωση τὸν Ἰούλιο τοῦ 1835.

Ἀπὸ τὰ πατριαρχικὰ γράμματα καταφαίνεται ὅτι ἡ στάση τῆς Μ. Ἐκκλησίας ἀπέναντι στὸν Ἰωακεὶμ ἦταν ἔντονα ἐχθρικὴ κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἀρχιερατείας του στὰ Γιάννινα. Ἀντίθετα μετὰ τὴν ἔκπτωση καὶ τὴν ἐξορία του στὸ Ἅγιο Ὄρος, ἡ συμπεριφορὰ πρὸς τὸν γέροντα μητροπολίτη ἄλλαξε, σὲ σημεῖο ποὺ νὰ προκαλεῖ ἐντύπωση. Ἴσως αὐτὸ νὰ ὀφείλεται καὶ στὸ ὅτι κατὰ τὸ διάστημα ποὺ τὸ Πατριαρχεῖο ἀσχολήθηκε μὲ τὸν Ἰωακεὶμ πατριάρχευσαν δυὸ Κωνστάντιοι: ὁ Α΄ 6 Ἰουλίου 1830 - 18 Αὐγούστου 1834 καὶ ὁ Β΄ 18 Αὐγούστου 1834 - 26 Σεπτεμβρίου 1835, μὲ διαφορετικὲς διαθέσεις ὁ καθένας ἀπέναντι στὸν Ἰωακεὶμ. Ἐκεῖνο, πάντως, ποὺ φαίνεται ὅτι ἔπαιξε τὸν κυριότερο ρόλο στὴ στάση τοῦ Πατριαρχείου, κατὰ τοὺς χρόνους τῆς δοκιμασίας τοῦ ἔκπτωτου μητροπολίτη, ἦταν τὸ γῆρας του.

Μὲ τὴν ἔξωση τοῦ Ἰωακεὶμ τὸ Πατριαρχεῖο ἀναμίχθηκε στὸ θέμα τοῦ ἐλέγχου, τῆς διαχείρισης καὶ τῆς παράδοσης τῶν λογαριασμῶν του. Γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτὸ ἔστειλε τρία γράμματα: 1) πρὸς τὸ νέο μητροπολίτη Ἰωακεὶμ τὸν Χίο, 2) πρὸς τὸν ἔκπτωτο μητροπολίτη Ἰωακείμ, καὶ 3) πρὸς τοὺς προεστῶτες τῶν Ἰωαννίνων. Ἀπὸ τὰ γράμματα αὐτὰ διαπιστώνεται: 1) τόσο ὁ πατριάρχης Κωνστάντιος ὁ Β΄ ὅσο καὶ ἡ Σύνοδος ἔδειχναν ἰδιαίτερη συμπάθεια πρὸς τὸν Ἰωακείμ, τὸν ὁποῖο *ὑπερασπίσθηκαν* γιὰ νὰ ἐξουδετερώσουν τὶς κατηγορίες, οἱ ὁποῖες ἐκτοξεύονταν μὲ συνεχεῖς ἀναφορὲς τῶν Ἰωαννιτῶν καὶ μὲ *ἰλάμια τῆς ἱερᾶς κρίσεως*, ἐκ μέρους τῆς τουρκικῆς πλευρᾶς, 2) ἦταν τόσο μεγάλη ἡ καταφορὰ χριστιανῶν καὶ τούρκων κατὰ τῆς πολιτείας τοῦ μητρο-

---

θέντα δημόσια κτίρια. Σὲ ἀλλεπάλληλες συνεδριάσεις στὴ Μητρόπολη, ποὺ γίνονταν μὲ κλειστὲς τὶς θύρες, *διεπραγματεύοντο οἱ κηφῆνες* τὶς ἀσσιγνάτσιες πρὸς 2, 5 - 3 γρ. τὴ μία, ἐνῶ ἂν ἔβγαιναν στὴ δημοπρασία θὰ μποροῦσαν νὰ ἐξαργυρωθοῦν πρὸς 4.5 γρ. ἡ κάθε μία. Μετὰ τὴν ἐκποίηση τῶν ρωσικῶν νομισμάτων καθένας ἀπὸ τοὺς διαχειριστὲς ἔπαιρνε ἕνα ποσὸ χρημάτων, τὸ ὁποῖο μοίραζε μυστικὰ σὲ ξεπεσμένες οἰκογένειες ἀγνώστες, οἱ ὁποῖες, δῆθεν, δὲν ἤθελαν νὰ φανοῦν ὅτι ἔπαιρναν δημόσιο βοήθημα. Εἶναι φανερὸ ὅτι κάτω ἀπὸ τὶς συνθῆκες αὐτὲς οἱ καταχρήσεις ἦταν βέβαιο γεγονός. Κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο *ἡ ἑπάρατος αὐτὴ ὀλιγαρχία* διαχειριζόταν καὶ τὶς προσόδους τῶν μοναστηριῶν *αὐθαιρέτως καὶ ἰδιοτελῶς*. Σ' αὐτὴ τὴ φαύλη διαχείριση, προσθέτει ὁ Λαμπρίδης, ὀφειλόταν, κυρίως, ὄχι μόνον ἡ ὀπισθοδρόμηση τῆς πόλης καὶ ἡ πρόοδος τῆς ἀργίας κι ὀκνηρίας, ἀλλὰ καὶ ἡ ἔλλειψη *καταλλήλου τῶν Μουσῶν ἐνδιαιτήματος* ὡς τὴν ἐποχὴ ποὺ ἔγραφε τὴ «διατριβή» του (1879). Βλ. γενικὰ *Λαμπρίδου*, Περὶ τῶν Ἠπείρῳ ἀγαθοεργημάτων, μέρος δεύτερον, ὅ.π., σ. 45—46.

πολίτη, τόσο πολλὲς καὶ *πολυειδεῖς* οἱ *προσκλαύσεις* καὶ οἱ δυσαρέσκειες κατὰ τοῦ Ἰωακείμ, ποὺ δὲν μπόρεσαν νὰ τὸν προστατεύσουν τὰ φιλικὰ αἰσθήματα τῶν κύκλων τοῦ Πατριαρχείου, 3) βασικὸ ρόλο στὴν ἔξωση τοῦ Ἰωακεὶμ ἔπαιξε καὶ ἡ Ὑψηλὴ Πύλη, ἡ ὁποία μὲ ἔγγραφες διαταγὲς ἀξίωσε τὴν ἀπομάκρυνσή του ἀπὸ τὰ Γιάννινα, 4) ὁ Ἰωακείμ, μετὰ τὴν ἔκπτωση, ἐξορίστηκε στὸ Ἅγιο Ὄρος, στὴ Μονὴ τῆς Ἁγίας Λαύρας, γιὰ νὰ *ἐφησυχάσῃ*, 5) τὸ Πατριαρχεῖο τοῦ ὑποσχέθηκε νὰ φροντίσει ὄχι μόνο γιὰ τὴ γρήγορη ἀπαλλαγή του ἀπὸ τὶς κατηγορίες, ἀλλὰ καὶ τὴν *ἀνάλογον καὶ εὐκλεῆ ἀποκατάστασιν*, β) ὅλα αὐτὰ θὰ γίνονταν κατορθωτά, ἂν παρέδιδε κανονικὰ τοὺς λογαριασμοὺς τῆς διαχείρισής του καὶ τὰ περισσεύοντα χρήματα, σύμφωνα μὲ τὶς ἀπαιτήσεις τῆς κοινότητας Ἰωαννίνων, ἀλλὰ καὶ ὑπακούοντας εἰς τὴν *ὑψηλὴν θέλησιν*, 7) γιὰ νὰ εἶναι βέβαιο τὸ Πατριαρχεῖο ὅτι ὁ ἔλεγχος τῶν λογαριασμῶν θὰ γινόταν κανονικά, ἔστελνε στὰ Ἰωάννινα τὸν ἐφημέριο Κύριλλο ὡς ἐκκλησιαστικὸ ἔξαρχο, 8) στὸ νέο μητροπολίτη Ἰωακεὶμ τὸν Χίο γίνεται σύσταση νὰ ἐλέγξει, μαζὶ μὲ τοὺς πρόκριτους καὶ τὸν ἔξαρχο, τοὺς λογαριασμούς, ἀλλὰ μὲ *εὐθιδικία* καὶ χωρὶς ὑποκίνηση παθῶν, ποὺ θὰ εἶχαν ὡς συνέπεια τὸν *παραπικρασμὸ* τοῦ γέροντα Ἰωακείμ, 9) παραινέσεις, γιὰ νὰ συμπεριφερθοῦν πρὸς τὸν ἀναξιοπαθοῦντα γηραιὸ Ἰωακείμ, μὲ τρόπο ἤπιο καὶ εὐθύδικο, χωρὶς λογομαχίες καὶ παθητικὲς ἔριδες γίνονται, μὲ ἰδιαίτερο γράμμα, καὶ πρὸς τοὺς πρόκριτους καὶ προεστῶτες τῆς πόλης. Στοὺς ἴδιους γίνεται σύσταση νὰ μείνουν εὐχαριστημένοι *εἰς τὴν ἄμαχον εὔφημον καὶ εἰρηνικὴν ἐπιστροφὴν* τῶν τυχὸν περισσευμάτων ποὺ εἶχε στὴν κατοχὴ του ὁ Ἰωακείμ, σύμφωνα μὲ τοὺς λογαριασμούς[1].

Στὰ γράμματα γίνεται σαφὴς μνεία τῆς δυσαρέσκειας τοῦ σουλτάνου Μαχμοὺτ Β΄ κατὰ τοῦ Ἰωακείμ, ποὺ διαμηνύθηκε στὸ Πατριαρχεῖο καὶ ἐγγράφως ἀπὸ τὴν Ὑψηλὴ Πύλη. Ἀπὸ κεῖ καταφέρθηκε καὶ τὸ καίριο πλῆγμα ἐναντίον του.

Ἡ ὑπόσχεση τοῦ Πατριαρχείου πρὸς τὸν ἐκ Μελενίκου Ἰωακείμ, γιὰ τὴν ἐκδήλωση φιλάδελφων αἰσθημάτων, γιὰ τὴν ἀπαλλαγή του ἀπὸ τὶς κατηγορίες καὶ *εὐκλεῆ ἀποκατάστασίν του*, πραγματοποιήθηκε. Μπορεῖ νὰ μὴν τοῦ ἀνέθεσαν τὴ διαποίμανση νέας μητροπολιτικῆς ἐπαρχίας, ἀλλὰ μετὰ τὴν πάροδο ἑνὸς χρόνου τὰ χρέη του ὄχι μόνον ἐξοφλήθηκαν, ἀλλὰ καὶ περίσσευσαν ἀρκετὰ χρήματα, τὰ ὁποῖα τοῦ ἐπέτρεψαν ν' ἀντλεῖ ἐτήσια εἰσοδήματα ἀπὸ τόκους, ἀλλὰ καὶ ν' ἀναδειχθεῖ καὶ εὐεργέτης τοῦ κοινοῦ τῶν Ἰωαννίνων! Τί εἶχε συμβεῖ; Τὸ Πατριαρχεῖο συνέστησε στὸ νέο μητροπολίτη νὰ συνάξει τὰ ὀφειλόμενα *δίκαια* στὸν προκάτοχό του. Ἡ συλλογὴ αὐτή, ποὺ ἔγινε μετὰ

1. Βλ. τά: μὲ ἡμερομηνία 13 Ἰουλίου 1835 γράμμα τοῦ Πατριάρχη πρὸς τὸν Ἰωακεὶμ τὸν ἐκ Μελενίκου· μὲ ἡμερομηνία 14 Ἰουλίου 1835 γράμμα τοῦ Πατριάρχη πρὸς τὸν Ἰωαννίνων Ἰωακεὶμ τὸν Χίο· μὲ ἡμερομηνία 14 Ἰουλίου 1835 γράμμα τοῦ Πατριάρχη πρὸς τοὺς προεστῶτες καὶ τοὺς προκρίτους τῶν Ἰωαννίνων, *ΑΟΠ - ΚΠΑ*, Κώδικας 18.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

τὴν ἐξόφληση τῶν χρεῶν, ἀπέδωσε 16.597 γρόσια καὶ 33 παράδες, ἀπὸ τὰ ὁποῖα 9.527 γρ. καὶ 33 παράδες στάλθηκαν στὸν Ἰωακείμ, τὰ δὲ ὑπόλοιπα (7.000 γρ.) *ἔμειναν εἰς τὴν Κάσσαν τοῦ Κοινοῦ καθὰ σαφῶς διαλαμβάνει τὸ πρὸς τὴν ἐκκλησίαν σταλὲν ἀπὸ τῆς Μονῆς Λαύρας*[1] *ἐνυπόγραφον αὐτοῦ γράμμα, γεγραμμένον τῇ κδ΄ τοῦ παρελθόντος Ἰουνίου, ἵνα ἐν δσῳ ζῇ λαμβάνῃ λόγῳ τόκου ἐπ' αὐτοῖς πρὸς δέκα τὰ ἑκατὸν ἀρχομένου ἀπὸ τῆς α΄ Ἰουλίου τοῦ τρέχοντος ϛωλστ΄ μετὰ δὲ τὴν πρὸς Κύριον ἀποδημίαν του ἔχουσι μένει ἐπ' ὠφελείᾳ τοῦ Κοινοῦ πρὸς μνημόσυνον αὐτοῦ ψυχικόν*[2].

Ἡ εὐγνωμοσύνη τοῦ ἐκ Μελενίκου Ἰωακεὶμ πρὸς τὸ Πατριαρχεῖο φαίνεται ἀπὸ τὸ γράμμα ποὺ ἔστειλε σ' αὐτὸ μετὰ τὸ διακανονισμὸ τῶν χρεῶν του καὶ τὴν ἐπιστροφὴ τῶν περισσευμάτων[3].

Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ ποσὰ ποὺ ἀναφέρθηκαν, ἀποφασίστηκε νὰ δοθοῦν στὸν Ἰωακεὶμ κι ἄλλα 27.000 γρόσια, ὀφειλόμενα ἀπὸ δαπάνες γιὰ τὴν ἀνέγερση τοῦ μητροπολιτικοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου[4]. Κι αὐτὰ θὰ τοκίζονταν μὲ τόκο 10% πρὸς ὄφελός του. Ὁ διακανονισμὸς χρέους πρὸς τὸν Ἰωακεὶμ 27.000 γρ., παρότι χαρακτηρίζεται ὡς ζημιογόνος ἀπόφαση, ἐξαιτίας τῆς πτώσης τῶν τιμῶν τῶν οἰκοδομῶν, γίνεται δεκτὸς μ' εὐχαρίστηση ἀπὸ τὸν Ἰωακείμ, ποὺ ὁμολογεῖ ταυτόχρονα ὅτι καὶ τὰ προηγούμενα χρόνια εἶχε ἐξοικονομήσει ἀρκετὰ ὡς μητροπολίτης Ἰωαννίνων[5].

Σύμφωνα μ' ἐνθύμηση, ὁ Ἰωακεὶμ ἀναχώρησε ἀπὸ τὰ Γιάννινα στὶς 2 Αὐγούστου 1835[6]. Πέθανε τὸ 1845 στὴν πατρίδα του τὸ Μελένικο[7].

---

1. Ὅπου εἶχε ἐξοριστεῖ ὁ Ἰωακείμ.

2. Βλ. συνοδικὸ γράμμα τοῦ Ἰουλίου (1836) ἀναφερόμενο στὸ θέμα, *ΑΟΠ - ΚΠΑ*, Κώδικας 18.

3. Ἀνάμεσα στὰ ἄλλα ἔγραφε: *...εἶδον εὐχαρίστως τὴν γενομένην ἐκκλησιαστικὴν διαίτησιν περὶ τῶν μετὰ τοῦ διαδόχου μου ληψοδοσιῶν ἐκείνων διὰ τῆς πατρικῆς αὐτῆς προμηθείας, καὶ τῆς φιλαδέλφου διαθέσεως τῶν σεβασμίων Γερόντων, καὶ πλέον δὲν μένει ἀμφιβολία ὅτι ἐλαφρύνθησαν οἱ πόνοι μου, ἡσύχασεν ὁ λογισμός, καὶ ἀνεπαύθη τὸ πνεῦμα μου, καὶ μ' ὅλον ὅτι ὁ ξεπεσμὸς τῶν οἰκοδομῶν ἐξέπεσε πολύ, καὶ ἐζημιώθην ἀρκετὰ ἐκ τῶν πρὸ χρόνων οἰκονομηθέντων διὰ τὸ πονηρὸν γῆρας, πάλιν ἔμεινα εὐχαριστημένος καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν ἀπαλλαγεὶς πραγμάτων καὶ φροντίδων, καὶ εὐγνωμονῶν ἀπὸ ψυχῆς καὶ καρδίας διὰ τὴν εὐθύδικον ταύτην τοῦ συμβιβασμοῦ διαίτησιν μένω διὰ βίου ὑπόχρεως... ΑΟΠ - ΚΠΑ*, Κώδικας 18.

4. Ἡ διευθέτηση τοῦ θέματος τῶν δαπανῶν γιὰ τὴν ἀνέγερση τοῦ μητροπολιτικοῦ ναοῦ πέρασε ἀπὸ πολλὲς φάσεις, γιατὶ ἡ διαχείριση τῶν χρημάτων ἀπὸ τὸν Ἰωακεὶμ τὸν ἀπὸ Μελενίκου δὲν ἦταν ἄψογη. Τελικὰ ἔγινε δυνατὸς ὁ συμβιβασμὸς γιὰ τὸν ὁποῖο πολλὰ στοιχεῖα περιέχει τὸ μὲ ἡμερομηνία 22 Μαΐου 1836 γράμμα τοῦ Πατριαρχείου πρὸς τὸν πρώην Ἰωαννίνων Ἰωακείμ, *ΑΟΠ - ΚΠΑ*, Κώδικας 18.

5. Τὸ Πατριαρχεῖο ἔστειλε, στὶς 4 Ὀκτωβρίου 1836, γράμμα στὸν ἐξόριστο στὴν Ἁγία Λαύρα Ἰωακείμ, ἀποδεικτικὸ τῶν ὅσων εἶχαν συμφωνηθεῖ ποὺ ταυτόχρονα εἶχε καὶ ἰσχὺ ὁμολογίας, ἡ ὁποία ἐξέφραζε καὶ τὴν ἀπόφαση τοῦ Κοινοῦ τῶν Ἰωαννίνων.

6. Βλ. *Σούλη*, Ἐπιγραφαί, δ.π., σ. 117, ἐνθύμηση 143.

7. Βλ. *Ἀθηναγόρα*, Ἡ Ἐκκλησία τῶν Ἰωαννίνων, δ.π., σ. 43.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Γ. Ὁ μητροπολίτης Ἰωακεὶμ ὁ Χίος πρώτη ἀρχιερατεία 1835—1838

Ὁ Ἰωακεὶμ Κοκκώδης[1], ὁ ἐπονομαζόμενος Χίος ἀπὸ τὸν τόπο τῆς καταγωγῆς του[2], δὲν ἦταν ἄγνωστος στὴν πόλη τῶν Ἰωαννίνων. Ἐπὶ Βενεδίκτου εἶχε ὑπηρετήσει ὡς γραμματέας κι ἀρχιδιάκονος τῆς μητρόπολης. Φιλομαθής[3], ἐκμεταλλεύτηκε τὴν παρουσία τοῦ Ἀναστάσιου Σακελλάριου στὰ Ἰωάννινα καὶ ἔγινε μαθητής του, γιὰ νὰ συμπληρώσει τὴν ὄχι ἐπαρκὴ μόρφωσή του. Αὐτὸ πρέπει νὰ ἔγινε ὅταν ἦταν μητροπολίτης Ἰωαννίνων (1835-1838) κι ὄχι κατὰ τὴν ἐποχὴ ποὺ ὑπηρετοῦσε ὡς ἀρχιδιάκονος, ὅπως ὑποστηρίζεται[4]. Ἡ μαθητεία του κοντὰ στὸν Σακελλάριο[5] διηύρυνε τοὺς πνευματικούς του ὁρίζοντες κι ἀποτέλεσε προσὸν γιὰ τὴν κατάληψη ἐπισκοπικοῦ καὶ μητροπολιτικοῦ θρόνου, κι ἀργότερα, δυὸ φορές, τοῦ πατριαρχικοῦ.

Τὸ Δεκέμβριο τοῦ 1827, λόγω θανάτου τοῦ ἐπισκόπου Γαβριήλ, κατέλαβε τὸν θρόνο τῆς ἐπισκοπῆς Δρυϊνουπόλεως καὶ παρέμεινε σ' αὐτὸν ὡς τὸν Ἰούλιο τοῦ 1835, ὅταν προήχθη σὲ μητροπολίτη Ἰωαννίνων.

Ἡ πολιτεία τοῦ Ἰωακεὶμ ὡς Δρυϊνουπόλεως χαρακτηρίστηκε ἀπὸ ὁρισμένους ἀρνητικὴ κι ἀπὸ ἄλλους θετική, ἀνάλογα μὲ τὸ πρίσμα ποὺ ἔβλεπαν οἱ κρίνοντες τὶς ἐνέργειές του. Ἔντονη κριτικὴ ἀσκήθηκε ἐναντίον του γιὰ τὶς δραστηριότητες ποὺ ἀνέπτυξε πρὸς ἕνωση τῆς ἐπισκοπῆς Χειμάρας καὶ Δελβίνου μ' ἐκείνη τῆς Δρυϊνουπόλεως. Καὶ ἐνῶ γιὰ τὸ Πατριαρχεῖο μιὰ τέτοια ἕνωση ἦταν ἀπαραίτητη[6], γι' ἄλλους ποὺ ζοῦσαν ἀπὸ κοντὰ τὴν πρα-

---

1. Γιὰ τὸν Ἰωακεὶμ τὸν Χίο βλ. γενικὰ *Γεωργίου Ι. Παπαδοπούλου*, Ἡ σύγχρονος ἱεραρχία τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ἐν Ἀθήναις 1895, σ. 57, *Εὐαγγέλου Ι. Σαβράμη*, Συμβολαὶ εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν τῶν Ἰωαννίνων, Β΄ Ὁ Ἰωαννίνων Ἰωακεὶμ ὁ Χῖος, *ΗΧ* 7 (1932). 167 κ. ἑξ., ὅπου καὶ σχετικὴ βιβλιογραφία, *Ἀθηναγόρα Μητροπολίτου Παραμυθίας καὶ Πάργης*, Ἡ Ἐκκλησία τῶν Ἰωαννίνων, *ΗΧ* 3 (1928) 43, *Ἰωάννου Ἀναστασίου*, Πατριαρχικὸν σιγίλλιον, δ.π., 291 κ.ἑξ., *τοῦ ἰδίου*, Ἀνέκδοτον πατριαρχικὸν σιγίλλιον πρὸς τὴν μητρόπολιν Ἰωαννίνων, *Ἠπειρωτικὴ Ἑστία* (στὸ ἑξῆς *ΗΕ*) 1 (1952) 772 κ. ἑξ.

2. Γεννήθηκε στὸ χωριὸ Καλλιμασιὰ τοῦ νησιοῦ στὶς ἀρχὲς τοῦ 19ου αἰ. (1802).

3. Συμπλήρωσε τὴν ἐκκλησιαστική του μόρφωση, τὴν περιορισμένη κατὰ τὸν Μανουὴλ Γεδεὼν (βλ. *Σαβράμη*, δ.π., σ. 167 σημ. 3), μὲ τὴν ἀκρόαση μαθημάτων φιλοσοφίας, ἀρχαίας ἑλληνικῆς γραμματείας κλ. ἀπὸ ἱκανοὺς δασκάλους τῶν σχολείων τῶν Ἰωαννίνων. Ὁπωσδήποτε, ὅμως, ὄχι ἀπὸ τὸν Ψαλίδα, γιατὶ ὁ τελευταῖος κατὰ τὸ διάστημα 1822-1829 βρισκόταν στὰ Ἑπτάνησα, ὅπου καὶ πέθανε (Βλ. *Λ. Ι. Βρανούση*, Ἀθανάσιος Ψαλίδας, Ἰωάννινα 1952, σ. 73 κ. ἑξ.).

4. Βλ. *Λαμπρίδου*, Περὶ τῶν ἐν Ἠπείρῳ ἀγαθοεργημάτων, μέρος πρῶτον, δ.π., σ. 91 σημ. 1, *Ἀραβαντινοῦ*, Βιογραφικὴ συλλογή, δ.π., σ. 181. Ὁ Βενέδικτος, ὅμως, κάλεσε τὸν Σακελλάριο νὰ διδάξει στὰ Γιάννινα μόλις τὸ 1829, ὅταν ὁ Ἰωακεὶμ ἦταν ἐπίσκοπος Ἀργυροκάστρου ἀπὸ τὸ Δεκέμβριο τοῦ 1827. Ἐκτὸς ἐὰν ὡς ἀρχιδιάκονος Ἰωαννίνων ἄκουε μαθήματα τοῦ Σακελλάριου μεταβαίνοντας στὸ Μονοδένδρι, ὅπου δίδασκε ὁ τελευταῖος πρὶν ἀπὸ τὸ 1829.

5. Ὁ Σακελλάριος, ὄντας φίλος τοῦ Ἰωακεὶμ, ἀπομακρύνθηκε κι ὁ ἴδιος ἀπὸ τὴ Ζωσιμαία Σχολὴ μὲ τὴν ἔξωση τοῦ μητροπολίτη.

6. Γιατὶ ἡ ἐπισκοπὴ Χειμάρας, ἀπομακρυσμένη ἀπὸ τὰ Ἰωάννινα, στὴ μητρόπολη τῆς ὁποίας

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

γματικότητα, ὅπως γιὰ τὸ συντάκτη τοῦ *Κώδικα τοῦ ναοῦ τῆς πόλεως Δελβίνου*, ἡ εὐθύνη τῆς κατάργησης βαρύνει τὸν Ἰωακείμ[1]. Σύμφωνα μὲ τὸν συντάκτη, ποὺ φαίνεται προκατειλημμένος ἐναντίον τοῦ Ἰωακείμ, ἡ ἕνωση τῶν δυὸ ἐκκλησιῶν ἔγινε μ' ἐνέργειες τοῦ ἱεράρχη πρὸς τὸ φίλο του μητροπολίτη Ἰωαννίνων, τοῦ ὁποίου ἐπισημάνθηκε ἤδη ἡ ἐχθρότητα πρὸς τὸν Χειμάρας Παΐσιο[2]. Οἱ ἐνέργειες τοῦ Ἰωακείμ ὑποβοηθήθηκαν ἀπὸ τὶς διχόνοιες τῶν κατοίκων τῆς ἐπισκοπῆς Χειμάρας. Ὁ συντάκτης τοῦ Κώδικα χαρακτηρίζει τὴν ἕνωση τῶν δύο ἐπαρχιῶν *διεστραμμένην* καὶ *παράνομον*. Ὁ Ἰωακείμ, παρὰ τὴ δυστυχία ποὺ μάστιζε τοὺς χριστιανοὺς τῆς περιοχῆς καὶ παρὰ τὶς ἀντιδράσεις μεγάλου μέρους τοῦ ποιμνίου του, διπλασίασε τὰ δικαιώματά του. *Ἐστάθη*, προσθέτει ὁ συντάκτης, *μέγας φίλος τοῦ χρυσοῦ καὶ ἔδειξε μεγίστην ἀμέλειαν εἰς τὰς θείας προσταγὰς τοῦ Χριστοῦ. Ἐστάθη ἄξιος φίλος τῆς ἁρπαγῆς καὶ πολλὰ ἀμελὴς εἰς τὰς ὑποθέσεις τῶν λογικῶν του προβάτων.* Ὅσο κι ἂν τὰ ἀνωτέρω μπορεῖ νὰ θεωρηθοῦν ὑπερβολικά, περικλείουν ὅμως ὁρισμένες ἀλήθειες. Ὁ χαρακτηρισμὸς π.χ. ὅτι ὁ Ἰωακεὶμ ἦταν *φίλος τοῦ χρυσοῦ* πρέπει νὰ εὐσταθεῖ, ὅπως ἀποδεικνύεται κι ἀπὸ τὴν πολιτεία του ὡς πατριάρχη[3]. Οἱ ἄλλοι μειωτικοὶ χαρακτηρισμοὶ ἴσως δὲν ἔχουν ἀντίκρυσμα. Γιατὶ ὁ κληρικὸς αὐτός, ποὺ κατόρθωσε νὰ πατριαρχεύσει δυὸ φορές, διακρινόταν γιὰ βαθύνοια καὶ μεγάλη πολιτικὴ σύνεση[4] καί, κατ' ἄλλους, συγκαταλέγεται στοὺς διαπρεπεῖς ἱεράρχες τῆς ἐπισκοπῆς Δρυϊνουπόλεως[5]. *Ὀξύνουν καὶ διορατικὸν* τὸν χαρακτηρίζει κι ὁ Ἰ. Λαμπρίδης[6], ἐνῶ ἀλλοῦ σημειώνεται ὅτι ὁ Ἰωακείμ, ὅπου κι ἂν βρισκόταν εἶχε στὸ νοῦ του τὴν πρώτη ἐπισκοπή του καὶ ἐνδιαφερόταν γιὰ τὰ σχολεῖα καὶ τὴ γενικότερη προκοπή της[7].

Τέτοια προτερήματα ὁπωσδήποτε δὲν ἀνταποκρίνονται στὸ περιεχόμενο τῶν χαρακτηρισμῶν τοῦ συντάκτη τοῦ *Κώδικα τοῦ ναοῦ τῆς πόλεως τοῦ Δελβίνου*[8]. Πρέπει ἀκόμη νὰ σημειωθεῖ ὅτι κατὰ τὴν περίοδο μιᾶς ἐκα-

---

ὑπαγόταν, *καθ' ὑπερβολὴν διεφθαρμένη... ἐσχάτως δὲ ἀνωμαλίαις καὶ περιστάσεσι καιρικαῖς περιπεσοῦσα, ἀδύνατος τοῖς ὅλοις κατέστη εἰς διατροφὴν καὶ περίθαλψιν ἰδίου ἀρχιερέως*, ἀκόμη δὲ γιατὶ εἶχε μείνει κι ἀπροστάτευτος, ἀφοῦ ὁ ἐπίσκοπός της Παΐσιος τὴν εἶχε ἐγκαταλείψει (βλ. *Μητροπολίτου Σάρδεων Γερμανοῦ*, ὅ.π., σ. 98).

1. Βλ. *Μπαμίχα*, ὅ.π., σ. 67.

2. Βλ. ὅ.π., σ. 179 κ.ἑ.

3. Βλ. *Παπαδοπούλου*, ὅ.π., σ. 57, σημ. 24.

4. Ὅ.π.

5. Βλ. *Βασιλείου Γ. Μπαρᾶ*, Ἡ ἐπισκοπὴ Δρυϊνουπόλεως *HE* 1 (1952) 236.

6. Βλ. *Ἰωάννου Λαμπρίδου*, Ἠπειρωτικὰ Μελετήματα, τεῦχος Ζ΄ Πογωνιακά, ἐν Ἀθήναις 1889, σ. 77.

7. Βλ. *Μπαρᾶ*, ὅ.π., σ. 564.

8. Πάντως ὁ Ἰωακείμ, μὲ τὴν ἀναχώρησή του ἀπὸ τὸ Ἀργυρόκαστρο, ἄφησε πίσω του πολλὰ ἐκκρεμῆ ζητήματα κι ἀνοιχτοὺς λογαριασμούς. Γιὰ τὴ διευθέτησή τους θὰ πιεσθεῖ πολὺ ἀπό

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

τονταετίας καὶ πλέον (μέσα 18ου-1880) ἀπὸ τοὺς δέκα ἐπισκόπους ἢ μητροπολίτες τῆς ἐπαρχίας ποὺ σώζονται τὰ ὀνόματά τους, οἱ πέντε ὑποχρεώθηκαν νὰ παραιτηθοῦν ἢ ν' ἀπομακρυνθοῦν λόγω διαφωνιῶν μὲ τὸ ποίμνιό τους, κάτι ποὺ φανερώνει ὅτι ὑπῆρχαν πολλοὶ λόγοι στὴν ἐπαρχία γιὰ νὰ δημιουργεῖται κλίμα *δυσαρεσκείας καὶ ψυχρότητος*, ἀνάμεσα στοὺς χριστιανοὺς καὶ τὸν ἑκάστοτε ἱεράρχη[1].

Ὁ Ἰωακεὶμ δὲν ἀνέλαβε ἀμέσως τὴ διοίκηση τῆς μητρόπολης Ἰωαννίνων, ἀλλά, ὅπως ἀναφέρεται, ὕστερα ἀπὸ ἕνα χρόνο (Ἰούλιος 1836). Εἶναι ὁπωσδήποτε ἀνακριβὴς ἡ ἐκτίμηση τοῦ Χρ. Σούλη, στηριζόμενη σ' ἐνθύμηση μηνιαίου τοῦ Ἁγ. Γεωργίου Λυγκιάδων, ὅτι ὁ Ἰωακεὶμ ἐξελέγη μητροπολίτης Ἰωαννίνων τὸ 1836[2]. Ἴσως, ὅμως, δὲν εὐσταθεῖ καὶ ἡ ἄποψη ὅτι ἦρθε στὰ Ἰωάννινα γιὰ πρώτη φορὰ τὸν Ἰούλιο τοῦ 1836, ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολη ὅπου ἔμεινε ἕνα ὁλόκληρο ἔτος· κι αὐτὸ γιατὶ σώζονται ἀποφάσεις του μὲ τόπο ἔκδοσης τὰ Ἰωάννινα, ἐκτὸς κι ἂν αὐτὲς καταρτίστηκαν κατ' ἐντολή του, χωρὶς νὰ εἶναι παρὼν ὁ ἴδιος. Οἱ ἀποφάσεις αὐτὲς ἀναφέρονται στὸ διορισμὸ νέων ἐπιτρόπων στὶς ἐκκλησίες, ἐπιτρόπων στὴν κοινότητα, καθὼς κι ὀργάνων διαχείρισης τῶν κοινῶν. Ὅλες φέρουν χρονολογίες πολὺ προγενέστερες τοῦ Ἰουλίου τοῦ 1836[3].

Θὰ πίστευε κανείς, ὅτι τὰ παθήματα τοῦ προκατόχου του στὸ θέμα τῆς ἀντιμετώπισης τῶν οἰκονομικῶν προβλημάτων τῆς κοινότητας τῶν Ἰωαννίνων, θὰ προβληματίζαν τὸ νέο μητροπολίτη. Φαίνεται, ὅμως, ὅτι ἡ διαφθορὰ κι ὁ κομματισμὸς εἶχαν γίνει συστατικὸ στοιχεῖο τῆς ζωῆς κατὰ τὴν περίοδο ἐκείνη. Εἶναι ἀποκαλυπτικὰ τὰ ὅσα ἀναγράφει ὁ Ἰ. Λαμπρίδης γιὰ τὸ θέμα: *Κατὰ τὸ ἔτος 1834 ἀπεβλήθη μετὰ τοῦ τότε μητροπολίτου Ἰωαννίνων*[4] *ἡ μερὶς αὕτη*[5] *καὶ ἀντικατεστάθη παρ' ἑτέρας, καὶ ταύτης ἐκ τῆς τάξεως τῶν ἀρχόντων... Ἀλλὰ καὶ ἡ μερὶς αὕτη... ἅμα ἔλαβε τὴν διεύθυνσιν τῶν κοινῶν, παραγνωρίζει ἐπίσης τὰς διατάξεις τῶν διαθηκῶν, ἐκπληροῖ ἐκ τῶν ὁριζομένων μόνον πᾶν ὅ,τι πρὸς τὸ συμφέρον αὐτῆς συνῆδε καὶ ἐπεκτείνει εἰς βαθμὸν τεράστιον τὴν παρὰ τῆς πεσούσης φατρίας καθιερωθεῖσαν καὶ ἄχρι τοῦδε διατηρουμένην*[6] *μηνιαίαν τῶν πτωχῶν σύνταξιν, καθιεροῖ ἀπὸ τῶν εὐεργετικῶν τῆς πόλεως προσόδων τὴν ἀπότισιν τοῦ στρατιωτικοῦ φόρου ἐκείνων, ὧν τὰς ψήφους ἐπεδίωκε καὶ ἐνσπείρει τὴν ὀλεθρίαν ἰδέαν, ὅτι πάντα*

τοὺς διαδόχους του Παΐσιο καὶ Νεόφυτο, ἀλλὰ κι ἀπὸ τοὺς προκρίτους τῆς μητρόπολης.

1. Βλ. *Μητροπολίτου Σάρδεων Γερμανοῦ*, ὅ.π., *ΗΧ* 12 (1937) 57.
2. Βλ. ὅ.π., σημ. 12.
3. Βλ. *ΑΟΠ - ΚΠΑ*, Κώδικας 18, γράμματα τῆς 3 καὶ 4 Ὀκτωβρίου 1835.
4. Τοῦ Ἰωακεὶμ τοῦ ἐκ Μελενίκου.
5. Ἡ διαχειριζόμενη μαζὶ μὲ τὸν Ἰωακεὶμ τὰ κοινά.
6. Μέχρι τοῦ 1880, ὁπότε ἐκδίδεται τὸ ἔργο τοῦ Λαμπρίδη.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

τῆς πόλεως τὰ κληροδοτήματα διετέθησαν πρὸς ἀνακούφισιν τῶν πολιτῶν, ὑποστηρίζουσα οὕτω τὴν ὀκνηρίαν, τὴν ἀφιλοτιμίαν καὶ τὴν ἀδράνειαν, εἰς ἃ πασῶν σχεδὸν τῶν ἐν Ἰωαννίνοις χριστιανικῶν οἰκογενειῶν ἡ ἐλεοδότησις ὀφείλεται. Διότι ἐκ τῶν ἐν Ἰωαννίνοις 2.000 χριστιανικῶν οἰκογενειῶν αἱ 1.800 περίπου ἐλεοδοτοῦνται! Ὁποία διαφθορὰ χαρακτήρων καὶ διαθέσεων ἐκ τῆς ὀλεθρίας ταύτης διδασκαλίας τῶν διαχειριστῶν τούτων!

Τὴν ἔνταξή του στὸ καθεστὼς ποὺ περιγράφει ὁ Λαμπρίδης καὶ τὴ συνέχιση τοῦ φατριασμοῦ τῶν προκατόχων του θὰ τὴν πληρώσει ὁ Ἰωακεὶμ ὁ Χίος μὲ τὴν ἔξωσή του, τὴν ὁποία προετοίμασε ἡ ἀντιπολιτευόμενη τὴ δική του παράταξη φατρία. Καὶ στὴ δική του ἔξωση συνέπραξαν πάλι οἱ τουρκικὲς ἀρχές. Ἀκόμη δὲ θ' ἀντιμετωπίσει μόνο τὴν ἐχθρότητα τῶν ἀντιπάλων του, ἀλλὰ θὰ γευθεῖ καὶ τὴν ἀχαριστία τῶν φιλικῶν του παραγόντων: *οἱ εὐσυνείδητοι οὗτοι τῶν κοινῶν διαχειρισταὶ ἐξωσθέντες οὐδ' ὀβολὸν παρέδωκαν τοῖς διαδόχοις αὐτῶν, προσεπειπόντες καὶ τὰ ἀναιδέστατα ταῦτα ῥήματα «Τὰ πάντα ἔλαβε μεθ' ἑαυτοῦ ὁ ἀρχιερεύς, εἰς ἐξορίαν ἀπερχόμενος»*[1].

Ὁ Ἰωακεὶμ προήχθη στὸ μητροπολιτικὸ θρόνο τῶν Ἰωαννίνων ὄχι μόνο γιὰ τὶς ἱκανότητές του, τὶς ὁποῖες ἐκτίμησε ἡ Σύνοδος, ἀλλὰ καὶ γιὰ νὰ ἱκανοποιηθοῦν τὰ αἰτήματα τῶν χριστιανῶν τῆς μητροπολιτικῆς ἐπαρχίας, ποὺ ἤθελαν τὸν Ἰωακεὶμ γιὰ ἀρχιερέα τους: *...ἡ Ἐκκλησία πεπληροφορημένη οὖσα ἀπὸ φήμας περὶ τῶν λόγου ἀξίων προτερημάτων σου, καὶ ἐκ τῆς εὐαρέστου διοικήσεως τῆς προτέρας σου ἐπαρχίας Δρυϊνουπόλεως ἔχουσα τὰς πιστώσεις, ἐνέδωκεν εἰς τὰς κοινὰς ὑπὲρ σοῦ αἰτήσεις τῶν Ἰωαννιτῶν χριστιανῶν, καὶ προετίμησε τὴν ἱερότητά σου εἰς τὴν διαδοχὴν τῆς ἀρχιερατικῆς ἀποκαταστάσεως τῆς πατρίδος των*[2]. Ἀνάλογη ἀναφορὰ γιὰ τὴ θέληση τῶν Ἰωαννιτῶν νὰ ἔχουν μητροπολίτη τὸν Ἰωακεὶμ *ἀγαπημένον τε καὶ κοινῶς παρ' ὑμῶν ἐκζητηθέντα*, γίνεται καὶ σὲ γράμμα τοῦ Κωνστάντιου Β΄ πρὸς τοὺς προκρίτους τῶν Ἰωαννίνων[3].

Οἱ δυσχέρειες γιὰ τὸν Ἰωακεὶμ ἄρχισαν, ὅπως ἤδη ἀναφέραμε, ἀπὸ τὴν παλαιὰ ἐπισκοπή του, τῆς Δρυϊνουπόλεως καὶ Δελβίνου, στὴν ὁποία φεύγοντας ἄφησε ἀνοικτοὺς πολλοὺς οἰκονομικοὺς λογαριασμούς. Διάδοχοί του στὴν ἐπισκοπὴ αὐτὴ ἦταν οἱ Παΐσιος καὶ Νεόφυτος[4], *ἄνθρωπος μὲ μικρὴν παιδείαν, ἀλλὰ φιλόδοξος ὅμως*[5], καταγόμενος ἀπὸ τὸ Ἀργυρόκαστρο καὶ γνώστης τῶν συνθηκῶν ποὺ ἐπικρατοῦσαν στὴν ἐπαρχία του. Ἡ φιλοδοξία

1. Βλ. *Λαμπρίδου*, ὅ.π., σ. 47.
2. Βλ. τὸ ὅ.π., μὲ ἡμερομηνία 14 Ἰουλίου 1835 γράμμα τοῦ πατριάρχη Κωνστάντιου Β΄ πρὸς τὸ μητροπολίτη Ἰωακεὶμ.
3. Βλ. τὸ ὅ.π. γράμμα.
4. Βλ. *Μητροπολίτου Σάρδεων Γερμανοῦ*, ὅ.π., σ. 57.
5. Βλ. *Μπαμίχα*, ὅ.π., σ. 69.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ἀποτελεῖ κίνητρο δράσης κι ὁ Νεόφυτος πίστευε ὅτι ὁ Ἰωακεὶμ ἄφησε χρέη ἀναχωρώντας γιὰ τὴ νέα του θέση καὶ εἶχε εἰσπράξει ἀπὸ τοὺς χριστιανοὺς δικαιώματα, σὲ χρῆμα καὶ εἴδη, πολὺ περισσότερα ἀπὸ ἐκεῖνα ποὺ τοῦ ἀναλογοῦσαν. Ἔτσι ἀπευθύνθηκε πρὸς τὸ Πατριαρχεῖο ζητώντας τὴν ἀπόδοση τῶν ὀφειλόμενων καὶ τὴν ἐξόφληση τῶν χρεῶν. Τὸ Πατριαρχεῖο ἔλαβε σοβαρὰ ὑπόψη τὴν καταγγελία του καὶ μὲ γράμμα πρὸς τὸν Ἰωακεὶμ τοῦ ὑπενθυμίζει ὅτι γιὰ τὰ χρέη του εἶχε γίνει συζήτηση πρὶν ἀναχωρήσει γιὰ τὴ νέα του θέση στὰ Γιάννινα καὶ εἶχε δώσει ὑπόσχεση γιὰ τὴ διευθέτησή τους. Στὸ μεταξύ, ὄχι μόνον ὁ Νεόφυτος, ἀλλὰ καὶ οἱ χριστιανοὶ τῆς ἐπαρχίας Δρυϊνουπόλεως, μὲ ἀλλεπάλληλες ἀναφορές τους ζητοῦσαν τὴν ἀπόδοση ἀπὸ τὶς ὑπέρογκες εἰσπράξεις ποὺ εἶχε κάνει ὁ Ἰωακείμ, μὲ σκοπὸ τὴν ἐξόφληση τῶν χρεῶν, κάτι ποὺ δὲν εἶχε γίνει. Ἔτσι ἡ Σύνοδος, ὕστερα ἀπὸ τὶς συνεχεῖς *προσκλαύσεις* τῶν ἐνδιαφερομένων ἀποφάσισε ν' ἀποστείλει ὡς ἔξαρχο τὸν Νεόφυτο Ἄρτας, ὁ ὁποῖος θὰ προσπαθοῦσε, ὕστερα ἀπὸ ἔρευνα *καὶ μὲ ἀπαθῆ καὶ ἀφιλοπρόσωπον ἐπίκρισιν καὶ ἐπιστασίαν διαιτήσῃ τὴν ὑπόθεσιν εἰρηνικῶς.* Ἡ Σύνοδος πίστευε ὅτι *...θέλει προσενεχθῇ ἡ Ἱερότης της, μετ' εὐσυνειδησίας ἀρχιεροπρεποῦς καὶ προθυμίας, μὴ ἀνεχομένη νὰ βλάψῃ τὴν ὑπόληψίν της μὲ τὴν διακράτησιν τῶν ἀλλοτρίων.* Συνιστοῦσε ἀκόμη τὴν ἀποκατάσταση τῶν σχέσεων μὲ τὸ Νεόφυτο καὶ τὴν ἐπικράτηση *φιλαδέλφου εἰρήνης* καὶ εἰλικρινοῦς κι ἄδολης ἀγάπης μεταξὺ τῶν δυὸ μητροπολιτῶν· *ἂς παύσῃ πλέον* -πρόσθετε ἡ Σύνοδος- *κάθε ἀπὸ μέρους της ἐμπάθεια κατὰ τῆς ἱερότητός του* (τοῦ Νεοφύτου) *καὶ κάθε ὑποκίνησις καὶ ὑποχάλκευσις ἐναντίον τῆς ἡσυχίας του καὶ ἐναντίον τῆς εὐκλείας καὶ ὑπολήψεως τῆς Ἐκκλησίας, ἥτις οὐδ' ἂν εἴ τι καὶ γένοιτο, δύναται νὰ ἀνατρέψῃ ὅσα συνοδικῇ αὐτῆς διαγνώσει ἐθέσπισεν ἅπαξ καὶ ἀπεφήνατο περὶ τῆς Μητροπόλεως ἐκείνης*[1] *καὶ μήτε πρέπει νὰ φαντασθεῖ πλέον ἡ Ἱερότης της* (ὁ Ἰωακείμ) *ἐν ὅσῳ ποιεῖται λόγον περὶ τῶν πρὸς αὐτὴν ἱερῶν χρεῶν της, καὶ τοῦ ἰδίου χαρακτῆρος της, τὴν μεταποίησιν καὶ ὑποταγὴν τῆς ἐπαρχίας ἐκείνης, τοὐναντίον δὲ μάλιστα νὰ παραστήσῃ καὶ πραγματικῶς, ὅτι ὑπερασπίζεται τὴν ἀπόφασιν τῆς Ἐκκλησίας, ἀφ' ἧς ἀπήλαυσε λαμπρῶς τὸ δὲ εἴτε, διὰ νὰ ἀποπλύνῃ καὶ τὸν μῶμον, ὅτι παρ' αὐτῆς ἐπήγασαν καὶ αἱ μέχρι τοῦδε περὶ αὐτῆς τῆς ὑποθέσεως ἐπενεχθεῖσαι ἐνοχλήσεις καὶ ταραχαὶ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν...*[2].

Οἱ συστάσεις αὐτὲς ἀποκαλύπτουν μιὰ ἄλλη σοβαρότερη πτυχὴ τοῦ προβλήματος ποὺ δημιουργήθηκε στὶς σχέσεις ἀνάμεσα στοὺς δυὸ μητροπολίτες. Πρόκειται γιὰ τὴν ἄρνηση τοῦ Ἰωακεὶμ ν' ἀναγνωρίσει τὴν προαγωγὴ τῆς πρώην ἐπαρχίας του σὲ μητρόπολη, ἂν καὶ ὅταν ἦταν ὁ ἴδιος ἐπίσκοπος ἐκεῖ εἶχε προτείνει τὴ λύση αὐτή. Ἡ τότε στάση του ὑπαγορευόταν ἀσφαλῶς ἀπὸ

1. Τῆς Δρυϊνουπόλεως καὶ Δελβίνου.

2. Βλ. *ΑΟΠ - ΚΠΑ*, Κώδικας 18, γράμμα τοῦ Πατριάρχη πρὸς τὸν Ἰωακεὶμ τὸν Νοέμβριο τοῦ 1835.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

τὸ συλλογισμὸ ὅτι θὰ γινόταν κι ὁ ἴδιος μητροπολίτης, γιατὶ δὲν ὑπολόγιζε τὴν ἔκπτωση τοῦ Ἰωακεὶμ τοῦ ἐκ Μελενίκου καὶ τὴν περίπτωση διαδοχῆς του. Ὅταν προήχθη σὲ μητροπολίτη Ἰωαννίνων, ἔβλεπε ὅτι μὲ τὴν ἀνάδειξη τῆς πρώην ἐπαρχίας του σὲ μητρόπολη, ἔχανε τὰ κυριαρχικὰ δικαιώματα ἐπὶ τῆς ἐπισκοπῆς, καθὼς καὶ τὰ οἰκονομικὰ ὠφελήματα ποὺ εἶχε. Ἄλλαξε, λοιπόν, στάση κι ἄρχισε ἔντονες παρασκηνιακὲς ἐνέργειες γιὰ τὴν ἀνατροπὴ τῆς συνοδικῆς ἀπόφασης, προκαλώντας ἔτσι τὴ σφοδρὴ ἀντίδραση καὶ τὴ μήνη τῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ Ἰωακεὶμ δέχτηκε τὴν ἐξαρχικὴ διαιτησία τοῦ μητροπολίτη Ἄρτης[1], τὸν ὁποῖο εἶχε εἰδοποιήσει ὅτι ἦταν ἕτοιμος νὰ παραδώσει τοὺς λογαριασμοὺς ἀπὸ τὴν ἀρχιερατεία του στὴν ἐπισκοπὴ Δρυϊνουπόλεως, δίνοντας καὶ τὴν ὑπόσχεση νὰ συμμορφωθεῖ μὲ τὶς ἀποφάσεις του. Τὸν Ἰούνιο τοῦ 1836 συναντήθηκαν στὰ Γιάννινα ὁ Ἰωακείμ, ὁ Νεόφυτος Ἄρτης, ὁ Νεόφυτος Δρυϊνουπόλεως κι ἀντιπροσωπεία Δρυϊνουπολιτῶν. Ὁ καθένας ἀνέπτυξε τὰ ἐπιχειρήματά του γιὰ τὸ ἐπίμαχο θέμα κι ὁ Ἰωακεὶμ παρουσίασε τοὺς λογαριασμούς του ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἀποδεικνυόταν ὅτι εἶχε ἀξιώσεις ἐπὶ τῶν εἰσπράξεων τοῦ 1835, κάτι ποὺ δὲν τὸ ἀναγνώρισε ὁ μητροπολίτης Δρυϊνουπόλεως. Ζητοῦσε ἐν τέλει ὁ Ἰωακεὶμ νὰ ἐκφέρει ὁ Πατριάρχης καὶ ἡ Σύνοδος *τὴν εὐθύδικον ἀπόφασιν αὐτῆς, διὰ νὰ μὴν ὑστερηθῇ καὶ ὁ δοῦλος της τοὺς ἱδρώτας τῶν ἀγώνων καὶ τῶν κόπων μου, διότι τὰ δεινὰ ἄτινα ὑπέφερα εἰς ἐκείνην τὴν ἐπαρχίαν μὲ κίνδυνον καὶ αὐτῆς τῆς ἰδίας ζωῆς μου, εἶναι γνωστὰ τοῖς πᾶσιν, ἕως ὅτου νὰ τὴν ἀποκαθάρω ἀπὸ τὰ χρέη καὶ νὰ τὴν ἀποκαταστήσω ἐλευθέραν...*

Εἶχε ἤδη προηγηθεῖ γράμμα τοῦ Ἰωακεὶμ πρὸς τὸ Πατριαρχεῖο, μὲ τὸ ὁποῖο ἀπαντοῦσε στὰ αἰτήματα τοῦ Νεοφύτου Δρυϊνουπόλεως καὶ τοῦ ποιμνίου του. Ἱεράρχης καὶ ποίμνιο τοῦ εἶχαν ζητήσει νὰ παραιτηθεῖ ἀπὸ τὰ εἰσοδήματα τοῦ 1835 καὶ νὰ ἐπιστρέψει τὰ εἰσπραχθέντα. Ὁ Ἰωακεὶμ ζητᾶ τώρα δικαιότερη μεταχείριση ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖο καὶ ὑποστηρίζει ὅτι τὰ εἰσοδήματα τοῦ 1835 τοῦ ἀνῆκαν. Συνεπῶς, δὲν εἶχε ὑποχρέωση νὰ τὰ ἐπιστρέψει.

Τὸ Πατριαρχεῖο προχώρησε σὲ συμβιβαστικὴ λύση. Στὸν μητροπολίτη Νεόφυτο γνώριζε μὲ συνοδικὴ ἀπόφαση ὅτι: ἂν τὸ ταχτικὰ συναγόμενο κάθε χρόνο εἰσόδημα καὶ εἰδικὰ ἐκεῖνο τοῦ 1835 εἶχε μιὰ ἐποχὴ συγκέντρωσης, ποὺ ἡ ἀρχή της συνέπιπτε μὲ τὴν παρουσία τοῦ Ἰωακεὶμ στὴν ἐπαρχία ποὺ ἄφησε, τότε τὸ εἰσόδημα τοῦ ἀνῆκε. Σὲ περίπτωση ποὺ τὸ εἰσόδημα τὸ εἰσέπρατταν σὲ διάφορες καθορισμένες ἐποχές, τότε ὁ Ἰωακεὶμ θὰ ἔπαιρνε μέρος τοῦ εἰσοδήματος ποὺ τὸ εἶχαν εἰσπράξει στὶς μέρες του καὶ τὸ ὑπόλοιπο θ' ἀνῆκε στὸν Νεόφυτο. Τὸ Πατριαρχεῖο συνιστοῦσε στὸν τελευταῖο νὰ συμ-

1. Τὸν Αὔγουστο τοῦ 1836, *ΑΟΠ - ΚΠΑ*, Κώδικας 18.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

μορφωθεῖ μὲ τὶς ὑποδείξεις του καὶ ν' ἀναλάβει νὰ συνάξει τὰ δικαιώματα τοῦ 1835 ἀποδίδοντας στὸν Ἰωακεὶμ ὅσα τοῦ ἀνῆκαν[1].

Στὸ μεταξύ, στὰ Γιάννινα ἡ ἀντίθετη φατρία τῶν προεστώτων καὶ προκρίτων, ποὺ δὲν μετεῖχε στὴ νομὴ τῆς ἐξουσίας, ἄρχισε νὰ ὑπονομεύει τὸν Ἰωακεὶμ γιὰ κάθε πράξη ἢ πρόθεσή του. Δὲν ἄφησε ἀνεκμετάλλευτη οὔτε τὴ διένεξη Ἰωακεὶμ - Νεοφύτου καὶ φυσικὰ δὲ δίστασε νὰ χρησιμοποιήσει τὶς τοπικὲς ἀρχές, ἀντὶ ἀδρῆς πάντοτε ἀμοιβῆς, γιὰ νὰ πετύχει τοὺς σκοπούς της.

Τὰ παραπτώματα τοῦ Ἰωακεὶμ περιέχονται στὴν ἀναφορὰ τῶν Ἰωαννιτῶν ποὺ ζητοῦσαν καὶ πέτυχαν τὴν ἔξωσή του. Τὸ περιεχόμενο, ὅμως, τῶν καταγγελιῶν πάνω στὶς ὁποῖες στηρίχθηκε τὸ αἴτημα τῆς ἔξωσης, δὲν εἶχε μεγάλη σχέση μὲ τὴν πραγματικότητα. Ἐνδεικτικὰ σημειώνουμε τὴν κατηγορία κατὰ τοῦ Ἰωακεὶμ, ποὺ περιέχεται σὲ ἀναφορά, σύμφωνα μὲ τὴν ὁποία σπατάλησε χρήματα γιὰ νὰ ἐπιφέρει μεταβολὲς στὸ μητροπολιτικὸ ναὸ τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου ποὺ εἶχε ἀνεγερθεῖ ἐπὶ τοῦ προκατόχου του.

Γράφοντας ὁ Ἰωακεὶμ στὸν Νικόλαο Ζωσιμᾶ, τοῦ δίνει ἐξηγήσεις γιὰ τὶς μετατροπὲς ποὺ πραγματοποίησε στὴν ἐκκλησία καὶ γιὰ ποιὸ σκοπό. Ἔλεγαν π.χ. οἱ κατήγοροί του στὴν ἀναφορὰ πρὸς τὸ Πατριαρχεῖο, γιὰ τὴν ὁποία θὰ γίνει ἐκτενὴς λόγος: *ὁ πρώην Ἰωαννίνων* (δηλ. ὁ Ἰωακεὶμ ὁ ἐκ Μελενίκου) *ὅστις παραβαλλόμενος μὲ τὸν νῦν Νέρωνα εἶναι ἅγιος, ἔκτισε τὴν ἀξιοθαύμαστον τῆς Μητροπόλεως ἐκκλησίαν, καὶ ὁ νῦν... τὴν ἐσάθρωσε, κόψας ἐναντίον τῆς γνώμης καὶ τοῦ κοινοῦ καὶ τῶν τεκτόνων ὅλα τὰ συνδέοντα τὰς κολώνας ξύλα καὶ τρυπήσας αὐτὰς διὰ νὰ κάμῃ δεύτερον γυναικεῖον νὰ συνάξῃ πλειότερα εἰσοδήματα, καὶ ὀλίγον φροντίζει ἂν τὸ πολυδάπανον κτήριον μὲ τοῦτο κλονίζεται*[2].

---

1. Βλ. γράμμα τοῦ πατριάρχη Γρηγορίου πρὸς τὸν Δρυϊνουπόλεως Νεόφυτο (Μάιος 1836) *ΑΟΠ - ΚΠΑ*, Κώδικας 18.

2. Στὶς αἰτιάσεις αὐτὲς ποὺ κυκλοφοροῦσαν στὰ Γιάννινα πρὶν ἀκόμη ἀποτελέσουν μέρος τῶν καταγγελιῶν ποὺ ὁδήγησαν στὴν ἔξωση, ὁ Ἰωακεὶμ ἀπαντοῦσε μὲ τὴν ἐπιστολή του πρὸς τὸν Ζωσιμᾶ... *Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἔδαφος τοῦ Ἱεροῦ βήματος καὶ τὸ συνεχόμενον ἐκτὸς τῶν ἱερῶν πυλῶν καὶ διεῖκον εἰς ὅλον τὸ ἔμπροσθεν μέρος τοῦ τέμπλου, καὶ τῶν δεσποτικῶν εἰκόνων, ἦτον ἐστρωμένον μὲ πλάκαν μαύρην καὶ χαμηλόν, ἓν μόνον σκαλίδι ὑψηλότερον ἀπὸ τὸ ἔδαφος τῆς ἐκκλησίας, καὶ αἱ ἐκφωνήσεις τοῦ Ἱερουργοῦντος δὲν ἐξικνοῦντο εἰς τὸν λαὸν διὰ τὸ μέγεθος τῆς ἐκκλησίας ἐνεκρίθη νὰ ὑψωθῇ ἔτι μίαν σπιθαμὴν τὸ ἔδαφος τοῦ Ἱεροῦ, καὶ νὰ γίνουν δύω σκαλίδια ἔμπροσθεν τῶν ἱερῶν πυλῶν τοῦ τέμπλου. τούτου ἐγκριθέντος ἔλαβον τὴν φροντίδα νὰ στρωθῇ καὶ τὸ ἔδαφος ὅλον τοῦ Ἱεροῦ ἀρχόμενον ἀπὸ τὰ δύω ἔξω σκαλίδια, μὲ λευκὰ μάρμαρα, καὶ ἔγινεν ὄντως ἔργον εὐπρεπέστατον, καὶ θαυμασμοῦ ἄξιον, ἀνάλογον εἰς τὴν λαμπρότητα τῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἱεροῦ τέμπλου· τὸ γυναικεῖον ἦτον στενότατον καὶ εἰς ὕψος μέγιστον, ὥστε ἀπὸ τὰς συναθροιζομένας γυναῖκας ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, μόλις πεντήκοντα ἠκουον τῆς ἀναγνώσεως τῶν θείων γραφῶν, ἐκτὸς δὲ τούτου, ἐπειδὴ δὲν ἦτον κάτωθεν ὑποστηριγμένον, καὶ*

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Ἡ ἀλληλογραφία τοῦ Ἰωακεὶμ μὲ τὸν Ν. Ζωσιμᾶ ἄρχισε μὲ καθυστέρηση ὀφειλόμενη στὸν ἱεράρχη. Τὸν Μάρτιο τοῦ 1837 ὁ Κωνσταντῖνος Ἀθανασίου[1] τοῦ παρέδωσε γράμματα τοῦ Ζωσιμᾶ[2], ἀπὸ τὰ ὁποῖα ὁ Ἰωακεὶμ πληροφορήθηκε *τὰς χριστομιμήτους καὶ ἀξιαγάστους* θελήσεις τοῦ τελευταίου. Τὶς θελήσεις αὐτὲς τὶς ἀνέπτυξε ὁ Ἰωακεὶμ σὲ τρεῖς γενικὲς συνελεύσεις τῶν Ἰωαννιτῶν στὴ μητρόπολη, στὶς ὁποῖες εἶχαν συγκεντρωθεῖ οἱ προύχοντες καὶ *οἱ πρωτομαΐστορες ἐκ παντὸς ἰσναφίου*. Στοὺς συγκεντρωθέτες διαβάστηκε ἐπιστολὴ τοῦ Ζωσιμᾶ, στὴν ὁποία ἀναφέρονται οἱ εὐεργετικὲς θελήσεις του, δηλαδή: 1) ἡ ἀγορὰ τῆς οἰκίας τοῦ Δ. Ἀθανασίου γιὰ τὴν ἀνέγερση τῆς σχολῆς τῶν Ζωσιμάδων, 2) ὁ διορισμὸς ἐπιστατῶν γιὰ τὴν οἰκοδομὴ τῆς σχολῆς, 3) ἡ ἀποκατάσταση ἐπιτρόπων σ' ὅλες τὶς σχολὲς τῶν Ἰωαννίνων, 4) ἡ καταβολὴ τῶν δαπανῶν γιὰ τὴν ἀνέγερση τῶν δύο ἐκκλησιῶν, τοῦ Ἁγίου Νικολάου καὶ τῆς Ἁγίας Μαρίνης κι ὁ διορισμὸς ἐπιστατῶν γιὰ τὴν οἰκοδομή τους, 5) ἡ προικοδότηση εἴκοσι ἀπόρων κοριτσιῶν.

Οἱ συγκεντρωθέντες ἐξέφρασαν τὴν εὐγνωμοσύνη τους γιὰ τὶς νέες δωρεές

ἐκινδύνευε νὰ πέσῃ, ἐνεκρίθη νὰ γενῇ ὑποκάτω καὶ δεύτερον πάτωμα, τὸ ὁποῖον καὶ τὸ ἄνω μέρος νὰ ἐξασφαλίσῃ καὶ τῶν γυναικῶν τὴν στενοχωρίαν νὰ θεραπεύσῃ, τὸ ὁποῖον ἤρχισεν ἤδη νὰ γένηται, καὶ θέλει κοστίσῃ ἀρκετά, ὅθεν ἂν εὐαρεστεῖται ἡ ἀγαθοποιὸς προαίρεσίς της ἂς δοθῇ τὸ εἰς τὰ ἔργα ταῦτα ἀνάλωμα ἀπὸ τὴν ἀνεξάντλητον καὶ θεοευλόγητον πηγὴν τῆς Ζωσιμαίας αὐταδελφότητος, διότι ἐδανείσθη τὸ παγκάρι τῆς ἐκκλησίας καὶ δανείζεται εἰσέτι, καὶ ὡς γνωρίζετε κανέναν πόρον ἡ ἐκκλησία δὲν ἔχει διὰ νὰ δυνηθῇ ἐν καιρῷ νὰ πληρώσῃ τὸ χρέος της. περὶ δὲ τοῦ ἐλλείποντος εἰς τὴν τελειοποίησιν τοῦ τέμπλου, δηλ. τοῦ χρυσώματος αὐτοῦ, δὲν τῇ ἀναφέρω τί περὶ τούτου, ὡς περὶ ἔργου ἀναφερομένου ὅλου εἰς αὐτήν, ὅθεν καὶ ἡ πρόνοια τῆς τούτου τελειοποιήσεως δὲν θέλει διαφύγῃ ἀπὸ τὴν σύνεσίν της.

Ὁ εἰρημένος ἀρχιτέκτων, ὁ ποιήσας τὸ τῆς σχολῆς σχέδιον περιεργασθεὶς τοὺς θόλους τῆς ἐκκλησίας, ἐπικίνδυνον πρᾶγμα τοὺς ὑπέλαβε διὰ τὸ μέγα βάρος, ὑποκειμένους εἰς πτῶσιν ἐν τυχούσῃ σεισμοῦ περιστάσει. ἐνέκρινα δὲ νὰ ἀνακουφισθῇ ὀπωσοῦν μεταποιηθέντων δύω θόλων ἐν τῷ καθολικῷ εἰς ἕνα, διὰ τὸ ὁποῖον ἔργον ἀπαιτοῦνται ἔξοδα περίπου δέκα χιλιάδες ἀσφαλίζει ὅμως τὸ ὅλον τῆς ἐκκλησίας ἀπὸ τὸν κίνδυνον ἀφαιρουμένου μεγάλου βάρους, φέρει τὸ κτήριον εἰς ἰσομετρίαν, διότι τώρα ἕνα μόνον μεγάλον θόλον ἔχει, καὶ ὄχι εἰς τὸ κέντρον τῆς ἐκκλησίας, ἀλλ' εἰς τὸ ἐπάνω μέρος, καὶ περιπλέον φωταγωγεῖ τὸ κάτω μέρος τῆς ἐκκλησίας, τὸ ὁποῖον σήμερον ὑστερεῖται φωτός, διότι ὡς εἶναι γνωστόν, τὸ κάτω μέρος ἐκ τῆς τοπικῆς θέσεως δὲν ἐσυγχώρησεν νὰ γίνωσι παράθυρα. ἂν λοιπὸν εὐαρεστεῖται διὰ νὰ ἐνεργηθῇ καὶ τὸ θεοφιλὲς τοῦτο ἔργον διὰ δαπάνης τῆς γενναιότητός της, ἀναλαμβάνω τὸν κόπον εἰς τὴν ἐπισκευασίαν ταύτην μετὰ προθυμίας εἰς ἐκτέλεσιν τῶν διαταγῶν της (Βλ. *ΑΟΠ - ΚΠΑ*, γράμμα τοῦ 1837, Κώδικας 18).

1. Ἕνας ἀπὸ τοὺς 4 ἐπιτρόπους τῆς Σχολῆς τῆς Ζωσιμαίας Ἀδελφότητας. Οἱ ἄλλοι τρεῖς ἦταν οἱ: Δ. Δρόσος, Ν. Ζίνης καὶ Β. Δημητρίου, ποὺ ὅλοι τους ἀντικαταστάθηκαν τὸ 1838, λόγω τῆς πολιτείας τους, ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς τοῦ Ν. Ζωσιμᾶ Ἀλέξιο Φίλιο, Θεοδόσιο Λαμπαδάριο καὶ Παναγιώτη Σαμαρνιώτη. Βλ. Σαγκούνη, Ἀνέκδοτος ἀλληλογραφία, *ΗΧ* 6 (1931) 196.

2. Τὰ γράμματα ἀπευθύνονταν στὸν Κ. Ἀθανασίου (Νοέμβριος 1836) καὶ στὸν Ἰωακεὶμ (20ῆς Ἀπριλίου 1836), γιατὶ εἶχε χαθεῖ τὸ πρωτότυπο καὶ τώρα τοῦ ἔδινε τὸ ἀντίγραφό του.

τῆς Ἀδελφότητας Ζωσιμάδων, ἔκαναν ὁρισμένες προτάσεις[1] καὶ μὲ παρότρυνση τοῦ Ἰωακεὶμ ἐξέλεξαν ἐπιτρόπους γιὰ τὰ σχολεῖα, ἀνάμεσα στοὺς ὁποίους καὶ τὸν Νικόλαο Ζίνη, ποὺ ἀργότερα πρωτοστάτησε στὴν ἔξωσή του[2].

Οἱ σχέσεις Ἰωακεὶμ - Ν. Ζωσιμᾶ δὲν ἦταν καὶ πολὺ φιλικές, ὅπως συμπεραίνεται ἀπὸ ὁρισμένες ἐπιστολὲς τοῦ τελευταίου. Ἀλλὰ κι ἀπέναντι σ' ὅλους τοὺς Μητροπολίτες τῶν Ἰωαννίνων δυσπιστοῦν οἱ Ζωσιμάδες καὶ οἱ συγγενεῖς τους διαχειριστές, κυρίως γιὰ τὸν τρόπο ποὺ αὐτοὶ διαχειρίζονταν τὶς δωρεὲς καὶ τὰ κληροδοτήματα.

Δυὸ καταγραφὲς στὴν ἀλληλογραφία τοῦ Ν. Ζωσιμᾶ, ἀναφερόμενες στὸν Ἰωακεὶμ, εἶναι ἐνδεικτικὲς γιὰ τὶς διαθέσεις τοῦ πρώτου πρὸς τὸν δεύτερο. Ἔντονα ἐκνευρισμένος ὁ Ζωσιμᾶς γιὰ τὴ στάση τῶν Ἰωαννιτῶν ἀπέναντί του[3], ἀποφάσισε τὸν Ἀπρίλιο τοῦ 1838 νὰ σταματήσει τὴν ἀποστολὴ χρημάτων γιὰ νὰ συνεχιστοῦν τὰ ἔργα[4]. Ὡς κύριο αἴτιο τῆς στάσης τῶν Ἰωαννιτῶν θεώρησε τὸν Ἰωακεὶμ[5]. Βέβαια, παρὰ τὴν ἀπειλή, δὲν σταμάτησαν τὰ ἐμβάσματα τῆς Ζωσιμαίας Ἀδελφότητας πρὸς τὴν κοινότητα τῶν Ἰωαννίνων.

Ἕνα μήνα ἀργότερα ὁ Ν. Ζωσιμᾶς γράφει πρὸς τοὺς ἐπιτρόπους τοῦ Ἁγίου Νικολάου καὶ ἐκφράζει τὸν *θαυμασμόν* του[6], ἐπειδὴ ὁ Ἰωακεὶμ εἶχε πληρώσει 8.000 γρόσια γιὰ νὰ πάρει *μπουγιουρδί* γιὰ τὸ χτίσιμο τοῦ Ἁγίου Νικολάου: *Ἀπὸ ποῖον ἔλαβον τοιαύτην ἐξουσίαν καὶ προσταγὴν καὶ ἀκολούθησαν ἓν τοιοῦτον κίνημα; ...ἂς ἀγορικηθῇ ἀπ' ὁποιον ἔλαβε τὴν προσταγὴν νὰ κάμῃ αὐτὸ τὸ κίνημα, ὁποῦ ὄντας τὸ φερμάνι ἦτο περιττὸν νὰ κινηθῇ εἰς*

---

1. Ἀποφάσισαν π.χ. τὴν ἀγορὰ τῆς οἰκίας τοῦ Δ. Ἀθανασίου ἀντὶ 30.000 γρ., γιὰ τὴν ἀνέγερση τῆς γενικῆς ἑλληνικῆς σχολῆς καὶ ἔκριναν ὅτι ἡ θέση αὐτὴ ἦταν καλύτερη ἀπὸ κείνη τοῦ Μαλίκου. Πρότειναν ἐπίσης νὰ ἀγοραστοῦν ὁρισμένα γειτονικὰ σπίτια, γιὰ νὰ ἐπεκταθεῖ τὸ οἰκόπεδο ὅπου θ' ἀνεγειρόταν ἡ σχολή, ἀντὶ 30.000 γρ. ἀκόμη.

2. Βλ. γράμμα τοῦ Ἰωακεὶμ πρὸς τὸ Ν. Ζωσιμᾶ (Ἰούνιος 1837) *ΑΟΠ - ΚΠΑ*, Κώδικας 18.

3. Ἀρνοῦνταν π.χ. ν' ἀπαντήσουν στὰ γράμματα ποὺ τοὺς ἔστελνε καὶ τὰ ὁποῖα ἀναφέρονταν στὴν ἀνέγερση τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Νικολάου καὶ τῆς γενικῆς ἑλληνικῆς σχολῆς.

4. *...ἀπεφάσισα πλέον νὰ μὴ σᾶς στείλω τὰ μετρητὰ ὁποῦ ἔστελνα καθ' ἕκαστον χρόνον καὶ ἂς ὄψονται οἱ αἴτιοι καὶ ἂς δώσουν λόγον ἐν ἡμέρᾳ Κρίσεως*, γράφει στὶς 15 Ἀπριλίου 1838, βλ. Σαγκούνη, Ἀνέκδοτος Ἀλληλογραφία, *ΗΧ* 6 (1931) 217.

5. *Καὶ ἀπορῶ* -σημειώνει στὴ συνέχεια- *πῶς ὁ Πανιερώτατος Μητροπολίτης δὲν σᾶς ἐπαρακίνησεν νὰ μὲ ἀποκριθῆτε εἰς τὰς γραφάς μου, ὡσαύτως καὶ ὁ ἴδιος ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, δὲν μὲ ἀπεκρίθη οὔτε διὰ τὴν παραλαβὴν ζωνιχογούνας ὁποῦ τοῦ εἶχα στείλει... Καὶ πλέον μὴν ἔχοντας κανένα ὡς τὰ σήμερον γράμμα σας τὸ ἔκρινα καὶ ἐγὼ εὔλογον νὰ μὴ γράψω πλέον κανενὸς τῶν συμπατριωτῶν μου, ὡσαύτως καὶ τοῦ Πανιερωτάτου Μητροπολίτου... καὶ ἂς ὄψονται οἱ αἴτιοι οἱ ὁποῖοι μᾶς ἐσήκωσαν τὸν ζῆλον καὶ τὴν ὑπόληψιν ὅπου ἔτρεφεν ἡ Ζωσιμαία Ἀδελφότης εἰς τὴν φιλτάτην τους Πατρίδα...* (βλ. γράμμα τοῦ Ν. Ζωσιμᾶ, 15 Ἀπριλίου 1838, πρὸς τοὺς Δ. Δρόσο καὶ Κ. Ἀθανασίου, Σαγκούνη, δ.π., σ. 217.

6. Ἡ λέξη ἐκφράζει μᾶλλον εἰρωνεία.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

τοιοῦτον τρόπον, καὶ ἂς λάβουν μέτρα νὰ μὴ παρατρέχουν εἰς πράγματα ὁποῦ δὲν τοὺς εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν τους[1].

Οἱ ἀντιθέσεις τοῦ Ἰωακεὶμ μὲ τὴν ἀντίπαλη μερίδα ἦταν πολλὲς καὶ προέρχονταν ἀπὸ ποικίλα αἴτια· προπαντός, ὅμως, ἀπὸ τὴ διαχείριση τῶν οἰκονομικῶν. Τὸ ἐνδιαφέρον γύρω ἀπὸ τὰ οἰκονομικὰ θέματα δὲν πήγαζε, βέβαια, ἀπὸ τὸν πόνο τῶν ἀντιπάλων του γιὰ τὴ μὴ ἀποδοτικὴ διάθεσή τους ἢ γιὰ τὶς καταχρήσεις ποὺ σημειώνονταν. Ἡ οὐσία ἦταν ὅτι οἱ ἴδιοι ἔμεναν μακριὰ ἀπὸ τὴ διαχείριση τῶν πόρων ἐξαιτίας τοῦ Ἰωακείμ, πρὸς τὸν ὁποῖο ἔτρεφαν ἄσπονδο μίσος καὶ προσπαθοῦσαν, καταβάλλοντας μεγάλα χρηματικὰ ποσὰ στὴν τουρκικὴ διοίκηση, νὰ τὸν ἐκτοπίσουν. Οἱ ἀγῶνες, λοιπόν, ποὺ διεξάγονταν δὲν εἶχαν κανένα εὐγενὲς κίνητρο, ὑποκινοῦνταν μόνο ἀπὸ τὴν πρόθεση ἐκτοπισμοῦ τῶν ἀντιπάλων, γιὰ νὰ συνεχίζουν τὶς καταχρήσεις ὅσοι τοὺς διαδέχονταν.

Ἀλλὰ καὶ μὲ τὸ Πατριαρχεῖο οἱ σχέσεις τοῦ Ἰωακεὶμ ἦταν χείριστες. Στὰ πατριαρχικὰ γράμματα καταγγέλλεται ὁ Ἰωακεὶμ ὅτι: 1) παρὰ τὴν εὐμένεια καὶ τὴν ἐπιείκεια τῆς Ἐκκλησίας ποὺ τὸν ἀνέδειξε στὸ λαμπρὸ θρόνο τῆς μητρόπολης Ἰωαννίνων, ἀντὶ μὲ τὶς πράξεις του νὰ φανεῖ ἀντάξιος τῆς ἐμπιστοσύνης τῆς Ἐκκλησίας, ἀποδείχθηκε ἀγνώμων καὶ κίνησε ἀνταρσία ἐναντίον της, 2) τὰ *ἀνταρτικά του κινήματα* ἀπέβλεπαν στὴν ἀνατροπὴ τῆς συνοδικῆς πράξης περὶ προαγωγῆς τῆς ἐπισκοπῆς Δρυϊνουπόλεως σὲ μητρόπολη, ἂν καὶ ὁ ἴδιος εἶχε προτείνει καὶ συναινέσει σ' αὐτὴ τὴν προαγωγή, 3) κατακρίνεται ἰδιαίτερα γιὰ τὶς παρασκηνιακὲς του ἐνέργειες καὶ τὶς ραδιουργίες του πρὸς ἀνατροπὴ τῆς συνοδικῆς ἀπόφασης, μὲ προφανὴ σκοπὸ τὴ μείωση τοῦ κύρους τοῦ Πατριάρχη καὶ τῶν Συνοδικῶν, 4) παρὰ τὶς προσπάθειες τῆς Ἐκκλησίας, ὄχι μόνο δὲν ἔδειξε μεταμέλεια, ἀλλὰ συνέχισε φανερὰ τὸν πόλεμο ἐναντίον τῆς Ἐκκλησίας, μὲ ἀγωγὲς κι ἀνάμειξη τῶν Τούρκων στὴν ὅλη ὑπόθεση.

Γιὰ νὰ περισταλεῖ τὸ φρύαγμα τῆς ἀνηκούστου ταύτης κατὰ τῆς Ἐκκλησίας ἐπιδρομῆς, ὁ Ἰωακεὶμ ἀπειλεῖται μὲ βαρύτατες ποινές, ἐφόσον δὲν ἄλλαζε στάση καὶ δὲν ἐκδήλωνε τὴ μετάνοιά του: παντελὴ καθαίρεση ἀπὸ τὴν ἀρχιερωσύνη, ἔξωση ἀπὸ τὴν ἐπαρχία, *μὲ ὑπερορίαν πικροτάτην* κι ἀποκοπὴ ἀπὸ τὴν ὁλομέλεια τῆς Ἐκκλησίας ὡς *μέλος σεσηπὸς καὶ κακοποιόν*[2].

---

1. Βλ. τὸ μὲ ἡμερομηνία 24 Μαΐου 1838 γράμμα του, *Σαγκούνη*, ὅ.π., σ. 220. Ἡ ἐπίκριση τοῦ Ζωσιμᾶ γιὰ τὶς ἐνέργειες τοῦ Ἰωακεὶμ καὶ τῶν ἐπιτρόπων του δὲν ἐμπόδισε τὸν διάδοχό του Ἰωαννίκιο καὶ τὴν ἀντιιωακειμικὴ φατρία νὰ πληρώσει τὰ 8.000 γρ. ἕνα χρόνο ἀργότερα *διὰ γραφτικὰ τῆς ἀδείας καὶ ἄλλα ἔξοδα τῆς αὐλῆς*, πολὺ συγκαταβατικὰ κατὰ τὴν κρίση τους. Βλ. γράμμα τῶν ἐπιτρόπων τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τοῦ νοσοκομείου, μὲ ἡμερομηνία 6 Μαρτίου 1839 πρὸς τὸν Ζωσιμᾶ, *Σαγκούνη*, ὅ.π., σ. 225.

2. Βλ. τὸ μὲ ἡμερομηνία 3 Μαρτίου 1837 γράμμα τοῦ πατριάρχη Γρηγορίου ΣΤ΄ πρὸς τὸ μητροπολίτη Ἰωαννίνων Ἰωακεὶμ, *ΑΟΠ - ΚΠΑ*, Κώδικας 18. Ἡ Σύνοδος ἀποφάσισε νὰ στείλει

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Τὸ Πατριαρχικὸ γράμμα δὲν φαίνεται νὰ τὸν συνέτισε· ἀντίθετα, γιὰ νὰ στηρίξει τὰ *κινήματα καὶ τὶς ἀνταρσίες του*, ἐνέπλεξε στὴν ὑπόθεση καὶ τὸ ποίμνιό του. Τὸ Πατριαρχεῖο, προσπαθώντας νὰ ἐξουδετερώσει τὶς ἐνέργειές του, ἀπηύθυνε νέο γράμμα[1], σὲ ἠπιότερους τόνους αὐτὴ τὴ φορά, χωρὶς ὅμως νὰ ἐγκαταλείπεται τὸ περιεχόμενο τῶν προσαπτόμενων ἐναντίον του κατηγοριῶν ἢ νὰ περιορίζεται ὁ ἀριθμός τους. Τὸ Πατριαρχεῖο ἐλέγχει τὸν Ἰωακεὶμ γιατὶ δὲν ἀπάντησε στὸ γράμμα του (τῆς 3 Μαρτίου 1837) καὶ τὸν κατηγορεῖ γιὰ τὶς ἀπαράδεκτες ἐνέργειές του, γιὰ τὴν ἐμπλοκὴ δηλαδὴ καὶ τῶν χριστιανῶν τῆς ἐπαρχίας του στὴν ὑπόθεση. Οἱ τελευταῖοι συντάχθηκαν μὲ τὸν Μητροπολίτη τους στὴν ἀπαίτηση νὰ ὑποβιβαστεῖ ἡ μητρόπολη Δρυϊνουπόλεως σ' ἐπισκοπή, παρότι ἐπὶ πατριαρχείας Κωνστάντιου Β΄ εἶχαν ταχθεῖ ὑπὲρ τῆς προαγωγῆς καὶ ἐνεργοῦσαν γιαυτή. Ὑπογραμμίζει, λοιπόν, στὸν Ἰωακεὶμ τὴν ἀνάγκη νὰ συναισθανθεῖ τὴ βαρύτητα τοῦ ἀτοπήματος στὸ ὁποῖο εἶχε περιπέσει, νὰ πάψει κάθε κίνημα ἐπιδρομῆς καὶ ν' ἀφήσουν ὅλοι ἥσυχο τὸν καταχρεωμένο μητροπολίτη Δρυϊνουπόλεως καὶ τὴ Μεγάλη Ἐκκλησία ἐλεύθερη ἀπὸ περισπασμοὺς τέτοιων προβλημάτων[2].

Ἀκόμη ὁ πατριάρχης Γρηγόριος ἀπευθύνθηκε καὶ στοὺς προεστῶτες τῶν Ἰωαννίνων, γιὰ νὰ τοὺς ἐπιτιμήσει γιατὶ ἀναμίχθηκαν στὴν ὑπόθεση τῆς μητρόπολης Δρυϊνουπόλεως καὶ περισσότερο γιατὶ ἔγιναν ὄργανα τῆς *ἰδιορρυθμίας* τοῦ Μητροπολίτη τους καὶ τῆς ἀνήκουστης τόλμης του ν' ἀντιτάσσεται στὶς ἀποφάσεις τῆς Μ. Ἐκκλησίας *ἀφ' ἧς ἡμέρας εἶδεν ἑαυτὸν παρ' ἐλπίδα προαχθέντα διὰ τῆς ἐπιεικείας της εἰς τὴν ἁγιωτάτην αὐτὴν μητρόπολιν τῶν*

τὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἰωακεὶμ μέσω τοῦ μητροπολίτη Ἄρτας Νεόφυτου, πρὸς τὸν ὁποῖο ταυτόχρονα ἔδινε ἐντολὴ νὰ μεταπείσει τὸν Ἰωακεὶμ, ὥστε ν' ἀλλάξει στάση ἀπέναντι στὴ μητρόπολη Δρυϊνουπόλεως καὶ τὸ μητροπολίτη της καὶ νὰ συμμορφωθεῖ μὲ τὶς ἀποφάσεις τῆς Ἐκκλησίας. Ζητεῖ ν' ἀποσπάσει ἀπὸ τὸν Ἰωακεὶμ ρητὴ διαβεβαίωση γιὰ νομιμόφρονη συμπεριφορά, γιατὶ σὲ ἀντίθετη περίπτωση ἡ ἐκκλησιαστικὴ παιδεία ἦταν ἀναπόφευκτη. Τὶς ἀποκρίσεις του ὁ Νεόφυτος θὰ τὶς διαβίβαζε στὸ Πατριαρχεῖο, χωρὶς νὰ πάψει νὰ παρακολουθεῖ καὶ τὶς κινήσεις τοῦ Ἰωακεὶμ, ὁ ὁποῖος ὄχι μόνο καταφερόταν ἐναντίον τοῦ Πατριαρχείου γιὰ τὸ θέμα τῆς προαγωγῆς τῆς ἐπισκοπῆς Δρυϊνουπόλεως σὲ μητρόπολη, ἀλλὰ εἶχε φτάσει στὸ σημεῖο, χρησιμοποιώντας *...διάφορα κινήματα ὕπουλα καὶ ὑποκεκρυμμένα* (καὶ) *ἐσχάτως ὥρμησε καὶ ἀναφανδὸν νὰ ἀνατρέψῃ τὰ Συνοδικῶς τετελεσμένα* (βλ. τὸ μὲ ἡμερομηνία 3 Μαρτίου 1837 γράμμα τοῦ πατριάρχη Γρηγορίου ΣΤ΄ πρὸς τὸν Ἄρτας Νεόφυτο, *ΑΟΠ - ΚΠΑ*, Κώδικας 18).

1. Βλ. τὸ μὲ ἡμερομηνία 11 Ἰουνίου 1837 γράμμα τοῦ πατριάρχη, *ΑΟΠ - ΚΠΑ*, Κώδικας 18.

2. *Τέλος πάντων* -καταλήγει ὁ Πατριάρχης- *ἡ Ἱερότης σου διακρίνων βαθέως ὅτι εἶναι ἐκ τῶν πάντῃ ἀδυνάτων τὸ νὰ παλινωδήσῃ ἡ Ἐκκλησία εἰς αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν, καὶ γνωρίζων θετικώτατα, ὡς καὶ ἐκ τῆς προλαβούσης ἐπιστολῆς ἔγνως, τὴν ἀμετάθετον ἀπόφασιν τῆς δικαίας ἐκδικήσεώς της, μήτε κατ' ἰδέαν νὰ ἀποβλέψῃς πλέον εἰς παρόμοιον κίνημα, ὅπερ πρὸς τῇ βεβαίᾳ ἀποτυχίᾳ, θέλει φέρῃ ἀνυπέρθετον καὶ τὴν μεταμέλειάν σου. Πρόσχες λοιπὸν καλῶς καὶ ποίησον μετὰ σπουδῆς ὡς σοὶ γράφομεν.* Βλ. τὸ μὲ ἡμερομηνία 11 Ἰουνίου 1837 γράμμα τοῦ πατριάρχη Γρηγορίου πρὸς τὸν Ἰωακεὶμ, *ΑΟΠ - ΚΠΑ*, Κώδικας 18.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Ἰωαννίνων. Τοὺς συνιστᾶ, λοιπόν, νὰ σταματήσουν τὴν πολεμική τους κατὰ τοῦ Πατριαρχείου, νὰ ὑπακούουν στὶς ἀποφάσεις του καὶ νὰ πάψουν νὰ γίνονται ὄργανα τοῦ Ἰωακείμ[1]. Στὴ συνέχεια ὁ Πατριάρχης καταφέρεται μὲ σκληροὺς χαρακτηρισμοὺς ἐναντίον τοῦ Ἰωακείμ... *ἐκ πάθους τινός, καὶ ἰδιοτελείας, ἢ ἐξ ἀπειρίας τε καὶ ἀβελτηρίας, ἐπελάθετο καὶ ἠθέτησε χρέη ἱερά, τὰ ὁποῖα ἀνεδέχθη ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀγγέλων καὶ ἐφάνη ἀπειθὴς καὶ ἀγνώμων, καὶ πλήκτης πρὸς τὴν ἐλεήσασαν, καὶ τιμήσασαν αὐτόν* (Ἐκκλησίαν)[2]. Συνιστᾶ, λοιπόν, ὁ Πατριάρχης στοὺς φρόνιμους καὶ εὐϊπόληπτους ἀνθρώπους, ὅπως οἱ ἀποδέκτες τοῦ γράμματος, νὰ μὴν παρασύρονται ἀπὸ τὸ παράλογο πάθος ἑνὸς ἀνθρώπου γιὰ τὴν ἀνατροπὴ συνοδικῆς πράξης *τετελεσμένης κανονικῶς καὶ πολιτικῶς*. Ἔτσι, παρενοχλεῖται ὄχι μόνο τὸ Πατριαρχεῖο, ἀλλὰ καὶ οἱ τουρκικὲς ἀρχὲς πρὸς τὶς ὁποῖες ὑπέβαλλαν ἀγωγές, χωρὶς νὰ σκέπτονται ὅτι ἡ προαγωγὴ σὲ μητρόπολη τῆς ἐπισκοπῆς Δρυϊνουπόλεως ἦταν μιὰ ἐκκλησιαστικὴ ὑπόθεση, ἀσχετη μὲ τὴν ἠθικὴ καὶ πολιτικὴ κατάσταση τῆς περιοχῆς, στὴν ὁποία δὲν ἐπέφερε καμιὰ βλάβη. Γίνεται ὑπόμνηση ὅτι οἱ ἴδιοι οἱ Ἰωαννίτες, ἐπὶ τῆς πατριαρχείας τοῦ προκατόχου του, εἶχαν ζητήσει, μέσω τῶν ἀντιπροσώπων τους στὴν Κωνσταντινούπολη, τὴν προαγωγὴ σὲ μητρόπολη. Ἀντίθετα, τώρα μὲ τὴ στάση τους δὲν ὑπερασπίζονταν τὰ δικαιώματα τῆς δικῆς τους μητρόπολης, γιὰ τὰ ὁποῖα εἶχαν ἀποδείξεις ὅτι φρόντιζε τὸ Πατριαρχεῖο[3].

Ὅπως σημειώθηκε, στὸ γράμμα τοῦ πατριάρχη Γρηγορίου τῆς 3 Μαρτίου 1837 πρὸς τὸν Ἰωακείμ, στὴν ὑπόθεση τῆς μητρόπολης Δρυϊνουπόλεως ἀναμίχθηκε κι ὁ Μουσταφὰ πασὰς Ἰωαννίνων, πρὸς τὸν ὁποῖο εἶχε καταφύγει ὁ Ἰωακείμ γιὰ νὰ στηρίξει τὸ κίνημά του. Φαίνεται, ὅμως, ὅτι τὸ Πατριαρχεῖο εἶχε ἔρθει σ' ἐπαφὴ μὲ τὸν Μουσταφά, γιατὶ ὁ τελευταῖος κάλεσε τὸν Μητροπολίτη νὰ τοῦ δώσει ἐξηγήσεις. Ὁ Ἰωακείμ, σὲ ἀναφορά του πρὸς τὸν πασά, παρέστησε τὰ πράγματα σύμφωνα μὲ τὶς δικές του ἀπόψεις καὶ τὸν διαβεβαίωσε γιὰ τὴν εἰλικρίνεια τῶν προθέσεών του. Τὸν παρακαλοῦσε ἀκόμη, ὑπογραμμίζοντας τὴν ἀφοσίωσή του πρὸς αὐτόν, νὰ μεσολαβήσει στὸ Πατριαρχεῖο, ὥστε *νὰ ἀξιωθῶ τῆς συγγνώμης τῆς κοινῆς μητρὸς καὶ εὐεργέτιδος μου ἁγίας Ἐκκλησίας καὶ τῆς ἐξ ὑπαρχῆς εὐνοίας τοῦ πανσεβάστου καὶ προ-*

1. Βλ. τὸ μὲ ἡμερομηνία 17 Ἰουνίου 1837 γράμμα τοῦ πατριάρχη Γρηγορίου, *ΑΟΠ - ΚΠΑ*, Κώδικας 18.

2. Βλ. τὸ ὅ.π. γράμμα τῆς 17ης Ἰουνίου 1837.

3. Καὶ ὁ Πατριάρχης καταλήγει: *Μὴ ἀνεχόμενοι λοιπὸν νὰ βλέπωμεν ὑμᾶς περιπεπτωκότας εἰς τοιαῦτα ἀπερίσκεπτα καὶ ἀνοίκεια τοῖς χριστιανοῖς κινήματα, τὰ ὁποῖα πρὸς τὸ μηδὲν κατορθοῦν, ἐπιφέρουσι καὶ ὄνειδος εἰς τὸν χαρακτῆρα τῆς πατρίδος σας, καὶ ἁμάρτημα ψυχικὸν εἰς ὅλους σας... ἐντελλόμεθα καὶ παραγγέλλομεν νὰ παύσητε τοῦ λοιποῦ ἀντιτασσόμενοι κατὰ τῆς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας*, γιατὶ γιὰ κανένα λόγο ἡ ἀπόφαση δὲ μποροῦσε ν' ἀνατραπεῖ. Ἡ ἐπιμονή τους νὰ ὑπηρετοῦν τὴν ἰδιόρρυθμη θέση τοῦ Ἰωακείμ θὰ ἐπέσυρε τὴν ἀγανάκτηση τῆς Ἐκκλησίας καὶ πολιτικὲς κυρώσεις. Βλ. τὸ ὅ.π. γράμμα.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

σκυνητοῦ μου Δεσπότου, συμμορφωμένος διατελῶν τοῦ λοιποῦ μὲ τὰς ἀποφάσεις καὶ θελήσεις τῆς μητρός μου ἁγίας Ἐκκλησίας. Ταυτόχρονα ἔδινε καὶ τὴν ὑπόσχεση νὰ καθησυχάσει καὶ τὸ ποίμνιό του, ὥστε νὰ μὴ συμβεῖ στὸ μέλλον ὁποιαδήποτε παρεκτροπή. Περιόριζε ἀκόμη τὶς διεκδικήσεις του ἀπὸ τὴ Μητρόπολη Δρυϊνουπόλεως στὰ ὅσα τοῦ ἀναλογοῦσαν, πρόταση μὲ τὴν ὁποία συμφωνοῦσε καὶ πρότεινε στὸ Πατριαρχεῖο κι ὁ ἔξαρχος μητροπολίτης Ἄρτας Νεόφυτος[1].

Τί, τέλος, ἀπολογήθηκε ὁ Ἰωακεὶμ στὶς σφοδρότατες αἰτιάσεις καὶ βαρύτατες κατηγορίες τοῦ Πατριαρχείου ἐναντίον του; Σὲ σωζόμενο γράμμα - ἀπολογία του[2] ἐπιρρίπτει εὐθύνες γιὰ τὴ δημιουργηθεῖσα κατάσταση στὸν μητροπολίτη Δρυϊνουπόλεως Νεόφυτο ποὺ δημιουργοῦσε σύγχυση μὲ τὶς κατηγορίες του καὶ προσθέτει:

Θέλει μοὶ εἴπῃ τις, διατὶ δὲν ἔγραψες ἐν καιρῷ τὰ διατρέξαντα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν; καὶ ποῖος μὲ πιστεύει νὰ γράψω, ὅταν ὁ ἅγιος Δρυϊνουπόλεως γράφῃ βεβαίως τἀναντία. καὶ αὕτη μὲν εἶναι ἡ ἀπολογία ἐν εἴδει ἐξομολογήσεως, τοῦ εὐτελοῦς αὐτῆς δούλου, ζητοῦντος τὴν δεσποτικὴν αὐτῆς συγγνώμην, ἐὰν ἀπὸ τὸν πόνον τῆς ψυχῆς μου παρέδραμον κατά τι. ἐπειδὴ δὲ καὶ ἡ ὑμετέρα πανσέβαστος καὶ προσκυνητή μοι παναγιότης, καὶ ἡ περὶ αὐτὴν ἁγία καὶ ἱερὰ σύνοδος ἀπὸ ἄκραν ἐπιείκειαν καὶ συμπάθειαν πρὸς ἐμὲ τὸν ταπεινὸν δοῦλον αὐτῆς παραβλέπουσα πάντα, ὅπως πρὶν καὶ ἂν ἠκολούθησαν, προτρέπει μοι πατρικῶς, ἵνα παύσω τοῦ λοιποῦ κινούμενος κατὰ τῆς ἀπὸ τῆς Δρυϊνουπόλεως ἐκκλησιαστικῆς πράξεως. διὰ τοῦτο σπεύδω διὰ τοῦ ἀνά χειρός μου δουλικοῦ νὰ τὴν διαβεβαιώσω, ὅτι τοῦ λοιποῦ ὄχι μόνον τοιούτου κινήματος ἰδέαν θέλει ἐξορίσω μακρὰν τοῦ ὁρίζοντος τῶν πτωχῶν ἰδεῶν μου, ἀλλὰ συμμορφούμενος μὲ τὰς ἐκκλησιαστικὰς διαταγάς, θέλει ἀγωνισθῶ ὅλαις δυνάμεσι καὶ τοὺς Ἰωαννίτας νὰ καθησυχάσω καὶ νὰ παύσω τοῦ λοιποῦ ἀπὸ τοιαῦτα κινήματα. θερμῶς δὲ παρακαλῶ, ἐὰν τὸ ἐγκρίνῃ νὰ γράψῃ δεσποτικῶς καὶ πρὸς τὸν ἅγιον Δρυϊνουπόλεως, ὥστε τοῦ λοιποῦ νὰ παύσῃ καὶ ἡ πανιερότης του δίδουσα αἰτίαν σκανδάλων, καὶ τοὺς ἐπαρχιώτας του νὰ μεταχειριστῇ πολιτικώτερον. τοῦτο τὸ λέγω εἰλικρινῶς, γνωρίζων τὰς μεταξὺ δυσαρεσκείας καὶ ὑποπτεύομαι μὴ ἐκραγῇ αὖθις κανὲν κατ' αὐτοῦ ἐξ ἐπαρχιωτῶν του κίνημα, καὶ ἀποδοθῇ πάλιν εἰς ἐμέ.

Τὸ πρόβλημα, λοιπόν, τῆς προαγωγῆς τῆς μητρόπολης Δρυϊνουπόλεως τερματίστηκε μὲ πλήρη ὑποχώρηση τοῦ Ἰωακείμ, ἀφοῦ ὑποχρεώθηκε ν' ἀναγνωρίσει τὸ περιεχόμενο τῶν κατηγοριῶν ποὺ ἐκτόξευσε τὸ Πατριαρχεῖο ἐναντίον του. Σ' ἕνα μάλιστα σημεῖο τῆς ἀπολογίας του φάνηκε καὶ προφη-

1. Βλ. ἀναφορὰ τοῦ μητροπολίτη Ἰωακεὶμ πρὸς τὸν Μουσταφὰ πασὰ Ἰωαννίνων, μὲ ἡμερομηνία 29 Σεπτεμβρίου 1837, *ΑΟΠ - ΚΠΑ*, Κώδικας 18.

2. Βλ. τὸ μὲ ἡμερομηνία 26 Σεπτεμβρίου 1837 γράμμα τοῦ Ἰωακεὶμ πρὸς τὸ Πατριαρχεῖο, *ΑΟΠ - ΚΠΑ*, Κώδικας 18.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

τικός. Πραγματικά, τὸ Νοέμβριο τοῦ 1841 ὁ Νεόφυτος Δρυϊνουπόλεως ἀπομακρύνθηκε ἀπὸ τὸν θρόνο του *διὰ τὰς ἀναφυείσας μεταξὺ τῆς αὐτοῦ ἱερότητος καὶ τῶν χριστιανῶν δυσαρεσκείας καὶ ψυχρότητος*[1]. Γιὰ παραπλήσιες δμως ἢ καὶ διαφορετικὲς αἰτίες εἶχε ἐξωσθεῖ ἐνωρίτερα ἀπ' αὐτὸν κι ὁ Ἰωακείμ.

Ὁ Ἰωακεὶμ ἦταν σὲ θέση νὰ κινητοποιεῖ μεγάλο μέρος τοῦ ποιμνίου του, ἰδιαίτερα τοὺς χριστιανοὺς τῆς ὑπαίθρου καὶ νὰ προσδίδει λαϊκὸ ἔρεισμα στὶς προθέσεις του. Δὲν κατόρθωσε, δμως νὰ κατευνάσει τὸ μένος τῶν ἀντιπάλων του, οἱ ὁποῖοι δὲ δίστασαν νὰ χρησιμοποιήσουν κάθε μέσο, θεμιτὸ κι ἀθέμιτο, γιὰ νὰ πετύχουν τὴν ἔξωσή του.

Ὅπως ἔχει ἤδη σημειωθεῖ, τὸ πατριαρχικὸ σιγίλλιο, τὸ σχετικὸ μὲ τὴν ἔξωσή του, εἶναι πενιχρὸ σὲ δ,τι ἔχει σχέση μὲ τὸ περιεχόμενο τῶν κατηγοριῶν. Ἀναφέρεται σὲ γενικότητες, συνηθισμένες σὲ παρόμοια σιγίλλια, χωρὶς ἐξειδίκευση τῶν κατηγοριῶν[2]. Περισσότερο λεπτομερὴς εἶναι ἡ περίληψη ἡ ἀναγραφόμενη στοὺς Πατριαρχικοὺς Κώδικες, ποὺ αἰτιολογεῖ τὴν ἔξωση καὶ τὴν ἐκλογὴ τοῦ νέου μητροπολίτη[3].

Ὅλες, δμως, οἱ λεπτομέρειες τῶν κατηγοριῶν, ποὺ ἐξυφάνθηκαν ἐναντίον τοῦ Ἰωακείμ[4], περιέχονται στὴν ἐκτενὴ ἀναφορὰ τῶν Ἰωαννιτῶν, μὲ τὶς ὑπογραφὲς τῶν προεστώτων καὶ τῶν ἐπικεφαλῆς τῶν Ἰσναφίων. Τὴν ἀναφορὰ αὐτὴ τὴν ὑπέβαλαν στὸ Πατριαρχεῖο στὶς 22 Ἰουλίου 1838[5].

Οἱ κατηγορίες ποὺ προσάπτονταν στὸν Ἰωακείμ ἦταν οἱ ἑξῆς:

α) Οἱ Ἰωαννίτες δεινοπαθοῦσαν κάτω ἀπὸ τὸ σιδερένιο ζυγὸ τοῦ καταπατητὴ ὅλων τῶν δικαιωμάτων τῆς κοινότητας καὶ παραβάτη τῶν καθηκόντων του, β) ὁ Ἰωακείμ ἦταν ὀλέθριος γιὰ τὴν ἐπαρχία Ἰωαννίνων κι ἀνάξιος ἀρχιερέας, γ) μὲ τὴν ἀνάρρησή του στὸ μητροπολιτικὸ θρόνο ἔγινε ὁ τύραννος τῶν πατριωτῶν, καταφρόνησε ὅλους τοὺς ἔντιμους πολίτες καὶ ἔσπειρε τὴ διχόνοια ἀνάμεσα στοὺς χριστιανοὺς τῆς κοινότητας, δ) εἶχε μετατρέψει τὴ μητρόπολη σὲ κέντρο συγκέντρωσης *παιδαρίων* καὶ σὲ καφενεῖο,

---

1. Βλ. *Μητροπολίτου Σάρδεων Γερμανοῦ*, ὅ.π., σ. 57.

2. ...*τοῦ χρηματίσαντος ἀρχιερέως σας Ἰωακείμ ἐγκληματίου ἀναφανέντος, καὶ ἀποδειχθέντος, καὶ κατὰ τὰς κοινὰς ὑμῶν τῶν ἐπαρχιωτῶν αὐτοῦ ἀγωγὰς καὶ δεινοπαθεῖς προσκλαύσεις πρὸς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πρὸς τὴν ὑψηλὴν ἐξουσίαν, καὶ τὰς ὁμοφώνους αἰτήσεις, ἐξωσθέντος καὶ τέλεον ἐκπεσόντος τῆς ἐπαρχίας αὐτῆς*... ἡ Σύνοδος τὸν ἀντικατέστησε μὲ τὸν Ἰωαννίκιον τὸν ἀπὸ Ρεθύμνης. Βλ. Ἀναστασίου, Ἀνέκδοτον πατριαρχικὸν σιγίλλιον, *ΗΕ* 1 (1952) 772. Ἐπειδὴ κατὰ τὴν ἀντιγραφὴ ἔχουν παρεισφρύσει ὁρισμένα λάθη, θὰ τὸ δημοσιεύσουμε ὁλόκληρο στὸ τέλος τῆς μελέτης.

3. Βλ. *Μητροπολίτου Σάρδεων Γερμανοῦ*, ὅ.π., σ. 70, ὅπου τὸ κείμενο τῆς περίληψης.

4. Ἡ ἀντιωακειμικὴ μερίδα κατόρθωσε νὰ συμπαρασύρει καὶ μεγάλο τμῆμα τῆς κοινότητας τῶν Ἰωαννίνων, ὄχι δμως τῆς ὑπαίθρου· οἱ παρασυρθέντες μετάνοιωσαν ἀργότερα γιὰ τὴ στάση τους.

5. Ἡ ἀναφορά, ἄγνωστη ὡς τώρα, δημοσιεύεται ὁλόκληρη στὸ τέλος τῆς μελέτης.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ε) κυβερνοῦσε αὐθαίρετα, ζητώντας τὴ γνώμη ὁρισμένων μόνο *φατριαστῶν*, ξένων, ποὺ μόλις πρὶν λίγα χρόνια εἶχαν πολιτογραφηθεῖ ὡς Ἰωαννίτες, στ) *οἱ νουνεχέστεροι* ἀπὸ τὸν κοινὸ λαὸ παραπονέθηκαν στοὺς ἐπιτρόπους τῆς κοινότητας γιὰ τὰ *ἀνοσιουργήματα* τοῦ Ἰωακεὶμ καὶ ζήτησαν ἀπ' αὐτοὺς νὰ ἐπέμβουν γιὰ νὰ σταματήσουν τὶς καταχρήσεις του. Ἐπειδὴ δὲ μπόρεσαν νὰ τὸν πείσουν ὑποχρεώθηκαν νὰ παραιτηθοῦν γιὰ νὰ μὴ γίνουν συνένοχοί του.

Σὲ λεπτομερέστερη ἐξειδίκευση, τὰ κυριότερα *ἐγκλήματα* τοῦ Ἰωακεὶμ ἦταν τὰ ἑξῆς: α) ἡ διαγωγή του ἦταν μεμπτή, ἐξ αἰτίας τῶν *καταπτύστων* σχέσεων *μὲ ἄτιμα τοῦ γυναικείου εἴδους ὑποκείμενα*, τὰ ὁποῖα εἶχε κάνει ὄργανά του καὶ χρησιμοποιοῦσε ἐναντίον τῶν κοινῶν συμφερόντων, β) διαιροῦσε *τεχνηέντως* τὸ ποίμνιο σὲ φατρίες καὶ ἔστρεφε τὴ μία ἐναντίον τῆς ἄλλης, κάνοντας στὸ τέλος ὅ,τι ὁ ἴδιος ἤθελε, γ) περιφρονοῦσε τοὺς ἀληθινοὺς πατριῶτες καὶ περιέθαλπε τοὺς ἀνάξιους *καὶ ἡμερονύχτως μὲ τοὺς τοιούτους κακοήθεις κυλίεται εἰς τὴν Μητρόπολιν σαρδαναπαλῶν*, δ) μὲ τὴν πολυδάπανη ζωή του, ἀντὶ ν' ἀνακουφίσει τὴ Μητρόπολη ἀπὸ τὰ χρέη τὴν ἐπιβάρυνε καὶ μὲ νέα ὑπέρογκα, ε) γιὰ νὰ πετύχει τὸν ὑποβιβασμὸ τῆς μητρόπολης Δρυϊνουπόλεως σ' ἐπισκοπὴ εἶχε δαπανήσει τεράστια ποσά, στ) εἶχε γκρεμίσει τὸν παλαιὸ τοῖχο τῆς περιοχῆς τῆς μητρόπολης καὶ στὴ θέση του ἔχτισε νέο τειχόκαστρο, *ὡς τῆς Βαβυλῶνος τὸν πύργον*, ἀπέναντι ἀπὸ τὸν νεόκτιστο βασιλικὸ στρατώνα στὰ Λιθαρίτζια, δαπανήσας τεράστια ποσά, κτίσμα ποὺ τελικὰ ὑποχρεώθηκε ἀπὸ τὴν τουρκικὴ διοίκηση νὰ κατεδαφίσει, ζ) συγκέντρωσε, ὑπὸ τύπον δανείου, 60.000 γρόσια ἀπὸ τὰ φτωχὰ μοναστήρια τῆς ἐπαρχίας του, κι ἀπὸ τοὺς ἱερεῖς ἄλλα 25.000 γρ. καὶ 100 γρ. ἐπιπλέον ἀπὸ τὸν καθένα, η) εἶχε πωλήσει τὰ εἰσοδήματα κτήματος τῆς μονῆς Ἁγίων Ἀποστόλων Παπίγκου, ἀντὶ 27.000 γρ. καὶ 20.000 γρ. τοῦ δάσους,γιὰ τρία χρόνια, χωρὶς νὰ δώσει οὔτε ὀβολὸ στὴ δικαιοῦχο μονή, θ) τὰ Ἐλέη, ποὺ προορίζονταν γιὰ κοινωφελεῖς σκοποὺς καὶ γιὰ τὴν ἀνακούφιση τῶν δυστυχούντων, τὰ διέθετε ὅπως αὐτὸς ἤθελε. Εἶχε δαπανήσει τεράστια ποσὰ στὶς *ἀλλόκοτες* ὀρέξεις του, χωρὶς νὰ ρωτήσει κανένα, ι) πολλὲς φορὲς οἱ ὑπογράφοντες τὴν ἀναφορὰ εἶχαν κάνει παραστάσεις στὸν Ἰωακεὶμ νὰ μὴν ἐπεμβαίνει διαρκῶς *εἰς τὰ πολιτικά*, νὰ πάψει δηλαδὴ νὰ εἶναι ταυτόχρονα *καὶ προεστὼς καὶ σουμαδόρος καὶ ταξιλντάρης εἰς τὰ βασιλικὰ τεκλίφια... καὶ κονακτζῆς* καὶ προπαντὸς νὰ πάψει τὶς καταχρήσεις στὰ Ἐλέη· τὸ ἀποτέλεσμα ἦταν νὰ ὑβρισθοῦν καὶ ν' ἀπειληθοῦν, ια) ἐξαιτίας ὅλων αὐτῶν ὑποχρεώθηκαν ν' ἀναφερθοῦν στὸν τοῦρκο διοικητὴ Μουσταφὰ πασά, γιὰ νὰ τὸν ὑποχρεώσει νὰ θεωρήσει τὸν λογαριασμὸ τῶν Ἐλεῶν, ιβ) γιὰ ν' ἀποφύγει τὴ θεώρηση οἱ κατήγοροι ἰσχυρίζονταν ὅτι κατέδωσε ἕξη συμπατριῶτες τους στὴν τουρκικὴ διοίκηση, μὲ τὴν ψευδὴ κατηγορία ὅτι ἦταν οἱ πρωταίτιοι τῆς σύνταξης κι ἀποστολῆς ἀναφορᾶς πρὸς τὸν *ρούμελην*, γιὰ νὰ μεσιτεύσει ὁ τελευταῖος στὸ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Πατριαρχεῖο, ὥστε νὰ μὴ φύγει ἀπὸ τὰ Ἰωάννινα. Οἱ ἕξη φυλακίστηκαν γιὰ νὰ ἐξορισθοῦν, σύμφωνα μὲ ἀπαίτηση τοῦ Ἰωακείμ· σώθηκαν ὅμως ἀπὸ τὸν οἶκτο καὶ τὴν εὐσπλαχνία τοῦ Μουσταφᾶ πασᾶ, ποὺ χαρακτήρισε ἄλογη κι ἄδικη τὴν κατάδοση, ιγ) ὁ Μουσταφὰς πληροφόρησε τὴν Πύλη γιὰ ὅλα αὐτὰ καὶ ταυτόχρονα διέταξε τὴν θεώρηση τῶν λογαριασμῶν τῶν Ἑλεῶν, ἀπὸ τὴν ὁποία ἀποκαλύφθηκε ὅτι: 1) προικοδοτοῦσε 115 κορίτσια, χωρὶς δικαιολογητικά, 2) δανείστηκε καὶ πλήρωσε 80.000 γρ., χωρὶς ἀποδείξεις, 3) ἀπελευθέρωσε πολλοὺς αἰχμαλώτους, χωρὶς ἐλευθερωτήρια γράμματα τῶν ἐπιτρόπων, 4) δαπάνησε χιλιάδες ρούβλια σύμφωνα μὲ τὶς ἐπιθυμίες του, 5) ἔκτισε ἕνα ἀλληλοδιδακτικὸ σχολεῖο, ἀντὶ χιλιάδων γροσίων, χωρὶς ν' ἀξίζει οὔτε τὸ ἕνα τρίτο, 6) δικαιολόγησε 110.000 γρόσια ἀπὸ λάσσο προοριζόμενο γιὰ τὴν ἀνέγερση νέου νοσοκομείου, χτίζοντας ὁρισμένους ξηρότοιχους κι ἀγοράζοντας μικρὸ οἰκόπεδο γιὰ τὴν προέκταση τῆς αὐλῆς, δαπάνη ποὺ δὲν ξεπερνοῦσε τὶς 10.000 γρ., 7) ὁ Ν. Ζωσιμᾶς εἶχε δώσει ἐντολὴ γιὰ τὴν ἀνέγερση Ἑλληνικοῦ σχολείου, ἀλλὰ ὁ Ἰωακεὶμ χρησιμοποίησε τὰ ὑλικὰ τῆς κατασκευῆς ποὺ εἶχαν ἀγοραστεῖ, γιὰ τὴν ἀνέγερση τοῦ τοίχου τῆς μητρόπολης ἀπέναντι ἀπὸ τὸν βασιλικὸ στρατώνα. Ὁ τοῖχος αὐτὸς ἀργότερα κατεδαφίστηκε.

Γιὰ ὅλα αὐτὰ τὰ *ἐγκλήματα* ὁ Ἰωακεὶμ δὲν ἔδωσε ποτὲ λογαριασμὸ καὶ *ἀπολογίαν*. Καὶ οἱ κατήγοροι προσθέτουν, ὅτι ὁ πρώην μητροπολίτης Ἰωακεὶμ ὁ ἐκ Μελενίκου, συγκρινόμενος *μὲ τὸν νῦν Νέρωνα* ἦταν ἅγιος. Ἐπιπλέον παραγνώριζε τὴ φτώχεια καὶ τὴ δύσκολη οἰκονομικὴ κατάσταση ποὺ περνοῦσαν οἱ χριστιανοὶ τῆς ἐπαρχίας του κι ἀντὶ νὰ τοὺς συμπονεῖ καὶ νὰ φροντίζει γιὰ τὴν ἐλάφρυνση τῶν βαρῶν τους, τοὺς καταπίεζε συνάζοντας διπλὰ καὶ τριπλὰ δικαιώματα.

Τέλος, οἱ κατήγοροι κάνουν ἔκκληση πρὸς τὸ Πατριαρχεῖο νὰ τοὺς ἀπαλλάξει ἀπὸ τὶς κακίες, τὶς καταχρήσεις, τὰ ἐγκλήματα τοῦ ἀνάξιου ἀρχιερέα τους καὶ ν' ἐπαναφέρει τὸν προκάτοχό του Ἰωακεὶμ *τοῦ ὁποίου αἱ καταχρήσεις τολμῶμεν νὰ εἴπωμεν εἰσὶν εὐεργεσίαι ὡς πρὸς τὰς πράξεις τούτου τοῦ θηριώδους.*

Τὴν ἀναφορὰ κατὰ τοῦ Ἰωακεὶμ ὑπογράφουν ὅλοι οἱ ἀρχηγοὶ τῆς ἀντιιωακειμικῆς μερίδας, οἱ: Ἰωάννης Νάγιος, προεστὼς τῶν Ἰωαννίνων, Νικόλαος Ζίνης, Χριστόδουλος Σάββας, γιατρός, Γεώργιος Ζήσης, Ἀναστάσιος Π. Μελᾶς, Σπυρίδων Μπογᾶς, Θεοδόσιος Δημητρίου κ.ἄ., καθὼς καὶ οἱ ἐπικεφαλῆς (βεκίληδες) τῶν ἰσναφιῶν. Βέβαια, καὶ ἡ φιλοϊωακειμικὴ μερίδα δὲν ἔμεινε ἀδρανής. Ἔστειλαν, ὅπως θ' ἀναφέρουμε στὴ συνέχεια, ἐκτενὴ ἀναφορὰ στὸ Πατριαρχεῖο, ὑπογραμμένη ἀπὸ ἐκπροσώπους ὁλόκληρης τῆς μητροπολιτικῆς ἐπαρχίας Ἰωαννίνων. Μὲ τὴν ἀνφορά τους παρακαλοῦσαν τὸν Πατριάρχη καὶ τὴ Σύνοδο νὰ μὴ πιστέψει στὶς συκοφαντίες δυό-τριῶν *ἰδιοτελῶν* ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι μὲ φόβο κι ἀπάτη παρέσυραν κι ἄλλους μόνο.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ἀπὸ τὴν πόλη τῶν Ἰωαννίνων. Ἡ Σύνοδος δὲν ἔλαβε ὑπόψη τὴν ἀναφορὰ τῶν φίλων τοῦ Ἰωακείμ, ἀλλὰ τῶν ἀντιπάλων του καὶ προχώρησε στὴν ἔξωσή του.

Ἀπὸ τὰ ἐκτεθέντα γίνονται φανεροὶ οἱ λόγοι γιὰ τοὺς ὁποίους ἀπομακρύνθηκε ὁ Ἰωακείμ: 1) ἡ ἐχθρικὴ στάση του ἀπέναντι στὴ μητρόπολη Δρυϊνουπόλεως, τῆς ὁποίας ζητοῦσε τὸν ὑποβιβασμὸ ὄχι γιὰ λόγους ἀρχῶν, ἀλλὰ γιὰ νὰ εἰσπράττει, ὡς ὑποκείμενη σ' αὐτόν, τὰ δικαιώματά του.

2) ὅπως συνέβη καὶ στὴν περίπτωση τοῦ Ἰωακεὶμ τοῦ ἐκ Μελενίκου, ὁ τουρκικὸς παράγοντας ἦταν ἐχθρικὸς πρὸς τὸν Ἰωακείμ. Οἱ ἀντίπαλοί του ξόδεψαν 110.000 γρ., τὰ ὁποῖα κατέβαλε ὁ ἐπικεφαλῆς τῆς ἀντιιωακειμικῆς μερίδας Νικόλαος Ζίνης, μὲ τὴν ὑπόσχεση ὅτι θὰ τοῦ ἐπιστραφοῦν ἀπὸ τὰ ἔσοδα τῆς κοινότητας καὶ τὰ Ἐλέη, ὅταν οἱ ἐχθροὶ τοῦ Ἰωακεὶμ θ' ἀναλάμβαναν τὴ διοίκησή της, ὅπως καὶ ἔγινε. Ἀπὸ τὶς 110.000 γρ., τὰ 30.000 τὰ δαπάνησαν γιὰ τὴν ἀπαλλαγὴ κι ἀπελευθέρωση τῶν ἕξη πολιτῶν ποὺ εἶχαν κατηγορηθεῖ ἀπὸ τὸν Ἰωακείμ[1] καὶ γιὰ τὸν *μπουμπασιριέ*[2] τοῦ Μπεκὴρ ἐφέντη. Τὰ ὑπόλοιπα 80.000 γρ. ἀποτελοῦσαν προσφορὰ πρὸς τὸν Μουσταφὰ πασά, ὁ ὁποῖος εἶχε γράψει στὴν Κωνσταντινούπολη *καὶ ἐλευθέρωσεν* (τοὺς πολίτας) ἀπὸ τὸν *τύραννον*[3]. Μετὰ τὴν ἐπαναφορὰ τοῦ Ἰωακεὶμ στὸ θρόνο του (1840)[4] σὲ πολυήμερες γενικὲς συνελεύσεις, ὕστερα ἀπὸ διαταγὴ τοῦ Τούρκου πασᾶ τῆς 24-9-1840 καὶ *ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ διορισθέντος Μπουμπασίρη ἐνδοξοτάτου Μουχαρδὰρ ἐφένδη*, ἐλέγχθησαν ὅλα τὰ *ἀπαράδεκτα*, ὅπως χαρακτηρίζονται ἔξοδα τῆς κοινότητας καὶ τῶν Ἐλεῶν, ποὺ εἶχαν γίνει κατὰ τὴ διετία τῆς ἀρχιερατείας τοῦ διαδόχου του Ἰωαννικίου. Σύμφωνα μὲ τὶς ἀποφάσεις, τὰ ἔξοδα ποὺ καταβλήθηκαν γιὰ τὴν ἔξωση τοῦ Ἰωακεὶμ καὶ τοὺς ἄλλους σκοποὺς ποὺ ἀναφέρθηκαν, ἦταν ἔξω ἀπὸ τὸ πνεῦμα τοῦ προορισμοῦ τῶν

1. Γιὰ τὴν ἀποτροπὴ τῆς ἐκδίωξης τοῦ προεστῶτα Ἰωάννη Νάγιου.

2. bübasir ἢ mubassir = αὐτὸς ποὺ φέρνει τὴ διαταγὴ γιὰ νὰ πληρώσει τὸ φόρο μιὰ περιοχή. Στὰ χρόνια τοῦ Ἀλῆ πασᾶ, ἀλλὰ κι ἀργότερα, σήμαινε τὸν σουλτανικὸ ἐπιθεωρητή.

3. Βλ. συνυποσχετικὸ γράμμα τῆς 25 Αὐγούστου 1838, ποὺ συντάχθηκε μόλις ἔγινε ἡ ἔξωση τοῦ Ἰωακείμ, *Σαγκούνη* Ἀνέκδοτος ἀλληλογραφία, *ΗΧ* 6 (1931) 254. Στὸ συνυποσχετικὸ σημειώνεται: *...τὰ ἄνωθεν γρόσια ἑκατὸν δέκα χιλιάδες θέλομεν φροντίσει ὁμοῦ μὲ τὸν κύριον Νικόλαον Ζίννην νὰ τὰ δανεισθῶμεν μὲ ὑπογραφάς μας καὶ νὰ τὰ μετρήσωμεν εἰς τὸν ρηθέντα Ν. Ζίννην τῶν ὁποίων ἡ τελεία ξεπληρωμὴ θέλει γίνει ἐκ τοῦ κοινοῦ τῆς πόλεώς μας καὶ ἀπὸ πρώτας συναλλαγματικὰς ἤθελε τραβήσωμεν ἐκ τῶν ἐλεῶν·* Στὶς 3 Ὀκτωβρίου 1838 ὑπογράφεται ἀπὸ 131 πολίτες πληρεξούσιο ἔγγραφο, μὲ τὸ ὁποῖο παραχωρεῖται ἡ ἄδεια σ' ὅλους τοὺς ἐπιτρόπους τῶν ἐκκλησιῶν, τοῦ νοσοκομείου καὶ τοὺς κασσαδόρους *νὰ ἐξοικονομήσωσι τοῦ ἕνεκα τῆς ἐξώσεως τοῦ Μητροπολίτου Κυρίου Ἰωακεὶμ γενόμενα ἔξοδα, τὰ τῆς κοινότητος χρέη, καὶ ὅλα τὰ γρόσια τοῦ κισλᾶ ἐκ τῶν χρονικῶν εἰσοδημάτων ἐλεῶν καὶ ἀπὸ ὅσα δυνηθῶσιν νὰ ἐξάξωσιν ἀπὸ τὰ μοναστήρια Ζήτζας καὶ πατέρων* (βλ. ὅ.π., σ. 246). (kişla = στρατώνας).

4. Ἂς σημειωθεῖ ὅτι ἡ ἀποκατάσταση τοῦ Ἰωακεὶμ τὸ 1840 ἔγινε ὕστερα ἀπὸ ἐντονη ὑψηλὴ ἐπιταγή, πρᾶγμα ποὺ σημαίνει ὅτι ἡ τουρκικὴ διοίκηση ἦταν τώρα μὲ τὸ μέρος του. Βλ. *Μητροπολίτου Σάρδεων Γερμανοῦ*, ὅ.π., σ. 71.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

διαθηκῶν κι ἀπαράδεκτα γιὰ τὴν κάσσα τῶν Ἐλεῶν. Δὲν εἶχαν, συνεπῶς, κανένα δικαίωμα οὔτε οἱ ἐπίτροποι οὔτε οἱ 131 ποὺ ὑπέγραψαν τὸ πληρεξούσιο νὰ εἰσπράξουν ὅσα εἶχαν δώσει ἀπὸ τὰ Ἐλέη. Γιαυτὸ ὅλοι τους, ἐπίτροποι καὶ ὑπογράψαντες τὸ πληρεξούσιο, ἦταν *συνυπόχρεοι εἰς τὰ γεγραμμένα ἔξοδα*, τὰ ὁποῖα τελικὰ δὲν ἐπέστρεψαν ἀπὸ τὶς περιουσίες τους γιὰ τοὺς λόγους ποὺ θ' ἀναφερθοῦν. Τὰ ἔξοδα γιὰ τὴν ἔξωση τοῦ Ἰωακεὶμ φαίνεται ὅτι ἦταν περισσότερα καὶ οἱ διενεργοῦντες τὸν ἔλεγχο ὑποχρεώθηκαν νὰ διασταυρώσουν πληροφορίες πολλῶν ἀτόμων, γιὰ νὰ διαλευκάνουν τὴν ὑπόθεση ποὺ χαρακτηρίζεται ὡς *σκοτεινή*[1].

3) Πρέπει νὰ ἦταν σκληρὴ ἡ στάση τοῦ Ἰωακεὶμ ἀπέναντι στοὺς ἀντιπάλους του, στάση ποὺ τοὺς ὁδήγησε σὲ συσπείρωση καὶ πρωτοφανὴ ἀντίδραση καὶ σὲ χρησιμοποίηση μέσων, τῶν ὁποίων ἡ «ποιότητα» ἀποπνέει ἀβυσσαλέο μίσος. Δὲν ὑπάρχει κατηγορία ποὺ νὰ μὴν ἐκτοξεύτηκε κατὰ τοῦ Ἰωακείμ, ὅπως ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὸ περιεχόμενο τῆς ἀναφορᾶς τῶν κατηγόρων. Νομίζει κανεὶς ὅτι βρίσκεται μπροστὰ σὲ μιὰ ἐγκληματικὴ φυσιογνωμία. *Τύραννον* τὸν ἀποκαλοῦν κατ' ἐπανάληψη ποὺ καταδυνάστευε τὸ ποίμνιό του. Βέβαια, σὲ τέτοιου εἴδους ἀναφορὲς καὶ *προσκλαύσεις* κυριαρχεῖ πάντα ἕνας τόνος ὑπερβολῆς, τὸ πάθος ὅμως ποὺ διατρέχει τὸ περιεχόμενο τῆς ἀναφορᾶς εἶναι πρωτοφανές.

4) Τὸ μίσος ἐπιτάθηκε ἐξαιτίας τοῦ ἀποκλεισμοῦ τους ἀπὸ τὴν ἐξουσία, καὶ τὰ ὀφέλη ποὺ προέκυπταν ἀπὸ τὴν ἄσκησή της, τὴν ὄχι ἔντιμη συνήθως. Γιαυτὸ ἀναπολοῦν μὲ συγκίνηση τὴν ἀρχιερατεία τοῦ Ἰωακεὶμ τοῦ ἐκ Μελενίκου, ὅταν καὶ πάλι οἱ ἴδιοι, μὲ πρῶτο τὸν ἐπικεφαλῆς τους Νικόλαο Ζίνη, ρύθμιζαν τὴν οἰκονομικὴ ζωὴ τῆς πόλης, μὲ βάση τὰ συμφέροντά τους.

5) Οἱ ἀντίπαλοι τοῦ Ἰωακείμ, μὲ τὴν προπαγάνδα καὶ τὴ διαστρέβλωση τῶν γεγονότων, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν ἀπάτη καὶ τὸ φόβο, ὅπως θὰ ὁμολογήσουν στὴ νέα ἀναφορά τους πρὸς τὸ Πατριαρχεῖο οἱ Ἰωαννίτες, κατόρθωσαν νὰ παρασύρουν πολλοὺς μὲ τὶς ἀπόψεις τους, προπαντὸς δὲ τοὺς ἐπικεφαλῆς τῶν ἰσναφιῶν. Οἱ ὑπογραφές τους βάραιναν σημαντικὰ στὴν ἀπόφαση τοῦ Πατριαρχείου. Δὲν κατόρθωσαν, ὅμως, νὰ πείσουν τὸν χριστιανικὸ πληθυσμὸ ἔξω ἀπὸ τὴν πόλη, ποὺ στάθηκε στὸ πλευρὸ τοῦ Ἰωακείμ.

---

1. Βλ. *Σαγκούνη*, ὅ.π., *ΗΧ* 6 (1931), 244-253. Εἶναι χαρακτηριστικὴ ἡ καταχωριζόμενη στὴν ἀλληλογραφία τῶν Ζωσιμάδων σημείωση, ποὺ ἀποδίδει τὴν γνώμη τῶν φτωχῶν τῆς κοινότητας, μὲ τὸν τίτλο: *«Ὅσα ἐξόδευσαν κακῶς ἀπό γρόσια τῶν πτωχῶν»*. Σημειώνεται λοιπόν: *γρόσια 15.000 ἔδωσαν λέγουσι διὰ τοὺς ἐξ φυλακισμένους ὅταν ἐφυλακώθηκαν πρὶν ἐξωθῇ ὁ δεσπότης, οἱ πτωχοὶ δὲν γνωρίζουν διὰ ποίαν αἰτίαν ἐφυλακώθηκαν... 95.000 λέγουσι ὅτι ἔδωσαν τοῦ μουσταφᾶ πασᾶ διὰ τὴν ἔξωσιν τοῦ δεσπότι· μάλιστα οἱ βεζυράδες πέρνουν ὅταν ἀκολουθοῦν παρόμοιας ὑποθέσεις, πλὴν ὁ μουσταφᾶ πασσᾶς ἐξεύρη ὅτι τὰ ἔδωσεν ὁ ἅγιος ἀπὸ τὴν σακοῦλαν του καὶ ὄχι ὅτι εἶναι γρόσια τῶν πτωχῶν. Συνολικὰ 203101.21 γρόσια ζητοῦν οἱ πτωχοὶ μὲ τὰ διαφόρητα, ἀπὸ τοῦ καιροῦ ὁποῦ τὰ ἐχάλασαν, καθότι εἶναι γρόσια τῶν ἐλεῶν τῶν πτωχῶν* (βλ. ὅ.π., σ. 255-257).

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

6) Ὅλα αὐτά, βέβαια, δὲν ἀπαλλάσσουν τὸν Ἰωακεὶμ ἀπὸ τὶς δικές του εὐθύνες. Γιατὶ ἦταν κι αὐταρχικὸς στὴ διοίκηση καὶ πείσμων στὶς ἀπόψεις του καὶ φιλοχρήματος κι ἀνεκτικὸς ἀπέναντι στὶς καταχρήσεις. Ὁπωσδήποτε, ὅμως, ὑπερεῖχε σαφῶς ἀπέναντι τῶν προκατόχων του, τῆς δεκαετίας ποὺ ἐρευνᾶται, καθὼς καὶ τοῦ Ἰωαννικίου ποὺ τὸν διαδέχθηκε, σὲ ἱκανότητα, διοίκηση, κύρος καὶ ἐπιρροή, τὴν ὁποία ἀκόμη καὶ τὸ Πατριαρχεῖο ὑπολόγιζε, ἀφοῦ ἐξέφραζε ἔμμεσα φόβους γιὰ τὴ μεταστροφὴ συνοδικῶν ἀρχιερέων στὸ θέμα τῆς προαγωγῆς ἢ μὴ τῆς Μητρόπολης Δρυϊνουπόλεως.

Ὁ Ἰωαννίκιος ὁ ἀπὸ Ρεθύμνης καὶ ἡ ἔκπτωσή του (1838-1840)

Ὁ Ἰωαννίκιος[1], ὁ κατὰ κόσμον Ἰωάννης Λαζαρόπουλος, ἀπὸ τὴν Κρήτη, ἀντικατέστησε τὸν Ἰωακεὶμ τὸν Χίο τὸν Αὔγουστο τοῦ 1838[2]. Στὸ πατριαρχικὸ σιγίλλιο, μὲ τὸ ὁποῖο γίνεται γνωστὴ ἡ ἔξωση τοῦ Ἰωακεὶμ καὶ ἡ ἐκλογὴ τοῦ Ἰωαννίκιου[3], ἀφοῦ ἐπισημαίνονται μὲ γενικότητες τὰ *ἐγκλήματα* τοῦ Ἰωακείμ, ὑπογραμμίζονται, ὅπως γίνεται πάντοτε μὲ τὴν ἐκλογὴ ἀρχιερέων, καὶ τὰ προτερήματα τοῦ Ἰωαννίκιου: *...ἀνὴρ γεραρός, καὶ σεβάσμιος καὶ ἦθος ἐμφαίνων ἀρχιεροπρεπές τε καὶ ἐμβριθὲς ἅτε δὴ ἀρετῇ, καὶ θεοσεβείᾳ διαπρέπων καὶ ἐν ἐκκλησιαστικαῖς καὶ πνευματικαῖς ἰδέαις, καὶ εἰσηγήσεις πεπυκασμένος καὶ τρίβων τῶν ἱερῶν νόμων καὶ κανόνων, παιδείᾳ τε συγκεκροτημένος τῇ τε ἡμετέρᾳ ἐκκλησιαστικῇ καὶ τῇ θύραθεν, καὶ ἐν πράγμασιν ἐκκλησιαστικοῖς καὶ πολιτικοῖς πεῖραν πολλὴν κεκτημένος, ζῆλον τε ἔνθερμον καὶ διακαῆ τρέφων ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας καὶ τῶν ὀρθοδόξων δογμάτων καὶ πατροπαραδότων ἐθίμων τῆς ἱερᾶς καὶ ἀμωμήτου ἡμῶν πίστεως... μειλήχιος, καὶ καλοκαγαθίᾳ τρόπων ἐμφαιδρυνόμενος καὶ λόγου καὶ διδασκαλίας εὐπορῶν, εἰρηνικός, ἐπιεικής, φιλήσυχος καὶ ἑνὶ λόγῳ ἁπάσαις ἀπηρτισμένος ταῖς ἀρεταῖς, ὅσαι τὸν ἄμεμπτον ἀρχιεροπρεπῆ χαρακτηρίζουσι βίον...*

Ἂν συγκρίνει κανεὶς τὶς κατηγορίες καὶ τὴ σωρεία τῶν ἐλαττωμάτων ποὺ καταλόγιζαν σὲ βάρος τοῦ προκατόχου Ἰωακεὶμ μὲ τὰ προτερήματα τοῦ Ἰωαννίκιου, θὰ πιστέψει ὅτι κάποιος ἐγκληματίας εἶχε ἀπομακρυνθεῖ ἀπὸ τὸν θρόνο τῶν Ἰωαννίνων καὶ κάποιος ἄλλος τὸν ἀντικατέστησε, ποὺ ἄγγιζε τὴν ἁγιότητα. Ὅταν ὁ Ἰωακεὶμ ἐξελέγη ὡς μητροπολίτης Ἰωαννίνων, τὰ προτερήματα ποὺ τὸν χαρακτήριζαν ἦταν μετρημένα[4]. Τὸ πλῆθος τῶν ἀρετῶν ποὺ

1. Γιὰ τὸν Ἰωαννίκιο βλ. *Νικολάου Β. Τωμαδάκη*, Ὁ Κρὴς Μητροπολίτης Ἰωαννίνων Ἰωαννίκιος ὁ ἀπὸ Ρεθύμνης (1838-1840) καὶ ἡ καθιέρωσις τοῦ νεομάρτυρος Γεωργίου τῶν Ἰωαννίνων (1839), *Ἠπειρωτικὸ Ἡμερολόγιο*, 8 (1986) 7-16, ὅπου καὶ σχετικὴ βιβλιογραφία.

2. Βλ. *Μητροπολίτου Σάρδεων Γερμανοῦ*, ὅ.π., σ. 70-71.

3. Βλ. *Ἀναστασίου*, Ἀνέκδοτον πατριαρχικὸν σιγίλλιον, *ΗΕ* 1 (1952) 772.

4. Βλ. *Ἀναστασίου*, Πατριαρχικὸν σιγίλλιον, *Γρηγόριος Παλαμᾶς*, τεῦχ. 411-412 (1952) 287. *ἀνὴρ τίμιος καὶ θεοσεβής, ζηλωτὴς τῶν καλῶν ἔργων, ἔχων πρᾶξιν τε καὶ πεῖραν ἱκανὴν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων καὶ νομίμων καὶ ἐν τῇ λαχούσῃ αὐτῷ ἐπισκοπῇ* (δηλ. τῆς Δρυϊνου-

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ἀποδίδει τὸ σιγίλλιο στὸν Ἰωαννίκιο, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐπιλογή του ἀπὸ τὴ Σύνοδο γιὰ τὸν θρόνο τῶν Ἰωαννίνων πρέπει νὰ ὀφείλονται στὸ ὅτι εἶχε διατελέσει ὡς τὴν ἐκλογή του μέλος τῆς κεντρικῆς πνευματικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Πατριαρχείου. Συνεπῶς, βρισκόταν σὲ καθημερινὴ ἐπαφὴ μὲ τοὺς ἐκλογεῖς συνοδικούς. Τὸ κατὰ πόσον οἱ ἀρετὲς τοῦ Ἰωαννίκιου εἶχαν ἀντίκρυσμα θ' ἀποδεικνυόταν κατὰ τὴν ἄσκηση τῶν καθηκόντων του.

Ἡ φατρία, πάντως, ποὺ πρωτοστάτησε στὴν ἐκλογὴ ἔσπευσε νὰ πλέξει τὸ ἐγκώμιο τοῦ νέου ἱεράρχη στὸν Νικόλαο Ζωσιμᾶ: *...ἡ δυστυχὴς Πατρίς μας ἠξιώθη μεγάλας παρὰ Θεοῦ εὐεργεσίας, ἀρχιερέως δηλ. σοφωτάτου καὶ εὐαρεστωτάτου τοῦ πρώην Ρεθύμνης Κυρίου Ἰωαννικίου, τὸν ὁποῖον γλῶσσα δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἐπαινέσῃ κατ' ἀξίαν, ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ὁποίου ἤδη ῥέει ἀφθόνως ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ ἐξ αὐτοῦ ὠφέλεια ἀπερίγραπτος καὶ ἡ τῶν ἠθῶν διόρθωσις τῶν χριστιανῶν προβαίνει γιγαντιαίῳ ποδὶ ἡμέραν παρ' ἡμέραν, ἤδη δὲ ἡ πόλις μας ἔλαβε τὴν ἀπαιτουμένην καθησύχασιν, ἀρθέντος ἐκ τοῦ μέσου τοῦ προσκόματος καὶ τῆς τῶν σκανδάλων καὶ ταραχῶν αἰτίας καὶ οὕτως ὅλοι οἱ πολῖται ἡνωμένοι χαιρόμεθα ἀγαλλίασιν ἐπαινετὴν καὶ ὑποδεκτὴν τῷ Θεῷ...*[1].

Ἀποστολὴ τοῦ Ἰωαννίκιου, σύμφωνα μὲ τὰ ἀναφερόμενα στὸ σιγίλλιο τῆς ἐκλογῆς του ἦταν νά... *κυβερνήσῃ τὸ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ*[2] *λογικὸν ποίμνιον θεοφιλῶς καὶ θεαρέστως, νὰ ἐμφυσήσῃ εἰς τὰς ψυχάς σας*[3] *τὴν ὁμόνοιαν καὶ ἀγάπην, νὰ καταπαύσῃ τὰς ταραχάς, καὶ νὰ πολιτευθῇ πρὸς ὅλους μὲ τὴν αὐτὴν πατρικὴν καὶ ποιμαντικὴν διάθεσιν, καὶ τὴν ἰσότητα, ὁποίαν ἀπαιτεῖ μάλιστα ἡ κατάστσις τῆς ἐπαρχίας αὐτῆς πρὸς ἐξάλειψιν τῶν σκανδάλων, καὶ τῶν κατακρίτων φατριασμῶν... ἄσχετος καὶ ἀνεπίληπτος, καὶ πρὸς οὐδὲν ἄλλο ἀπευθυνόμενος, εἰμὴ πρὸς μόνην τὴν πνευματικὴν περίθαλψιν, καὶ προστασίαν ὑμῶν, καὶ τὴν εἰρηνικὴν καὶ ἀσκανδάλιστον διαβίωσιν*[4].

Θὰ ἦταν εὐχῆς ἔργο νὰ γίνονταν πράξη οἱ προθέσεις τοῦ Πατριαρχείου. Δυστυχῶς κι ὁ Ἰωαννίκιος ἐπανέλαβε τὰ σφάλματα τῶν προκατόχων του. Δέσμιος τῆς φατρίας ποὺ ἐξεθρόνισε τὸν Ἰωακείμ, ἄπληστος κι ἀποφα-

---

πόλεως) εὐσεβῶς καὶ θεαρέστως πολιτευσάμενος, καὶ τὸ τοῦ εὐαγγελικοῦ ποιμένος ἔργον ἐκ τῶν ἐνόντων αὐτῷ ἐνδειξάμενος, οὗ ἕνεκα γνωστὸς ὑπάρχων τῇ Ἐκκλησίᾳ, ὡς ἄξιος οἰκονομήσασθαι καλῶς καὶ κρείττονα ἐπαρχίαν προεκρίθη συνοδικῶς μετατεθῆναι καὶ προβιβασθῆναι εἰς τὴν Ἁγιωτάτην ταύτην Μητρόπολιν Ἰωαννίνων.

1. Βλ. γράμμα τῶν ἐπιτρόπων τῶν 4 ἐκκλησιῶν καὶ τοῦ νοσοκομείου τῆς 6 Μαρτίου 1839 πρὸς τὸν Νικόλαο Ζωσιμᾶ. Οἱ ἐπίτροποι ἦταν ὅλα στελέχη τῆς ἀντιιωακειμικῆς μερίδας καὶ δὲν παρέλειψαν νὰ κάψουν ἄφθονο λιβάνι τόσο γιὰ τὸν Ἰωαννίκιο ὅσο καὶ γιὰ τὸν Ζωσιμᾶ, τὸν ὁποῖο περίμεναν νὰ συγκινήσουν γιὰ νὰ εἰσπράξουν νέες δωρεές· βλ. *Σαγκούνη* ὅ.π., σ. 224-226.

2. Τῶν Ἰωαννίνων.

3. Κλήρου καὶ λαοῦ.

4. *Ἀναστασίου*, Ἀνέκδοτον πατριαρχικὸν σιγίλλιον, *ΗΕ* 1 (1952) 772.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

σισμένος νὰ χρησιμοποιήσει κάθε μέσο γιὰ νὰ οἰκειοποιηθεῖ ὅσο τὸ δυνατὸν περισσότερα ἀπὸ τὰ Ἐλέη καὶ τὶς δωρεὲς τῶν εὐεργετῶν, ἀντὶ νὰ ἐξαφανίσει τοὺς φατριασμούς, τὶς διαιρέσεις καὶ νὰ ἐξασφαλίσει ὁμόνοια καὶ χρηστὴ διοίκηση, ἔγινε ὄργανό της, πιστὸς ἐκτελεστὴς τῶν θελήσεών της. Τὸ ἀποτέλεσμα ἦταν νὰ ὀξυνθεῖ ἡ κατάσταση περισσότερο, νὰ διευρυνθεῖ τὸ χάσμα ἀνάμεσα στοὺς πολίτες καὶ στὸν κλῆρο, νὰ συσπειρωθεῖ ἡ μεγάλη πλειοψηφία τῶν Ἰωαννιτῶν ἐναντίον του, μὲ τὴν ὁποία συντάχθηκαν καὶ οἱ παραπλανηθέντες ὀπαδοὶ τῆς ἀντιιωακειμικῆς μερίδας. Ἔτσι, ὕστερα ἀπὸ μία διετία ζητήθηκε ἡ ἀπομάκρυνσή του μὲ βαρύτατες κατηγορίες.

Ὅπως καὶ στὴν περίπτωση τοῦ Ἰωακείμ, ἔτσι καὶ μὲ τὸν Ἰωαννίκιο, ἡ στάση τοῦ Ν. Ζωσιμᾶ ἀπέναντι στὸν τελευταῖο ἦταν ἐπιφυλακτική. Μπορεῖ γιὰ τυπικοὺς λόγους νὰ ἔγραφε στοὺς ἐπιτρόπους του ὅτι *θέλω κάμει τὸ χρέος μου ὁποῦ νὰ τοῦ γράψω. ἂν κατευοδωθεῖ* (ὁ Ἰωαννίκιος) *καὶ εὑρίσκεται εἰς τὰ αὐτόθι εὐλαβῶς τὴν δεξιάν του ἀσπάζομαι καὶ δουλικῶς προσκυνῶ*[1], σὲ ἑπόμενες ἐπιστολές του, ὅμως, ἀφήνει αἰχμὲς γιὰ τὴν πολιτεία του[2]. Γράφοντας π.χ. στὸν ἐπίτροπό του Ἀλ. Φίλιο λέγει ὅτι παρακαλεῖ τὸν Ἰωαννίκιο *νὰ λάβῃ εὐσπλαχνίαν εἰς τὸ ποίμνιόν του, καὶ μὲ τὴν θείαν βοήθειαν, καὶ μὲ τὰς εὐχάς του νὰ δυνηθῇ νὰ τοὺς εἰρηνεύσῃ καὶ παύωνται αἱ διχόνοιαί των, διότι τότε θέλει εἶναι πρὸς ὄφελος τῆς πατρίδος*[3]. Εἶναι, λοιπόν, καλὰ πληροφορημένος ὅτι μὲ τὴν ἔλευση τοῦ Ἰωαννικίου ὄχι μόνο δὲν εἶχαν πάψει οἱ ἔριδες ἀνάμεσα στὶς φατρίες, ἀλλὰ εἶχαν ὀξυνθεῖ ἀκόμη περισσότερο μὲ τὴν ἐκδικητικὴ διάθεση ποὺ ἔδειχναν οἱ νέοι ἄρχοντες καὶ τὴ συνέχιση τῶν καταχρήσεων στὰ Ἐλέη, τὶς δωρεὲς καὶ τοὺς πόρους τῆς κοινότητας. Ἡ παράκλησή του, λοιπόν, πρὸς τὸν Ἰωαννίκιο γιὰ εἰρήνευση εἶναι μιὰ ἔμμεση ἀπόδειξη τῆς δυσφορίας του, γιατὶ δὲν εἶχε ἀκόμη ἐπιτευχθεῖ κάτι τέτοιο. Λίγους μῆνες ἀργότερα θὰ γράψει[4]: *Καὶ ἂν ἐπαράτρεξεν ὁ Ἀρχιερεὺς μαζὴ μὲ τὸν Νικόλαν Ζίνη*[5] *καὶ ἀκολούθησαν κανένα ξεχωριστὸν χωρὶς τὴν διαταγήν μου εἰμὴ κατὰ τὴν ἰδέαν τους μὲ σκοπὸν ὅτι ἔχουν νὰ μὲ πραγματεύσουν καθὼς καὶ οἱ πρώην· αὐτὸ δηλοῖ ὅτι δὲν εἶναι ἀπ' ἄνωθεν τὰ ὅσα ἔχω ἀφιερωμένα εἰς τὴν πατρίδα ἴσως δὲν εἶναι δεκτά.* Ἡ παράγραφος τῆς ἐπιστολῆς ἀποκαλύπτει τὶς προθέσεις τῶν νέων προεστώτων μ' ἐπικεφαλῆς

---

1. Λίγο πιὸ πάνω στὸ ἴδιο γράμμα οὔτε ἐλάχιστο λόγο συμπάθειας δὲν ἐκφράζει γιὰ τὸν Ἰωακείμ, τοῦ ὁποίου πληροφορήθηκε τὴν ἔξωση, ἐνδιαφερόμενος μόνο γιὰ τὴ διάσωση τῶν βιβλίων ποὺ τοῦ εἶχε στείλει καὶ εἶχαν σφραγιστεῖ μαζὶ μὲ τὰ ἄλλα πράγματά του. Βλ. *Σαγκούνη*, ὅ.π., σ. 221, ἐπιστολὴ τῆς 25 Νοεμβρίου 1938 τοῦ Νικ. Ζωσιμᾶ πρὸς τὸν Ἀλέξιο Φίλιο.

2. Βλ. *Σαγκούνη*, ὅ.π., σ. 227, ἐπιστολὴ τοῦ Ζωσιμᾶ πρὸς Φίλιο, τῆς 14 Μαρτίου 1839.

3. Βλ. ὅ.π.

4. Βλ. ὅ.π., σ. 228, ἐπιστολὴ τοῦ Ζωσιμᾶ πρὸς τὸν Φίλιο, τῆς 11 Ἰουλίου 1839.

5. Ἀπὸ τοὺς ἀρχηγοὺς τῆς ἀντιιωακειμικῆς μερίδας, στενότατος τώρα συνεργάτης τοῦ Ἰωαννίκιου.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

τὸν Μητροπολίτη, νὰ μὴ συμμορφώνονται μὲ τὶς ἐντολὲς τοῦ Νικ. Ζωσιμᾶ, ὡς πρὸς τὸν τρόπο τῆς διάθεσης τῶν χρημάτων ποὺ ἔστελνε, ἀλλὰ νὰ χρησιμοποιοῦν τρόπους, ὅπως καὶ οἱ προηγούμενοι, μέσω τῶν ὁποίων θὰ προσπορίζονταν ὠφέλη.

Τὸν Σεπτέμβριο τοῦ 1839 οἱ κυβερνῶντες ἀντίπαλοι τοῦ Ἰωαννίκιου, θορυβημένοι ἀπὸ τὴν ἀπειλὴ τοῦ Ζωσιμᾶ ὅτι θ' ἀλλάξει τὴ διαθήκη του καὶ θὰ σταματήσει τὴν ἀποστολὴ χρημάτων[1], συγκέντρωσαν τοὺς κατοίκους τῆς πόλης στὴν πατρική του οἰκία γιὰ νὰ ἐκφράσουν τὴν *ἀπερίγραπτον λύπην τῆς ψυχῆς των* γιὰ τὶς προθέσεις του. Ταυτόχρονα ἤθελαν νὰ ὁμολογήσουν ὅτι εἶχαν πιὰ συνειδητοποιήσει τὴ μεγάλη βλάβη ποὺ προερχόταν ἀπὸ τὴ διχόνοια καὶ τὴ διαίρεσή τους σὲ φατρίες κι ὅτι ἦταν ἀποφασισμένοι *εἰς ἑαυτοὺς ἐλθόντες*, νὰ βγάλουν ἀπὸ τὴ μέση κάθε αἰτία σκανδάλου καὶ διαίρεσης[2]. Ἡ κατάσταση ὅμως δὲν θὰ μεταβληθεῖ. Ὁ Ζωσιμᾶς θὰ τοὺς ὑπομνήσει ἀκόμη μιὰ φορὰ πὼς ἂν ὁ Ἰωαννίνων κι ὁ Νικ. Ζίνης προέβαιναν σὲ δαπάνες χρημάτων χωρὶς τὴν ἔγκρισή του, μὲ σκοπὸ νὰ τὸν φέρουν πρὸ τετελεσμένων γεγονότων καὶ νὰ τὸν ὑποχρεώσουν νὰ τὰ ἀναγνωρίσει ὅπως ἔκαναν καὶ οἱ πρώην, αὐτὸ θὰ φανέρωνε ὅτι οἱ δωρεὲς ποὺ ἔκανε στὴν πατρίδα δὲν ἦταν ἀποδεκτὲς ἀπὸ τὸ κοινό[3]. Στὸ μεταξὺ οἱ προεστῶτες, παρὰ τὶς προηγούμενες *δηλώσεις μετανοίας*, ἀκολουθοῦν τὸ δικό τους δρόμο, τὸν ἀγνοοῦν καὶ τὸν ὑποχρεώνουν νὰ τοὺς γράψει: *ἀκούω ὅτι νὰ ἐδιώρισαν Διδασκάλους εἰς τὸ Σχολεῖον, ἐκεῖνοι ὁποῦ διώρισαν ἂς τοὺς πληρώσουν, ὡς καθὼς ἠκολούθησαν καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Νικολάου, καὶ μνήσκει εἰς αὐτοὺς νὰ τὴν τελειώσουν*[4].

Τὸν Αὔγουστο τοῦ 1840 ὁ Ἰωαννίκιος κηρύσσεται ἔκπτωτος καὶ στὴ θέση του ἐπανέρχεται ὁ Ἰωακεὶμ *κατ' εὐχαρίστησιν τῶν κατοίκων καὶ ἐντόνου ὑψηλῆς ἐπιταγῆς*[5]. Πέραν ἀπὸ τὰ ἐγκλήματα τοῦ Ἰωαννίκιου, ποὺ ἀπαριθμοῦνται λεπτομερῶς σὲ ἀναφορὰ τοῦ 1839 τῶν κατοίκων τῶν Ἰωαννίνων πρὸς τὸ Πατριαρχεῖο, ἡ ἐπιστολὴ (25 Σεπτεμβρίου 1840) τῶν ἐπιτρόπων τοῦ Νικ. Ζωσιμᾶ πρὸς αὐτὸν μᾶς δίνει παραστατικὴ εἰκόνα γιὰ τὸν τρόπο τῆς διαχείρισης τῶν κοινῶν κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἀρχιερατείας του[6]. Πολλὰ στοιχεῖα περιέχουν καὶ τὸ πόρισμα ἐλέγχου τῆς ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπῆς ποὺ διο-

1. Κάτι ἀνάλογο εἶχε κάνει ὁ Ζωσιμᾶς καὶ ἐπὶ Ἰωακεὶμ, ὅπως ἀναφέρθηκε.

2. Βλ. ἐπιστολὴ τῶν κατοίκων τῆς πόλης πρὸς τὸν Ζωσιμᾶ, τῆς 14 Σεπτεμβρίου 1839, *Σαγκούνη*, ὅ.π., σ. 229.

3. Βλ. ἐπιστολὴ τοῦ Ζωσιμᾶ πρὸς τὸν Φίλιο, τῆς 11 Αὐγούστου 1839, ὅ.π., σ. 231.

4. Βλ. τὴ μὲ ἡμερομηνία 10 Μαΐου 1840 ἐπιστολὴ τοῦ Ζωσιμᾶ πρὸς τοὺς ἐπιτρόπους του Π. Σαμαρνιώτη, Ἀλ. Φίλιο, Θ. Λαμπαδάριο, *Σαγκούνη*, ὅ.π., σ. 238. Ἡ ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Νικολάου ἄρχισε νὰ κτίζεται ἀπὸ τὶς 15 Μαρτίου 1839 μὲ δαπάνες τοῦ Ζωσιμᾶ. Βλ. ὅ.π., σ. 229.

5. Βλ. *Μητροπολίτου Σάρδεων Γερμανοῦ*, ὅ.π., σ. 71.

6. Βλ. τὴν μὲ ἡμερομηνία 25 Σεπτεμβρίου 1840 ἐπιστολὴ τῶν Σαμαρνιώτη, Λαμπαδαρίου καὶ Φίλιου πρὸς τὸν Ζωσιμᾶ, *Σαγκούνη*, ὅ.π., σ. 242-244.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ρίστηκε ἀπὸ τὴν τουρκικὴ διοίκηση[1] καθὼς καὶ μεταγενέστερες ἐπιστολὲς ποὺ ἀντάλλαξαν ὁ Ζωσιμᾶς καὶ οἱ ἐπίτροποί του μετὰ τὴν ἀπομάκρυνση τοῦ Ἰωαννίκιου. Στὴν ἐπιστολὴ τῆς 25 Σεπτεμβρίου 1840 οἱ ἐπίτροποι τονίζουν ὅτι: *οἱ πρωτομαΐστορες τῶν ἰσυναφιῶν καὶ ὁ λαὸς ἐκινήθησαν ἐναντίον τοῦ προεστῶτος καὶ τῶν ἐπιτρόπων τῶν ἐλεῶν καὶ κασσαδόρων... ἔκαμαν ἀγωγὴν εἰς τὴν αὐτοῦ ὑψηλότητα*[2] *(καὶ) ἐδιορίσθη διὰ τῆς αὐτοῦ προσταγῆς νὰ ἀλλαχθῇ ὁ προεστώς, καὶ ἀντ' αὐτοῦ ὅλοι ὁμοφώνως ἔκλεξαν τὸν κὺρ Ἀλέξιον Φίλιον καὶ ἐπομένως ἀλλάχθησαν καὶ οἱ ἐπίτροποι καὶ οὕτως διωρίσθησαν τέσσερες αἱρετοὶ κριταί, δύο ἀνὰ κάθε μέρος ἀπὸ τοὺς πρώτους δηλαδὴ ἐπιτρόπους καὶ ἀπὸ τὸν λαὸν καὶ θεωρήσαντες τὸν λογαριασμὸν τῶν ἐλεῶν ἔγιναν φανεραὶ αἱ κατὰ καιροὺς καταχρήσεις του, τόσον διὰ τὰ ὅσα κακῶς ἐξόδευσαν διὰ τὰ πάθη των νὰ ἐξώσουν τὸν Ἰωαννίνων κὺρ Ἰωακεὶμ καθὼς καὶ δι' ἄλλα πολλά, τὰ ὁποῖα ἔφθασαν σχεδὸν τὰς 175.000*[3].

Συνεχίζοντας οἱ ἐπίτροποι σημειώνουν ὅτι μετὰ τὸν ἔλεγχο οἱ τέως ἐπίτροποι καὶ οἱ *κασσαδῶροι*, καταδικάσθηκαν ν' ἀποζημιώσουν τὴν κάσσα τῶν Ἐλεῶν ὁ καθένας, ἀνάλογα μὲ τὰ περιουσιακά του στοιχεῖα. Ἐπειδή, ὅμως, πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς ἦταν ἀδύνατοι οἰκονομικὰ καὶ τὰ καταλογισθέντα νὰ πληρώσουν ἦταν μεγαλύτερα ἀπὸ τὴν περιουσία τους, γιὰ νὰ *εἰρηνεύσουν τὰ πράγματα* ἡ γενικὴ συνέλευση ἀποφάσισε *νὰ παραβλεφθοῦν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον αἱ καταχρήσεις των*, μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι τέτοια φαινόμενα δὲν θὰ ἐπαναλαμβάνονταν στὸ μέλλον. Ἡ ἀπόφαση νὰ παραγραφοῦν τὰ ἀδικήματα τῶν καταχρήσεων θ' ἀποτελοῦσε καὶ θέληση τοῦ νέου ἱεράρχη, τοῦ Ἰωακεὶμ τοῦ Χίου, ποὺ εἶχε ἐπανέλθει ἀπὸ τὸν Αὔγουστο τοῦ 1840 στὸν θρόνο καὶ ἤθελε ν' ἀρχίσει τὴ β΄ ἀρχιερατεία του μὲ μιὰ ἐπίδειξη καλῆς θέλησης πρὸς τοὺς ἀντιπάλους του. Βέβαια, ἡ ἀτιμωρησία τῶν ὑπευθύνων δὲν συνέτισε τοὺς κατοπινοὺς διαχειριστὲς καὶ ἐπιτρόπους οὔτε τοὺς Μητροπολίτες, ὅπως ἤλπιζαν ὅσοι ἀποφάσισαν τὴν παραγραφή, γιατὶ τὰ φαινόμενα ἐξακολούθησαν γιὰ δεκαετίες ἀκόμη.

Ὅπως ἀναφέρθηκε, τὸν Σεπτέμβριο τοῦ 1839, 123 πρόκριτοι μὲ ἀναφορά τους πρὸς τὸ Πατριαρχεῖο ἀποκαλύπτουν τὰ αἴτια τῆς ἔκπτωσης τοῦ Ἰωαννίκιου καὶ τῆς ἐπαναφορᾶς τοῦ Ἰωακεὶμ. Τὰ κύρια στοιχεῖα τῆς ἀναφορᾶς αὐτῆς, ἄγνωστης μέχρι σήμερα[4], εἶναι:

α) Στὸ προοίμιο ἐκφράζεται ἡ ὀδύνη τῶν Ἰωαννιτῶν γιὰ τοὺς κατατρεγμοὺς τῆς τύχης, ἡ ὁποία δὲν ἀρκέστηκε νὰ πλήξει τὴν περιοχὴ μὲ δεινὰ καὶ δυστυχήματα, ἀλλὰ προχώρησε πιὸ πέρα, σὰ νὰ φθονοῦσε τὴ σχετικὴ βελτίωση ποὺ εἶχε ἀρχίσει ν' ἀναφαίνεται καὶ κατάφερε νέο πλῆγμα μὲ τὴν

1. Βλ. ὅ.π.
2. Τὸν Σαΐτ πασά, *Σαγκούνη*, ὅ.π., σ. 242.
3. ἐνν. γρόσια.
4. Ἡ ἀναφορὰ δημοσιεύεται ὁλόκληρη στὸ τέλος τῆς μελέτης.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ἔξωση τοῦ *ἐναρέτου* ἀρχιερέως Ἰωακείμ, ποὺ τὴ συνόδευσαν μύρια δεινά, ὑπέρογκες χρηματικὲς ζημίες καὶ ἠθικὲς βλάβες, πιθανὸν ἀνίατες. Γιὰ νὰ προλάβουν τὴν ἔξωση τοῦ Ἰωακείμ οἱ Ἰωαννίτες[1] εἶχαν παρακαλέσει τὸ Πατριαρχεῖο μὲ ἀναφορές τους, χωρὶς ὅμως νὰ εἰσακουσθοῦν, νὰ μὴ λάβει ὑπόψη του τὶς συκοφαντίες δυό-τριῶν ἰδιοτελῶν, οἱ ὁποῖοι ἀφοῦ παρέσυραν μὲ τὴν ἀπάτη καὶ τὸ φόβο πολλούς, ἐχάλκευσαν τὴν ἀναφορὰ κατὰ τοῦ Ἰωακείμ. Ἀντικαταστάθηκε, λοιπόν, ὁ Ἰωακείμ μὲ τὸ πλήθος τῶν προτερημάτων του, καὶ τὸν διαδέχθηκε ὁ Ἰωαννίκιος ὁ ὁποῖος ἐξαπάτησε τὴ Μ. Ἐκκλησία, γιατὶ ὡς ἀρχιερεὺς πολιτεύθηκε ἐκ διαμέτρου ἀντίθετα μὲ τὶς προσδοκίες τοῦ Πατριαρχείου, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ δημιουργηθεῖ στὴν ἐπαρχία Ἰωαννίνων μιὰ ἐλεεινὴ καὶ ἀξιοθρήνητη κατάσταση.

β) Οἱ ὑπογράφοντες καὶ καταγγέλλοντες τοῦ καταλόγιζαν: 1) ποτὲ δὲν σκέφτηκε καὶ δὲν φρόντισε γιὰ τὰ συμφέροντα τῆς ἐπαρχίας του καὶ εἶχε ὡς μοναδικό του σκοπὸ *νὰ ἀργυρολογήσῃ*, 2) στὴν ἀρχὴ προσπάθησε *νὰ δελεάσῃ* τοὺς χριστιανοὺς μὲ τὴ συνηθισμένη ὑποκρισία του, ἀλλὰ ἐπειδὴ κατάλαβε πὼς αὐτὸ δὲν ἐπαρκοῦσε γιὰ νὰ πετύχει τοὺς σκοπούς του ἔδειξε σύντομα τὸν πραγματικό του ἑαυτό, 3) ἄρχισε ἀσύστολα τὴν ἁρπαγή, ἔδιωξε ἡγουμένους ἀπὸ τὰ μοναστήρια τους, ἄδικα καὶ ἄκριτα, ὁδηγώντας τους στὴ φυλακή, ἔκανε ἀργοὺς ἀπὸ κάθε ἱεροπραξία πολλοὺς ἱερεῖς καὶ ἔκλεισε τὶς ἐκκλησίες ἀρκετῶν χωριῶν, ἐπειδὴ ἀρνήθηκαν νὰ ἱκανοποιήσουν τὰ ἄδικα αἰτήματά του, 4) ἀνέτρεψε αὐθαίρετα διαθῆκες βασισμένες στοὺς ἐκκλησιαστικοὺς κανόνες, ζήτησε τὴν ἱκανοποίηση παράλογων ἀπαιτήσεων καὶ διέλυσε συνοικέσιο, χωρὶς τὴν παρουσία κανενὸς τῶν ἐνδιαφερομένων, γιὰ νὰ εἰσπράξει χρήματα, 5) μείωσε ἠθικὰ τὴ μητροπολιτικὴ ἐπαρχία στὸν ἔξω κόσμο μὲ τὰ λεγόμενά του *περὶ Λουθηροκαλβινισμοῦ*, ἐνῶ τέτοιο *μίασμα* δὲν εἶχε διαδοθεῖ ποτὲ στὰ Ἰωάννινα, χάρη στὴ στέρεα ὀρθόδοξη πίστη τῶν χριστιανῶν κατοίκων της. Τὸν Λουθηροκαλβινισμὸ τὸν χρησιμοποιοῦσε ὡς μέσο γιὰ καταδίωξη τῶν ἀντιπάλων του κι ὅταν αὐτὸ ἀπέτυχε, χρησιμοποίησε ἀκόμη *καὶ τὴν ἐπάρατον προδοσίαν*, ἀλλὰ δὲν ἔγινε πιστευτὸς ἀπὸ τὴν τουρκικὴ διοίκηση, 6) κατέστρεψε τὰ σχολεῖα τῆς πόλης, παύοντας ἐνάρετους δασκάλους καὶ ὑποχρεώνοντας τοὺς μαθητὲς νὰ καταφύγουν σὲ ἄλλα σχολεῖα γιὰ νὰ σπουδάσουν καὶ τοὺς εὐεργέτες νὰ στέλλουν ἀλλοῦ τὶς δωρεές τους. Ἀντικατέστησε τοὺς ἱκανοὺς δασκάλους μὲ ἀμαθεῖς καὶ ἀνίκανους ποὺ ντρόπιαζαν τὸ διδασκαλικὸ ἐπάγγελμα, 7) ὅλα τὰ ἀναφερθέντα καὶ ἄλλα πολλὰ οἱ χριστιανοὶ τὰ ὑπέφεραν μὲ τὴν ἐλπίδα τῆς μεταμέλειας, ὁ μητροπολίτης ὅμως δὲν συμμορφωνόταν, ἀλλὰ ἔχοντας τὸ φόβο μήπως καταγγελθοῦν τὰ προηγούμενα στὸ Πατριαρχεῖο, πρόλαβε νὰ συκοφαντήσει μὲ γράμματά του μέρος, ἀλλὰ καὶ τὸ σύνολο τῆς ἐπαρχίας, στὴ Μ. Ἐκκλησία, προσθέτοντας ἔτσι νέο

1. Ἡ μερίδα ποὺ ὑποστήριζε τὸν Ἰωακείμ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ἔγκλημα στὰ προηγούμενα. Ὅπως συνάγεται ἀπὸ τὴν ἀπάντηση τοῦ Πατριαρχείου, ἡ ὁποία ἀναγνώσθηκε στὶς ἐκκλησίες, ὁ Ἰωαννίκιος κατηγοροῦσε τὸ ποίμνιό του, μὲ ἀνύπαρκτες κατηγορίες, ὅτι τὰ μοναστήρια καὶ οἱ κοινότητες ἀρνοῦνταν νὰ τοῦ καταβάλουν τὰ τακτικὰ δικαιώματα καὶ τὰ τυχερά του. Τὸ ἀντίθετο συνέβαινε. Κατὰ τὸ πρῶτο ἔτος τῆς ἀρχιερατείας του μοναστήρια, χωριὰ καὶ κοινότητες, τοῦ κατέβαλλαν, σύμφωνα μὲ τὸ ἔθιμο, διπλὰ δικαιώματα, καὶ στὴ συνέχεια ὅλα ὅσα ἔπρεπε νὰ εἰσπράξει, αὐτὸς ὅμως ζητοῦσε περισσότερα, προβάλλοντας παράλογες ἀπαιτήσεις. Ὅλα αὐτὰ οἱ χριστιανοὶ ἦταν ἕτοιμοι νὰ τὰ ἀποδείξουν.

Συνεχίζοντας τὶς καταγγελίες τους οἱ ὑπογράφοντες κατηγοροῦν ἐμμέσως καὶ τὴν Μ. Ἐκκλησία, γιατὶ ἀβασάνιστα ἔδωσε πίστη στοὺς *ραδιούργους καὶ ἰδιοτελεῖς* (ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὸ ἀπαντητικὸ γράμμα τοῦ Πατριαρχείου πρὸς τὸν Ἰωαννίκιο), οἱ ὁποῖοι συνέχισαν νὰ διαβάλλουν τὸν ἐξωσθέντα μητροπολίτη Ἰωακεὶμ, μὲ κατηγορίες ποὺ τὸ Πατριαρχεῖο πίστευε ὅτι ἀποτελοῦσαν ἐλεύθερη ἔκφραση τῆς βούλησης ὅλης τῆς ἐπαρχίας. Οἱ ἀναφερόμενοι διαβεβαιώνουν τὸ Πατριαρχεῖο ὅτι οἱ ἴδιοι δὲν εἶχαν καταφερθεῖ ποτὲ κατὰ τοῦ Ἰωακεὶμ, γιατὶ δὲν εἶχαν κανένα παράπονο ἐναντίον του, οὔτε εἶχαν ζητήσει τὴν ἀντικατάστασή του μὲ τὸν γηραιὸ Ἰωακεὶμ τὸν ἐκ Μελενίκου ἢ τὸν ἐπίσκοπο Παραμυθιᾶς. Δυστυχῶς, δὲν εἶχαν εἰσακουσθεῖ καὶ ἀκολούθησε ἡ ἔξωση τοῦ Ἰωακεὶμ, ἡ ὁποία ὁδήγησε τὴν ἐπαρχία σὲ ἐλεεινὴ καὶ ἀξιοδάκρυτη κατάσταση. Ἂν -συνεχίζουν- ὁ Πατριάρχης βασιζόταν στὶς εὐχαριστήριες ἀναφορὲς ποὺ τοῦ εἶχαν σταλεῖ μετὰ τὴν πτώση τοῦ Ἰωακεὶμ θὰ ὁδηγόταν σ' ἐσφαλμένες κρίσεις, γιατὶ οἱ ἀναφορὲς ἐκεῖνες δὲν ἦταν προϊὸν ἐλεύθερης ἔκφρασης τοῦ λαοῦ. Ἦταν καιρὸς τὸ Πατριαρχεῖο νὰ ἐπιδείξει τὸ ἐνδιαφέρον της πρὸς τὴ μητροπολιτικὴ ἐπαρχία τῶν Ἰωαννίνων, ἐξασφαλίζοντας τὴν ἡσυχία, ἁρμονία καὶ εὐδαιμονία τῶν χριστιανῶν κατοίκων της, ἀπαλλάσσοντάς τους ἀπὸ τὸν Ἰωαννίκιο καὶ ἐπαναφέροντας στὸ θρόνο *τὸν κανονικὸν πρώην Κυριάρχην κύριον Ἰωακείμ*, τὸ μόνο ποὺ θὰ μποροῦσε νὰ γιατρέψει τὶς πληγὲς τῆς πατρίδας τους.

Τὴν ἀναφορὰ ὑπογράφουν, ὅπως σημειώθηκε, 123 πρόκριτοι τῶν Ἰωαννίνων, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐπαρχίας, κυρίως τοῦ Ζαγορίου. Ἀνάμεσά τους ξεχωρίζουν τὰ ὀνόματα τῶν Κων. Ἀλεξίου, Κων. Χατζόγλου, Χριστ. Κόνιαρη, Γεώργ. Πασχάλογλου, Ἀλεξίου Παπάζογλου, ποὺ πολλὲς φορὲς εἶχε διατελέσει προεστὼς τοῦ Ζαγορίου, Πασχάλη Στούπη, προεστοῦ τοῦ Ζαγορίου, Ἀλεξίου Μίσιου, Ἀθ. Στούπη, Ἰωάννη Λιάμπεη, Ἀλεξίου Φίλιου, Παναγ. Σαμαρνιώτη, Θεοδοσίου Λαμπαδαρίου, ποὺ καὶ οἱ τρεῖς τους ἦταν ἐπίτροποι τοῦ Ν. Ζωσιμᾶ καὶ ἡ ὑπογραφή τους στὸ κείμενο εἶχε βαρύνουσα σημασία κ.ἄ.

Ἀπὸ τὰ καταγγελόμενα ἐναντίον τοῦ Ἰωαννικίου μερικὰ ἐμφανίζουν κάποιες ὁμοιότητες μὲ τὶς κατηγορίες ποὺ εἶχαν χρησιμοποιηθεῖ κατὰ τοῦ Ἰωακεὶμ καὶ εἶχαν σχέση μὲ θέματα κυρίως διοικητικά. Ὑπάρχουν ὅμως καὶ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ὁρισμένες καταγγελίες ποὺ δὲν ἐκτοξεύτηκαν γιὰ δημιουργία μόνον ἐντυπώσεων ἀλλὰ στηρίζονταν σὲ πραγματικὰ γεγονότα. Οἱ κυριότερες ἀπὸ αὐτὲς ἦταν:

1) Ἡ ἀπληστία ποὺ χαρακτήριζε τὸν Ἰωαννίκιο, ἐκδηλούμενη μὲ παράλογες ἀπαιτήσεις εἴσπραξης δικαιωμάτων, ἔξωσης ἡγουμένων καὶ θέσης σὲ ἀργία ἱερέων, μὲ σκοπὸ νὰ ἀποσπάσει περισσότερα χρήματα, 2) ἡ ἀδιαφορία του γιὰ τὶς καταχρήσεις καὶ τὴ διαφθορὰ τῶν διορισμένων ἀπὸ αὐτὸν ἐπιτρόπων, ποὺ δὲν δίσταζαν νὰ χρησιμοποιοῦν χρήματα τῶν Ἐλεῶν, γιὰ νὰ δικαιολογοῦν τὶς δαπάνες γιὰ τὴν ἔξωση τοῦ Ἰωακείμ, καὶ ἄλλα ἔξοδα ποὺ ἀπὸ τὴ γενικὴ συνέλευση, ἡ ὁποία ἀκολούθησε τὴν ἔκπτωση τοῦ Ἰωαννίκιου, χαρακτηρίστηκαν ἀπαράδεκτα, 3) ἡ ὑποδαύλιση τοῦ μίσους μεταξὺ τῶν ἀντιμαχόμενων παρατάξεων, ποὺ εἶχε τὸν ἀντίκτυπό της ὄχι μόνο στὴν κοινότητα τῶν Ἰωαννίνων, ἀλλὰ καὶ σ' ὅλους τοὺς χριστιανοὺς τῆς ἐπαρχίας, 4) ἡ χρησιμοποίηση εὐτελῶν μέσων ἐκ μέρους τοῦ Ἰωαννίκιου, ὅπως τὰ κηρύγματά του περὶ Λουθηροκαλβινισμοῦ, ποὺ ὁδηγοῦσαν τὸ ποίμνιό του σὲ διαιρέσεις, 5) ἡ βαρειὰ κατηγορία ὅτι ὁ Ἰωαννίκιος εἶχε *καταστρέψει τὰ λαμπρὰ σχολεῖα* τῆς πόλης μὲ τὴν ἀπόλυση τῶν δασκάλων καὶ τὸν διασκορπισμὸ τῶν μαθητῶν[1].

Ἀλλὰ καὶ ἕνα χρόνο μετὰ τὴν ἐπάνοδο τοῦ Ἰωακεὶμ τοῦ Χίου ἡ κατάσταση τῶν σχολείων ἐξακολουθοῦσε νὰ εἶναι δραματική, γιατὶ ἀπὸ τὶς καταχρήσεις ποὺ εἶχαν γίνει στὰ Ἐλέη, δὲν ὑπῆρχαν χρήματα πληρωμῆς τῶν δασκάλων. *Ὁ Πανιερώτατος Ἰωαννίνων* (ὁ ἐπανακάμψας Ἰωακεὶμ) *εἰς κωνσταντινούπολιν διατρίβων, ἴσως δὲν ἠξεύρει καλὰ διατὶ τὸ σχολεῖον ἔκλεισε, ὅθεν ἐν συντόμῳ σᾶς εἰδοποιοῦμεν ὅτι οἱ πρώην ἐπίτροποι τῶν τεσσάρων ἐκκλησιῶν ἐν καιρῷ μὲ μερικοὺς πατριώτας ἔκαμαν ἀφανισμὸν εἰς τὰ κοινὰ ἐλέη ἐξοδεύοντες χιλιάδες γρόσια ἀπ' αὐτὰ διὰ νὰ ἐξώσουν τὴν πανιερότητά του διὰ τὰς ὀρέξεις καὶ πάθη των*[2].

Περισσότερο ὀξὺς στὶς κρίσεις του γιὰ τὴν κατάσταση ποὺ εἶχε δημιουργηθεῖ στὰ σχολεῖα τῶν Ἰωαννίνων εἶναι ὁ ἱστοριοδίφης Παναγιώτης Ἀραβαντινός. Ἀναφερόμενος στὸ μεγάλο δάσκαλο Ἀναστάσιο Σακελλάριο, σχολάρχη τῆς Ζωσιμαίας σχολῆς καὶ τὶς περιπέτειές του αὐτὴ τὴν ἐποχή, σημειώνει[3]: *Διετηρήθη ἡ εὐκτικωτάτη αὕτη κατάστασις τῆς Σχολῆς, καὶ σύμπνοια ἀξιέπαινος ἐβασίλευεν ἐν τῇ πόλει μέχρι τοῦ 1838, ὅτε ὁμάς τις τῶν προκρίτων αὐτῆς, ἰδιοτελείας ἕνεκεν, συνώμοσε καὶ ἐξηγέρθη κατὰ τοῦ μνησθέν-*

1. Βλ. τὴν ὅ.π., ἐπιστολὴ τῶν ἐπιτρόπων πρὸς τὸν Ζωσιμᾶ τῆς 6 Μαρτίου 1839.

2. Βλ. γράμμα τῶν ἐπιτρόπων τοῦ Ν. Ζωσιμᾶ Κ. Σαμαρνιώτη, Θ. Λαμπαδάριου καὶ Ἀλ. Φίλιου, τῆς 27 Ἰουνίου 1841 πρὸς τὸν Κ. Πασχάλη. Ὁ Πασχάλης ἦταν ἐπίτροπος τοῦ Ζωσιμᾶ στὴ Μόσχα. Βλ. *Σαγκούνη*, Ἀνέκδοτος ἀλληλογραφία, *ΗΧ* 7 (1932) 37.

3. Βλ. *Π. Ἀραβαντινοῦ*, Βιογραφικὴ συλλογὴ λογίων τῆς Τουρκοκρατίας, ἔκδ. ΕΗΜ, Ἰωάννινα 1960, σ. 183.

τος Μητροπολίτου (Ἰωακεὶμ τοῦ Χίου) *ὡς ἀνδρὸς ἀκαμάτου καὶ ἀκάμπτου εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ποιμενικῶν του καθηκόντων, καὶ μετῆλθε θεμιτὰ καὶ ἀθέμιτα μέσα, ἵνα ἐπιτεύξηται τὴν ἔξωσίν του, ἥτις ἐπῆλθε δυστυχῶς κατὰ τὸν Αὔγουστο τοῦ 1838. Καταδεικνύεται δὲ ἡ ἐσχάτη μοχθηρία τῶν ρηθέντων συνωμοτῶν, ἐνεργησάντων καὶ τὴν ἔξωσιν τοῦ ἀνεκτιμήτου σχολάρχου, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ὑπῆρχεν εὐνοούμενος καὶ φίλος τοῦ πεπτωκότος Μητροπολίτου. Τούτου δὲ γενομένου, πάντες οἱ τῆς ἀνωτέρας τάξεως μαθηταὶ καὶ πλεῖστοι τῶν κατωτέρων, ἑκόντες ἄκοντες, ἐγκατέλειψαν καὶ τὴν Σχολὴν καὶ τὴν πόλιν τῶν Ἰωαννίνων. Ἡ ἀδικαιολόγητος αὕτη τοῦ Ἀναστασίου ἔξωσις μεγάλης βλάβης παραίτιος ἐγένετο εἰς τὴν Ἠπειρωτικὴν νεολαίαν, διότι ἐπὶ πενταετίαν ἡ Ζωσιμαία Σχολή, ὑπὸ ἀδεξίων καὶ ἀσυμφώνων διδασκάλων διεπομένη, ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος εἰς καχεξίαν χείρονα περιήρχετο, μόλις ὑπὸ ἑκατὸν ἐπιτοπίων παίδων φοιτωμένη.*

Βέβαια ὁ Ἀραβαντινός, ὄντας ἀναμφίβολα φίλος τοῦ Ἰωακείμ, ὑπερβάλλει λέγοντας ὅτι ἐπικρατοῦσε σύμπνοια στὴν πόλη ὡς τὸ 1838. Ἤδη, ἀπὸ τὸν περίοδο τῆς πρώτης ἀρχιερατείας τοῦ Ἰωακείμ, τὸ μίσος ποὺ χώριζε τὶς δυὸ παρατάξεις ἐκδηλωνόταν πιὸ ἔντονα καὶ διαπότιζε τὴ ζωὴ τῶν κατοίκων τῆς πόλης. Γιαυτὸ κι ὅταν ἡ μιὰ μερίδα πέτυχε τὴν ἔξωσή του ἡ ἀγανάκτηση τῶν ὀπαδῶν του, ποὺ ἦταν καὶ οἱ περισσότεροι, ἐκδηλώθηκε κατὰ τρόπο ποὺ σπάνια παρατηροῦνταν σὲ τέτοιες περιπτώσεις. Χαρακτηριστικὸ εἶναι τὸ περιεχόμενο τοῦ λαϊκοῦ δίστιχου ποὺ κυκλοφόρησε καὶ ποὺ αἰτιᾶται τοὺς πρωταστατήσαντες στὴν ἔξωση τοῦ Ἰωακείμ:

Ἀνάθεμά σε Γκόβελα κι' ἐσὺ κι' ἡ δωδεκάρα
ποὺ βάλαταν καὶ διώξαταν Ἰωακεὶμ τὸν Κάρα[1].

Ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὶς ὑπερβολὲς τοῦ Ἀραβαντινοῦ τὸ βέβαιο εἶναι, ὅπως πιστοποιεῖται ἀπὸ τὴν ἀλληλογραφία τῶν Ζωσιμάδων, ὅτι τὰ σχολεῖα μὲ τὴν ἔξωση τοῦ Ἰωακείμ καὶ τὴν παύση τοῦ Ἀν. Σακελλάριου, ἔπαθαν σημαντικὴ καθίζηση, ἀριθμητικὴ καὶ ποιοτική.

Γιὰ νὰ ἐπανέλθουμε στὸν Ἰωαννίκιο καὶ τὴν πρὸ τῆς ἐκπτωσης πολιτεία του, μποροῦμε νὰ θεωρήσουμε ὡς φωτεινὴ στιγμὴ τὴν προσπάθεια ποὺ κατέβαλλε γιὰ νὰ συγκεντρώσει ὅλα τὰ ἀπαραίτητα στοιχεῖα ποὺ ζητοῦσε τὸ Πατριαρχεῖο, γιὰ ν' ἀνακηρύξει ὡς ἅγιο τὸν νεομάρτυρα Γεώργιο (μαρτύρησε

1. Βλ. *Ἀναστασίου*, ὅ.π., Ι 1 (1952) 780. Τὴν ἐποχὴ αὐτὴ τῶν ἐξώσεων τῶν μητροπολιτῶν (1830-1840) ἐμφανίζονται δυὸ παράγοντες τῆς χριστιανικῆς κοινότητας τῶν Ἰωαννίνων: ὁ Μιχαὴλ Γκόβελας, βεκίλης τῆς συντεχνίας τῶν τζαρτζήδων ποὺ πρωτοστάτησε τὸ 1838 στὴν ἔξωση τοῦ Ἰωακεὶμ κι ὁ Γεώργιος Ἀναστ. Γκόβελας, προεστὼς Ἰωαννίνων κατὰ τὸ 1839. Τὸ δίστιχο πρέπει ν' ἀναφέρεται μᾶλλον στὸν πρῶτο. Σὲ ὅ,τι ἀφορᾶ τὴ λέξη *Κάρα*, γιὰ τὴν ὁποία ὁ Ἀναστασίου ἐκφράζει τὴν ἀπορία γιὰ τὸ τί σημαίνει, πιθανὸν νὰ εἶναι προσωνυμία τοῦ Ἰωακεὶμ ποὺ σχετιζόταν μὲ τὸν τόπο καταγωγῆς του.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

στὰ Γιάννινα στὶς 17 Ἰανουαρίου 1838). Ὅλα τὰ σχετικὰ μὲ τὴν ἁγιοποίηση τοῦ νεομάρτυρα εἶναι γνωστὰ ἀπὸ δημοσιεύματα καὶ αὐτοτελεῖς ἐκδόσεις[1] καὶ δὲν ὑπάρχει λόγος ν' ἀναφερθοῦμε σ' αὐτά. Ἐπειδὴ ὅμως, τόσο στὴν ἀναφορὰ τοῦ μητροπολίτη Ἰωαννίκιου (6 Ἀπριλίου 1839) πρὸς τὸ Πατριαρχεῖο, στὴν ἔκθεση ποὺ τὴ συνοδεύει καὶ περιλαμβάνει βιογραφικὰ στοιχεῖα, τὸ μαρτύριο καὶ τὰ θαύματα τοῦ ἁγίου, καθὼς καὶ στὸ πατριαρχικὸ καὶ συνοδικὸ ὑπόμνημα, ποὺ ἀναγνώρισε τὴν ἁγιότητα τοῦ νεομάρτυρα (19-9-1839), ὑπάρχουν πολλὰ λάθη καὶ παραλείψεις κατὰ τὴν πρωτοδημοσίευσή τους ἀπὸ τὸν Δημ. Σαλαμάγκα, κρίνουμε σκόπιμο ν' ἀναδημοσιεύσουμε τὰ κείμενα αὐτὰ στὸ τέλος τῆς μελέτης, ἀποκαθιστώντας τα.

Ἡ δεκαετία 1830-1840 ἀποτέλεσε γιὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴ καὶ τὴ γενικότερη ἱστορία τῶν Ἰωαννίνων καὶ τῆς περιοχῆς τους μιὰ κρίσιμη περίοδο. Μέσα ἀπὸ τὰ γεγονότα, στὰ ὁποῖα κυρίαρχη θέση κατέχουν οἱ ἐκπτώσεις κι ἀποκαταστάσεις τριῶν Μητροπολιτῶν, ἀναδύεται ἡ ζωὴ τοῦ χριστιανικοῦ στοιχείου στὸν χῶρο τῆς μητροπολιτικῆς ἐπαρχίας Ἰωαννίνων, τοῦ ὀργανωμένου σὲ κοινότητες μὲ θεσμοὺς στηριζόμενους στὰ προνόμια, τὰ ὁποῖα εἶχε ἐξασφαλίσει ἀπὸ τὸν κατακτητή. Οἱ θεσμοὶ αὐτοὶ ἐφθάρησαν κατὰ τρόπο ποὺ χρειάστηκαν δεκαετίες ὁλόκληρες γιὰ νὰ ξαναβροῦν τμῆμα τῶν περιγραμμάτων τους. Βέβαια, καὶ ἡ δεκαετία 1820-1830 ἦταν περίοδος κατάπτωσης, ὑπῆρχαν ὅμως σοβαρὲς δικαιολογίες ποὺ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ παροραθοῦν, ὅπως τὰ γεγονότα τὰ συνδεόμενα μὲ τὸν Ἀλὴ πασὰ καὶ τὴν ἑλληνικὴ ἐπανάσταση. Ἀπὸ τὸ 1830 ἡ ἀσφάλεια ἄρχισε ν' ἀποκαθίσταται καὶ παρόλο ποὺ τὰ δεινὰ τοῦ παρελθόντος ὑποτροπίαζαν, ὑπῆρχε σταθερὴ πρόθεση τῆς Πύλης γιὰ ὁμαλοποίηση τῆς κατάστασης. Κατ' ἀναλογία ἔπρεπε ν' ἀποκατασταθεῖ κάποια τάξη καὶ στὰ κοινοτικὰ πράγματα τῶν Ἰωαννίνων, νὰ εὐαισθητοποιοῦν οἱ ἰθύνοντες, σὲ περίοδο μάλιστα παροχῆς μεγάλων δωρεῶν ἐκ μέρους τῆς Ἀδελφότητας τῶν Ζωσιμάδων κι ἄλλων εὐεργετῶν, ν' ἀποκατασταθεῖ ὁ σεβασμὸς πρὸς τὸ κοινοτικὸ χρῆμα, μὲ τὴν ὀργάνωση τίμιας διαχείρισης. Τὸ ἀντίθετο συνέβη. Μὲ ἐπικεφαλῆς τοὺς Μητροπολίτες ποὺ ἦταν ex officio πρόεδροι τῶν κοινοτικῶν σωμάτων καὶ ὀργάνων, *οἱ τιμιώτατοι προεστῶτες καὶ χρήσιμοι πρόκριτοι* τῶν πατριαρχικῶν γραμμάτων, ἐπεδόθηκαν σὲ πρωτοφανεῖς διαφθορὲς καὶ καταχρήσεις, ποὺ δικαιολογεῖ τοὺς σκληροὺς χαρακτηρισμοὺς τῶν ἱστοριογράφων, καθὼς καὶ τῶν ἐπιστολογράφων δημοσιευθέντων κειμένων. Ἡ κρίση τῶν θεσμῶν καὶ ἡ πτώση τῶν ἠθῶν ἀντικατοπτριζόταν σ' ὅλες τὶς ἐκδηλώσεις τῆς κοινοτικῆς ζωῆς τῆς πό-

1. Βλ. γενικὰ *Δημ. Σαλαμάγκα*, Ὁ Νεομάρτυρας ἅγιος Γεώργιος Ἰωαννίνων, Ἀθήνα 1954, *Ν. Τωμαδάκη*, Ὁ Κρὴς μητροπολίτης Ἰωαννίνων Ἰωαννίκιος, ὅ.π., σ. 13, σημ. 14. Πρέπει νὰ σημειωθεῖ, ὅτι ὁ Σαλαμάγκας προσπάθησε ν' ἀποκαταστήσει, σὲ ὁρισμένα σημεῖα, τὴν ἐσφαλμένη ἀντιγραφὴ τῶν κειμένων.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

λης καὶ προπαντὸς στὴν ἐκπαίδευση, μὲ τὴν ἀπογύμνωση τῶν σχολείων ἀπὸ δασκάλους καὶ μαθητὲς καὶ τὴν ὑποβάθμιση τῆς παρεχόμενης ἐκπαίδευσης.

Οἱ μητροπολίτες τῆς δεκαετίας 1830-1840, Βενέδικτος, Ἰωακεὶμ ὁ ἀπὸ Μελενίκου, Ἰωακεὶμ ὁ Χίος καὶ Ἰωαννίκιος ὁ ἀπὸ Ρεθύμνης, φέρουν καθένας τμῆμα τῆς εὐθύνης γιὰ τὴ δημιουργηθεῖσα κατάσταση. Τὰ ὅρια τῆς εὐθύνης αὐτῆς προσδιορίζονται ἀπὸ τὰ γεγονότα καὶ τὶς πράξεις τους. Ἀναμφίβολα ἀπὸ τοὺς ἀνωτέρω ἱεράρχες ξεχωρίζει ὁ φιλομαθὴς Ἰωακεὶμ ὁ Χίος, ποὺ ἔχει νὰ ἐμφανίσει καὶ θετικὸ ἔργο σὲ πολλοὺς τομεῖς, παρὰ τὰ σφάλματα ποὺ διέπραξε.

Ἐνδιαφέρουσα φυσιογνωμία ἦταν κι ὁ Βενέδικτος, ποὺ ἔδωσε σημαντικὴ ὤθηση στὴν ἀνάπτυξη τῆς παιδείας ἐνῶ οἱ ἄλλοι δυὸ Μητροπολίτες συνέδεσαν τὸ ὄνομά τους μὲ τὶς σκοτεινότερες σελίδες μιᾶς περιόδου παρακμῆς.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

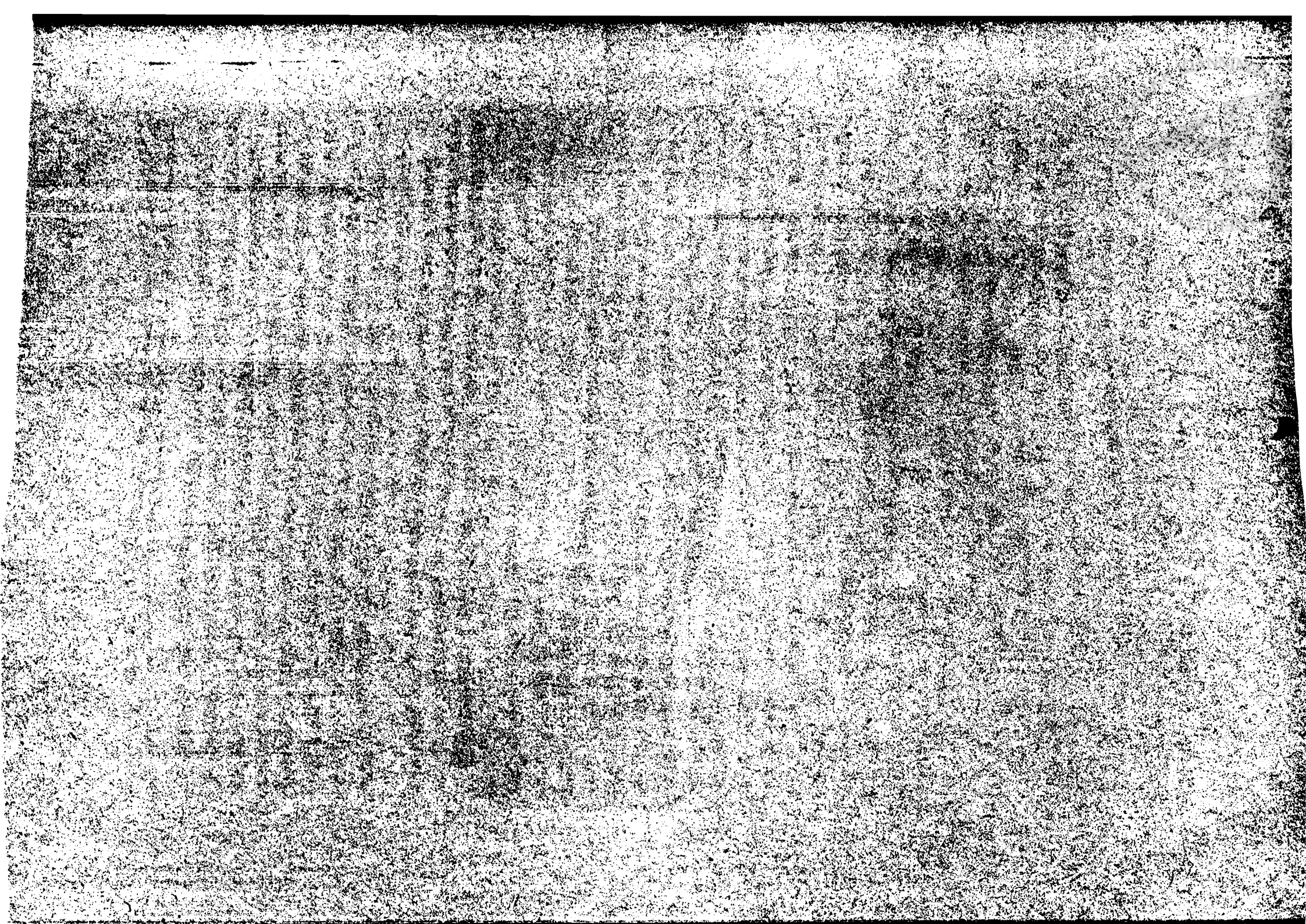

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Τὰ κείμενα

1

Γράμμα τοῦ πατριάρχη Κωνστάντιου Α΄ πρὸς τὸν μητροπολίτη Ἰωαννίνων Ἰωακεὶμ τὸν ἀπὸ Μελενίκου*

† Ἱερώτατε μητροπολῖτα Ἰωαννίνων, ὑπέρ(τιμε) καὶ ἔξ(αρχε) πάσης κερκύρας... σοὶ ἐγράψαμεν προλαβόντες διὰ συνοδικῆς ἡμῶν ἐπιστολῆς, / ἐπιτάττοντές σοι περὶ τῶν δικαίων, ἅπερ ζητεῖ ἡ ἐκκλησία ἀπὸ τῆς περιουσίας τοῦ μακαρίτου προκατόχου σου, καὶ εἰς πλάτος ἐξεθέμεθα / ὁρίσαντες περὶ αὐτῆς τὰ δέοντα, καὶ τῷ ἡμετέρῳ ἐκκλησιαστικῷ ἐξάρχῳ ἐπετάξαμεν νὰ ἐπιμεληθῇ, ἀλλ' ὅμως ἐκείνων μὲν τῶν / γραμμάτων διόλου ἀπόκρισίν σου δὲν ἐλάβομεν. ἐδόθησαν δὲ ἀρτίως ἡμῖν ἄλλα γράμματά σου, ἐν οἷς εἴδομεν νὰ γράφῃς, ὅτι / παραπονοῦνται οἱ ἐπαρχιῶται σου κατὰ τῆς ἐκκλησίας, καὶ ἔχουσι γογγυσμὸν μεγάλον, τὸ ὁποῖον καταγίνεσαι νὰ παύσῃς, καὶ / νὰ τοὺς ἐξιλεώσῃς, καὶ ἐφεξῆς ἀναφέρεις καὶ τὰ κινήματά σου κατὰ τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου δελβίνων καὶ χειμάρρας. ἀλλὰ / διατὶ παραπονοῦνται οἱ ἐπαρχιῶται σου κατὰ τῆς ἐκκλησίας, καὶ ὁποῖα τὰ αἴτια τοῦ γογγυσμοῦ των; τάχα διότι ζητεῖ τὰ δίκαιά / της; ἢ διότι ἠθέλησε νὰ βάλῃ εἰς τάξιν τὰ μοναστήριά της, τὰ ὁποῖα πρότερον ἡ ἐποχὴ τοῦ ἀλῆ πασᾶ, καὶ μετὰ ταῦτα οἱ φιλό/δικοι καὶ ἱερόσυλοι ἔφερον εἰς ἐρήμωσιν, καὶ ἀφανισμόν, ἢ τέλος παραπονοῦνται διότι ἀποκατέστησε τὴν Ἱερότητά σου ἀνε/ξόδως μέχρι καὶ τοῦ ὀβολοῦ, διὰ νὰ μετοχετεύσῃ τὴν ὠφέλειαν εἰς αὐτούς, καὶ εἰς ὅλην τὴν ἐπαρχίαν, ὡς βεβαρυμένην οὖσαν; / ἂν δι' αὐτὰ τὰ εὐγνωμοσύνης ἄξια παραπονοῦνται, καὶ γογγύζουσιν, ἔπειται, ἢ νὰ ἀμβλυωποῦσιν εἰς τὴν πρόνοιαν τῆς ἐκ/κλησίας, ἢ νὰ ἐθελοκακῶσιν. ἀλλ' ὅμως δὲν παραπονοῦνται ἀδελφὲ οἱ χριστιανοί, ἀλλ' ἡ ἱερότης σου ὑπὸ ἀγνωμοσύνης / πρὸς τὴν εὐεργέτιδά σου παρεξηγεῖς αὐτοῖς τὰς ἐπωφελεῖς πράξεις της, καὶ ὑποκινεῖς καὶ ἐρεθίζεις, ὡς οἱ ἐξ ἀφανοῦς λοχῶντες, / καὶ ἔπειτα προσποιεῖσαι, ὅτι σπεύδεις νὰ τοὺς ἐξιλεώσῃς· δείγματα τούτων ἔχομεν πολλὰ καὶ ἄλλα, καὶ ἵνα μὴ εἴπωμεν ἀρχαῖα, / σοὶ λέγομεν αὐτὰ τὰ πρόσφατα, τὰς ἰδιορρύθμους, καὶ παρὰ τὰς διαταγὰς τῆς ἐκκλησίας διατάξεις σου εἰς τὴν περιουσίαν τοῦ προ/κατόχου σου, τὸν πλάγιον τρόπον, καὶ τὴν ἄκραν ἀδιαφορίαν σου,καὶ ἀψηφησίαν εἰς τὰς περὶ τῶν δικαίων τῆς ἐκκλησί/ας, ἀποφάσεις της καὶ τὴν ἀνοίκειον ἐπιμιξίαν σου εἰς τὰς μοναστηριακὰς ὑποθέσεις, καὶ τὴν παράλογον κατὰ τοῦ ἡμετέρου αὐτόθι / ἐξάρχου καταφοράν σου, καὶ ὅσα ἄλλα, σιγὴν τιμῶντες, ἤδη παραλείπομεν. αὐτὰ μᾶς πληροφοροῦσι καὶ περὶ τοῦ γογγυσμοῦ τῶν χρι/στιανῶν, ὅτι εἶναι ἔργον καὶ ἀποτέλεσμα τῆς ἐδικῆς σου ἐπιτηδειότητος, ἢ τρόπος τοῦ νὰ φενακίσῃς τὴν ἐκκλησίαν νὰ παραχω/ρήσῃ τὰ δίκαιά της. ὅμως ματαιάζεις ἀδελφὲ φρονῶν νὰ ὑποσκελίσῃς τὴν ἐκκλησίαν. δὲν λέγομεν

* *ΑΟΠ - ΚΠΑ*, Κώδικας 17. Τηρήθηκαν οἱ ὀρθογραφικὲς ἰδιορρυθμίες καὶ ἡ στίξη τῶν κειμένων.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ἀγνωμονῶν εἰς τὰς / χάριτάς της, καθότι περὶ εὐγνωμοσύνης παρὰ σοὶ ἤδη λόγος οὐδείς, ἐνῷ τοῦτο μόνον ἔπρεπε νὰ φέρῃς κατὰ νοῦν ὅτι ἂν / ἡ ἐκκλησία δὲν σὲ μετέφερεν εἰς τὸν ἐκ τῆς σόφιας προβιβασμόν, ἤθελες δώσῃ κακὸν θάνατον ὑπὸ τοῦ γνωστοῦ ληστοῦ / καραφεῖζη πνέοντος τὴν παλαιὰν κατὰ σοῦ ὀργήν. τοῦτο μόνον, λέγομεν, ἐνθυμούμενος ἔπρεπεν ἕως οὗ τὸν ὑπὲρ γῆς πνέεις ἀέρα, νὰ προσφέρῃς τὴν πλέον μεγαλυτέραν εὐγνωμοσύνην πρὸς ἡμᾶς, ὡς ἀντίλυτρον τῆς ζωῆς σου, καὶ ὑπάρξεως, / καὶ ὅμως ἀντὶ τούτων ὅλα τὰ ἐναντία, ἅμα δὲ καὶ προφανεῖς παρεκτροπὰς καὶ δι(ὰ) κρατήσεις τῶν δικαίων μας, φαμὲν δὲ τῆς γούνας, / ἥτις προσεδιωρίσθη ἐξ ἀρχῆς διὰ τὸ κανονικόν μας ψυχομερίδιον. περὶ ταύτης καὶ περὶ τῶν λοιπῶν ἀπαιτουμένων δικαίων / τῆς ἐκκλησίας ἴσθι ὅτι περιμένομεν τὰς ἐν ἐκείνοις τοῖς γράμμασιν ἀποκρίσεις σου, διὰ νὰ λάβωμεν ἰδέαν τοῦ πρακτέου. / περὶ δὲ τοῦ ἐπισκόπου χειμάρρας, μὲ ποίαν ἐξουσίαν ἐτόλμησες νὰ τὸν ἐξορίσῃς, καὶ πόθεν ἔλαβες τὴν ἀπόλυτον ἄδειαν / νὰ ἐξορίζῃς ἀρχιερεῖς; τοῦτο σου τὸ αὐθαδες κίνημα μεγάλως διετάραξε καὶ ἡμᾶς, καὶ ὅλην τὴν Ἱερὰν σύνοδον, ὡς πάντῃ / ἀπαραδειγμάτιστον, καὶ ὅλως ἀπαράδεκτον, καὶ σὲ κατακρίνει εἰς ἔγκλημα καθοσιώσεως, τὸ νὰ κατατρέχῃς ἄνευ ἐξετάσεως / ἐκκλησιαστικῆς ἀρχιερατικὸν πρόσωπον καὶ νὰ τὸν ὀνομάζῃς χαΐνην. διὰ τοῦτο τὴν μὲν ἐκείνου θεοφιλίαν μετεκαλέσαμεν / διὰ τοῦ ἁγίου Λαρίσσης,νὰ ἔλθῃ ἐνταῦθα εἰς βασιλεύουσαν πρὸς τὴν ἐκκλησίαν, διὰ νὰ ἀπολογηθῇ, τὴν δὲ ἱερότητά σου σφοδρῶς / ἐπιτάττομεν νὰ μὴν ἤθελες τολμήσῃ νὰ ἀντικαταστήσῃς ἕτερον εἰς τὴν ἐπισκοπὴν ταύτην, ἕως οὗ ἡ ἐκκλησία ἐξετά/σασα καλῶς νὰ σὲ διορίσῃ τὸ πρακτέον. εἰς ταῦτα, καθὼς καὶ εἰς τὰς προλαβούσας ἐπιταγάς μας λαβὼν μέτρα προσοχῆς, / φρόντισε νὰ προσενεχθῇς ἀπαραλλάκτως, ὅτι ἄλλως μεταμεληθήσῃ οὐκ εἰς μακράν. ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις εἴη μετὰ σοῦ.

ϛωλα΄ ἰουλίου στ΄.

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφός

2

Γράμμα τοῦ πατριάρχη Κωνστάντιου Β΄ πρὸς τὸν μητροπολίτη Ἰωαννίνων Ἰωακεὶμ τὸν Χίο*

† Ἱερώτατε Μητροπολῖτα Ἰωαννίνων, ὑπέρτιμε καὶ ἔξαρχε πάσης κερκύρας, ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀ/γαπητὲ ἀδελφέ, καὶ συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν Μετριότητος κὺρ Ἰωακείμ. χάρις εἴη σου τῇ ἱερότητι καὶ εἰ/ρήνη παρὰ Θεοῦ. Ἔστω γνωστὸν τῇ ἀρχιερωσύνῃ σου, ὅτι τοῦ χρηματίσαντος κυριάρχου τῆς ἐπαρχίας / ταύτης Ἰωαννίνων κὺρ Ἰωακείμ, διὰ τὰς κοινὰς τῶν ἐπαρχιωτῶν χ(ριστια)νῶν προ/σκλαύσεις δι' ἀναφορῶν καὶ δυσαρεσκείας, καὶ τὰς λοιπὰς

* *ΑΟΠ - ΚΠΑ*, Κώδικας 18.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ἐξωτερικὰς κατ' αὐτοῦ ἀγωγάς, ἐκ/πεσόντος ἀπ' αὐτῆς, καὶ τέλεον ἀπομακρυνθέντος, ἡ ἐκκλησία πεπληροφορημένη οὖσα ἀ/πὸ φήμας περὶ τῶν λόγου ἀξίων προτερημάτων σου, καὶ ἐκ τῆς εὐαρέστου διοικήσεως τῆς προτέρας / σου ἐπαρχίας: δρυϊνουπόλεως ἔχουσα τὰς πιστώσεις, ἐνέδωκεν εἰς τὰς κοινὰς ὑπὲρ σοῦ αἰτήσεις τῶν / Ἰωαννιτῶν χ(ριστια)νῶν, καὶ προετίμησε τὴν ἱερότητά σου εἰς τὴν διαδοχὴν τῆς ἀρχιερατικῆς ἀποκατα/στάσεως τῆς πατρίδος των. ὅθεν καὶ τῶν κανονικῶν ψήφων ἐκτελεσθεισῶν Συνοδικαῖς ὑπογρα/φαῖς ἐν τῷ τῶν ὑπομνημάτων ἱερῷ Κώδικι ἐπὶ τῇ προτιμήσει τῆς ἱερότητός σου, καὶ τοῦ ὑψη/λοῦ βασιλικοῦ περατίου ἐπὶ τῷ ὀνόματί σου ἐκδοθέντος διεδέξατο τὴν ἐπαρχίαν Δρυϊνουπόλεως // καὶ Δελβίνου, τιμηθεῖσαν ἤδη εἰς μητρόπολιν φιλοτιμίᾳ ἐκκλησιαστικῇ, καὶ ἀνέλαβεν ὁ / ἤδη ἱερώτατος μητροπολίτης Δρυϊνουπόλεως καὶ Δελβίνου ἀγαπητὸς ἡμῶν ἐν Χ(ριστ)ῷ ἀδελφὸς κὺρ / Παΐσιος. Ταῦτα εἰδοποιοῦντες, καὶ συγχαίροντες τῇ ἱερότητί σου προσκαλούμεθά σε διὰ τῆς πα/ρούσης πατριαρχικῆς καὶ συνοδικῆς ἡμῶν ἐπιστολῆς ἀποστελλομένης δι' ἐπίτηδες ἐξάρ/χου, τοῦ ὁσιωτάτου πατριαρχικοῦ ἡμῶν ἐφημερίου κὺρ Κυρίλλου, καὶ ἐντελλόμεθα, καὶ παρα/γγέλομεν, ὅπως ἅμα τῷ λαβεῖν αὐτήν, ὑπακούσας εἰς τὴν καλοῦσαν σε φωνὴν τῆς Ἐκκλη/σίας, κινήσῃς μετὰ τοῦ ἐξάρχου, καὶ ἔλθῃς εἰς τοὺς κόλπους τῆς κοινῆς ταύτης Μητρός, καὶ / εὐεργέτιδος, ἵνα καὶ διὰ τῆς προσωπικῆς σου παραστάσεως τὴν εὐχαριστήριον ἀποδὸς ἀπολογίαν / καὶ ἑτοιμασθείς, ἐπιστρέψῃς εἰς αὐτὴν τὴν θεόθεν λαχοῦσαν σοι ἐπαρχίαν. Ἐπειδὴ δὲ ἀπαι/τεῖται νὰ θεωρηθῶσιν οἱ λογαριασμοὶ τοῦ προκατόχου σου κὺρ Ἰωακείμ, οἱ διατρέξαντες περὶ τὰ / τοπικὰ δοσίματα καὶ τὴν οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησίας, καὶ ἄλλα κοινὰ δαπανήματα ἐνεργηθέν/τα διὰ τῆς ἱερότητός του, διὰ τοῦτο πρὸ τῆς αὐτόθεν ἀναχωρήσεώς σου, θέλεις παρασταθῇ μετὰ / τῶν τιμιωτάτων προκρίτων τῆς πολιτείας, καὶ παραλάβῃς αὐτὰ καθαρῶς παρὰ τῆς ἱερότητός του, / πρὸς ὃν γράφομεν ὡσαύτως ἵνα μετὰ τὴν θεωρίαν τῶν λογαριασμῶν, παραδώσῃ ἀνελλιπῶς / ὅσα φανῶσι περιττεύοντα ἐπάνω του ἀπὸ τῶν κοινῶν τούτων ἱερῶν δικαίων. Θέλεις δὲ προσέ/ξῃ καλῶς, ἵνα γένηται ἡ ἐπεξεργασία αὕτη μετὰ πάσης εὐθιδικίας χωρὶς νὰ κινῶνται πάθη, / καὶ διαφοραὶ ἐπὶ παραπικρασμῷ τῆς ἐκείνου ἱερότητος. περιμένομεν τοίνουν νὰ σὲ ἀπολαύ/σωμεν ὑγιαίνοντα, ἵνα ποιήσωμεν πρὸς ἀλλήλους καὶ τὸν ἀδελφικὸν ἀσπασμὸν ἐν Χριστῷ / οὗ ἡ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἴη μετὰ τῆς ἱερότητός σου, ἡ θεωρία τῶν λογαριασμῶν τοῦ προ/κατόχου της θέλει γένῃ ἐπὶ παρουσίᾳ καὶ τοῦ ἡμετέρου ἐκκλησιαστικοῦ ἐξάρχου κὺρ Κυρίλλου.

ϛωλε΄ Ἰουλίου ιδ΄

Κωνστάντιος καὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφός:

Ἡρακλείας Διονύσιος ἐν Χριστῷ ἀδελφός
Χαλκιδῶνος Ἱερόθεος ἐν Χριστῷ ἀδελφός

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

† Σοφίας Παΐσιος καὶ ἐν Χ(ρισ)τῷ ἀδελφός, Σισανίου Λεόντιος καὶ ἐν Χ(ρισ)τῷ ἀδελφός, Ἐρσεκίου Ἰωσὴφ καὶ ἐν Χ(ρισ)τῷ ἀδελφός.
Δρυϊνουπόλεως καὶ Δελβίνου Παΐσιος ἐν Χ(ρισ)τῷ ἀδελφός.

3

Γράμμα τοῦ πατριάρχη Γρηγορίου ΣΤ΄ πρὸς τὸν μητροπολίτη Ἰωαννίνων Ἰωακεὶμ τὸν Χίο*

† Ἱερώτατε Μ(ητ)ροπολῖτα Ἰωαννίνων κὺρ Ἰωακείμ. Ἐξ ὅτου παρ' ἐλπίδα σου ἠξιώθης γενέσθαι ἐγκρα/τὴς τῆς Ἐπαρχί(ας) αὐτῆς, καὶ εἶδες σεαυτὸν ὑψωθέντα εἰς τὸν λαμπρὸν αὐτὸν θρόνον κατὰ ἀσύγκριτον ἐπιεί/κειαν καὶ εὐεργεσίαν τῆς Ἐκκλησί(ας), ἥτις καὶ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας ἐπινεύσασα εὐμενῶς ἔδειξε πρὸς σὲ / φιλαδελφεί(ας) τρόπους δαψιλεῖς, μηδὲν προσεξετάσασα ὅπως ποτὲ καὶ ἂν ἐπροχώρησαν τὰ τῆς ἀποκαταστά/σεώς σου, μ' ὅλον ὅτι ὤφειλες, συνειδὼς ταῦτα πάντα, νὰ παραστήσῃς καὶ ἡ Ἱερότης σου ἄπειρον μὲν τὴν / πρὸς αὐτὴν εὐγνωμοσύνην σου, ἄκραν δὲ τὴν προσοχὴν εἰς τὰ ἀρχιερατικὰ χρέη τῆς ἀφοσιώσεώς / σου καὶ εὐπειθῆ, καὶ μὲ τρόπους εἰλικρινεῖς καὶ ἀνυποκρίτους, μὲ φρόνημα ἀρχιεροπρεπές, καὶ ἀνάλογον / εἰς τὸν χαρακτῆρα τοῦ θρόνου, δν ἐνεπιστεύθης, καὶ μὲ ἔνθερμον ζῆλον εἰς τὰ τῇ κοινῇ ταύτῃ μητρί συν / τείνοντα, νὰ δείξῃς σεαυτὸν ἄξιον τῆς μητρικῆς αὐτῆς εὐνοί(ας), καὶ τῶν ὧν ἀπήλαυσες χαρίτων καὶ / συγκαταβάσεων· μ' ὅλα ταῦτα συνέλαβες ἐκ πρώτης ἀφετηρίας τὸν οὐτιδανὸν σκοπὸν τῆς πρὸς αὐτὴν / τὴν εὐεργέτιδά σου Ἰουδαϊκῆς ἀγνωμοσύνης καὶ ἀνταρσί(ας) πτέρναν κινήσας, καὶ ἀντιστρατευσάμενος ἐναντίον / τῆς εὐκλεί(ας) αὐτῆς, καὶ κατεξαναστὰς ἐναντίον τῆς Συνοδικῆς αὐτῆς διαιτήσεως καὶ ἀποφάσεως διὰ τὴν εἰς / Μητρόπολιν τῆς Δρυϊνουπόλεως ἀποκατάστασιν, ἥτις ἀπὸ τοῦ καιροῦ ἔτι τῆς ἐν αὐτῇ ἀρχιερατεί(ας) σου, καὶ / παρὰ σοῦ τοῦ ἰδίου προταθεῖσα, ὡς δὲν δύνασαι νὰ ἀρνηθῇς, ἔλαβεν τὴν πραγματικὴν ἐκτέλεσιν ἐπὶ τοῦ προκατόχου μας, ἐν τῇ ἀποκαταστάσει τοῦ μακαρίτου Δρυϊνουπόλεως Νεοφύτου, καὶ μετὰ ταῦτα ἀναγνω/ρισθεῖσα ἐπεκυρώθη καὶ παρ' ἡμῶν ἐπὶ τῆς ἀρχιερατείας τοῦ ἤδη ἁγίου Δρυϊνουπόλεως, καὶ ἔλαβε πέρας καθ' / ὅλην τὴν τάξιν τῆς Ἐκκλησί(ας). Δὲν ἔπαυσες λοιπὸν ἔκτοτε νὰ καταφέρησαι, πάντα λίθον κινῶν εἰς / ἀνατροπὴν τῆς Συνοδικῆς ταύτης πράξεως, καὶ διαταράττων τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ τὸν εἰρημένον ἀδελφόν, καὶ / μὲ πεισμονὴν ἀπαραδειγμάτιστον τεκταινόμενος, καὶ ῥαδιουργῶν τὴν ἀνυποληψίαν αὐτῆς τῆς εὐεργέτιδός / σου, καὶ τὴν ζημίαν καὶ βλάβην τῆς ἐκείνου Ἱερότητος· καὶ μ' ὅλον ὅτι εἰς ὅλον αὐτὸ τὸ διάστημα ἡ Ἐκκλησία / ἀνοχῇ χρωμένη ἐπροσπάθησε παντοιοτρόπως νὰ σὲ ἀποτρέψῃ τῶν ἀνταρτικῶν κινημάτων, πρῶτον μέν / ἐλέγξασα μητρικῶς, καὶ νουθετήσασα Συνοδικῶς, ἐνταῦθα ἔτι ὄντα σε,

* *ΑΟΠ - ΚΠΑ*, Κώδικας 18.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ἀκολούθως δὲ γράψασά σοι ἅπαξ / καὶ μετὰ ταῦτα διὰ τοῦ Ἁγίου Ἄρτης, καὶ διαμηνύσασα τὰ πρὸς διόρθωσίν σου, ἀλλ' ἡ Ἱερότης σου ὄχι / μόνον οὐδεμίαν ἔδειξας μεταμέλειαν διὰ τὰ πρῶτα σου ὕπουλα καὶ ὑποκεκρυμμένα ἐπιχειρήματα, οὔτε / ἐφρόντισας νὰ ἐξιλεώσῃς τὴν δικαίαν ἀγανάκτησιν τῆς Ἐκκλησί(ας) διὰ τὰς ἐν ἀγνοίᾳ, εἴτε καὶ ἐν γνώσει / συναρπαγάς σου, ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν ὑστέρων ἐπιβεβαιῶν καὶ τὰ πρότερα ἀντιπαρετάχθης ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς, / καὶ κατατοξεύεις κατὰ τῆς Ἐκκλησίας ἀνεκεκαλυμμένῃ τῇ κεφαλῇ, καθὼς καὶ παρὰ πολλῶν αὐτόθεν ἀξιο/πίστων ὑποκειμένων ἐβεβαιώθημεν τὰ ἐσχάτως τολμήματά σου, τὰς κρυφίας καὶ φανερὰς ὑποκινήσεις / καὶ τὰς ἀνοήτους ἀγωγάς, καὶ παραλόγους προσκλαύσεις, τὰς ὁποίας ἀμέσως τε καὶ ἐμμέσως ἐνεφάνησας / πρὸς τὸν Ὑψηλότατον αὐτόθι πασᾶ ἐφένδη μας. Τούτων τοίνυν γνωσθέντων ἤδη Συνοδικῶς μὲ οὐκ // ὀλίγην αὖθις ταραχὴν ἡμῶν τε καὶ τῶν περὶ ἡμᾶς Σεβασμί(ων) Γερόντων, ἐνεκρίθη κοινῶς πρέπον, καὶ / δίκαιον, καὶ ἀναγκαῖον νὰ περισταλῇ τὸ φρύαγμα τῆς ἀνηκούστου ταύτης κατὰ τῆς Ἐκκλησί(ας) ἐπιδρομῆς σου / μὲ πραγματικὰς ἐκδικήσεις, νὰ τιμωρηθῇ ἡ ἀπείθεια, καὶ ἀγνωμοσύνη σου, καὶ τὸ ἀδιόρθωτον τοῦ τρόπου / καὶ ἡ ἀψηφησία πρὸς τὰς Ἐκκλησιαστικὰς συμβουλὰς καὶ ἐπιταγάς, καὶ ὡς μέλος σεσηπὸς καὶ κακοποιὸν νὰ / ἀποκοπῇς ἀπὸ τὴν ὁλομέλειαν τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ὡς πολέμιος τῆς ὑπολήψεως καὶ εὐκλεί(ας) καὶ ἡσυχίας καὶ νὰ / λάβῃς τἀπίχειρα τῆς τοιαύτης ἀνταρσί(ας). Ἀλλὰ πρὸ τούτων, καθ' ὑπερβολὴν ἐπιεικεί(ας) καὶ φιλανθρωπίας, ἐνε/κρίθη νὰ λάβῃς καὶ τὴν τελευταίαν ταύτην νουθεσίαν καὶ ἐπιταγήν, μεθ' ἣν ἀποκριματίστως νὰ ἐπενεχθῇ / ἡ ἀφεύκτως περιμένουσά σε ἀπότομος παιδεία. Ἐπὶ τούτῳ διευθύνομεν διὰ τοῦ Συναδελφοῦ Ἁγίου Ἄρτης / καὶ τὴν παροῦσαν Πατριαρχικὴν καὶ Συνοδικὴν ἡμῶν ἐπιστολήν, καὶ συμβουλεύομεν, καὶ ἐπιτάττομέν σε / σφοδρῶς νὰ παύσῃς τοῦ νὰ ταράττῃς τὴν Ἐκκλησίαν, ἀντιτασσόμενος κατὰ τῆς ἀποφάσεως αὐτῆς ἐπὶ τῇ ἀποκαταστάσει τῆς Δρυϊνουπόλεως εἰς Μητρόπολιν, ἥτις εἶναι τῶν ἀδυνάτων νὰ ἀνατραπῇ καὶ μήτε τὸ φαν/τασθῆς πλέον τὴν εἰσαῦθις ὑποταγήν της, συμφρονῶν τῇ Ἁγίᾳ τοῦ Χ(ριστ)οῦ Ἐκκλησίᾳ κατὰ τὸ ἀπαραίτητον χρέος σου. / καθότι ἐὰν ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἑξῆς φωραθῇ παραμικρὸν κίνημα σκευωρίας, καὶ ὑπ / ενεργεί(ας), ἀμέσως ἢ ἐμμέσως φερόμενον πρὸς ἀνατροπὴν τῆς ἀμεταποιήτου Συνοδικῆς ἐκείνης ἀποφάσεως / γίνωσκε βεβαιωτάτην καὶ τὴν παντελῆ καθαίρεσιν τῆς ἀρχιερωσύνης σου, καὶ τὴν ἔξωσίν σου ἀπὸ τῆς ἐπαρχίας / αὐτῆς μὲ ὑπερορίαν πικροτάτην, ὡς ἀφευκτα ἐπακόλουθα τῆς ἀπειθείας σου, μετὰ τὴν ἀποκριματίστως πα/ρεχομένην σοι τελευταίαν ταύτην Ἐκκλησιαστικὴν ἐντολήν. Ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ... ϛωλζ΄ Μαρτί(ου) γ΄

Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς
Ὁ Ἐφέσου Γεράσιμος, ὁ Ἡρακλείας Διονύσιος, ὁ Κυζίκου Ἄνθιμος,
ὁ Νικομηδείας Πανάρετος, ὁ Δέρκων Γερμανός,
ὁ Φιλαδελφεί(ας) Πανάρετος, ὁ Βυζίης Κοσμᾶς.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

4

Πατριαρχικὸ σιγίλλιο πρὸς τὴ Μητρόπολη Ἰωαννίνων ἀναφερόμενο στὴν ἔξωση τοῦ Ἰωακεὶμ τοῦ Χίου καὶ τὴν ἐκλογὴ τοῦ Ἰωαννικίου ὡς μητροπολίτη Ἰωαννίνων*

Γρηγόριος ἐλέῳ Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης

Ἐντιμότατοι κληρικοὶ τῆς ἁγιωτάτης Μητροπόλεως Ἰωαννίνων, μετὰ πάντων τῶν ὑποκειμένων αὐτῇ χωρῶν τε καὶ χωρίων, καὶ εὐλαβέστατοι ἱερεῖς, καὶ ὁσιώτατοι ἱερομόναχοι, τίμιοι / προεστῶτες καὶ χρήσιμοι Γέροντες, καὶ πρόκριτοι, καὶ ἁπαξάπαντες εὐλογημένοι χριστιανοὶ τῆς ἐπαρχίας ταύτης· τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὰ τῆς ἡμῶν Μετριότητος χάρις εἴη ὑμῖν καὶ εἰρήνη / παρὰ Θεοῦ, παρ' ἡμῶν δὲ εὐχή, εὐλογία καὶ συγχώρησις. Διὰ τοῦ παρόντος ἡμετέρου Πατριαρχικοῦ καὶ Συνοδικοῦ γράμματος διδόαμεν τὴν εἴδησιν εἰς ὅλους σας, ὅτι τοῦ χρηματίσαντος ἀρ/χιερέως σας Ἰωακεὶμ ἐγκληματίου ἀναφανέντος, καὶ ἀποδειχθέντος, καὶ κατὰ τὰς κοινὰς ὑμῶν τῶν ἐπαρχιωτῶν αὐτοῦ ἀγωγὰς καὶ δεινοπαθεῖς προσκλαύσεις πρός τε τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πρὸς τὴν / ὑψηλὴν ἐξουσίαν, καὶ τὰς ὁμοφώνους αἰτήσεις, ἐξωσθέντος, καὶ τέλεον ἐκπεσόντος τῆς ἐπαρχίας αὐτῆς, διὰ τοῦτο, ἡ Μετριότης ἡμῶν μετὰ τῆς περὶ ἡμᾶς Ἱερᾶς ἀδελφότητας τῆς ἁγίας Συνόδου ἐλάβομεν τὴν πρέπουσαν πρόνοιαν εἰς ἐκλογὴν καὶ ἀποκατάστασιν ἑτέρου γνησίου καὶ κανονικοῦ Διαδόχου, καὶ πνευματικοῦ Ποιμένος, ἅτε δὴ τῶν ἱερῶν νόμων ἀποφαινομένων μηδεμίαν / ἐπαρχίαν μένειν χηρεύουσαν ἐπὶ πολὺν χρόνον καὶ ἀπροστάτευτον· ἐφροντίσαμεν δὲ ἵνα εὕρωμεν ὑποκείμενον ἀρχιεροπρεπές, θεοσεβείᾳ καὶ φρονήσει συγκεκροτημένον ἵνα κυβερνήσῃ / τὸ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ λογικὸν ποίμνιον θεοφιλῶς καὶ θεαρέστως, νὰ ἐμφυτεύσῃ εἰς τὰς ψυχάς σας τὴν ὁμόνοιαν, καὶ ἀγάπην, νὰ καταπαύσῃ τὰς ταραχάς, καὶ νὰ πολιτευθῇ πρὸς ὅλους μὲ τὴν / αὐτὴν πατρικὴν καὶ ποιμαντικὴν διάθεσιν, καὶ τὴν ἰσότητα, ὁποίαν ἀπαιτεῖ μάλιστα ἡ κατάστασις τῆς ἐπαρχίας αὐτῆς πρὸς ἐξάλειψιν τῶν σκανδάλων, καὶ τῶν κατακρίτων φατριασμῶν, καὶ ἰδίως / τελειῶν ἄσχετος καὶ ἀνεπίληπτος, καὶ πρὸς οὐδὲν ἄλλο ἀπευθυνόμενος εἰμὴ πρὸς μόνην τὴν ποιμαντικὴν περίθαλψιν, καὶ προστασίαν ὑμῶν, καὶ τὴν εἰρηνικὴν καὶ ἀσκανδάλιστον διαβίωσιν.

Ψήφων οὖν κανονικῶν γενομένων ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ τοῦ ἁγίου ἐνδόξου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ Τροπαιοφόρου ἡμετέρᾳ Πατριαρχικῇ προτροπῇ καὶ ἀδείᾳ ὑ/πὸ τῶν ἐνδημούντων ἐνταῦθα ἐν Κωνσταντινοιπόλει Ἱερωτάτων Συναδελφῶν Ἀρχιερέων, προεκρίθη καὶ προεξελέγη τῶν ἄλλων ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος ῥηθύμνης, ἐν ἁγίῳ πν(εύμα-

* Βιβλιοθήκη Ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου Ἰωαννίνων. Βλ. καὶ Ἀναστασίου, *ΗΕ* 1(1952) 772.

τ)ι ἀγαπητός, καὶ / περιπόθητος ἡμῶν ἀδελφός, καὶ συλλειτουργὸς κὺρ Ἰωαννίκιος, ἀνὴρ γεραρός, καὶ σεβάσμιος καὶ ἦθος ἐμφαίνων ἀρχιεροπρεπές τε καὶ ἐμβριθές ἅτε δή ἀρετῇ, καὶ θεοσεβείᾳ διαπρέπων καὶ ἐν ἐκ/κλησιαστικαῖς καὶ πνευματικαῖς ἰδέαις, καὶ εἰσηγήσεις πεπυκασμένος καὶ τρίβων τῶν ἱερῶν νόμων καὶ κανόνων, παιδείᾳ τε συγκεκροτημένος, τῇ τε ἡμετέρᾳ ἐκκλησιαστικῇ καὶ τῇ θύραθεν, καὶ ἐν πράγμα/σιν ἐκκλησιαστικοῖς καὶ πολιτικοῖς πεῖραν πολλὴν κεκτημένος, ζῆλον τε ἔνθερμον καὶ διακαῆ τρέφων ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας καὶ τῶν ὀρθοδόξων δογμάτων καὶ πατροπαραδότων ἐθίμων τῆς ἱερᾶς καὶ / ἀμωμήτου ἡμῶν πίστεως, διὰ ταῦτα δὲ καὶ πρὸ πάντων διὰ τὸ θεάρεστον, καὶ ἀνεπίληπτον τῆς ἀρχιεροπρεποῦς αὐτοῦ πολιτείας ἐνεπιστεύθη παρὰ τῆς ἐκκλησίας ἐν τῷ διαστήματι τούτω καὶ ἕνα τῶν / Κλάδων τῆς ἐνταῦθα κεντρικῆς Πνευματικῆς Ἐπιτροπῆς, καὶ μέλος αὐτῆς διετέλεσεν ἐπίλεκτον, ἐν ᾗ καὶ συνηγωνίσθη θερμῶς, καὶ ζῆλον ἄοκνον κατεβάλετο ὑπὲρ τῶν πνευματικῶν συμφερόντων / τοῦ χριστωνύμου πληρώματος, πρᾷος καὶ μειλήχιος, καὶ καλοκαγαθίᾳ τρόπων ἐμφαιδρυνόμενος, καὶ λόγου καὶ διδασκαλίας εὐπορῶν, εἰρηνικός, ἐπιεικής, φιλήσυχος, καὶ ἑνὶ λόγῳ ἁπάσαις ἀπηρτισμένος / ταῖς ἀρεταῖς ὅσαι τὸν ἄμεμπτον ἀρχιεροπρεπῆ χαρακτηρίζουσι βίον, καὶ καθ' ἣν ὁ Ἀπόστολος καθυπογράψας παρέδωκεν ἡμῖν εἰκόνα ἀπηκριβωμένος, μὲ τὰ ὁποῖα θεοφιλῆ καὶ σεβάσμια / αὐτοῦ προτερήματα, οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι διὰ τῆς θείας πρώτων χειραγωγίας καὶ ἀντιλήψεως θέλει ἀρχιερατεύσει θεαρέστως καὶ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ καὶ θέλει εἰσάξει τὴν ἐν Χριστῷ εἰρήνην εἰς / τὰς καρδίας τῶν ἐπαρχιωτῶν του χριστιανῶν καὶ τὴν ἀνατροπὴν τῶν καταχρήσεων καὶ ἐρίδων, ὄχι μόνον μὲ τὰς πατρικὰς καὶ ἀρχιερατικὰς συμβουλὰς καὶ νουθεσίας του, ἀλλὰ καὶ μὲ τόν τρόπον καὶ τὸ πα/ράδειγμα τῆς ἀμέμπτου αὐτοῦ πολιτείας, κατὰ τὸ ὑψηλὸν τῆς ἀρχιερωσύνης ἐπάγγελμα καὶ θέλει συζήσει εὐαγγελικῶς μετὰ τοῦ λογικοῦ αὐτοῦ ποιμνίου ὅπερ παρὰ Θεοῦ ἐδωρήθη. Ὅθεν καὶ κατὰ τήν / Ἱερὰν τῆς Ἐκκλησίας τάξιν καὶ κανονικὴν διατύπωσιν, τῇ ἐπικλήσει καὶ χάριτι τοῦ Παναγίου καὶ Ζωοποιοῦ καὶ Τελεταρχικοῦ Πνεύματος προεβιβάσαμεν αὐτὸν εἰς τὴν ἁγιωτάτην αὐτήν Μητρόπολιν, καὶ / ἀποκατεστήσαμεν Πνευματικὸν Ποιμένα καὶ Προστάτην πάντων ὑμῶν γνήσιον, νόμιμον καὶ κανονικόν. Ἐφ' ᾧ καὶ γράφοντες συνοδικῶς μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς Ἱερωτάτων Ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων τῶν / ἐν ἁγίῳ πν(εύματ)ι ἀγαπητῶν καὶ περιποθήτων ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, πρῶτον μὲν εὐχόμεθα καὶ εὐλογοῦμεν πάντας ὑμᾶς τοὺς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ χριστιανοὺς ἱερωμένους καὶ λαϊκούς, μι/κροὺς καὶ μεγάλους, νέους καὶ γέροντας, ἄνδρας καὶ γυναῖκας, καὶ προτρεπόμεθα ἐκκλησιαστικῶς, καὶ νουθετοῦμεν καὶ παραγγέλομεν πᾶσιν ὑμῖν ὅπως τὸν διαληφθέντα ἱερώτατον Μητροπολίτην Ἰωαν/νίνων, ὑπέρτιμον καὶ Ἔξαρχον πάσης Κερκύρας, ἐν ἁγίῳ πν(εύματ)ι ἀγαπητὸν καὶ περιπόθητον ἡμῶν ἀδελφὸν καὶ συλλειτουργὸν κὺρ Ἰωαννίνων (τὸ ὀρθό: Ἰωαννίκιον) *γνωρίζητε ἀπὸ τοῦ νῦν*

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

καὶ εἰς τὸ ἑξῆς γνήσιον, νόμιμον καὶ κανο/νικὸν ἀρχιερέα καὶ Κυριάρχην τῆς Ἐπαρχίας ταύτης, καὶ εὐαγγελικὸν ποιμένα τοῦ ἐν αὐτῇ λογικοῦ Ποιμνίου, καὶ πατέρα πνευματικὸν ἁπάντων ὑμῶν. καὶ κηδεμόνα, καὶ φροντιστὴν τῆς ψυχικῆς σωτηρίας σας, / Δεσπότην τε καὶ ἐξουσιαστὴν τῆς Μητροπόλεως ταύτης μετὰ πάντων τῶν κτημάτων, καὶ πραγμάτων αὐτῆς κινητῶν τε καὶ ἀκινήτων καὶ μνημονεύειν τοῦ κανονικοῦ αὐτοῦ ὀνόματος ὡς νενόμισται ἐν / πάσαις ταῖς ἱεραῖς τελεταῖς καὶ ἀκολουθίαις, ἐρχόμενόν τε μετ' ὀλίγον πρὸς κοινήν σας ἀπόλαυσιν, καὶ πνευματικὴν ἐπίσκεψιν, νὰ τὸν ὑποδεχθῆτε μετὰ πάσης τιμῆς, καὶ φιλοφροσύνης, καὶ δεξιώσεως, / ὡς γνήσιον ἀρχιερέα σας, ὅστις ἔχει νὰ σᾶς εὐλογῇ καὶ νὰ σᾶς ἁγιάζῃ, καὶ νὰ ἐκτελῇ ὅλα τὰ ἀρχιερατικὰ ὑπουργήματα, κατὰ τὴν περίληψιν τῆς πράξεως αὐτοῦ· οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ νὰ παρέχητε, τῇ / ἱερότητί του καὶ πάντα τὰ ἀνήκοντα αὐτῷ ἀρχιερατικὰ εἰσοδήματα καὶ δικαιώματα σῷα καὶ ἀνελλιπῆ, κανονικὰ δηλαδή, συνοικέσια, ἐμβατίκια, πανηγύρεις, δίσκους, ζητείας, καὶ εἴτι ἄλλο σύνηθες τῷ τόπῳ, / καὶ νὰ συντρέχητε βοηθοῦντες τῇ ἱερότητί του λόγῳ τε καὶ ἔργῳ εἰς πᾶσαν ἀνάγκην αὐτοῦ, διὰ νὰ ἠμπορῇ νὰ ἀπαντᾷ τὰ ἐπικείμενα αὐτῷ βάρη, καὶ χρέη, αὐλικά τε καὶ ἴδια, καὶ οὕτως νὰ σᾶς ποι/μαίνει μὲ ἄνεσιν, εὐχόμενος ἀδιαλείπτως ὑπὲρ πάντων ὑμῶν, οὗ τὰς δεήσεις ἀποδεχόμενος ὁ φιλάνθρωπος Κύριος, ἀντικαταπέμψῃ ὑμῖν πλούσια τὰ ἐλέη αὐτοῦ, καὶ τὴν εὐλογίαν τοῦ Ἀβρα/ἀμ, καὶ Ἰσαάκ, καὶ Ἰακὼβ αὐξάνων καὶ πληθύνων τὰ κτήματα καὶ ὑπάρχοντά σας καὶ εὐλογῶν τοὺς κόπους σας καὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σας. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἔχει νὰ διατρίψῃ ἐδῶ μερικὸν καιρὸν ὁ Ἀρ/χιερεύς σας οὗτος, ἕως οὗ νὰ ἑτοιμασθῇ διὰ νὰ ἔλθῃ διορίζει ἐπιτρόπους αὐτοῦ τούς τε ἐκκλησιαστικῶς ἐγκριθέντας Θεοφιλεστάτους Ἐπισκόπους τὸν Παραμυθίας κυρ Ἀγάπιον καὶ τὸν Περιστερᾶς κυρ Σεραφεὶμ / μεθ' ὧν καί τινες ἐκ τῶν προκρίτων καὶ εὐυπολήπτων λαϊκῶν χριστιανῶν τῆς πολιτείας ταύτης, οἳ ἂν κοινῇ γνώμῃ ἁπάντων τῶν προκρίτων καὶ εὐχαρίστῳ συγκαταθέσει προτιμηθῶσι καὶ ἐκλεχθῶσιν ὡς πρόσφοροι, / οἱ ἐντιμότατοι κύριοι Δημήτριος Σάββας, Δημήτριος παπα φίλου, καὶ Κωνσταντῖνος Σάββα / εἰς τὸ νὰ ἐπισκέπτωνται τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ ταύτην, καὶ νὰ ἐπιστατῶσιν εἰς τὰς ἐμπιπτούσας αὐτοῦ ὑποθέσεις, παραλαμβάνοντες διὰ καταστίχου, καὶ τὰ ἐμπίπτοντα ἀρχιερατικὰ αὐτοῦ δικαιώματα.

Ὅθεν γινώσκοντες τοὺς ἀνωτέρω ἐπιτρόπους τοῦ ἀρχιερέως σας, τιμᾶτε καὶ ἀγαπᾶτε αὐτούς, παρέχοντες εἰς χεῖρας αὐτῶν καὶ τὰ ἐμπίπτοντα ἀρχιερατικὰ εἰσοδήματα ἀνελλιπῶς, ἕως ὅτου δοὺς πέρας εἰς τὰς / ὑποθέσεις του καὶ ὁ γνήσιος ἀρχιερεύς σας κινήσῃ καὶ ἔλθῃ σὺν Θεῷ καὶ ἀπολαύσῃ πάντας ὑμᾶς κατὰ τὸν ἐγκάρδιον πόθον του, καὶ συνευφρανθῆτε ἀλλήλοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, οὗ / ἡ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος σὺν τῇ παρ' ἡμῶν εὐχῇ καὶ εὐλογίᾳ εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν.

Ἐν μηνὶ Αὐγούστῳ 1838

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

† ὁ Ἡρακλείας Διονύσιος, ... ,
. . . . . , † ὁ Σερρῶν Ἀθανάσιος,
† ὁ Φιλαδελφείας Δανιήλ, † ὁ Κενστεντιλίου Ἀρτέμιος,
† ὁ Λήμνου Ἱερώνυμος, † ὁ Σκοπίων Γαβριήλ

5

Ἀναφορὰ προκρίτων Ἰωαννίνων καὶ τῶν ἐπικεφαλῆς τῶν ἰσναφιῶν πρὸς τὸν πατριάρχη Γρηγόριο τὸν ΣΤ΄ *

Τὴν ὑμετέραν θειοτάτην, Σοφωτάτην καὶ Σεβασμιωτάτην ἡμῖν Παναγιότητα μετὰ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου δουλικῶς προσκυνοῦντες πανευλαβῶς κατασπαζόμενοι τὴν χαριτόβρυτον δεξιάν της

Οἱ ὑπογεγραμμένοι πολῖται Ἰωαννίνων ταπεινοί, κατὰ πνεῦμα ὅμως υἱοὶ καὶ δοῦλοι τῆς ὑμετέρας θεοφρουρήτου Παναγιότητος δεινοπαθοῦντες παρὰ πᾶσαν ἐλπίδα ὑπὸ τὸν σιδηροῦν ζυγὸν / τοῦ καταπατήσαντος ὅλα τῆς δυστυχοῦς πατρίδος μας δικαιώματα καὶ παραβάντος τὰ καθήκοντα τοῦ Ἀρχιερέως Μητροπολίτου μας νῦν Ἰωαννίνων, δακρυχέοντες προστρέχομεν / εἰς τὸν κοινὸν τοῦ ἔθνους μας πατέρα καὶ Δεσπότην, καὶ μετὰ θερμῆς δεήσεως ἐξαιτούμεθα ἀπὸ τὸ πατρικὸν ἔλεός της τὴν ἀπαλλαγήν μας ἀπὸ τοῦ τοιούτου ὀλεθρίου εἰς τὴν / πατρίδα μας ἀναξίου Ἀρχιερέως, τοῦ ὁποίου τὰς κακίας εἰς τὴν ταπεινὴν ταύτην μας ἀναφορὰν σᾶς ἐκθέτομεν. Αὐτὸς μόλις ἀνέβη εἰς τὸν θρόνον, ἀπεκατέστη ὁ Τύραννος τῶν πατριωτῶν, κατεφρόνησεν ὅλους τοὺς ἐντίμους πολίτας, κατεπάτησε τὰ ἀπ' αἰῶνος τῆς πατρίδος μας δικαιώματα, ὡς παρακατιών, ἐνέσπειρε εἰς τοὺς πολίτας σπέρμα/τα ὀλεθρίου διχονοίας, καὶ ἀποκαταστήσας τὴν Μητρόπολιν καταφύγιον τῶν παιδαρίων καὶ καφενεῖον, κυβερνᾷ αὐθαιρέτως μὲ μόνην τὴν γνώμην τινῶν φατριαστῶν / του ξένων πολιτογραφηθέντων πρό τινων ἐτῶν. Ἐκ τοῦ κοινοῦ λαοῦ ὅλοι οἱ νουνεχέστεροι θεωρήσαντες τὴν διαγωγὴν ταύτην, ὡς ὀλεθρίαν εἰς τὴν κοινότητά μας, ἐξέθε/σαν εἰς τοὺς Ἐπιτρόπους, ὡς τὸ παραιτητικόν τους ἀντίγραφον σᾶς περικλείομεν, τὰ παράπονά των, ἐναντίον τῶν ἀνοσιουργημάτων τοῦ Ἀρχιερέως καὶ ἀπήτησαν παρ' αὐτοῦ τὸ ἐμ/πόδιον τῶν καταχρήσεων. Οἱ Ἐπίτροποι πληροφορημένοι εἰς τήν ἀλήθειαν τῶν λόγων τοῦ κοινοῦ, ἐν χαρακτῆρι τῆς ἐπιτροπίας των, πολλάκις ὡμίλησαν εἰς τὸν εἰρημένον / Ἀρχιερέα, καὶ μή εἰσακουσθέντες ἠναγκάσθησαν, μὴ δυνάμενοι νὰ ἐμποδίσουν τὰς καταχρήσεις, νὰ πλύνουν τὰς χεῖρας των, καὶ ἐπισήμως νὰ παραιτηθοῦν τῶν ἐπι/τροπιῶν, διὰ νὰ μὴ γίνωνται συνένοχοι τῶν ἱεροσυλιῶν του. Ἐν συνόψει ἰδοὺ ἡ ἔκθεσις τῶν ἀναξίων τῆς Ἀρχιερωσύνης ἔργων τοῦ Ἰωαννίνων.

Ὁ Ἀρχιερεὺς ὡς τύπος τοῦ Χριστοῦ καὶ ὁδηγὸς τῶν Χριστιανῶν χρεωστεῖ

* ΑΟΠ - ΚΠΑ, Κώδικας 14.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

νομίζομεν νὰ φυλάττῃ τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ ἱεροῦ χαρακτῆρος του, διάγων ζωὴν ἄμεμπτον, / καὶ ὁμοίαν τοῖς λόγοις διαγωγήν. Χρεωστεῖ νὰ δίδῃ τὸ παράδειγμα τῆς χρηστοηθείας, νὰ διατηρῇ μεταξὺ τῶν πολιτῶν τὴν ὁμόνοιαν, νὰ τιμᾷ τὴν ἀρετήν, νὰ περι/φρονῇ τοὺς κακοήθεις καὶ νὰ προσπαθῇ τὴν διόρθωσίν των. Χρεωστεῖ τὴν Μητρόπολιν νὰ τὴν ἔχῃ οἶκον Κυρίου, ὁποῦ ὁ καθεὶς νὰ ἐμβαίνῃ μὲ σέβας, οἱ διχονοοῦντες νὰ / εὑρίσκουν νουθεσίαν ὁμονοίας, οἱ διαφερόμενοι διαλλαγήν, οἱ παραπονούμενοι παρηγορίαν. Χρεωστεῖ νὰ ἐπαγρυπνῇ εἰς τὴν εὔλογον διανομὴν τῶν κοινῶν ἐλεῶν, καὶ τὴν / μεταχείρησίν των εἰς κοινωφελῆ τῇ γνώμῃ τῶν ἀρίστων πολιτῶν ἔργῳ. Χρεωστεῖ νὰ ἀνακουφίζῃ καθόσον ἔνεστι τὰ βάρη τοῦ κοινοῦ, νὰ συντρέχῃ εἰς τὰς κοινὰς ἀνάγκας καὶ τὰ πα/ραπλήσια. Τοῦ νῦν Ἰωαννίνων αἱ πράξεις εἰσὶν ἐκ διαμέτρου ἀντικείμεναι μὲ τὰ τοιαῦτα. — ἡ διαγωγή του εἶναι μεμπτὴ διὰ τὰς καταπτύστους σχέσεις, τὰς ὁποίας ἔχει συνθέσει / μὲ ἄτιμα τοῦ γυναικείου εἴδους ὑποκείμενα, ἀναφανδὸν καὶ ἀναιδῶς κυβερνούμενα παρ' αὐτοῦ ἐναντίον τῶν κοινῶν συμφερόντων. τεχνηέντως κάμει φατρίας καὶ παροτρύνει τοὺς μὲν / νὰ καταφέρωνται κατὰ τῶν δέ, καὶ μὲ τὸ συμφωνοῦν εἰς τὰς ὀρέξεις του μέρος ἔπειτα διενεργεῖ αὐθαιρέτως ὅ,τι βούλεται. τοὺς φρονήματα ἀληθινοῦ πατριωτισμοῦ ἔχοντας περι/φρονεῖ, τοὺς ἀναξίους τοῦ πατριώτου ὀνόματος περιθάλπει, καὶ ἡμερονύχτως μὲ τοὺς τοιούτους κακοήθεις κυλίεται εἰς τὴν Μητρόπολιν σαρδαναπαλῶν. ἅμα ἀνέβη εἰς τὸν Ἀρχιε/ρατικὸν τῆς ταλαίνου τῆς πατρίδος μας θρόνον, ἀντὶ διὰ τῆς οἰκονομίας νὰ προσπαθήσῃ νὰ ἀνακουφίσῃ τὴν Μητρόπολιν, ἀπὸ τὰ ὁποῖα προσέθεσεν ὑπέρογκα χρέη, διὰ τῆς / πολυδαπάνου διατήσεώς του, ἐπεβάρυνεν αὐτά. διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τὴν εἰς ἐπισκοπὴν μετατροπὴν τῆς διὰ Πατριαρχικῆς Συνοδικῆς ἀποφάσεως γενομένης Μητροπόλεως τῆς Δρυϊνουπόλεως / ἐναντίον γενικῶς τῆς ἐκκλησιαστικῆς θελήσεως, κατεδαπάνησεν ὑπέρογκον χρηματικὴν ποσότητα ἐπὶ ματαίῳ, ἐναντίον τῆς κοινῆς τῶν ἀρίστων πατριωτῶν γνώμης. ὁμοίως ἐγκρή/μνισε τὸν παλαιὸν τοῖχον τῆς περιοχῆς τῆς Μητροπόλεως, καὶ ἔκτισε νέον τειχόκαστρον, ὡς τῆς Βαβυλῶνος τὸν πύργον, ἀπέναντι τοῦ ἄρτι κτισθέντος εἰς τὰ Λιθαρίτζια Βασιλικοῦ στρα/τῶνος, εἰς τὸν ὁποῖον κατεδαπάνησε χρήματα πάμπολα, καὶ ἀκολούθως βιασθεὶς ἀπὸ τὴν πρώην κυβέρνησιν τὸν κατεδάφισεν, καὶ ἐκ τούτου ἐζημίωσεν ἀρκετὰ τὸ κοινόν. δυναστικῶς / ἐσύναξεν ἑξήκοντα χιλιάδες γρόσια ἐπὶ λόγῳ δανείου ἀπὸ τοὺς δυστυχεῖς ἡγουμένους τῶν ἱερῶν τῆς ἐπαρχίας μας Μοναστηρίων, ἀπὸ τοὺς ἡγουμένους ἐκείνους, οἵτινες μόλις δύνανται νὰ ἐξοι/κονομήσωσι τὰ πρὸς ζωάρκειάν των. — βιαστικῶς ἐσύναξεν ἀπὸ τοὺς δυστυχεῖς ἱερεῖς τῆς ἐπαρχίας μας εἴκοσι πέντε χιλιάδες γρόσια, καὶ μετὰ τοῦτο ἔλαβε καὶ ἀπὸ τὸν καθένα / πρὸς ἑκατὸν γρόσια, ἐπώλησε τὰ εἰσοδήματα τοῦ ἐν Βλαχίᾳ κτήματος Δελοδέστι ὀνομαζομένου τῆς κυριότητος τοῦ ἱεροῦ Μοναστηρίου τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων τοῦ Κατζικὰ διὰ τρεῖς χρό/νους, διὰ γρόσια εἴκοσι ἑπτὰ χιλιάδες

καὶ τὸ δάσος του διὰ εἴκοσι χιλιάδες εἰς τοὺς φατριαστάς του ἀναξίους πατριώτας καὶ ξένους, χωρὶς νὰ δώσῃ εἰς τὸ Μοναστήριον καὶ τὸν ἡγούμενον / στερούμενον τὰ ἀναγκαῖα, οὐδ' ὀβολόν. ἀπὸ τὰ ἱερὰ κοινὰ ἐλέῃ τὰ κατατεθέντα ἀπὸ τοὺς Ἀοιδίμους ἐκείνους Μακαρίτας διὰ νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς Κοινωφελῆ πράγματα, καὶ εἰς ἀνακούφισιν τῶν δυστυχούντων πατριωτῶν διανέμει αὐθαιρέτως, ὡς τῷ ὄντι δεσπότης, ὅπου βούλεται. καὶ μεταχειρίζεται τὰς χιλιάδες χρήματα εἰς τὰς ἀλλοκότους ὀρέξεις του, καὶ χωρὶς / τὴν ἐρώτησιν τῶν πατριωτῶν κατεδαπάνησεν εἰς δύω ἥμιση χρόνους δύω χιλιάδες καὶ τριακόσια πουγγεῖα, τὰ ὁποῖα αὐτὰ γρόσια, τὸ πλεῖστον μέρος εὑρίσκοντο πρὸς δέκα ὀκτὼ ἔτη εἰς χεῖ/ρας τῶν λασοκρατούντων ἐμποδισμένα, καὶ ἑνωμένα μὲ τὸ χρονικόν, ἔστησαν τὴν ποσότητα αὐτήν. — Πολλάκις ἀνεφέρθημεν πρὸς αὐτὸν νὰ παύσῃ ἀπὸ τοῦ νὰ ἐπεμβαίνῃ διαρκῶς / εἰς τὰ πολιτικά μας, δηλαδὴ ἀπὸ τοῦ νὰ εἶναι καὶ προεστὼς καὶ σουμαδόρος καὶ ταξιλντάρης εἰς τὰ βασιλικὰ τεκλίφια μας, ἀκόμη νὰ παύσῃ ἀπὸ τοῦ νὰ εἶναι καὶ κονακτζῆς καὶ τὸ περισσότερον νὰ παύ/σῃ ἀπὸ τὴν κατάχρησιν τῶν κοινῶν ἐλεῶν μας, καὶ νὰ μᾶς παραδωθῇ εἰς ὅλους ὁ λογαριασμὸς τῶν κοινῶν ἐλεῶν τῆς πατρίδος μας. καὶ ἀντὶ ἀναλόγου ἀποκρίσεως ἐπιφορτίσθημεν μυρίας / ὕβριτας καὶ ἀπειλάς. οὕτως δεινοπαθοῦντες ἀπελπισμένοι ἀνεφέρθημεν μὲ ἀρτζοχάλια μας πρὸς τὸν Δικαιότατον, φιλάνθρωπον καὶ σωφρονέστατον Μουσταφᾶ πασιᾶ ἐφέντη μας, ὁποῦ νὰ τὸν ὑπο/χρεώσῃ νὰ θεωρηθῇ κἂν ὁ λογαριασμὸς τῶν κοινῶν ἐλεῶν τῆς πατρίδος μας, καὶ διὰ νὰ ἀποφύγῃ τοῦτο ψευδῶς καταδίδει ἐξ τῶν καλῶν πατριωτῶν μας, ὡς ἀρχαιτίους μιᾶς ἀδήλου ἀναφορᾶς / μας πρὸς τὸν ῥούμελην, ὁποῦ τάχατες ὁ ῥούμελης νὰ μεσιτεύσῃ εἰς τὴν μεγάλην Ἐκκλησίαν μας, καὶ νὰ ἐξωθῇ τῆς ἐπαρχίας του, καὶ ζητῇ ἐπιμόνως τὴν ἐξορίαν τους, φυλακίζονται λοιπὸν οἱ / ἐξ ἀθῶοι, καὶ ἀξιότιμοι πατριῶτες μας καὶ ἀποφασίζεται ἡ ἐξορία τους. ἡ θεία πρόνοια ὅμως ἀνελπίστως ἐμπνέει τὸν οἶκτον εἰς τὴν καρδίαν τοῦ Μουσταφᾶ πασιᾶ ἡγεμόνος μας, ἀν/θρώπου τῷ ὄντι ἐλεήμονα καὶ δικαιοτάτου, πληροφορεῖται [.....] διὰ τὴν ἄλογον καὶ ἄδικον κατάδοσιν, ὁποῦ μᾶς ἐπρόσαψεν ὁ ἀρχιερέας μας, πληροφορεῖται τέλος πάντων ὁ / ἴδιος Ἡγεμὼν τὴν πικρότητα τῆς ψυχῆς, καὶ τὸ ἐκδικητικὸν τοῦ χαρακτῆρος τοῦ Ἀρχιερέως μας, ἀπολύει τοὺς φυλακισθέντας καὶ ἀποφασίζει νὰ θεωρηθῇ ὁ λογαριασμὸς τῶν κοινῶν / ἐλεῶν, περὶ τοῦ ὁποίου ἀπὸ τὸ τουρκιστὶ δεφτέριον, ὁποῦ σᾶς περικλείονται πληροφορεῖστε, καθὼς καὶ ὁ Δικαιότατος Ἡγεμόνας μας θέλει σᾶς πληροφορήσῃ ἐκτεταμένως. αὐτὸς εἰς τὸν λογαρια/σμόν του προικοδοτεῖ ἑκατὸν δέκα πέντε κορίτζια, χωρὶς νὰ παραστήσῃ μη/δένα τῶν ἀναγκαίων κανονικῶν ἀποδείξεων. λυτρώνει πολλοὺς αἰχμαλώτους χωρὶς νὰ ἀποδείξῃ μη/δὲν ἴσον ἐμάρτυρον τῶν ἐπιτρόπων ἐλευθερωτήριον γράμμα. δανείζεται καὶ πληρώνει ὑπὲρ τὰς ὀγδοήκοντα χιλιάδες γρόσια χωρὶς νὰ ἀποδείξῃ οὐδεμίαν ὁμολογίαν ἐξοφλισμένην, / ἐνῶ ἡ κάσσα τῶν ἐλεῶν μας, εὑρίσκετο πάντοτε καταφορ-

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

τωμένη χρημάτων, καὶ τὰ ὠφελοῦντο δύω τρεῖς φίλοι του ἐπὶ προφάσει δανείων. καλύπτει χιλιάδες ρούβλια μὲ / χρήματα τῆς ἐπιθυμίας του. οἰκοδομήθη ἓν ἀλληλοδιδακτικὸν σχολεῖον, καὶ τιμᾶται παρ' αὐτοῦ μὲ πολλὰς χιλιάδας γρόσια, χωρὶς νὰ ἀξίζῃ οὔτε τὸ τρίτον. ἑκατὸν δέκα / χιλιάδες γρόσια ἑνὸς ἀειμνήστου λασοθέτου μας εἰς οἰκοδόμησιν νέου νοσοκομείου, καὶ αὐτὸς μὲ ὀλίγους ξηρότειχους, καὶ μὲ ὀλίγον τόπον ὁποῦ ἀγόρασεν εἰς τὸ πλάγι τοῦ παληοῦ / Νοσοκομείου, καὶ αὔξησεν τὴν αὐλήν του μόνον, ὅπου δὲν ἐξοδεύθησαν μήτε δέκα χιλιάδες γρόσια. καὶ εἰς τὰ λοιπὰ ὅλα λογαριασμὸν καὶ ἀπολογίαν δὲν ἔδωσε. ὁ ἀείμνηστος Ζω/σιμᾶς διορίζει νὰ οἰκοδομηθῇ σχολεῖον ἑλληνικόν, καὶ ἀφοῦ προμηθεύθη ὅλη ἡ ὕλη τῆς κατασκευῆς τὴν ἐκακομετεχειρίσθη εἰς τὸν κρημνισθέντα τεῖχον ἀντικρυς τοῦ Βασι/λικοῦ στρατῶνος. ὁ πρώην Ἰωαννίνων, ὅστις παραβαλλόμενος μὲ τὸν νῦν Νέρωνα εἶναι ἅγιος, ἔκτισε τὴν ἀξιοθαύμαστον τῆς Μητροπόλεως ἐκκλησίαν, καὶ ὁ νῦν ἀντὶ / νὰ τήν ἀπαρτίσῃ τὴν ἐσάθρωσε. κόψας ἐναντίον τῆς γνώμης καὶ τοῦ κοινοῦ καὶ τῶν τεκτόνων ὅλα τὰ συνδέοντα τὰς κολώνας ξύλα καὶ τρυπήσας αὐτὰς διὰ νὰ κάμῃ δεύτερον / γυναικεῖον νὰ συνάζῃ πλειότερα εἰσοδήματα, καὶ ὀλίγον φροντίζει ἂν τὸ πολυδάπανον κτήριον μὲ τοῦτο κλονίζεται. αὐτὸς χωρὶς νὰ θεωρῇ τήν ἄκραν ἔνδειαν, εἰς τὴν ὁποίαν / διακείμεθα οἱ δυστυχεῖς Ἰωαννῖται, ἀντὶ νὰ συμπονῇ τὴν πάσχουσαν χριστιανοσύνην, καὶ νὰ ἐλαφρύνῃ τὰ βάρητα, τὴν ἐπιβαρύνῃ καὶ τὴν καταπιέζει, συνάζων διπλᾶ καὶ τριπλᾶ / τὰ δικαιώματα τῆς Μητροπόλεως. — εἰς τὴν ταπεινὴν ταύτην ἀναφοράν μας ἀναγνώσκουσα ἡ ὑμετέρα Παναγιότης μετὰ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τὴν ἡμῶν ἐξιστόρησιν τῶν ἀνη/κούστων αὐτοῦ τοῦ ἀρχιερέως κακιῶν καὶ καταχρήσεων, φρίττοντες θέλετε ἐνδώσῃ εἰς τὴν μετὰ θερμῆς ἱκεσίας ἐζήτησίν μας τοῦ νὰ ἀπαλλάξητε τὴν τάλαινα πατρίδα μας ἀπὸ τὸν τύραννόν της / ἀνάξιον τοῦτον Ἀρχιερέα, καὶ ἀντ' αὐτοῦ νὰ εὐδοκήσητε, καὶ νὰ ἀντικαταστήσητε τὸν πρώην ἅγιον Ἰωαννίνων Κύριον Ἰωακείμ, τοῦ ὁποίου οἱ καταχρήσεις τολμῶμεν νὰ εἴπωμεν / εἰσὶν εὐεργεσίαι ὡς πρὸς τὰς πράξεις τούτου τοῦ θηριώδους, συγχώρησιν αἰτοῦντες διὰ τὴν ἔκφρασιν. καὶ ἂν δι' αὐτὸν σᾶς εἶναι δύσκολον, τότε παρακαλοῦμεν θερμῶς νὰ ἀπο/φασίσητε τὸν συμπολίτην μας ἅγιον Παραμυθίας. Παναγιώτατε Δέσποτα καὶ Ἱερὰ Σύνοδος. ἕνα τῶν δύο τούτων ἐπιμόνως ζητοῦμεν παρὰ τῆς εὐσυνειδήτου Παναγιότητός σας / ἵνα ἀποκαταστήσῃ νόμιμον Ἀρχιερέα εἰς τὸν θρόνον Ἰωαννίνων ἐξοστρακιζομένου τοῦ τῶν Ἱερῶν ἀποστολικῶν τε καὶ συνοδικῶν κανόνων παραβάτου. εὐέλπιδες εἰς τήν / παρηγορίαν πάντων ἡμῶν, διὰ νὰ εἴμεθα διαπρύσιοι κήρυκες τῆς εὐθυδίκου ταύτης εὐεργεσίας σας, ὡς καὶ αἱ τῷ Θεῷ δεκταὶ πανάγιαι εὐχαὶ καὶ εὐλογίαι εἴησαν ἡμῖν ἀῤῥωγοὶ καὶ σωτήριοι. τῆς ὑμετέρας Τρισεβάστου Παναγιότητος

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

τῇ 22 Ἰουλλίου 1838 Ἰωάννινα οἱ ταπεινοὶ δοῦλοι σας.

» ὁ προεστὸς τῶν Ἰωαννίνων Ἰωάννης νάγιου
» Νικόλαος Ζίννης
» ὁ ἰατρὸς Χριστόδουλος Σάββας
» Γεώργιος Δ. Ζήση
» Ἀναστάσιος Π. Μελᾶς
» γεώργιος μπαριρίζος (;)
» σπυρίδων Μπογᾶς
» θεοδώσιος δημητρίου
» Κωνσταντῖνος Παππα Γιαννόπουλος
» Δημήτριος παπαφίλου
» Μιχαὴλ γκόβελας βεκίλης τζαρτζίδων
» Νικόλαος Μάρουλας βεκίλης μερτζάρηδων
» Δημήτριος ἀθανασίου βεκίλης το(ν) χαττζίδων
» νούσιας φώτου χρυσὸς βεκύλης τζοχατζήδων
» σπῦρος χατζῆς βεκίλης ταμπάκων
» παναγιότις γεοργίου βεκύλης παχτζιβάνων
» Δημήτριος Σάββας
» Δημήτριος Ἰωάννου βεκύλης καζάζηδων
» σπηρος Δημητρίου βεκήλης τον παπουτζήδων
» δημήτριος ἀναστασίου μπακαλπαση
» αθανάσιος δημητρίου μπαρούτη Βεκίλης γουναράδων
» Κωνσταντῖνος τζάπας (;) βεκίλης τερζίδων
» στέφος μπασίκας βεκύλης τακιατζήδων
» νούσιας καρακοστας βεκύλης βαρδακουλάδων
» γιωργηος συρμακεσις βεκιλις σαράτζηδων

6

Γράμμα τοῦ μητροπολίτη Ἰωαννίνων Ἰωαννίκιου πρὸς τὸν πατριάρχη Γρηγόριο ΣΤ΄, ἀναφερόμενο στὶς ἐνέργειες γιὰ συλλογὴ μαρτυριῶν σχετικῶν μὲ τὴ ζωή, τὸ μαρτύριο καὶ τὰ θαύματα τοῦ νεομάρτυρα Ἁγίου Γεωργίου*

Τὴν ὑμετέραν θειοτάτην Παναγιότητα δουλικῶς προσκυνῶ, κατασπαζόμενος εὐλαβέ/στατα τὴν θεοφόρον αὐτῆς δεξιάν.

† πρὸ ἡμερῶν ἔλαβον εὐλαβῶς παναγίαν προσκυνητήν μοι ἐπιστολήν της, ἐπιτάττουσάν μοι / ἵνα ἐξερευνήσω καλῶς, καὶ ἐξιχνιάσω ἀκριβῶς τὴν ζωήν,

* *ΑΟΠ - ΚΠΑ*, Κώδικας 14. Βλ. καὶ *Σαλαμάγκα*, δ.π., σ. 107-108.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

τὰ συμβάντα, καὶ τὰ θαύμα/τα τοῦ πρὸ ἑνὸς ἤδη ἔτους χρηματίσαντος ἐνταῦθα εἰς Ἰωάννινα νέου μάρτυρος ἁγίου Γε/ωργίου, καὶ νὰ πιστοποιήσω τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Χ(ριστ)οῦ εἰλικρινῶς περὶ τούτου· καὶ δὴ προσκα/λεσάμενος τοὺς ἐν εὐσεβείᾳ, καὶ φόβῳ Θεοῦ ζῶντας εὐλαβεῖς χριστιανούς μου, ἐδιώρισα νὰ κα/ταγράψουν σαφῶς, καὶ συντόμως ὅσα εἶδον ὅσα τε ἤκουσαν, καὶ ὅσα μετὰ πληροφορίας/ἐπίστανται, καθότι τὸ μαρτύριον τοῦ ἁγίου τούτου συνέβη οὐχὶ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μου, ἀλλ' / ἐπὶ τοῦ προκατόχου μου. ὅθεν ἔγραψαν καὶ ὑπέγραψαν, καὶ ἐμαρτύρησαν ἐκ πολλῶν / ὀλίγα, ὡς τὸ ἐσώκλειστον διασαφεῖ. ἀλλὰ καὶ ὁ δοῦλος της ἀφ' ἧς ἡμέρας ἦλθεν, αὐ/τὰ καὶ τὰ τοιαῦτα ἀκούει παρὰ πάντων, οὐ μόνον τῶν ἡμετέρων, ἀλλὰ καὶ τῶν θύραθεν, / καὶ καθ' ἑκάστην συῤῥέουν χριστιανοὶ εὐλαβεῖς ἐπὶ τὸν τάφον τοῦ μάρτυρος, κείμενον / ἔξω τῆς ἐκκλησίας τῆς ταπεινῆς Μητροπόλεώς μου, δεόμενοι καὶ παρακαλοῦντες τὸν / ἅγιον Θεόν, καὶ λαμβάνοντες ἰάσεις θαυμασίας διὰ πρεσβειῶν τοῦ μάρτυρος τούτου Γεωργίου. / ἂς βεβαιωθῇ λοιπὸν ἡ τοῦ Χ(ριστ)οῦ ἁγία ἐκκλησία καὶ παρὰ τοῦ εὐτελεστέρου μέρους τῆς / οὐδενείας μου περὶ τῶν τοιούτων θαυμάτων ὡς παρευρισκομένου ἤδη παρόντος, καὶ / ὀφθαλμοῖς ἀναξίοις ὁρῶντος τὰ ἄπειρα κρίματα τοῦ ὑψίστου Θεοῦ, τοῦ ἀντιδοξάζοντος τοὺς / αὐτὸν δοξάζοντας. καὶ ταῦτα μὲν προσκυνητῶς, αἱ δὲ πανάγιοι καὶ πολυσεβαστοί / μοι αὐτῆς εὐχαὶ εἴησάν μοι διὰ βίου παντός. ϛωλθ: ἀπριλλίου εῃ Ἰωάννινα

τῆς βαθυσεβάστου μοι προσκυνητῆς αὐτῆς Παναγιότητος

ἐλάχιστος τῶν δούλων

† ὁ Ἰωαννίνων Ἰωαννίκιος

7

Οἱ μαρτυρίες στὶς ὁποῖες στηρίχθηκε τὸ Πατριαρχεῖο γιὰ νὰ συντάξει τὴν πράξη κανονισμοῦ γιὰ τὴν ἁγιοποίηση τοῦ νεομάρτυρα Γεωργίου. Ὅλες οἱ σελίδες φέρουν τὴ σφραγίδα τοῦ πατριαρχικοῦ ἀρχειοφυλακίου*

Γεώργιός τις ἔκ τινος χωρίου τῆς ἐπαρχίας τῶν Γρεβενῶν Τζούρφλι ὀνομαζομένου, υἱός / Κωνσταντίνου καὶ Βασίλως, πρὸ χρόνων πεντεκαίδεκα ἀναχωρήσας ἐκεῖθεν, / ἱπποκόμος ὑπομίσθιος διετέλει ἐν τόποις διαφόροις, καὶ ἐν Ἰωαννίνοις, ἄν(θρωπ)ος / ἁπλοῦς, πρᾶος, καὶ γραμμάτων ἄπειρος, θαμίζων εἰς τὰς ἐκκλησίας, ἐν ταῖς εὐκαι/ρίαις του. κατὰ τὸν παρελθόντα ὀκτώβριον τοῦ ϛωλζ᾽ ἔτους ὑπομίσθιος διετέλει ἐν Ἰωαννίνοις παρὰ τῷ χατζῇ Ἀπτουλᾶ ἐφέντη, καί τινες Ὀθωμανοί, ἐμπαθῶς / πρὸς αὐτὸν διακείμενοι, συκοφαντίαν αὐτῷ προσῆψαν, ὅτι τοῦρκος γενόμενος / πρό τινος καιροῦ, πάλιν χριστιανός ὑπάρχει· διὸ καὶ ἀπαχθεὶς ὑπ' αὐτῶν εἰς τὸν / ἐν Ἰωαννίνοις Μεχκεμέν, καὶ

* *ΑΟΠ, ΚΠΑ*, Κώδικας 14. Βλ. καὶ Σαλαμάγκα, δ.π., σ. 109-117.

ἐρωτηθεὶς ὑπὸ τοῦ κριτοῦ ἂν οὕτως ἔχῃ τὰ κατ' αὐτόν, / ὡμολόγησεν, ὅτι οὐδέποτε ἀρνησίχριστος ἐγένετο, καὶ συκοφαντεῖται, ἀλλά / χριστιανὸς ἦν καὶ πάντοτε καὶ ἤδη. ὅθεν ποικιλοτρόπως ἐξετασθείς, καὶ ἀπερίτμητος / εὑρεθείς, ἀπελύθη.

Παρὰ τῷ εἰρημένῳ αὐθέντῃ διατελῶν ἐν Ἰωαννίνοις, συνεζεύχθη νομίμῳ γυναικί, / Ἑλένῃ τοὔνομα, ἀνεψιᾷ ἐξ ἀδελφῆς τοῦ διδασκάλου Ζαφειρίου, καὶ μεθ' ἡμέρας τριάκοντα / τῆς ὑπανδρείας του ἀπῆλθεν εἰς τὸ Περάτι μετὰ τοῦ ἰδίου αὐθέντου του, παρ' ᾧ διατρί/ψας μέχρι τοῦ παρελθόντος Ἰουνίου τοῦ ϛωλζ'. καὶ τῇ ἀδείᾳ ἐκείνου ἀναχωρήσας ἐκεῖθεν, / ἦλθεν εἰς Ἰωάννινα, καὶ ἐμισθώθη παρὰ τοῖς σαρὰφ πασίδαις τοῦ τότε διοικητοῦ / Βεζὺρ Ἐμὴν πασᾶ μέχρι τῆς ἐντεῦθεν σὺν ἐκείνῳ ἀναχωρήσεώς του.

Ἐλθόντος δὲ εἰς τὰ ἐνταῦθα τοῦ νῦν διοικητοῦ Βεζὺρ Μουσταφᾶ πασᾶ ἐμισθώ/θη παρὰ τῷ διορισθέντι νέῳ Μουτεσελίμῃ τῶν Φιλιάτων, μεθ' οὗ καὶ ἀπῆλθεν εἰς / Φιλιάταις, καὶ μετ' οὐ πολὺ ἐπανακάμψαντος εἰς Ἰωάννινα τοῦ Μουτεσελίμη περὶ ἰδίων / ὑποθέσεών του, ἦλθε καὶ ὁ Γεώργιος σὺν αὐτῷ ὡς ἱπποκόμος του. τῇ 10: Ἰαννουα/ρίου ϛωλη': ἡμέρᾳ δευτέρᾳ ὁ Μουτεσελίμης ἐξεκίνησεν αὖθις διὰ Φιλιάταις / ὁ δὲ Γεώργιος, ἐπειδὴ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἔτεκεν υἱόν, ἐζήτησεν ἄδειαν νὰ μείνῃ ἡ/μέρας τινὰς εἰς τὸν οἶκον του, καὶ ἔπειτα νὰ ὑπάγῃ, καὶ ἔλαβε τὴν ἄδειαν. ὁ / δὲ σκοπός του ἦν νὰ παρευρεθῇ εἰς τὸν βαπτισμὸν τοῦ νεοτεχθέντος υἱοῦ του. τῇ / 12: Ἰαννουαρίου ἡμέρᾳ τετάρτῃ πρωΐ, τοῦρκος τις τῶν Ἰωαννιτῶν ἀπαντήσας αὐτὸν / εἴς τινα ὁδόν, ἐδράξατο αὐτοῦ, λέγων, σὺ ἔγινες τοῦρκος, καὶ πῶς ἤδη χριστι/ανὸς διάγεις; ὁ δὲ ἀπεκρίνατο μήτε τοῦρκος ἐγενόμην ποτέ, μήτε τὸν χρι/στόν μου ποτὲ ἠρνήθην, χριστιανὸς καὶ ἤμην ἀεί, καὶ εἰμί. ἐν τούτῳ ἀθροισθέντων / καὶ ἄλλων τούρκων, καὶ συμμαρτυρούντων τῷ ἀπ' ἀρχῆς αὐτὸν δραξαμένῳ, θορύβου / γενομένου ὑπὸ τῆς συλλογῆς τῶν παραπορευομένων, ἐπέστη ἐν τούτῳ καὶ ὁ τοῦ / διοικητοῦ Καβάζ πασης, ὅστις ἀνερευνήσας τὴν αἰτίαν, ἤκουσε παρὰ τῶν / ἐκεῖ τούρκων, ὅτι, οὗτος, (δείξαντες τὸν Γεώργιον) τοῦρκος γενόμενος, ἤδη χρι/στιανὸς διάγει. ὁ δὲ συνεχῶς ἀνακράζων, χριστιανὸς καὶ ἤμην πάντοτε, καὶ / εἰμί, καὶ οὐδέποτε τοῦρκος ἐγενόμην, συλληφθεὶς ὑπὸ τοῦ Καβάζ πασῃ // ἐφυλακίσθη, καὶ περὶ τὸ δειλινὸν ἀπαχθεὶς εἰς τὸν Μεχκεμέν, ὅπου ἐξετα/σθείς, καὶ ποικιλοτρόπως βιασθείς, ἵνα ἐξομώσῃ, ἔμεινεν ἀκράδαντος ἐπὶ / τὴν ὁμολογίαν τῆς ἀμωμήτου ἡμῶν πίστεως, καὶ ἀπαχθεὶς ἐφυλακίσθη. / κατ' ἐκείνην τήν νύκτα πολυειδῶς βασανισθεὶς ἐν τῇ εἱρκτῇ ὁ Γεώργιος / ἵνα ἐξομώσῃ, ἔμεινεν ἀμετάτρεπτος, καὶ τῇ πέμπτῃ πρωΐ ἀπήχθη πά/λιν εἰς τὸν Μεχκεμέν, ὅπου ποικίλως κολακευθείς, καὶ ἀπειληθείς, οὐκ ἐν/έδωκε· καὶ ἐμπτυόμενος καὶ μαστιγούμενος ὑπὸ τῶν περιεστώτων Ὀθωμανῶν, / ἔλεγεν ἐν ὑπομονῇ χριστιανὸς εἰμί, καὶ πάλιν ἐν τῇ εἱρκτῇ. τῆς παρασκευῆς / ἐπιφωσκούσης, πετρῶν μεγάλων αὐτῷ ἐπιτεθεισῶν, καὶ ἀκίδων ἐμπαγει/σῶν ὑπὸ τοὺς ὄνυχας αὐτοῦ, ὑπέφερε γενναίως τὰς βασάνους, λέ-

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

γων / συνεχῶς, χριστιανὸς εἰμί. τῷ σαββάτῳ πρωῒ ἀπήχθη εἰς τὸν Μεχκε/μέν, ὅπου σύλλογος πολὺς Ὀθωμανῶν ἐγένετο, τότε προεβλήθη αὐτῷ / νὰ ἐκλέξῃ ἓν τῶν δύω: ἢ δηλαδὴ νὰ λάβῃ μεγάλας ἀντιβραβεύσεις ἂν / ἐξομώσῃ, ἢ νὰ λάβῃ θάνατον σκληρὸν ἂν ἐπιμείνῃ εἰς τὸ πρότερον / φρόνημά του. ὁ δὲ γενναίως ὡμολόγησε· χριστιανὸς καὶ ἤμην καὶ εἰμί. / τρὶς εἰσήχθη ἐνώπιον τοῦ κριτοῦ, καὶ τρὶς ἐξήχθη, καὶ ἐπειδὴ ἔμεινεν ἀ/μετάτρεπτος, ἐξεδόθη ἔγγραφος ἡ ἀπόφασις νὰ φονευθῇ. ἐβλήθη / ἐν τῇ εἱρκτῇ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ καὶ τὴν ἐπιοῦσαν Κυρια/κὴν μήπως μεταμεληθῇ· τῇ δὲ δευτέρᾳ Ἰαννουαρίου ιζη τοῦ ϛωλη΄ / περὶ ὥραν ἕκτην ἐφέρθη εἰς τὴν ἀγοράν, καὶ ἐκρεμάσθη χαίρων καὶ / ὁμολογῶν χριστιανὸς εἰμί, ποιήσατέ μοι εἴ τι δεινὸν οἴδατε. — καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς τοῦ ἁγίου ἀθλήσεως· ὁ δὲ θεὸς ὁ δοξάζων τοὺς δοξάζοντας / αὐτόν, τὸν ἐδόξασε διὰ τῆς ἐνεργίας ποικίλων θαυμάτων, καὶ ἰάσεων, τελου/μένων εἰς τοὺς προστρέχοντας μετ' εὐλαβείας εἰς τὸν τάφον αὐτοῦ, καὶ χριωμένους / ἐλαίῳ τῆς κανδύλης του, καὶ διαδοθεῖσα ἡ φήμη τῶν θαυμάτων αὐτοῦ, ποιεῖ / πολλοὺς ἐξ ἀλλοδαπῶν νὰ προστρέχωσι, καὶ ἄλλοι θεραπεύονται ἐντελῶς / πάσχοντες ὑπὸ παθῶν ἀνιάτων, ἄλλοι δὲ ὠφελοῦνται, καὶ οὐδεὶς ἀναχω/ρεῖ περίλυπος. ἐκτίθενται δέ τινα τῶν αὐτοῦ θαυμάτων πρὸς ὠφέλειαν τῶν /ἀκουόντων.

ἀφ' οὗ ἐστάθη ἡμέρας τρεῖς τὸ σῶμα τοῦ μάρτυρος κρεμάμενον ἐν τῇ ἀγορᾷ / ἐδόθη ἄδεια ἀπὸ τὴν διοίκησιν, νὰ τὸ λάβωσιν οἱ χριστιανοί, καὶ νὰ τὸ / ἐνταφιάσουν. ἐφέρθη τὸ νεκρὸν σῶμα εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου Ἀθα/νασίου, ὡς πλησίον τῆς ἀγορᾶς, δὲν εἶχε κανὲν σημεῖον, ἀφ' ὅσα ἔχουσι / τὰ τῶν ἀπηγχονισμένων, οὐκ ἐπάγη, οὐκ ἐμελάνθη, ἦν εὐλύγιστον ὡς / ζῶν, καὶ ἡ σὰρξ μαλακή, καὶ τὸ πρόσωπόν του ἡμερότατον. μετὰ τὴν ἁρμοδίως / ἐντάφιον ἀκολουθίαν ἐνταφιάσθη ἐκτὸς τοῦ Ἱεροῦ βήματος. ἤρχισαν οἱ χρι/στιανοί, καὶ μάλιστα αἱ γυναῖκες, νὰ προστρέχωσι μετ' εὐλαβείας, καὶ οἱ πάσχον // τες νὰ θεραπεύωνται. Γυνή τις Ἰωαννίτισα Ἑλένη τοὔνομα εἶχε δύω παῖ/δας, πάσχοντας ὑπὸ δεινοῦ συνεχοῦς πυρετοῦ μῆνας ἓξ σχεδόν, ἀπεγνω/σμένη παρ' ὅλων τῶν ἐνταῦθα ἰατρῶν. περίλυπος σφόδρα οὖσα ἡ φιλό/παις μήτηρ, ἐν μιᾷ νυκτὶ βλέπει κατ' ὄναρ ὅτι νὰ εὑρέθη ἐν τῇ αὐλῇ τῆς / αὐτῆς ἐκκλησίας πλησίον τοῦ τάφου τοῦ ἁγίου, πολλαὶ δὲ παρθένοι ἦσαν περὶ / αὐτόν. μία δὲ ἐξ αὐτῶν ἐκάλεσεν τὴν Ἑλένην κατ' ὄνομα, λέγουσα, λάβε / Ἑλένη ἔλαιον ἀπὸ τὴν κανδήλαν τοῦ ἁγίου, καὶ ἄλειψον τοὺς παῖδας σου, / καὶ ἰαθήσονται. ἡ Ἑλένη διεγερθεῖσα, ἔδραμε μετ' εὐλαβείας, καὶ λαβοῦσα / ἔλαιον, ἤλειψε τοὺς πάσχοντας υἱούς της, οἵτινες ἀμέσως ἐθεραπεύθησαν.

» ἄλλη τις γυνὴ Σταμάτω τοὔνομα ἀπὸ τὴν Λεσνίτζαν τοῦ Ζαγορίου, ἔχουσα τὴν / δεξιὰν αὐτῆς χεῖρα παραλελυμένην, καὶ ἀκίνητον πρὸ μηνῶν δύω, ἀκούσασα / περὶ τοῦ ἁγίου, ἔδραμε μετ' εὐλαβείας, ἔχουσα μετ' αὐτῆς τὸν πατέρα της, καὶ / τὸν πεθερόν της. σάββατον ἑσπέρας ἦν, ὅτε ἔφθασεν εἰς τὸν τάφον, καὶ / διανυκτερεύσασα, κειμένη ἐπὶ τοῦ τάφου, τὸ πρωῒ τῆς

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Κυριακῆς, εὑρέθη ὑγιής. / καὶ λαβόντες αὐτὴν ὅ,τε πατήρ της καὶ πενθερός της, ἀνεχώρησαν χαίροντες.

» Εὐστάθιός της ἀπὸ χωρίον Ἀρτζίσταν τοῦ Ζαγορίου, εἶχε τὸν ἕνα πόδα / παραλελυμένον πρὸ καιροῦ, χωρὶς νὰ δυνηθῇ νὰ ὠφεληθῇ μὲ ὅσα / ἰατρικὰ ἐμεταχειρίσθη. ἀκούσας περὶ τῶν θαυμάτων τοῦ ἁγίου, ἐπεκαλέσθη / μετ' εὐλαβείας τὸν ἅγιον, καὶ εὐθὺς ἐθεραπεύθη. ἔδραμε λοιπὸν εἰς Ἰωάννι/να, καὶ πεσὼν μετὰ χαρᾶς ἐπὶ τὸν τάφον τοῦ ἁγίου, ἐκήρυττε μεγαλοφώ/νως τὴν γενομένην θεραπείαν τοῦ ποδός του.

» παιδίον ὀκταετὲς ἐκ τῶν πέριξ χωρίων, ἄλαλον, καὶ παραλελυμένον τοὺς πό/δας ἐκ γενετῆς, κείμενον ἐν τῷ τάφῳ τοῦ ἁγίου μετὰ τῶν ἄλλων πολλῶν / ἀσθενῶν, ἐθεραπεύθη μὲ ἔκπληξιν πάντων, καὶ ἤρχισε καὶ νὰ ὁμιλῇ καὶ / νὰ περιπατῇ ἐλευθέρως.

» ἔτι δύω παιδία ἀδελφοὶ ἄρρεν καὶ θῆλυ, τὸ μὲν χρόνων τεσσάρων, ἡ δὲ / χρόνων ὀκτώ, παραλελυμένα τοὺς πόδας, ἐθεραπεύθησαν ἀμφότερα. ὁμοίως καὶ ἄλλο παιδίον ὀκταετὲς ἀπὸ χωρίον Λόγγον τῆς ἐπαρχίας Δρυϊ-νουπό / λεως, παράλυτον ἐκ γενετῆς, προσελθὸν εἰς τὸν τάφον ἐθεραπεύθη.

» γυνή τις Αἰκατερίνη τοὔνομα ἀπὸ χωρίον Πράμαντα, πάσχουσα ἀπὸ πό-νους / δριμυτάτους τῶν ἐντοσθίων, προσελθοῦσα μετ' εὐλαβείας ἐθεραπεύθη.

» κόρη τις δωδεκαετὴς ἐκ μετζόβου ἀπὸ σεληνιασμὸν δεινόν, συνεχῆ / καὶ πολυχρόνιον πάσχουσα, προσελθοῦσα μετ' εὐλαβείας ἐθεραπεύθη.

» ἕτερον παιδίον τετραετὲς Νικόλαος τοὔνομα ἀπὸ χωρίον Δολιανά, πα-ραλυ/τικὸν πρὸ τριῶν χρόνων, προσενεχθὲν ὑπὸ τῆς μητρός του Δέσπως εἰς / τὸν τάφον τοῦ ἁγίου, μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐθεραπεύθη, //

» ἄλλη τις γυνὴ στασινὴ τοὔνομα ἀπὸ χωρίον Κρίποβον πάσχουσα ἀπὸ δεινὴν φα/γοῦραν καθ' ὅλον τὸ σῶμα σχεδὸν τρεῖς χρόνους ὁμοῦ καὶ τὸ τέκνον της, διετὲς ὄν, / διότι ἐγεννήθη μὲ τὸ μητρῷον πάθος, νουθετουμένη, ἵνα ἀπέλθῃ εἰς Ἰωάννινα / εἰς ἰατρούς, ἀπεκρίθη, θέλω ὑπάγει εἰς τὸν ἀληθῆ ἰατρόν, τὸν νέον μάρτυρα Γεώρ/γιον, καὶ ἐλθοῦσα, μετὰ πίστεως, ἠλευθερώθη τοῦ πάθους, ὁμοῦ καὶ τὸ τέκνον της.

» ἄλλος τις νέος, Κωνσταντῖνος τοὔνομα ἀπὸ τοὺς Πουλιαράταις, χωρίον τῆς Δρυϊνουπό/λεως, πάσχων ἀπὸ ποδαλγίαν πρὸ χρόνων τριῶν, ἐκίνησεν διά νὰ ἔλθῃ εἰς τὸν ἅγιον / καθ' ὁδὸν δὲ ἤρχισεν ὁ ποῦς νὰ ἐνδυναμώνῃ καὶ ἕως οὗ νὰ φθάσῃ εἰς τὸν ἅγιον, ἐθε/ραπεύθη ἐντελῶς καὶ ἔρριψε τὴν βακτηρίαν, δι' ἧς ἐβοηθεῖτο εἰς τὸ νὰ περιπατῇ.

» γυνή τις σύζυγος τοῦ ἀναγνώστη Οἰκονόμου ἀπὸ Βήσιανην παράλυτος γενομένη καθ' ὅλα / τὰ μέλη, ἅμα ὅποῦ τὴν ἤλειψαν μὲ ἔλαιον ἐκ τῆς κανδύλης του, ἐθεραπεύθη.

» ἄλλη τις γυνὴ Παρασκευὴ τοὔνομα ἀπὸ χωρίον Κοτζιανόπουλου τῆς λάμαρης πάσχουσα ἀπὸ / δεινὴν ὅλων τῶν μελῶν της παραλυσίαν, ἀκούσασα περὶ τοῦ ἁγίου, ἐξεκίνησε μετ' εὐλαβείας / διὰ νὰ ἔλθῃ πρὸς τὸν ἅγιον, καθ'

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ὁδὸν δὲ εἰς τὸ ἄλογον ὁποῦ ἦτον ἐπάνω ἤρχισε νὰ ἀναλαμβάνῃ, καὶ καταβᾶσα ἀπὸ τὸν ἵππον ἤρχισε νὰ περιπατῇ, καὶ ἕως οὗ νὰ φθάσῃ / εἰς τὸν ἅγιον ἔλαβεν ἐντελῶς τὴν ὑγείαν της.

» καὶ ἄλλη τις γυνὴ Χάϊδω τοὔνομα ἀπὸ χωρίον Καστανιά, ἀφοῦ τὴν ἔφεραν / εἰς τὸν ἅγιον φορτωμένην ὡς ἀσκόν, ἔλαβεν ἀμέσως τὴν ὑγείαν της, καὶ ἠλευθερώ/θη τῆς δεινῆς παραλυσίας.

» Ἰωάννης κολιοῦ ἀπὸ χωρίον ῥωμανὸ τοῦ Σουλίου ἔχουσα θυγατέρα Αἰκατερίνην ὀνόματι / πάσχουσαν ἀπὸ σεληνιασμὸν ἀκατάπαυστον χρόνους ἕνδεκα, ἦλθεν εἰς τὸν τάφον τοῦ / ἁγίου καὶ ἐπῆρε χῶμα, καὶ κηρίου μέρος ἀπὸ τὰς λαμπάδας ὁποῦ ἔκαιον, καὶ ἀπελ/θὼν εἰς τὸν οἶκον του, τὸ μὲν χῶμα διέλυσε μὲ νερόν, καὶ ἔδωκε τῆς κόρης του / καὶ τὸ ἔπιε, καὶ μὲ τὸ κηρίον τὴν ἐκάπνισεν, καὶ ὡ τοῦ θαύματος ἠλευθερώθη τοῦ /δεινοῦ πάθους. ὁ ἴδιος πατὴρ τῆς κόρης ἦλθεν εἰς τὸν πρώην Ἰωαννίνων, καὶ ἐδιη/γήθη τὸ θαῦμα αὐτὸ ἰδίοις χείλεσιν.

» Κόρη τις ὀκταετὴς εἰς τὸ ῥηθὲν χωρίον Καστανιάν, πάσχουσα ἀπὸ πολυ/χρόνιον σεληνιασμόν, ἐπικαλεσθεῖσα τὸν ἅγιον, ἐν ᾧ ἤμελλε νὰ τὴν / ἐνοχλήσῃ τὸ πάθος, ἐθεραπεύθη, καὶ πλέον δὲν τῇ ἠκολούθησεν. ἐντόπιοι / ἀπὸ ἐκεῖ ἐλθόντες εἰς Ἰωάννινα διὰ νὰ προσκυνήσουν τὸν ἅγιον, τὸ ἐδι/ηγήθησαν φιλαλήθως.

» Δημήτριος τοῦ Κωνσταντίνου Ἀρτινός, πρὸ δύω χρόνων παραλυσίᾳ ὑποπε/σών, ἦν ἀκίνητος ἀπὸ τὴν μέσην καὶ κάτω, προσκομισθεὶς δὲ εἰς τὸν / ἅγιον, καὶ ἐπικαλεσθεὶς τὴν βοήθειάν του, μεθ' ἡμέρας ὀκτὼ ἔλαβεν ἐντελῶς / τὴν ὑγείαν του, καὶ ἀπῆλθεν εἰς Ἄρταν περιπατῶν.

» τινὲς χριστιανοί, εὐλαβείᾳ κινούμενοι ἔλαβον μέρος μικρὸν πανίου ἀπὸ τὸ / βρακίον του, (κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ὁποῦ τὸ σῶμα τοῦ μάρτυρος ξεκρεμα//σθέν, ἐφέρθη εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἐκηδεύθη, καὶ τὸ πλῆθος τῶν πιστῶν διε/μοιράσθησαν εἰς μικρὰ τεμάχια τὸ βρακίον, καὶ τὴν βρακοζώνην, καὶ τὸν ἓν τζουρά/πι, διότι τὸ ἄλλο τὸ ἐπῆραν διὰ νυκτὸς ἐκεῖ ὁποῦ ἐκρέματο) καὶ τὸ μετεκόμι/σαν εἰς Τρίκκαλα, καὶ διὰ τοῦ πανίου αὐτοῦ ἐγένοντο ἰάσεις πολλαὶ εἰς ἀσθενεῖς, ὡς / ἔγραψαν ἐκεῖθεν ἄνθρωποι ἀξιόπιστοι, καὶ ἄλλοι μετὰ ταῦτα ἐλθόντες, ἐδιη/γήθησαν, λαμβάνοντες ἔλαιον ἀπὸ τὴν κανδύλαν, καὶ χῶμα ἀπὸ τὸν τά/φον, καὶ μετακομίζοντάς τα ἐκεῖ.

» γυνή τις, Κωνσταντίνου Ζαβογιάννη εἰς Τριέστι διατρίβοντος, πρὸ χρόνων ἱκανῶν ὑ/πέπεσεν εἰς φρενίτιδα, καὶ μηδεμίαν θεραπείαν εὑροῦσα παρ' ἰατροῦ, τέλος ἐ/φέρθη εἰς τὴν Κέρκυραν πρὸς τὸν ἅγιον Σπυρίδωνα, χρόνον δὲ ἱκανὸν / ἐκεῖ διατρίψασα, καὶ μηδὲν ὠφεληθεῖσα, ἀπεφάσισε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Τριέστι. / ἀκούσασα δέ περὶ τοῦ μάρτυρος ἁγίου Γεωργίου καὶ ὅτι τινὲς ἔφερον ἐκεῖ λάδι, / καὶ χῶμα ἀπὸ τὸν ἅγιον, ἅμα ὁποῦ ἠλείφθη τοῦ ἐλαίου, καὶ ἔπιεν ὕδωρ χωματι/σμένον, εὐθὺς ἐθεραπεύθη ἐντελῶς. ὁ δὲ σύζυγός της Κωνσταντῖνος Ζαβογιάννης / ἔγραψε γράμμα εἰς Ἰωάννινα πρὸς τὸν κύριον

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Χριστόδουλον Κόνιαρην δι/γούμενος περιστατικῶς τὴν θαυματουργίαν τοῦ ἁγίου, καὶ διορίζοντάς τον νὰ προσ/φέρῃ τάλαρα εἴκοσι πέντε εἰς τοὺς ἐπιτρόπους τῆς ἐκκλησίας καὶ τὰ ἐπρόσ/φερε.

καὶ τὶς δύναται νὰ περιγράψῃ ὅλα τοῦ ἁγίου τὰ θαύματα. λάδι καὶ χῶμα ἀδια/λείπτως λαμβάνουν οἱ παρεπιδημοῦντες ξένοι καὶ ὅσοι μετὰ πίστεως χρίονται / καὶ πίνουσιν, ὠφελοῦνται θαυμασίως, καὶ διηνεκῶς ἰάσεις ἐνεργοῦνται, καὶ τοῦτο φανε/ρόν, διότι ἀπὸ μακρόθεν προσφέρονται λαμπάδες καὶ ἄλλα ἀφιερώματα πρὸς / τὸν ἅγιον. τὰ προφανῆ καὶ ἀναντίρρητα θαύματα τοῦ ἁγίου πολλοὺς πλανουμένους καὶ ψυχρῶς διακειμένους πρὸς τὴν ἀμώμητον ἡμῶν πίστιν, ἐστερέωσαν καὶ πιστοὺς ἀπε/κατέστησαν, καὶ δόξα τῷ Χριστῷ τῷ ἀληθεῖ Θεῷ ἡμῶν τῷ οἰκονομήσαντι τοιαῦ/τα τέρατα ἐν ταῖς ἐσχάταις ταύταις ἡμέραις.

» *ὁ πρώην Βελλᾶς Λεόντιος μάρτυς τούτων ἁπάντων*
» *ὁ Περιστερᾶς Σεραφεὶμ μάρτυς τούτων ἁπάντων*
» *κωνσταντῖνος ἱερεὺς ὁ οἰκονόμος μάρτυς*
» *χριστόδουλος ἱερεὺς ὁ σακελλάριος μάρτυς*
» *παναγιότης ἱερεὺς ὁ σακελλίων μάρτυς*
» *Νικόλαος ἱερεὺς ὁ Σκευοφύλαξ μάρτυς*
» *Θεόδωρος ἱερεὺς ἐφημέριος Ἀρχιμανδρίου μάρτυς*
» *διαμάντης ἱερεὺς καὶ πνευματικὸς μάρτης*
» *Παπα-Ἀθανάσιος ἐφημέριος περιστερᾶς (;) μαρτυρῶ*
» *χαραλάμπης ηερεὺς ὁ Νομοφύλαξ μάρτυς καὶ αὐτόπτης τῶν θαυμάτων*
» *γεώργιος ἱερεὺς τῆς μητροπ. μαρτιρῶ*
» *χριστόδουλο ηερεφς μαρτιρω //*
» *Διονύσιος ἱερομόναχος ὁ σύγκελος μαρτυρῶ*
» *Ἀγγέλης ἱερεὺς ἐφημέριος μητροπόλεως μάρτυς*
» *ἀλέξιος παπάζογλου. Μαρτυρῶ*
» *Διαμάντης Δρόσος μαρτυρῶ*
» *Μιχαὴλ Μησιος: μαρτυρῶ*
» *Νικόλαος Ζίννης μαρτυρῶ*
» *Νικόλαος Ἀθανασίου ὁμοίως*
» *Γιαννούλης Δόκος ὁμοίως*
» *Παναγιώτης Σαμαρνιώτης ὁμοίως*
» *Χριστόδουλος Σάββας μαρτυρῶ*
» *Κωνσταντῖνος Ζωΐδης μαρτυρῶ*
» *Γεώργιος Δ. Ζήση μαρτυρῶ*
» *Μιχαὴλ γκόβελας μαρτυρῶ*
» *Δημήτριος ζώτογλου »*
» *Ἰωάννης νάγιου μαρτυρω*

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

» *Σπυρίδων Μπογᾶς μαρτυρῶ*
» *Νούσιας Φ. Χρισὸς μαρτιρὸ*
» *Νικόλαος Μαρνέλης Μαρτιρω*
» *γεοργιος σιρμακεσις μαρτιρο*
» *σπυριδων χατζης μαρτιρο*

8

Ἀναφορὰ προκρίτων τῆς πόλεως τῶν Ἰωαννίνων καὶ τῆς ἐπαρχίας πρὸς τὸν πατριάρχη Γρηγόριο τὸν ΣΤ΄, μὲ τὴν ὁποία ζητεῖται ἡ ἀπομάκρυνση τοῦ μητροπολίτη Ἰωαννικίου καὶ ἡ ἐπάνοδος τοῦ πρώην Ἰωαννίνων Ἰωακείμ*

Τὴν ὑμετέραν Θειοτάτην, Σοφωτάτην καὶ εὐεργετικωτάτην ἡμῖν Παναγιότητα, σὺν τῇ περὶ αὐτὴν Θείᾳ καὶ Ἱερᾷ Συνόδῳ, δουλικῶς προσκυνοῦντες πανευλαβῶς κατασπαζόμεθα τὴν Παναγίαν καὶ χαρι(τόβρυτον) / δεξιάν σας.

Μὴ ἐπαρκεσθεῖσα ἡ φθονερὰ τύχη δι' ὅσα ἐκ τῶν καιρικῶν περιστάσεων ὑπέφερεν ἡ πατρίς μας πολλυειδῆ δεινὰ καὶ δυστυχήματα, γενομένη δὶς τοῦ πυρὸς καὶ τῆς λεηλασίας παρανάλωμα, ἀλλ' ἡ φθονερὰ βλέπουσα / τὴν παύσιν ὁπωσοῦν αὐτῶν, καὶ τὴν ἐπὶ τὰ κρείττω βελτίωσίν της, ἐπιφέρει καὶ αὖθις νέον τραῦμα εἰς τὴν καρδίαν της, τὴν ἀνέλπιστον λέγομεν, τοῦ ἀξιοτίμου καὶ ἐναρέτου ἀρχιερέως μας κυρίου Ἰωακείμ ἔξωσιν, συ/νοδευομένην, ὡς ἦτον ἄφευκτα ἀπὸ τόσα δεινὰ ἄλλα ἐπακόλουθα, χρηματικὰς ὑπερόγγους ζημίας, καὶ βλάβας ἄλλας ἠθικάς, καὶ ἴσως ἀνιάτους, τῶν ὁποίων τὴν ἐξιστόρησιν δι' ἀποχρόντας λόγους ἀδυνατοῦμεν νὰ κάμωμεν. / διὰ νὰ προλάβωμεν ὄθεν ταῦτα, καὶ διὰ νὰ ἐπιδαψιλευθῇ εἰς τὴν Πανιερότητά του ὅλη ἡ ἐκκλησιαστικὴ δύναμις, καὶ οὕτως νὰ ἦναι εἰς θέσιν, νὰ ἐκτελῇ τὰ χρέη καὶ καθήκοντα τοῦ βαθμοῦ του, σύμφωνα μὲ τὰς εὐ/χὰς καὶ τὴν θέλησιν τῆς μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἁγίας ἐκκλησίας, ἐσπεύσαμεν νὰ ἀναφερθῶμεν ἐν καιρῷ εἰς τὴν ὑμετέραν Προσκυνητὴν ἡμῖν Παναγιότητα καὶ τὴν ἁγίαν καὶ Ἱερὰν σύνοδον, παρακαλοῦσα ὅλη ἡ ἐπαρχία / διὰ νὰ μὴ δώσῃ ἀκρόασιν εἰς τὰς συκοφαντείας δύω τριῶν ἰδιοτελῶν, οἵτινες διὰ τῆς ἀπάτης καὶ τοῦ φόβου παρασύραντες καὶ ἄλλους ἐκ τοῦ κοινοῦ λαοῦ μόνον ἐκ τῆς πόλεώς μας ἐχάλκευσαν τὴν πολυθρύλλητον ἐκείνην / κατὰ τοῦ κυρίου Ἰωακείμ ἀναφοράν, τὴν γέμουσαν ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους, ἀπὸ συκοφαντείας, ψευδολογίας, καὶ ὅλως διόλου ἀνυπάρκτους κατηγορίας, ἀλλὰ νὰ ἀποῤῥίψῃ αὐτήν, καὶ νὰ ἐπιδαψιλεύσῃ ὅλην τὴν ἐκκλησιαστι/κὴν ἐπιῤῥοὴν καὶ ὑπεράσπισιν πρὸς τὸν εἰρημένον κύριον Ἰωακείμ. κατὰ δυστυχίαν ὅμως τῆς πατρίδος μας, αὐτοὶ εἰσηκούσθησαν, καὶ μ' ὅλας τὰς πιστὰς πρὸς τὸ κραταιὸν Δεβλέτι ἐκδουλεύσεις τῆς Πανιερότητός του, / μὲ ὅλην τὴν ἐπαγρύπνησιν, φροντίδα, καὶ

* *Ἀρχεῖον Ἑταιρείας Ἠπειρωτικῶν Μελετῶν.*

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ἐπιμέλειαν τὴν ὁποίαν ἐδείκνυε πρὸς ὅλους ἐν γένει τοὺς ὑπὸ τὴν Κυριαρχίαν του ὑπαγομένους χριστιανούς, θυσιάζων πολλάκις καὶ τὰ ἴδιά του συμφέροντα δι' αὐτούς, ἐξώνεται, φεῦ, / τῆς ἐπαρχίας του, καὶ ἔκτοτε πενθεῖ ἡ πατρὶς διὰ τὴν στέρησίν του, καὶ θρηνεῖ τὰς ὀλεθρίους συνεπείας της. τὸν διαδέχεται ὁ πρώην Ῥεθίμνης καὶ νῦν Ἅγιος Ἰωαννίνων κύριος Ἰωαννίκειος, ὅστις ἐξαπατήσας διὰ τῆς ὑπο/κρίσεώς του τὴν κοινὴν ἡμῶν τροφὸν καὶ μητέρα, Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἁγίαν Ἐκκλησίαν, καὶ μὴ εὑρεθεὶς κατὰ τὰς εὐχὰς αὐτῆς, ἀλλὰ ἐκ διαμέτρου ἐναντίος τῶν προσδοκιῶν της, ἔφερε τὴν πατρίδα μας εἰς τὴν πλέον ἐ/λεεινὴν καὶ ἀξιοδάκρυτον κατάστασιν. ποτὲ δὲν ἐσκεύθη διὰ τὰ συμφέροντα τῆς ἐπαρχίας του, οὐδέποτε ἐφρόντισε δι' αὐτήν, ἀλλ' ἔχων τὸν μόνον καὶ κύριον σκοπὸν τοῦ νὰ ἀργυρολογήσῃ, ἠθέλησε κατ' ἀρχὰς νὰ / δελεάσῃ τοὺς Χριστιανοὺς μὲ τὴν συνήθη ὑπόκρισίν του, καὶ βλέπων ὅτι τοῦτο δὲν ἀρκεῖ εἰς τοὺς σκοπούς του, ἤρχισεν ἀσυστόλλως τὴν ἁρπαγήν, ἔξωσεν ἡγουμένους, ἀδίκως, καὶ ἀκρίτως φυλακίζων αὐτούς, καὶ ἀντικατασταίνων αὐτοὺς / ἀπ' ἄλλους, μὲ βλάβην σημαντικήν, καὶ αὐτῶν ἀτομικῶς, καὶ τῶν Ἱερῶν τούτων καταγωγίων, ἔκαμεν ἀργοὺς πάσης Ἱεροπραξίας πολλοὺς Ἱερεῖς, καὶ ἐσφάλισεν ὄχι ὀλίγων χωρίων τὰς ἐκκλησίας, ἐναντιωθέντων τῶν κατοί/κων εἰς τὰ ἄδικα ζητήματά του, καὶ οὕτως οἱ κάτοικοι αὐτῶν εἰς αὐτὸ τὸ διάστημα, ἀσθενοῦν, τεκνοποιοῦν καὶ ἀποθνήσκουν, ἄνευ τῆς ἀνηκούσης θρησκευτικῆς τελετῆς, ἀνέτρεψεν αὐθαιρέτως διαθήκας βασιζομένας εἰς τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς κα/νόνας, ἐζήτησε παράλογα καὶ ἄδικα ζητήματα, ὡς καὶ εἰς τῶν λειψάνων τὴν κηδείαν, διέζευξεν ἀκρίτως συνοικέσιον, ἀπόντων ἀμφοτέρων τῶν μερῶν, διὰ νὰ ὠφεληθῇ χρηματικῶς, προσέβαλεν ἠθικῶς ὄχι ὀλίγον εἰς τὸν / ἔξω κόσμον τὴν ἐπαρχίαν μας μὲ τὰ περὶ Λουθηροκαλβινισμοῦ λεγόμενά του, ἐν ᾧ χάριτι θείᾳ, τοιοῦτον μίασμα δὲν ὑπῆρξε ποτὲ ἐνταῦθα, καὶ οὔτε δύναται νὰ εἰσχωρήσῃ εἰς ἀνθρώπους, οἵτινες ἀπέδειξαν εἰς διαφόρους ἐποχὰς καὶ / περιστάσεις πραγματικῶς καὶ διὰ μαρτυρικῆς καρτερίας, πόσον καταφρονοῦν τὸν θάνατον διὰ τὴν διατήρησιν τῆς θρησκείας τῶν Πατέρων των, τὸ ὁποῖον καὶ ἡ Πανιερότης του πρέπει νὰ ἐγνώρισεν, ἀλλ' ἐνόμισεν ὅτι θέλει / τοῦ χρησιμεύσει, ὡς μέσον πρόσφορον τῶν καταδιωκτικῶν σκοπῶν του, ἀλλὰ βλέπων ἐπὶ τέλους, ὅτι τοῦτο δὲν ἐξαρκεῖ, ἐτόλμησε νὰ μεταχειρισθῇ καὶ τὴν ἐπάρατον προδοσίαν, ἀλλ' ἡ ἐξουσία τὸν ἀπέβαλε μὲ ἀγανάκτησιν, ἔχουσα / δείγματα τρανώτατα τῆς πίστεως καὶ ἀφοσιώσεως τῶν κατοίκων τῆς Ἐπαρχίας ταύτης πρὸς τὸ Κραταιὸν Δεβλέτι. Κατέστρεψε τὰ λαμπρὰ σχολεῖά μας χωρὶς νὰ προεξετάσῃ τὴν διαγωγὴν καὶ τὸν χαρακτῆρα τῶν ἐναρέτων δι/δασκάλων μας, βιάσας τὴν νεολαίαν μας νὰ διασκορπισθῇ εἰς διάφορα μέρη καὶ τοὺς γενναίους εὐεργέτας τῆς Πατρίδος μας, νὰ πέμψουν ἀλλαχόθεν τὰς συνδρομάς των. ἀλλ' ἂν ἦτον δυνατόν, νὰ ἐγνωρίζητε ἐκ τοῦ πλησίον, Πα/ναγιώτατε Δέσποτα, Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος ἀπὸ ποίους ἀντικατέστησεν αὐτούς, ἠθέλετε φρίξῃ βέβαια, καὶ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ἠθέλετε ἐλεεινολογήσῃ ἀφεύκτως τὴν πατρίδα μας, διότι δὲν εἶναι μόνον ἀμαθεῖς ὅλως διόλου, ἀλλὰ καὶ αἴσχος προξενοῦντες / εἰς τὸ ἀξιότιμον διδασκαλικὸν ἐπάγγελμα. ταῦτα πάντα ὅμως καὶ ἄλλα πάμπολλα, τὰ ὁποῖα παρασιωπῶμεν, ὑπεφέραμεν μὲ τὴν ἐλπίδα τῆς μεταμελείας, ἀλλ' ἡ Πανιερότης του προχωρῶν μὲ βήματα γιγαντιαῖα ἐπὶ τὸ χεῖρον / καὶ φοβούμενος μὴ ἀναγγείλομεν αὐτὰ πρὸς τὴν ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ μεγάλην ἐκκλησίαν, ἐπρόλαβε νὰ ἀναφερθῇ συκοφαντῶν μέρος, ἢ τὸ ὅλον τῆς ἐπαρχίας πρὸς τὴν ὑμετέραν προσκυνητὴν ἡμῖν Παναγιότητα, καὶ τὴν ἁγίαν καὶ / Ἱερὰν σύνοδον, προσθέτων νέον ἔγκλημα ἐπὶ τοσούτων ἄλλων προτητερινῶν. Ἀγνοοῦμεν, Παναγιώτατε Δέσποτα, τίνι τρόπῳ ἔγραψεν, ἀλλ' ἀπὸ τὴν πρὸς ὅλην τὴν ἐπαρχίαν Σεβαστὴν παραινετικὴν Πατριαρχικοσυνοδικὴν ἐπιστο/λήν, τὴν ὁποίαν ἀνέγνωσεν ἐπ' ἐκκλησίας, συνάγομεν, ὅτι ἀνυπάρκτους συκοφαντείας ἐτόξευσε. κἀνένα μοναστήριον, οὐδεμία κοινότης, ἢ χωρίον, Παναγιώτατε Δέσποτα, δὲν τοῦ ἠρνήθη τὴν ἀπόδοσιν τῶν τακτικῶν καὶ τυχη/ρῶν δικαίων, διπλῶν κατὰ τὸ ἔθος τοῦ πρώτου χρόνου τῆς ἐνταῦθα ἀρχιερατείας του, τῷ ἐπροσφέρθη μάλιστα ὅλον τὸ σέβας, καὶ ὅλα τὰ συνήθη δικαιώματά του, ἀλλ' ἡ Πανιερότης του δὲν εὐχαριστήθη εἰς τοῦτο καὶ αὐθαι/ρέτως ζητεῖ παράλογα καὶ ἄδικα ζητήματα. τὰ προειρημένα καὶ ἄλλα τὰ ὁποῖα παρασιωπῶμεν εἶναι μάρτυρες τρανώτατοι τῶν λόγων μας, ἕτοιμοι εἰς κάθε περίστασιν διὰ νὰ ἀποδείξωμεν ταῦτα πάντα πραγματικῶς. ἀλλ' ὁ/ποίαν βαθυτάτην λύπην ἠσθάνθημεν βλέποντες εἰς τὴν ἐπιστολήν αὐτήν, τὴν ἀπάτην εἰς τὴν ὁποίαν παρέσυραν οἱ ραδιοῦργοι καὶ ἰδιοτελεῖς τὴν μεγάλην τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίαν, γράψαντες ἀνυπάρκτους κατηγορίας ἐναντίον τοῦ κυρίου / Ἰωακεὶμ τοῦ ἐναρέτου Ἀρχιερέως, καὶ ἡ ἐκκλησία νὰ τὰς νομίζῃ ἄχρι τοῦδε ἐλευθέραν θέλησιν ὅλης τῆς ἐπαρχίας, ἐν ᾧ πανταχόθεν οἱ ὁμογενεῖς μας γνωρίζουσι κάλλιστα ἀπὸ ποίους καὶ διὰ ποίων μέσων ἐνεργήθησαν. / Συγχωρήσατε ὄθεν Παναγιώτατε Δέσποτα, νὰ καθυποβάλλωμεν ὑπ' ὄψιν της, ὅτι ποτὲ κατὰ τοῦ Σεβαστοῦ κυρίου Ἰωακεὶμ δὲν ἀνεφέρθημεν, δὲν ἐπαραπονέθημεν, διότι οὐδεμίαν αἰτίαν παραπόνου εἴχαμεν, μάλιστα εὐχαρίστη/σιν καὶ εὐγνωμοσύνην ὁμολογοῦμεν πρὸς τὴν Πανιερότητά του. οὐδέποτε ἐζητήσαμεν τὸν γηραιὸν κύριον Ἰωακείμ, ἢ τὸν ἐπίσκοπον Παραμυθίας, μάλιστα ἐσπεύσαμεν, διὰ νὰ πληροφορήσωμεν τὴν κοινὴν ἡμῶν τροφὸν καὶ μη/τέρα, Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ ἁγίαν ἐκκλησίαν περὶ τούτων ὅλων, ἀλλά, κακῇ τύχῃ, δὲν εἰσηκούσθημεν, καὶ οὕτως ἡ ἔξωσις τῆς Πανιερότητός του ἔφερε τὴν πατρίδα μας εἰς τὴν πλέον ἐλεεινὴν καὶ ἀξιοδάκρυτον κατάστασιν. ἂν / δὲ ἡ ὑμετέρα προσκυνητὴ ἡμῖν Παναγιότης θεμελιοῦται εἰς τὰς εὐχαριστηρίους ἀναφοράς μας, τὰς ὁποίας μετὰ τὴν πτῶσιν τῆς Πανιερότητός του ὑπεγράψαμεν, καὶ δὲν ηὐδόκησε νὰ ἐξετάσῃ τὸν τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον ἔγι/ναν, τὴν παρακαλοῦμεν θερμώτατα, τοὐλάχιστον τώρα, ἂς εὐαρεστηθῇ καὶ δὲν ἀμφιβάλομεν, ὅτι ἡ ἀγαθή της ψυχὴ θέλει ἐλεεινολογήσῃ τὴν πατρίδα μας, γνωρίζουσα τὸ μέγα ἄδικον, τὸ

ὁποῖον καὶ πρὸς τὴν Πανιερότητά του, καὶ / πρὸς τὴν ἐπαρχίαν ταύτην ἔγινεν. / καὶ ἐπειδὴ ἐκ τῆς πείρας γνωρίζομεν πόσον ἡ κοινὴ ἡμῶν τροφὸς καὶ μητέρα, / Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ ἁγία ἐκκλησία περὶ πολλοῦ ποιεῖται τὴν ἡσυχίαν, τὴν ἁρμονίαν καὶ τὴν εὐδαιμο/νίαν τῶν ὑπ' αὐτῆς ὑπαγομένων Χριστιανῶν λαῶν, διὰ τοῦτο τολμῶμεν διὰ τῆς παρούσης κοινῆς καὶ ταπεινῆς ἡμῶν ἀναφορᾶς, νὰ ἐπικαλεσθῶμεν τὴν εὐσπλαχνίαν της, παρακαλοῦντες θερμώτατα, διὰ νὰ μᾶς ἀπαλλάξῃ ἀ/πὸ τὸν νῦν ἀρχιερέα μας, καὶ νὰ λάβῃ σπλάχνα οἰκτοιρμῶν εἰς τὴν πολυειδῶς δεινοπαθοῦσαν Πατρίδα μας, καὶ νὰ εὐδοκήσῃ, νὰ πέμψῃ καὶ πάλιν ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν τὸν κανονικόν, καὶ ἀξιότιμον πρώην Κυριάρχην / Κύριον Ἰωακείμ, τὸν μόνον ὃς τις δύναται νὰ Ἰατρεύσῃ, ἂν καὶ δυσκόλως τὰς πολλὰς πληγὰς τῆς πατρίδος μας, καὶ οὕτως νὰ ἐξέρχωνται ἀπὸ τὰς καρδίας ὅλων τῶν κατοίκων τῆς ἐπαρχίας ταύτης εὐχαὶ πρὸς τὸν ὕψιστον ὑ/πὲρ τῆς μακροημερεύσεως τῆς πολυτίμου ζωῆς τῆς ὑμετέρας Πανσεβάστου καὶ προσκυνητῆς ἡμῖν Παναγιότητος, καὶ τῆς ἀκλονήτου στερεώσεως ἐπὶ τὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον, μετὰ τῶν θεοτιμήτων Σεβασμιωτάτων Γερόντων τῆς / ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου. Ταῦτα μὲν Δουλικώτατα, αἱ δὲ Πανάγιαι Ὑμέτεραι Εὐχαὶ καὶ Εὐλογίαι εἴησαν διὰ βίου ἡμῶν ἀρρωγοί.

τῇ: 7βρίου 1839. Ἰωάννινα.

Τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης, Σοφωτάτης καὶ Εὐεργετικωτάτης ἡμῖν Παναγιότητος, καὶ τῆς Θείας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου.

(α΄ στήλη)

Κωνσταντῖνος Ἀλεξίου
Κωνσταντῖνος Χατζόγλου
Στέφανος Χριστ. Οἰκονόμου
Ἰωάννης Ἀθ. κρίτζου
Κωνσταντῖνος Ζώτου
κυριαζῆς ηοάννου
γιαννάκης Μουράρου
Χριστόδουλος παρλαπᾶς
Ἀναγνώστης παπάζογλος
Δημήτριος σταύρου
Γεώργιος πολυζώη
Ἀθανάσιος μανταλᾶς
Ἀλεξης λαζου
γηανης μπροκουμης
Ἰωάννης παπαζώης
χαρησηως σκουτερη
γιανίς μηχαὴλ
κωσταντης παπαντωνι

(β΄ στήλη)

Χριστόδουλος Γ. Κόνιαρης
Γεώργιος Χρ. Μπρούζου
Γεώργιος Δημητρίου
ἀπόστολος τζάννογλου
Γεώργιος σανταβάρος
Ἀλέξιος Ν. Κούσης
Ιωανης καρτόγλου
Κωνστας τζιμου
Δῆμος ἀναστασίου καρπούζης
στέφανος λεοντίου κολόκα
Γιαννάκης Διαμαντίδης, πλαταμῶνος
απωστολης κώστα
Ἰωάννης στεφάνου καριτζου
κυρηαζης Ιωαν.
Μάνθος Ἰωάννου
Χριστόδουλος Κωνσταντί Ζήκου
Θεόδορος ἀναστασίου
βασιλις λεκος

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

χαρησις αθανασιου
Γεώργιος παρανίκας
Νικόλαος φωτιάδης
Γεώργιος Στεφάνου
Γεώργιος Δημητρίου
ἰωάνης γεοργίου
Δημήτριος Πόλο
γηανη λαμπρο
Θεόδορος ραμου
στέφανος χρηστοδούλου
ἀλεξιος παπαρουση
Πανταζῆς Δημητρίου
κωνσταντῆς δίμου

κωσταντης τατζης
Ἰωάννης ἀναστασίου
Στέφανος Κ. τζώτζκολα
γεοργιος ἀναστασίου
Θεόδωρος Κοντο-Γιάννης
Κώνστας Δ. Κυράτζης
ζώης ἀναστασίου
γιανης λαζου
γεόργιος ἀλεξίου
σολος στεφανου
μανθους γεωργιου

(γ΄ στήλη)

Γεώργιος Ἰωάνου Πασχάλογλου
Κωνσταντίνος Εὐστ. ῥέσσου
κώστας κοντοφότογλους
Μιχαὴλ Σάῤῥος
Κωνσταντῖνος Ζωΐδης
Ἰωάννης Χατζῆ Χριστοδούλου
αλεξιος παναγιοτου
κονσταντινος Σακελλαρίου
γεώργιος κοντογιάννης
Γεώργιος πούσιος
Κώνσταντὴ νάκας
ἀναστάσιος Δ. Χατζηαναστάσης
Νούσιας Μάνθου
Ἰωάννης τζέργος
Ἰωάννης Ἀν. Τζώτζκολα
Χριστόδουλος Τατάνης
αναστασις ιουανου
κοσταντης τζανακας
Λαζόπουλος Κανίκη
ἀναγνοστης ιωανου ντουβλι
Ἀναγνώστης Ιω. μεντερλῆς
λαμπρος παναγηοτου
Γεωργιος αποστολι
Κώνστας Χατζῆς
ηωαννης ζαφηρης

(δ΄ στήλη)

Ὁ προεστὸς Ζαγορίου
Πασχάλης [.....]
Γεώργιος Τζουκαλάς (;)
Δημ. Οἰκονομόπουλος
Γεώργιος Μακρὺ
ἀθανάσιος στουπη
Χρηστόδουλος Κονομάτης
Κωνσταντῖνος Μ. Οἰκονόμος
Γεώργιος Δ. τζαούση
Κώνστας τζολέκας
Θεόδωρος Ἰωάννου
Γεώργιος Κ. μπεζεργιανις
χριστόδουλος κοτρότζης
Νούσιας Παπαγεωργίου
κύρκος Γεωργίου κατζέλη
Μήχος Ἀναγνώστου
Νοῦσιας φωτέτζιογλους
Νικόλαος Γιαννοπλείδης
νηκολαος χαρηση
Κωνσταντὴς καπρὶς
Ἰωάννης Κοτρότζου
Γεώργιος ρούσης
μάνθος κοντοδιμος
Κωνσταντῖνος Ἀλεξίου
Κωνσταντὴς γκοντίνου

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Θεόδωρος Πρυμυκύρης
μηχαηλις φοτος

δημητρης Σαψακης
μανθος γκαραβελης
δημήτριος ζωγράφος
διμος αλεξηου

(ε΄ στήλη)
ἀλέξιος παπάζογλου
Δημήτριος Δρόσος
Ἀ. Μίσιος
Νικόλαος Ἀθανασίου
Θ. Λαμπαδάριος
Παναγιώτης Σαμαρνιώτης
Ἰωάννης Λιάμπεης
Δημήτριος ζῶτος
Δημήτριος Κωνσταντινιάδης
ἀλέξιος φίλιου
χριστοδουλος κουτουζη
γεώργιος ζούνης
Παναγιότις Γ. Ρίζου
Ἰωάννης κωνστα

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

9

Πατριαρχικὸ καὶ συνοδικὸ ὑπόμνημα γιὰ τὴν ἁγιοποίηση τοῦ νεομάρτυρα*

† Γρηγόριος ἐλέῳ Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης

Πάντες μὲν οἱ πρὸ τοῦ Νόμου καὶ ἐν Νόμῳ καὶ ἐν τῇ χάριτι δι' ἀρετῆς οἰασδήτινος τῷ Θεῷ εὐαρεστήσαντες τίμιοι ὁμολογουμένως τῷ Θεῷ. «Τίμιος γάρ», φησὶ / τὸ ἱερὸν λόγιον, «ἐναντίον Κυρίου ὁ θάνατος τοῦ ὁσίου αὐτοῦ»· ὑπαρανέστηκε δὲ πάντων καὶ ὑπερδεδόξασται ὁ διὰ μαρτυρίου ὑπὲρ Χριστοῦ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν θάνατος τῶν ἁγίων / μαρτύρων· οὗτοι γάρ, ὑπήκοοι γενόμενοι τῷ Θεῷ λέγοντι «Γίνεσθέ μοι μάρτυρες καὶ ἐγὼ μάρτυς Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν καὶ ὁ παῖς, ὃν ἐξελεξάμην» καὶ τῇ παντοδυ/νάμῳ χάριτι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χ(ριστ)οῦ, ὡς ὁπλῖται αὐτοῦ ἀήττητοι, καθοπλισάμενοι καὶ ἀνδρείᾳ ὑπερφυεῖ συμπλακέντες μετὰ σώματος τῷ ἀσωμάτῳ κοσμοκράτορι / τοῦ αἰῶνος τούτου, καὶ αὐτῷ ἀντιταξάμενοι, καὶ καταπαλαίσαντες, λαμπρᾶς νίκης ἔνδοξα ἤραντο τρόπαια· καὶ τὸν μεγάλα καυχώμενον βύθιον Δράκοντα / καταισχύναντες, τῇ μέχρι τέλους ὁμολογίᾳ τοῦ μαρτυρήσαντος τὴν καλὴν ὁμολογίαν ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου, ταῖς ῥοαῖς τῶν ἰδίων αἱμάτων ὁλοτελῶς ἀπέπνιξαν, τὸν / Θεὸν ἐδόξασαν, τὴν εἰς τὸν μονογενῆ αὐτοῦ υἱὸν πίστιν ἐκράτυναν, τὴν Ἐκκλησίαν ἐστήριξαν, τὴν δόξαν αὐτῆς ἐλάμπρυναν καὶ μέχρι τῆς σήμερον / τοῖς ἐνδόξοις αὐτῶν μαρτυρίοις ἀπὸ περάτων ἕως περάτων τῆς Οἰκουμένης τορῶς διακηρύττουσιν ὅτι «Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας», / καὶ ὅτι «μία αὐτοῦ περιστερά, μία τελεία αὐτοῦ», ἡ Ὀρθόδοξος Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία, «ἧς οὐδὲ πύλαι Ἅδου κατισχύσουσιν»· τούτων οὖν χάριν καὶ ὁ ἀγωνοθέτης Κύριος / ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, οὐ μόνον ζῶντας ἐδόξασε τοὺς ἁγίους μάρτυρας αὐτοῦ ἐν σημείοις καὶ τέρασιν, ἀλλὰ καὶ μετὰ θάνατον ἔτι μᾶλλον χαρισάμενος αὐτοῖς / τὴν τῶν θαυμάτων ἄφθονον ἐνέργειαν· «οἶδε γὰρ Κύριος δοξάζειν τοὺς αὐτὸν ἀντιδοξάζοντας». τοῦτο δὲ εἴς τε τῶν ἁπάντων βεβαίωσιν ὅτι καὶ νομίμως ἤθλησαν καὶ ὅτι / ἀπεδέξατο αὐτῶν τὸν ὑπὲρ αὐτοῦ θάνατον καὶ εἰς πληροφορίαν ἅμα ἡμῶν, οἵτινες τὴν αὐτὴν διακατέχομεν πίστιν τῶν τοῦ Χ(ριστ)οῦ μαρτύρων, ὅτι αὕτη ἡ πίστις τῶν εὐ/σεβῶν καὶ Ὀρθοδόξων Χρ(ιστια)νῶν. Διὰ ταῦτα καὶ ἄνωθεν κανονικῶς παρελάβομεν παρὰ τῆς ἁγίας τοῦ Χ(ριστ)οῦ Ἐκκλησίας ὁσίαις μνήμαις καὶ συνάξεσι τιμᾶν καὶ γεραίρειν / τοὺς ἁγίους αὐτοῦ μάρτυρας, τοὺς δι' ὑπερφυῶν σημείων καὶ θαυμάτων ἐξαισίων μαρτυρηθέντας ὑπ' αὐτοῦ, σεμνύνοντες αὐτοὺς ὕμνοις καὶ ἐγκωμίοις μετὰ πάσης εὐλαβείας / εἰς δόξαν τοῦ αὐτοὺς ἀντιδοξάζοντος καὶ εἰς

* *ΑΟΠ - ΚΠΑ*, Κώδικας 14. Βλ. καὶ Σαλαμάγκα, ὅ.π., σ. 117-124.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ἀπολαβὴν διὰ τῆς εὐπροσδέκτου τῷ Θ(ε)ῷ αὐτῶν μεσιτείας ταῖς τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν ἀφέσεως καὶ τῶν ἀσθενειῶν ἡμῶν ἰάσεως καὶ τῆς σωτη/ρίας ἡμῶν τῆς αἰωνίου. ἐπειδὴ τοίνυν ἱκαναὶ φῆμαι πρὸς τὴν καθ' ἡμᾶς τοῦ Χ(ριστ)οῦ μεγάλην Ἐκκλησίαν διεφημίσθησαν περὶ τοῦ κατὰ τὰ Ἰωάννινα περὶ ἑνὸς ἰδιώτου μαρτυρή/σαντος νέου μάρτυρος Γεωργίου καὶ τὸ βέβαιον τούτων καὶ ἀληθὲς γνῶναι κατὰ χρέος προνοίας Ἐκκλησιαστικῆς καὶ τὸ ἀκριβὲς καταμαθεῖν σπουδάζοντες, ἔνθεν μέν, ἵνα μὴ / ἀβασανίστως καὶ ἀνεξετάστως τὰ τοιαῦτα ἀποδεχόμενοι μῶμον τῇ Ἐκκλησίᾳ προσάψωμεν ὡς πλάνας δῆθεν καὶ ἀπάτας πρὸς τοὺς ἁπλουστέρους μέσα καὶ ὄργανα / μετερχόμενοι καὶ οὕτως ἀφορμὴν τοῖς τῆς Ὀρθοδόξου πίστεως ἡμῶν ἐχθροῖς ψόγου καὶ διαβολῆς κατὰ τῶν ἱερωτέρων παράσχωμεν, ἐν τοῖς δὲ μάλιστα τοῖς καὶ/ροῖς, ἔνθεν δέ, ἵνα τὸ ἀκραιφνὲς τούτων καὶ ἀπαράκρουστον θηρώμενοι δῶμεν μεγαλωσύνην τῷ Θεῷ, διατρανοῦντες αὐτοῦ τὰ θαυμάσια, ὅτι καὶ ἐν τοῖς παροῦσιν καὶ/ροῖς οὐ παρεῖδεν ἡμᾶς, εἰ καὶ ἁμαρτωλοὺς ὄντας, τοιαύταις πνευματικαῖς χάρισιν εὐεργετεῖν καὶ ἐπὶ πλέον τοὺς ὀρθοδόξους ἡμᾶς εἰς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν στηρίζειν· / διὰ ταῦτα, σπεύσασιν εἰς διατράνωσιν τῆς ἀληθείας τῶν διαφημισθέντων, προσηνέχθη ἡμῖν συνοδικῶς ἐνυπόγραφον Γράμμα τοῦ ἱερωτάτου μητροπολίτου Ἰωαννίνων / κὺρ Ἰωαννικίου, τοῦ ἐν ἁγίῳ πν(εύμα)τι ἁγίου ἡμῶν ἀδελφοῦ, καὶ συλλειτουργοῦ, προσβεβαιοῦν τὰ κατὰ τὸν ἐν Ἰωαννίνοις ἀναφανέντα ἔνδοξον Νεομάρτυρα Γεώργιον / καὶ ἔκθεσις ἅμα τῶν κατ' αὐτὸν ἀπὸ τῶν Ἰωαννίνων, ἔχουσα διὰ σαφεστάτων μαρτυριῶν τὸ ἀξιόπιστον, καὶ κατασφαλισμένη ἰδίαις ὑπογραφαῖς τῶν τε θεοφιλε/στάτων ἐκεῖσε Ἀρχιερέων, τοῦ πρώην Βελλᾶς κὺρ Λεοντίου καὶ τοῦ Περιστερᾶς κὺρ Σεραφεὶμ καὶ ἄλλων πολλῶν τῶν τοῦ ἱεροῦ καταλόγου πρεσβυτέρων καὶ ἱερομο/νάχων καὶ ἑτέρων ἱκανῶν ἐπισήμων ὑποκειμένων τῆς τῶν κοσμικῶν τάξεως· ἔχει δὲ ἡ ἔκθεσις οὕτω· ὅτι Γεώργιός τις τοὔνομα, ἔκ τινος χωρίου τῆς ἐπαρχίας / Γρεβενῶν, Τζούρφλι ὀνομαζομένου, υἱὸς Κωνσταντίνου πατρός, καὶ μητρὸς Βασίλως, πρὸ ἐτῶν πεντεκαίδεκα ἐκεῖθεν ἀναχωρήσας, διετέλει ὑπομίσθιος ἱπποκόμος / ἐν διαφόροις τόποις, καὶ ἐν Ἰωαννίνοις, ἀνὴρ ἄπειρος μὲν γραμμάτων, ἄλλως δὲ ἁπλοῦς, καὶ ἄκακος τὸν τρόπον, πρᾶος καὶ ζῆλον εὐσεβείας ἐντρέφων ἐν / τῇ ψυχῇ αὐτοῦ, οὗ ἕνεκα καὶ οὐ διέλειπεν, ὅσον τὸ ἐπάγγελμα αὐτοῦ ἐπέτρεπεν αὐτῷ, τοῦ θαμίζειν εἰς τοὺς ἱεροὺς Ναούς. Κατὰ γοῦν τὸν Ὀκτώβριον μῆνα τοῦ ἔτους ᾳωλς΄ διε/τέλει ὑπομίσθιος ἐν Ἰωαννίνοις παρά τινι Χατζῇ Ἀπτουλὰ ἐφέντῃ λεγομένῳ. τινὲς δὲ τῶν Ὀθωμανῶν αὐτόθι ἐμπαθῶς πρὸς αὐτὸν διακείμενοι, προσῆψαν αὐτῷ / συκοφαντίαν, ὅτι τοῦρκος γενόμενος πρό χρόνου τινός, νῦν αὖθις ὑπάρχει χριστιανός. διὸ καὶ ἀπαχθεὶς ὑπ' αὐτῶν εἰς τὸ ἐν Ἰωαννίνοις κριτήριον καὶ ἐρωτηθεὶς ὑπὸ / τοῦ κριτοῦ εἰ οὕτως ἔχει, ὁμολογῶν τὸν Χριστόν, ἀντέλεγεν ὅτι οὐδέποτε ἀρνησίχριστος ἐγένετο, ἀλλ' ὑπῆρχε χριστιανὸς καὶ πρότερον διὰ παντός, καὶ τὰ νῦν· ταῦ/τα δὲ τὰ κατ' αὐτοῦ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

εἰσίν, ἔφη, συκοφαντίαι. Ποικιλοτρόπως δὲ ἐξετασθεὶς καὶ ἀπερίτμητος εὑρεθείς, ἀπελύθη. Διατελῶν δὲ παρὰ τῷ εἰρημένῳ Χατζῆ Ἀπ/τουλὰ ἐφέντῃ ἐν Ἰωαννίνοις, συνεζεύχθη νομίμῳ γυναικί, Ἑλένῃ τοὔνομα, ἀνεψιᾷ ἐξ ἀδελφῆς τοῦ Διδασκάλου Ζαφειρίου· μετὰ δὲ ἡμέρας τριάκοντα / τῆς συζεύξεως αὐτοῦ μετὰ τῆς ἰδίας γυναικός, ἀπῆλθεν εἰς Περάτι, μετὰ τοῦ ἰδίου αὐθέντου, παρ' ᾧ διατρίψας μέχρι Ἰουνίου τοῦ ἔτους ϛωλζ΄ου, τῇ ἀδεία ἐκείνου ἐκεῖ/θεν ἀναχωρήσας ἦλθεν εἰς Ἰωάννινα, ὅπου καὶ ἐμισθώθη παρὰ τοῖς σαρ/ραφ πασίδες τοῦ τότε Διοικητοῦ Βεζὶρ Ἐμὶν πασᾶ μέχρι τῆς ἐντεῦθεν μετ' / ἐκείνου ἀποδημίας αὐτῶν. ἐλθόντος δὲ εἰς τὰ ἐνταῦθα τοῦ νῦν διοικητοῦ Βεζὶρ μουσταφᾶ πασᾶ, ἐμισθώθη παρὰ τῷ διορισθέντι νέῳ μουτεσελίμη τῶν Φυλι/άτων, μεθ' οὗ καὶ ἀπῆλθεν εἰς Φυλιάταις· καὶ μετ' οὐ πολύ, ἐπανελθόντος τοῦ μουτεσελίμη εἰς Ἰωάννινα περὶ ἰδίων αὐτοῦ ὑποθέσεων, ἦλθεν μετ' αὐτοῦ καὶ ὁ Γεώρ/γιος ὡς ἱπποκόμος αὐτοῦ· τῇ δὲ δεκάτῃ Ἰανουαρίου τοῦ ϛωλη΄ ἔτους, ἡμέρᾳ Δευτέρᾳ, ὁ μὲν μουτεσελίμης ἐξεκίνησεν αὖθις διὰ Φυλιάταις, ὁ δὲ Γεώρ/γιος, ἐπειδὴ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἔτεκεν υἱόν, ἐξαιτήσατο παρὰ τοῦ αὐθέντου αὐτοῦ, ἵνα μείνῃ ἐν τῷ ἑαυτοῦ οἴκῳ ἡμέρας τινάς, εἶτα δὲ ἀπέλθῃ πρὸς αὐτόν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ / ἡ ἄδεια. σκοπὸς δὲ τούτου ἦν, ἵνα παρευρεθῇ εἰς τὸ βάπτισμα τοῦ νεοτεχθέντος υἱοῦ αὐτοῦ. Κατὰ δὲ τὴν δωδεκάτην Ἰανουαρίου, ἡμέρᾳ Τετάρτῃ πρωΐ, τοῦρκός τις / τῶν Ἰωαννιτῶν, ἀπαντήσας αὐτῷ καθ' ὁδόν, ἐδράξατο αὐτοῦ λέγων· σὺ ἐγένου τοῦρκος καὶ πῶς ἤδη χριστιανὸς διάγεις; ὁ δὲ θαῤῥαλέως ἀπεκρίνατο· οὔτε τοῦρ/κος ἐγενόμην πώποτε, οὔτε τὸν Χριστόν μου ποτὲ ἠρνήθην· χριστιανὸς καὶ ἤμην ἀεί, καὶ εἰμί· ἐν τούτῳ ἀθροισθέντων καὶ ἄλλων πολλῶν Τούρκων, καὶ συμ/μαρτυρούντων τῷ ἀπ' ἀρχῆς αὐτοῦ δραξαμένῳ, θορύβου γενομένου ὑπὸ τῆς συῤῥοῆς τῶν παραπορευομένων, ἐπέστη καὶ ὁ τοῦ Διοικητοῦ Καβὰζ πα/σης, ὅστις ἀνερευνήσας τὴν αἰτίαν, ἤκουσε παρὰ τῶν ἐκεῖ Τούρκων, ὅτι οὗτος (δείξαντες τὸν Γεώργιον) τοῦρκος γενόμενος, ἤδη χριστιανὸς διάγει· ὁ δέ, συ/νεχῶς ἀνακράζων· χριστιανὸς καὶ ἤμην πάντοτε, καὶ εἰμί, καὶ οὐδέποτε τοῦρκος ἐγενόμην, συλληφθεὶς ὑπὸ τοῦ Καβάζ παση ἐφυλακίσθη, καὶ περὶ τὸ δειλι/νόν, ἀπαχθεὶς εἰς τὸ κριτήριον, ἐξητάσθη καὶ ποικιλοτρόπως βιασθεὶς ἐξομόσαι, ἔμεινεν ἀκράδαντος ἐπὶ τὴν ὁμολογίαν τῆς ἀμωμήτου ἡμῶν Πίστεως, καὶ / πάλιν ἐφυλακίσθη. Κατ' ἐκείνην δὲ τὴν νύκτα, πολυειδῶς βασανισθεὶς ἐν τῇ εἱρκτῇ ὁ Γεώργιος, ἵνα ἐξομόσῃ, ἔμεινεν ἀμετάτρεπτος· καὶ τῇ πέμπτῃ / πρωΐ ἀπήχθη πάλιν εἰς Κριτήριον, ὅπου ποικίλως κολακευθείς, καὶ ἀπειληθείς, οὐδόλως ἐνέδωκε· καὶ ἐμπτυόμενος, καὶ μαστιγούμενος ὑπὸ τῶν πα/ρεστώτων Ὀθωμανῶν, ἔλεγεν ἐν ὑπομονῇ· χριστιανὸς εἰμί· πάλιν δὲ ἐν τῇ εἱρκτῇ, τῆς παρασκευῆς ἐπιφωσκούσης, πετρῶν μεγάλων αὐτῷ ἐπι/τεθεισῶν καὶ ἀκίδων ἐμπαγεισῶν ὑπὸ τοὺς ὄνυχας αὐτοῦ, ὑπέφερε γενναίως τὰς βασάνους λέγων συνεχῶς· χριστιανὸς εἰμί· τῷ δὲ σαββάτῳ πρωΐ, / ἀπήχθη αὖθις εἰς τὸ κριτήριον, ὅπου σύλλογος πολὺς Ὀθωμανῶν ἐγένετο· καὶ τότε προεβλήθη αὐτῷ

ἵνα ἐκλέξηται ἓν τῶν δύο· ἢ ἵνα λάβῃ μεγάλας ἀντι/βραβεύσεις, ἐὰν ἐξομόσῃ, ἢ θάνατον σκληρόν, ἐὰν ἐμμείνῃ ἐν τῷ προτέρῳ αὐτοῦ φρονήματι· ὁ δὲ γενναίως ὡμολόγησε· χριστιανὸς καὶ ἤμην καὶ // εἰμί· τρὶς εἰσήχθη ἐνώπιον τοῦ Κριτοῦ καὶ τρὶς ἐξήχθη ἐρωτώμενος καὶ βιαζόμενος· ἀλλ' ἐπειδὴ ἔμεινεν ἀμετάτρεπτος, ἐξεδόθη τέλος ἔγγραφος ἡ ἀπόφασις, ἵνα / φονευθῇ. ἐβλήθη δὲ ἐν τῇ εἱρκτῇ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ διεφυλάχθη ἐκεῖ καὶ τὴν ἐπιοῦσαν κυριακὴν μήπως μεταμεληθῇ· τῇ δὲ δευτέρᾳ Ἰανουαρίου ιζ΄ τοῦ / ᾳωλη^ου^, περὶ ὥραν ἕκτην, ἤχθη εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ ἀπήγχθη χαίρων καὶ ὁμολογῶν· χριστιανὸς εἰμί· ποιήσατέ μοι ὅ,τι δεινὸν οἴδατε· καὶ τὴν ψυχὴν ὁ μάρτυς / τοῦ Χριστοῦ τῷ Κυρίῳ παρέδωκε. Τρεῖς δὲ ἡμέρας διαμεῖναν τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀπηγχονισμένον, τῇ ἀδείᾳ τῆς διοικήσεως ἔλαβον αὐτὸ οἱ χριστιανοί, ἵνα / αὐτὸ ἐνταφιάσωσιν, ὅπερ καὶ κομίσαντες εἰς τὴν Ἱερὰν ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου, οὖσαν πλησίον τῆς ἀγορᾶς (ὅπερ οὐδὲν τῶν σημείων εἶχεν, ὧν ἔχουσι τὰ τῶν / ἀπηγχονισμένων· οὐδὲ γὰρ ἐπάγη, οὐδ' ἐμελάνθη· ἦν τε εὐλύγιστον, ὥσπερ ζῶν καὶ ἡ σὰρξ μαλακὴ καὶ τὸ πρόσωπον ἡμερώτατον) μετὰ τὴν ἁρμοδίαν ἐντάφι/ον ἀκολουθίαν, ἐνεταφίασαν ὄπισθεν τοῦ ἱεροῦ βήματος, τοῦ εἰρημένου θείου Ναοῦ. Ἤρξαντο δ' ἑπομένως οἱ χριστιανοί, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, προστρέχειν μετ' εὐλαβείας / τῷ τάφῳ τοῦ μάρτυρος, ἐπικαλούμενοι θερμῶς τὴν αὐτοῦ βοήθειαν εἰς ἀπαλλαγὴν τῶν συνεχόντων αὐτοὺς διαφόρων σωματικῶν παθῶν, καὶ ποικίλων νόσων· ὁ / δὲ Θεὸς ὁ δοξάζων τοὺς αὐτὸν ἀντιδοξάζοντας ἐδόξασεν αὐτὸν διὰ τῆς ἐνεργείας ποικίλων θαυμάτων καὶ ἰάσεων, τελουμένων τοῖς προστρέχουσιν αὐτῷ μετ' εὐλα/βείας καὶ χριομένους ἐλαίῳ τῆς κανδήλας αὐτοῦ· ὥστε διαδοθεῖσα ἡ μνήμη τῶν θαυμάτων αὐτοῦ, ποιεῖ πολλοὺς ἐξ ἀλλοδαπῶν προστρέχειν καὶ θεραπεύεσθαι πάντας / τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομα τοῦ μάρτυρος, ὡς ἀπὸ τῆς ἐμφανισθείσης τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐνυπογράφου ἐκθέσεως καὶ ἐν τῷ Ἐκκλησιαστικῷ Κώδικι καταχωρη/θείσης, καὶ ἐνσωματωθείσης, ἔστιν ἰδεῖν ἱκανά, διὰ τῆς θείας χάριτος, τῇ τοῦ ἁγίου πρὸς Θεὸν μεσιτείᾳ θαύματα ἐνεργηθέντα τοῖς προσδραμοῦσι πιστοῖς καὶ καθ' / ἕκαστα ἐκτιθέμενα εἰς μαρτύριον τῆς ἀληθείας, τιμὴν τοῦ μάρτυρος καὶ δόξαν τοῦ παναγάθου Θεοῦ, τοῦ τοῖς ἁγίοις τοῖς ἐν τῇ γῇ θαυμαστώσαντος, κατὰ τὸν ψαλ/μῳδόν. Τοιαύτας τοίνυν καὶ τοσαύτας ἔχοντες μαρτυρίας ἀξιοπίστους, καὶ πληρεστάτην βεβαιότητα ὅτι ἀνδρείως ὁ μάρτυς Γεώργιος ὡμολόγησε τὸν Χριστόν, καὶ ὅτι νομίμως ἤθλη/σεν, ὑπομείνας ὑπὲρ αὐτοῦ τοσαῦτα δεινὰ κολαστήρια καὶ ὁμολογῶν μέχρι τέλους τὸν Χριστόν, καὶ ὅτι ἐδόξασεν αὐτὸν ὁ Κύριος μετὰ θάνατον, θαύμασι πλείστοις καὶ ἐξαισίοις καὶ / καθ' ἑκάστην δοξάζει, χρέος ἡγησάμεθα ἀπαραίτητον, ἵνα μὴ καὶ ἡμεῖς τοῦ πρὸς τὸν τοιούτοις καὶ τηλικούτοις παρὰ Θεοῦ δοξασθέντα ἀξιαγάστοις σημείοις καὶ θαύμασιν ἔν/δοξον μάρτυρα Γεώργιον χρέους ἀπολειψώμεθα, τὰς ὀφειλομένας ἀποδιδόντες τιμὰς καὶ τὰ ἑορτάσιμα δίκαια, οὐχ' ὡς τοῦ ἁγίου τῶν ἡμετέρων ἀνθρωπίνων τιμῶν δεομένου / ἀλλ'

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ἵνα ἡμεῖς διὰ τὰς πρὸς ἐκεῖνον εὐλαβητικὰς τιμὰς τὸν παρὰ Θ(ε)οῦ ἐπισπώμεθα ἔλεον. Καὶ δὴ τῆς καθ' ἡμᾶς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας ἄνωθεν παρὰ τῶν θείων / πατέρων τὸ ἐνδόσιμον πλουτούσης κανονίζειν εὐλόγως τε καὶ δικαίως τὰ κανονισμοῦ δεόμενα, ἡ μετριότης ἡμῶν, κοινῇ ψήφῳ τῶν περὶ ἡμᾶς Ἱερωτάτων Ἀρχιερέων καὶ ὑ/περτίμων, τῶν ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν, καὶ συλλειτουργῶν, ὁριζόμεθα, καὶ ἀποφαινόμεθα ἐν ἁγίῳ πνεύματι, ἵνα ὁ πρὸ ἑνὸς ἔτους καὶ ἐπέκεινα κατὰ τὰ Ἰωάννινα / ὑπὲρ Χριστοῦ πανδήμως τὸ μαρτύριον ἀναδεξάμενος Νεομάρτυς Γεώργιος, καὶ ἐνώπιον πάντων γενναίως τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ὁμολογήσας εἶναι τὸν μονογενῆ υἱὸν τοῦ Θ(ε)οῦ / καὶ Θεὸν ἀληθῆ καὶ τέλειον ἐν θε/ότητι καὶ ἀνθρωπότητι καὶ τὸ αἷμα αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς τοιαύτης ἀληθοῦς ὁμολογίας ἐκχέας, καὶ διὰ ταῦτα ὡς γνήσιος μάρτυς τοῦ Χ(ριστ)οῦ κα/νονικῶς παρὰ πάντων τῶν ἐκεῖσε Ὀρθοδόξων μαρτυρηθείς, ὡς καὶ ἡ ἐν τῷ Ἐκκλησιαστικῷ Κώδικι καταχωρηθεῖσα καὶ ἐνσημανθεῖσα ἐνυπόγραφος ἔκθεσις τρανῶς πα/ρίστησι, γνωρίζεται τοὐντεῦθεν παρ' ἁπάσης τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ἀληθὴς μάρτυς τοῦ Χ(ριστ)οῦ, συναριθμούμενος, καὶ κατατατ-τόμενος ἐν τῷ χορῷ τῶν μέχρι τοῦδε ὑπὲρ / τῆς Ὀρθοδόξου τοῦ Χ(ριστ)οῦ Πίστεως μαρτυρησάντων Ἁγίων, τιμώμενος παρὰ πάντων τῶν πιστῶν, προσκυνούμενος, εὐλαβούμενος, καὶ ἐτησίαις μνήμαις, πανηγύρεσι, καὶ ἑορταῖς δοξολογούμενος, / τελουμένης κανονικῶς, κατὰ τὸ ἀρχαῖον τῆς Ἐκκλησίας ἔθος, τῆς ἐτησίου τοῦ μάρτυρος μνήμης καὶ πανδήμου ἑορτῆς κατὰ τὴν ιζ΄ Ἰανουαρίου, ἐν ᾗ τὸ μαρτύριον αὐτοῦ τετελείωται, ὕ/μνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς, εἰς τιμὴν μὲν τοῦ μάρτυρος, εἰς δόξαν δὲ τοῦ ἐν ἁγίοις θαυμαστοῦ Θεοῦ ἡμῶν τοῦ τὸν ἅγιον δοξάζοντος· ἥντινα τελετὴν ἐτήσιον θεσπίζομεν διατηρεῖσθαι ἀπα/ραιτήτως παρὰ τῶν εὐσεβῶν καὶ ὀρθοδόξων ἁπάντων, ἀπὸ τοῦ νῦν μέχρι τερμάτων αἰῶνος παρ' οὐδενὸς οὐδέποτε διασαλευομένην ἢ κωλυομένην τὸ σύνολον. Ταῦτα ἀπεφάνθη ἐν / ἁγίῳ π(νεύμα)τι, καὶ κεκύρωται Συνοδικῶς. Ὅθεν εἰς ἔνδειξιν τῶν περὶ τοῦ Νεομάρτυρος ἁγίου Γεωργίου καὶ τῆς τούτου ἐκκλησιαστικῶς διαταχθείσης μνήμης καὶ ἐτησίου ἑορτῆς, / ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν ἡμέτερον Πατριαρχικὸν καὶ Συνοδικὸν ὑπόμνημα, καταστρωθὲν κἀν τῷ Ἱερῷ Κώδικι τῆς τοῦ Χ(ριστ)οῦ μεγάλης Ἐκκλησίας εἰς μόνιμον παράστασιν. / Ἐν ἔτει Σωτηρίῳ ϡωλθῳ Σεπτεμβρίου ιθ΄ Ἐπινεμήσεως ΙΓ΄.

† Ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Γρηγόριος ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἀποφαίνεται. † Ὁ Ἐφέσου Ἄνθιμος, † Ὁ Κυζίκου Ἄνθιμος, † Ὁ Νικομηδείας Πανάρετος, † Ὁ Χαλκηδόνος Ἱερόθεος, † Ὁ Δέρκων Γερμανός, † Ὁ Πελαγωνείας Γεράσιμος, † Ὁ Κεστεντιλίου Ἀρτέμιος, † Ὁ Πρόεδρος Καρπάθου Μελέτιος, † Ὁ Ρόδου Ἰάκωβος, † Ὁ Μεσημβρίας Γρηγόριος, † Ὁ Σκοπείων Γαβριήλ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ